

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

Ν. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ - Μ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

Γ. ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ - Μ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1965

Σπύρος Ι. Παπασπύρου
Ζωγράφος
Καθηγητής Εφαρμογών ΤΕΙ/ΗΠ.

η. Παπασπύρου

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

17806

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Sohy Agioritis
Freshman B.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

(ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ Α-Β ΚΑΙ ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΙ Α-Β)

Δ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Αρ. Εισ. 17806

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1965

ΚΕΝΤΡΙΚΟΤ ΚΟΖΕΝΑ

Εν Αθήναις

Εκδόσεις Β.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

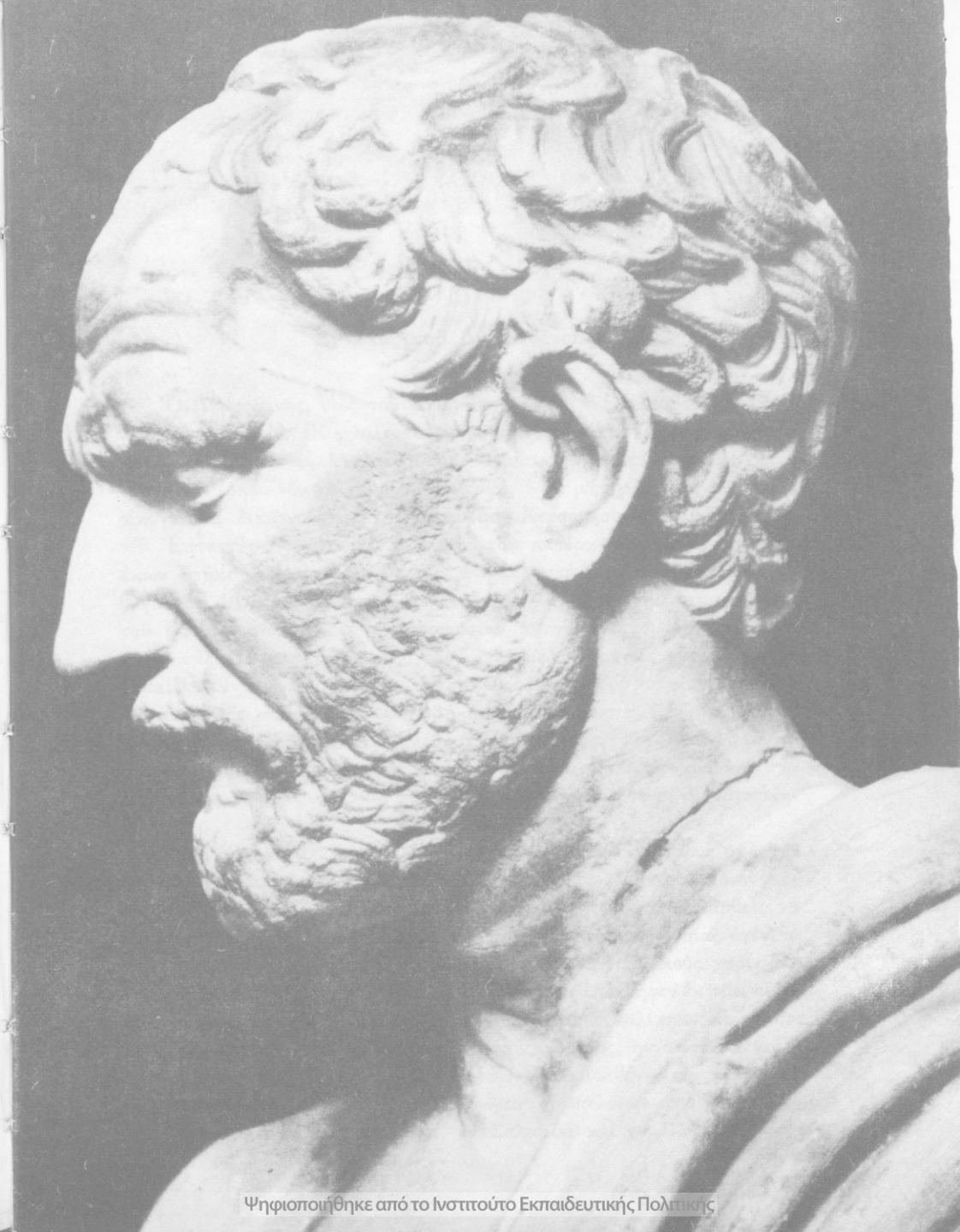
(ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α-Β ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α-Β)

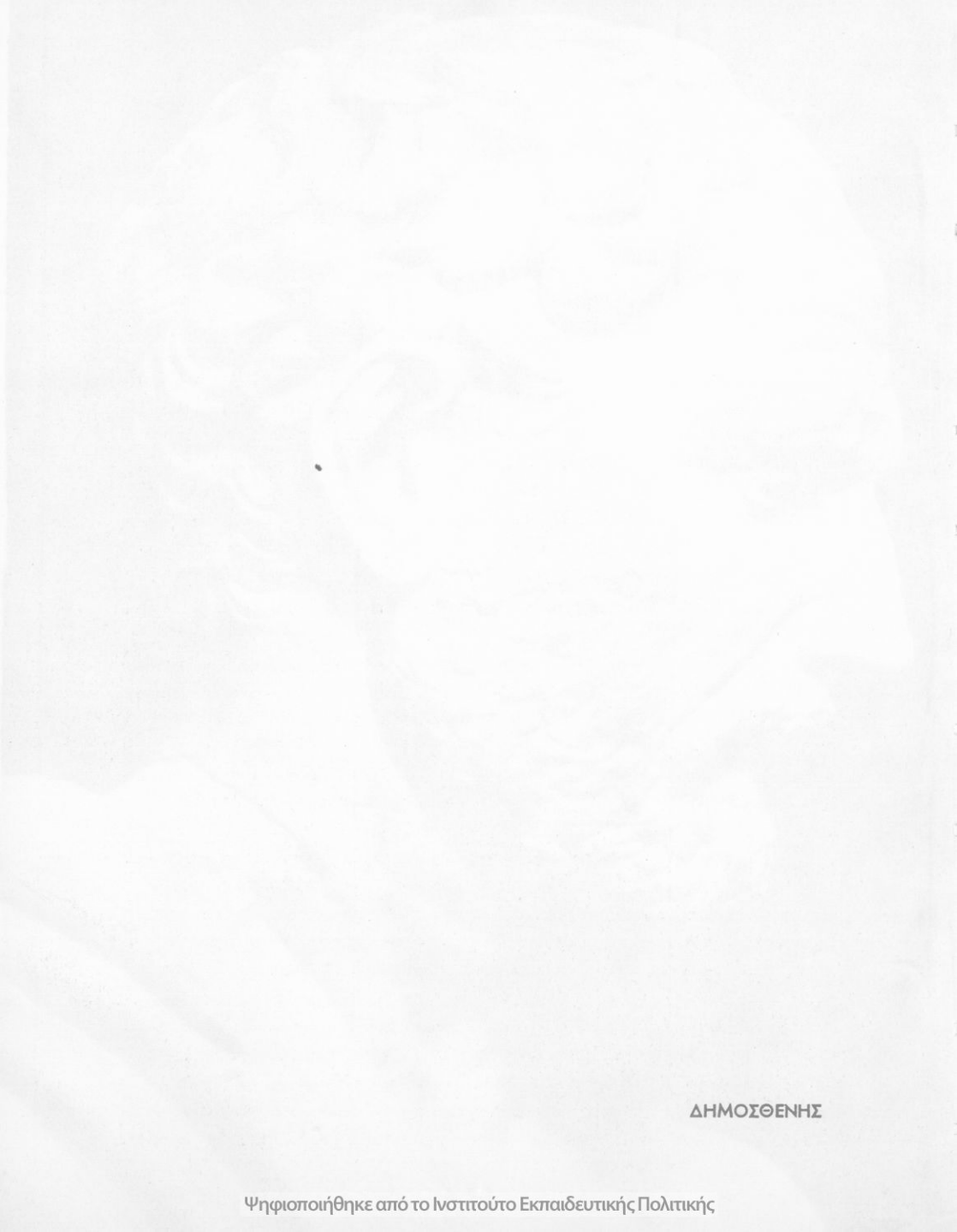
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Α. Β. Κ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α. Β. Κ. ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α. Β.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Δημοσθένους.

Ὁ Δημοσθένης, υἱὸς τοῦ Δημοσθένους καὶ τῆς Κλεοβούλης, γενε-
νήθη τὸ 383 π.Χ. Οἱ γονεῖς του ἦσαν πλούσιοι· καὶ ὁ μὲν πατὴρ του
κατήγετο ἐκ τοῦ ἐν Ἀττικῇ δήμου Παιανίας, κειμένου πρὸς Α τοῦ
Ὑμηττοῦ (ὅπου νῦν τὸ χωρίον Λιόπεσι), ἡ δὲ μήτηρ του ἐξ ἐλληνικῆς
οἰκογενείας διαμενούσης ἐν τῇ Ταυρικῇ Χερσονήσῳ (νῦν Κριμαία).

Ἐπταετῆς ὁ Δημοσθένης ἔχασε τὸν πατέρα του, ὅστις ἀποθνή-
σκων ἀφῆκε τρεῖς ἐπιτρόπους τῶν ἀνηλίκων τέκνων, τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς
θυγατρὸς. Ἀλλ' οἱ ἐπίτροποι δὲν ἐφάνησαν ἀντάξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης
τοῦ ἀποθανόντος· διότι τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἀνερχομένην εἰς δέκα
πέντε τάλαντα ἐσπατάλησαν σχεδὸν τελείως. Ὡσαύτως οὗτοι καὶ τὴν
ἐκπαίδευσιν τοῦ Δημοσθένους παρημέλησαν· ἀλλ' οὗτος φιλομαθὴς ὢν
καὶ ἐπιμελὴς κατώρθωσε νὰ λάβῃ ἀρτίαν μόρφωσιν· ἐμαθῆτευσε πα-
ρὰ τῷ ρήτορι Ἰσαίῳ καὶ ἐμελέτησε τοὺς λόγους τοῦ Ἰσοκράτους, τὰ
συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Θουκυδίδου, τὴν
ὁποίαν, ὡς λέγεται, ὀκτάκις ἀντέγραψε καὶ μέγα μέρος αὐτῆς ἀπεμνη-
μόνευσεν.

Ὅτε ἐνηλικιώθη, κατεδίωξε δικαστικῶς τοὺς ἐπιτρόπους ὑπὸ τὴν
ὁδηγίαν τοῦ διδασκάλου του Ἰσαίου καὶ κατώρθωσε μικρὸν μόνον μέ-
ρος τῆς πατρικῆς περιουσίας ν' ἀναλάβῃ. Διὰ τοῦτο ἀναγκασθεὶς νὰ
φροντίσῃ περὶ τῆς ἀναπληρώσεως τῆς ἀπολεσθείσης περιουσίας ἐγένετο
λογόγραφος· ὡς τοιοῦτος συνέτασσε λόγους δικανικοὺς χάριν ἄλ-
λων καὶ μεγάλως ἐξετιμᾶτο. Ἀλλὰ τὴν δόξαν του ἀπέκτησεν ἐκ τῶν πολι-
τικῶν λόγων καὶ τῆς πολιτικῆς ἐνεργείας κατὰ τοῦ Φιλίππου, τοῦ βασι-
λέως τῆς Μακεδονίας, ὅστις ὁσημέραι αὐξανόμενος διανοεῖτο νὰ κυρι-
αρχήσῃ ὅλης τῆς Ἑλλάδος· τοῦτο βλέπων ὁ Δημοσθένης εἰργάζετο διὰ
παντὸς τρόπου ν' ἀνυψώσῃ τὸ φρόνημα συμπολιτῶν του ὑπενθυμί-
ζων εἰς αὐτοὺς τὰ ἐν Μακραθῶνι, ἐν Σαλαμῖνι καὶ ἐν Πλαταιαῖς κα-

τορθώματα τῶν προγόνων. Καὶ ἄφ' ἑνὸς μὲν ἀντηγωνίζετο πρὸς τοὺς φιλιππίζοντας ἐν Ἀθήναις ῥήτορας, ἄφ' ἑτέρου δ' ἐφρόντιζε ν' ἀνεύρη συμμάχους τῶν Ἀθηναίων· ὅτε δ' ἀπεστάλη πρεσβευτὴς εἰς Θήβας, κατώρθωσε νὰ συμφιλώσῃ τὰς ἕως τότε ἐχθρικὰς πόλεις, Ἀθήνας καὶ Θήβας, καὶ νὰ κάμῃ αὐτὰς συμμάχους· ἄλλ' ἡ σύμμαχία αὕτη διελύθη διὰ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ ἡττης (338).

Καὶ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἡτταν ὁ Δημοσθένης οὔτε ἀπεθαρρύνθη οὔτε ἔπαυσε νὰ μισῇ τοὺς Μακεδόνας· ἐν ἀρχῇ μάλιστα τῆς βασιλείας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (336) ἐπέτυχεν, ἵνα οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι ἀποστατήσουν ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας· ἄλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐπελθὼν κατὰ τῶν Θηβῶν καὶ καταστρέψας αὐτὰς ἐζήτησεν ἔπειτα παρὰ τῶν Ἀθηναίων τὴν παράδοσιν τοῦ Δημοσθένους καὶ ἄλλων τινῶν στρατηγῶν καὶ πολιτικῶν· διὰ τῆς ἐπεμβάσεως ὅμως τοῦ μακεδονίζοντος ῥήτορος Δημάδου ἡ παράδοσις αὕτη ἀπεσοβήθη.

Τὸ 324 νέα περιπέτεια ἀνέμενε τὸν Δημοσθένη· ὁ ταμίας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου Ἀρπαλος μετὰ πολλῶν χρημάτων κατέφυγεν εἰς Ἀθήνας. Κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ Ἀθηναῖοι ἐφυλάκισαν μὲν τὸν Ἀρπαλον, κατέσχον δὲ τὰ χρήματα. Καὶ ὁ μὲν Ἀρπαλος κατώρθωσε νὰ δραπετεύσῃ, τὰ δὲ χρήματα ἀριθμηθέντα εὗρέθησαν ὀλιγώτερα τῶν ὧσων ἐκεῖνος εἶχε κομίσει. Ὑγέρθησαν τότε ὑπόνοιαι, ὅτι τὸ ἐλλεῖπον ποσὸν κατηναλώθη πρὸς δωροδοκίαν τῶν ρητόρων. Κατηγορήθη δὲ ὁ Δημοσθένης ὡς λαβὼν εἴκοσι πέντε τάλαντα καὶ κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον πεντήκοντα ταλάντων· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἡδύνατο νὰ πληρῶσῃ τὸ ποσὸν αὐτό, ἔφυγεν εἰς Αἴγιναν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Τροίζην. Καὶ ἔγραφε μὲν καὶ πρὸν τὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων δικαιολογούμενος καὶ παρακαλῶν ν' ἀνακληθῇ, ἄλλ' αἱ παρακλήσεις αὗται εἰς μάτην ἀπέβαινον· καὶ μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου (323), ὅτε αἱ Ἀθῆναι, τὸ Ἄργος καὶ ἡ Κόρινθος ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Μακεδόνων, ἀνεκλήθη ὑπὸ τοῦ δήμου πανηγυρικῶς.

Μετὰ τὴν ἀνάκλησίν του ὁ Δημοσθένης ἐξηκολούθει τὸν κατὰ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνα· ἄλλ' ὅτε τὸ 322 αἱ Ἀθῆναι ἐκυριεύθησαν καὶ φρουρὰ μακεδονικὴ ἐγκαθιδρύθη ἐν αὐταῖς, κτεδιώχθη ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας Ἀντιπάτρου καὶ κατέφυγεν εἰς τὸν ἐν Καλαυρίᾳ (νῦν Πόρφ) ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος· ἐκεῖ, ἵνα μὴ πέσῃ ζῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν σταλέντων πρὸς σύλληψιν αὐτοῦ, ἀπέθανε πῖων δηλητήριο (κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 322).

Οἱ κάτοικοι τῆς Καλαυρίας ἤγειρον ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος μνήμα τοῦ ρήτορος καὶ ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς ἐξηκολούθουν νὰ τιμοῦν τὴν μνήμην αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν ἐν τῇ ἀγορᾷ χαλκοῦν ἀνδριάντα τοῦ ρήτορος καὶ εἰς τὴν βάσιν ἐπέγραψαν τὸ πολυθρύλητον ἐπίγραμμα :

*Εἴπερ ἴσῃν ῥώμην γνώμη, Δημόσθενες, εἶχες,
οὔ ποτ' ἂν Ἑλλήνων ἦρξεν Ἀρης Μακεδῶν.*

2. Λόγοι τοῦ Δημοσθένους.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Δημοσθένους διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν 61 λόγοι· ἐκ τούτων οἱ μὲν 15 εἶναι συμβουλευτικοὶ ἢ δημηγορίαι, οἱ δὲ λοιποὶ δικανικοί. Ἐκ τῶν συμβουλευτικῶν, δηλ. τῶν λόγων τῶν ἀπαγγεληθέντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, σπουδαιότατοι εἶναι οἱ τέσσαρες Φιλιππικοὶ καὶ οἱ τρεῖς Ὀλυνθιακοί· τῶν δὲ δικανικῶν ἔχομεν δύο εἶδη : 1) λόγους δικανικοὺς δημοσίου, ἀπαγγεληθέντας δηλ. ἐν δημοσίαις δίκαις, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότατος εἶναι ὁ περὶ τοῦ στεφάνου, καὶ 2) λόγους δικανικοὺς ἰδιωτικού, ἀπαγγεληθέντας δηλ. ἐν ἰδιωτικαῖς δίκαις.

... η ανάπτυξη της κοινωνικής δράσης είναι το αποτέλεσμα του συνδυασμού των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω. Η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω. Η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω.

... η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω. Η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω. Η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω.

... η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω. Η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω. Η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω.

... η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω. Η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω. Η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω.

... η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω. Η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω. Η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω.

... η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω. Η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω. Η κοινωνική δράση είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Ι. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α'

Εἰσαγωγή. Ἡ Ὀλυνθος ἦτο μία ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων πόλεων τῆς ἀρχαιότητος. Ἐκεῖτο ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ ἐπὶ τῆς ΒΔ πλευρᾶς τοῦ Τορωναίου κόλπου.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Φιλίππου καὶ τὸν πόλεμον αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ Ὀλύνθιοι συνέπραττον μετ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Φίλιππος εἰς ἀντάλλαγμα παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς δύο πόλεις, τὴν Ποτεΐδαιαν καὶ τὸν Ἀνθεμοῦντα. Οἱ Ὀλύνθιοι βλέποντες τὰς τοιαύτας πρὸς αὐτοὺς διαθέσεις τοῦ Φιλίππου ἐθεώρουν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς καὶ ἀσφαλεῖς καὶ ἐπίστευον, ὅτι ὁ Φίλιππος θὰ ἄφηνε τὴν Ὀλυνθον μετὰ τῶν συμμαχικῶν τῆς πόλεως νὰ ὑφίσταται ὡς ἀνεξάρτητος πολιτεία παρὰ τὰ σύνορα τοῦ μακεδονικοῦ βασιλείου.

Ἀλλ' ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Θράκην, ὅτε καθυπέταξε τὴν Θεσσαλίαν, κατέβαλε τοὺς Φωκεῖς καὶ κατέστησε φανερόν, ὅτι οὔτε φίλον οὔτε σύμμαχον σέβεται, τότε οἱ Ὀλύνθιοι ἀντελήφθησαν τὸν ἐπικρεμᾶμενον καὶ κατὰ τῶν ἰδίων κίνδυνον. Ἐκριναν λοιπὸν καλὸν νὰ στείλουν πρέσβεις εἰς Ἀθήνας καὶ νὰ εἰρηνεύσουν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους (τὸ 352).

Τὸ διάβημα τοῦτο τῶν Ὀλυνθίων ὁ Φίλιππος ἐθεώρησε μὲν ὡς ἐχθρικόν, ἀλλὰ δὲν ἐπεχείρησε κατ' αὐτῶν πόλεμον ἀμέσως· ἤρκασθη ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ εἰσβάλῃ (τὸ 351) εἰς τὴν Χαλκιδικὴν καὶ νὰ ἐπιδείξῃ εἰς τοὺς Ὀλυνθίους ἀπειλητικῶς τὰς στρατιωτικὰς τὸν δυνάμεις. Τὸ 349 ὁμως, λαβὼν ὡς πρόσφασιν τὴν ἄρνησιν τῶν Ὀλυνθίων ν' ἀποδώσουν τὸν καταφυγόντα εἰς τὴν πόλιν τῶν ἀδελφόν του Ἀρριδαῖον, κηρύττει ὀριστικῶς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ὀλυνθίων. Οἱ Ὀλύνθιοι

τότε αποστέλλουν εἰς Ἀθήνας πρέσβεις ζητοῦντες συμμαχίαν καὶ ταχεῖαν βοήθειαν.

Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν Ὀλυνθίων πρέσβεων συνέρχονται εἰς ἐκκλησίαν· κατὰ ταύτην λαβόντες τὸν λόγον πολλοὶ ῥήτορες ἐξέφρασαν ἐνδοιασμοὺς διὰ τὴν ἀποστολὴν βοηθείας εἰς Ὀλυνθον· τελευταῖος ἀναβαίνει εἰς τὸ βῆμα ὁ Δημοσθένης καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Ἀ' Ὀλυνθιακὸν — κατὰ τὸ θέρος τοῦ 349—, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑποδεικνύει εἰς τοὺς Ἀθηναίους τί ὀφείλουν οὗτοι νὰ πράξουν ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει.

- 1 Ἀντὶ πολλῶν ἄν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερόν γένοιτο τὸ μέλλον· συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν· νυνὶ σκοπεῖτε. Ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλιν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν· οὐ γὰρ μόνον, εἴ τι χρήσιμον ἐσκέμμενος ἦκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παρ' ἀρχῆμ' ἐνίοις ἂν ἐπέλθεῖν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἀπάντων ῥαδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἰρέσειν γενέσθαι. / Ὁ μὲν οὖν παρῶν καίριος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεῖς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὄντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά.

- Ἔστι δὴ τὰ γ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε καὶ μὴ πάθητε ταῦτόν ὅπερ καὶ πρότερον, πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν· ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὢν καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἰκὼν, ἥνικ' ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο), τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψῃται καὶ παρασπάσῃται τι τῶν ὅλων πραγμάτων.

- 4 Οὐ μὴν ἄλλ' ἐπιεικῶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὃ δυσ-

μαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν· τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκείνων ἐν ὄντα κυριον καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν καὶ δεσπότην καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχύ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι πολλῶν προέχει, πρὸς δὲ τὰς καταλλαγάς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσαιτ' ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει. Δῆλον γάρ 5 ἐστι τοῖς Ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμού τῆς πατρίδος, καὶ ἴσασιν, ἅ τ' Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν καὶ Πυδναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅλως ἄπιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἢ τυραννίς, ἄλλως τε καὶ ὁμορον χώραν ἔχουσι.

Ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ 6 τᾶλλ', ἃ προσήκει, πάντ' ἐνθυμουμένους, φημί δεῖν ἐθελῆσαι καὶ παροξυνθῆναι καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτέ, καὶ νῦν, χρήματ' εἰσφέροντας προθύμως καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας καὶ μηδὲν ἐλλείποντας. Οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σκῆψις ἔθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν ὑπολείπεται. Νυνὶ 7 γάρ, ὃ πάντες ἐθρύλουν τέως, Ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖν Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον, καὶ ταῦθ' ὥς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. Εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλonton τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι καὶ μέχρι τοῦ ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως· ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτοὺς ὑπὲρ ὧν 8 φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν ἔχειν.

Οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραπεπτω- 8 κότα καιρὸν ἀφεῖναι, οὐδὲ παθεῖν ταῦτόν, ὅπερ ἤδη πολλὰκις πρότερον πεπόνθατε. Εἰ γάρ, ὅθ' ἤκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες καὶ παρῆσαν Ἀμφιπολιτῶν Ἱέραξ καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ἡμᾶς πλεῖν καὶ παραλαμ-

βάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων σωτηρίας, εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτ' ἂν ἦτ' ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων. Καὶ πάλιν, ἡνίκα Πύδνα, Ποτεΐδαια, Μεθώνη, Παγασαί, τᾶλλα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρίβω, πολιορκούμεν' ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἐνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως καὶ ὡς προσήκειν ἐβοηθήσαμεν αὐτοί, ῥάονι καὶ πολὺ ταπεινότερῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. **Ν**ῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν αἰεὶ προῖέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντ' αὐτόματ' οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, ἠϋξήσαμεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς καὶ κατεστήσαμεν τηλικοῦτον, ἡλικὸς οὐδεὶς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. Νυνὶ δὴ καιρὸς ἔχει τις, οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων, αὐτόματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν προτέρων ἐκείνων.

- 10 Καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηρεγμένων καταστάς, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν, εἰκότως· τὸ μὲν γὰρ πόλλ' ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἂν τις θεῖη δικαίως, τὸ δὲ μῆτε πάλαι πεπονθέναι πεφνηνέαι τέ τιν' ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θεῖην. **Ἄ**λλ', οἶμαι, παρόμοιόν ἐστιν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως ἂν μὲν γάρ, ὅς' ἂν τις λάβῃ, καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν, ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, συνανῆλυσεν καὶ τὸ μεμνησθαι τὴν χάριν. Καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως· οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς οὐδ', εἰ συνέβη τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστόν, μνημόνεύουσι· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβάν ἕκαστον τῶν πρὶν ὑπαρξάντων κρίνεται.

Διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς

πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. Εἰ δὲ προησόμεθ', ὧ 12
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἴτ' Ὀλυν-
 θον ἐκεῖνος καταστρέψεται, φρασάτω τις ἐμοί, τί τὸ κω-
 λῦον ἔτ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν, ὅποι βούλεται./

Ἄρα λογίζεται τις ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεω-
 ρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ'
 ἀρχὰς Φίλιππος ; Τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα
 Πύδναν, πάλιν Ποτειδαίαν, Μεθώνην αὖθις, εἴτα Θεττα-
 λίας ἐπέβη· μετὰ ταῦτα Φεράς, Παγασάς, Μαγνησίαν, πάνθ' 13
 ὃν ἐβούλετ' εὐτρεπίσας τρόπον, ὥχετ' εἰς Θράκην· εἴτ' ἐκεῖ
 τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων ἡσθέ-
 νησε· πάλιν ῥάϊσας οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐ-
 θὺς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησε. Τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παί-
 ονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρρύβαν καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι παρα-
 λείπω στρατείας./

« Τί οὖν », ἂν τις εἴποι, « ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν ; » 14
 Ἵνα γινῶτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἰσθησθ' ἀμφοτέρω,
 καὶ τὸ προῖσθαι καθ' ἕκαστον αἰεὶ τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀ-
 λυσιτελές, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ἣ χρῆται καὶ συζῇ Φί-
 λιππος, ὅφ' ἥς οὐκ ἔστιν, ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις
 ἡσυχίαν σχήσει./ Εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς αἰεὶ τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόν-
 των δεῖ πράττειν, ἐγνωκῶς ἔσται, ἡμεῖς δ' ὡς οὐδενὸς ἀντι-
 ληπτέον ἐρωμένως τῶν πραγμάτων, σκοπεῖσθ', εἰς τί πρῶτ'
 ἐλπίς ταῦτα τελευτήσῃ. Πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν 15
 ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρ' ἤξοντ', ἂν
 ἀμελήσωμεν ; Ἀλλὰ μὲν, εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικ', ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμε-
 νοι ῥαδίως ἐπὶ μεγάλοις τόκοις ^{ἀνδρῶν} μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον
 ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπὶ
 πολλῶ φανῶμεν ἐρραθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζη-
 τούντες ^{ω2, 614} πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὢν οὐκ ἡβουλόμεθ' ὕστερον εἰς

ανάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

- 16 Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φῆσαι τις ἂν ῥᾷδι καὶ παν-
 τὸς εἶναι, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων, ὅτι δεῖ πράττειν, ἀπο-
 φαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. Ἐγὼ δ' οὐκ ἀγνοῶ μέν,
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰ-
 τίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν
 ὀργῇ ποιεῖσθε, ἂν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ· οὐ μὴν οἶμαι
 δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι περὶ ὧν
 ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι.

- 17 Φημὶ δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ
 τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σῶζειν καὶ τοὺς τοῦτο ποιή-
 σοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν
 κακῶς ποιεῖν καὶ τριήρεσι καὶ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ θα-
 τέρου τούτων ὀλιγορήσετε, ὀκνῶ, μὴ μάταιος ἡμῖν ἡ στρα-
 18 τεῖα γένηται. Εἴτε γάρ, ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιοούντων,
 ὑπομείνας τοῦτ' Ὀλυνθον παραστήσεται, ῥᾷδιως ἐπὶ τὴν οἰ-
 κείαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται· εἴτε, βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς
 Ὀλυνθον, ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχοντα τὰ οἴκοι προσκαθεδεῖται
 καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῷ χρόνῳ τῶν
 πολιορκουμένων. Δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι.

- 19 Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γινώσκω· περὶ δὲ
 χρημάτων πόρου, ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήμαθ' ὑμῖν,
 ἔστιν, ὅς' οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, στρατιωτικά· ταῦτα
 δ' ὑμεῖς οὕτως, ὡς βούλεσθε, λαμβάνετε. Εἰ μὲν οὖν ταῦτα
 τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πό-
 ρου, εἰ δὲ μὴ, προσδεῖ, μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου.
 « Τί οὖν ; » ἂν τις εἴποι « σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιω-
 20 τικά ; » Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. Ἐγὼ μὲν γάρ ἡγοῦμαι στρα-
 τιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά
 καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ

ποιεῖν τὰ δέοντα· ὑμεῖς δ' οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνειν εἰς τὰς ἐορτάς. Ἔστι δὴ λοιπόν, οἶμαι, πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλά, ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. Λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἔλεσθ', ὅστις ὑμῖν συμφέρειν δοκεῖ· καὶ ἕως ἐστὶ καιρὸς, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.

ΠΡΟΘΕΣΙΣ
 "Αξιὸν δ' ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι, τὰ πράγματα' ἐν 21
 ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίππου. Οὔτε γάρ, ὥς δοκεῖ καὶ φή-
 σειέ τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς οὐδ' ὥς ἂν κά-
 λιστ' αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει, οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν
 ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾧήθη δεήσειν αὐτόν, ἀλλ'
 ὥς ἐπιὼν ἅπαντα τότ' ἤλπιζε τὰ πράγματα' ἀναιρήσεσθαι,
 κατὰ διέψευσται. Τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρὰ
 γνώμην γεγονὸς καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει, εἴτα τὰ 22
 τῶν Θετταλῶν. Ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει καὶ
 ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, κομιδῇ δ', ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τού-
 τῳ. Καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι καὶ
 Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν. Ἦκουον δ' ἔγωγέ τινων,
 ὥς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρ-
 ποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τῶν Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διαι-
 κεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. Εἰ δὲ τούτων ἀποστερηθῆσε-
 ται τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς
 ξένοις αὐτῷ καταστήσεται.

Ἀλλὰ μὴν τόν γε Παίονα καὶ τὸν Ἰλλυριὸν καὶ ἀπλῶς 23
 τούτους ἅπαντας ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἥδιον ἂν καὶ ἐ-
 λευθέρους ἢ δούλους εἶναι· καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακοῦειν
 τινός εἰσι, καὶ ἄνθρωπος ὑβριστής, ὥς φασιν. Καὶ μὰ Δί'
 οὐδὲν ἄπιστον ἴσως· τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορ-
 μὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίγνεται, διόπερ πολ-

λάκις δοκεῖ τὸ φυλάττειν τὰ γὰρ τὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι.

- 24 Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας ἐτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ᾧ δεῖ καὶ στρατευομένους αὐτοὺς καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους, εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθ' ἐτοίμως ἐφ' ὑμᾶς ἐλθεῖν ; Εἴτ' οὐκ αἰσχύνησθε, εἰ μὴδ' ἂ πάθοιτ' ἄν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε ;

- 25 "Ἐτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερ' ὑμᾶς ἐκεῖ χρή πολεμεῖν ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον. Ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχη τὰ τῶν Ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο βαδίζειν ; / Ὁθηβαῖοι ; Μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ἦ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἐτοίμως. Ἀλλὰ Φωκεῖς ; Οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἰοί τ' ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσῃτ' ὑμεῖς. Ἡ ἄλλος τις ; « Ἀλλ', ὦ τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται ». Τῶν ἀτοπωτάτων μὲντ' ἂν εἴη, εἰ, ἂ νῦν ἄνοιαν ὀφλισκάνων ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνηθεῖς μὴ πράξει.

- 27 Ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνθάδ' ἢ 'κεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσθεῖν ἡγοῦμαι. Εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκονθ' ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι καὶ ὅς' ἀνάγκη στρατοπέδῳ χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ, πολεμίου λέγω, πλείον' ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν ἢ ὅς' εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε. Εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἦξει, πόσα χρή νομίσαι ζημιώσεσθαι ; Καὶ πρόσσεθ' ἢ ὕβρις καὶ ἔθ' ἢ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσιν.

Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ ^(ἐκείν) συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν καὶ 28
 ἀπωθεῖν ἐκείσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους, ἔν' ὑπὲρ τῶν
 πολλῶν, ^(ἐκείνων) ὧν ^(ἐκείνων) καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι, ^(ἐκείνων) μικρὸν ἀναλίσκοντες τὰ
 λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πο-
 λεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ Φιλίππου χώρα κτησάμενοι φοβεροὶ
 φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται, τοὺς δὲ λέγοντας,
 ἔν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὐθυγαί ῥάδιαι γένωνται,
 ὥς, ὅποῦ ἄτ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κρι-
 ται καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. Χρηστά δ' εἴη παν-
 τὸς εἶνεκα.

ΕΠΙΛΟΓΕ

II. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β'

Εἰσαγωγή. Ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ Α' Ὀlynθιακῷ ὑπέδειξεν
 εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι πρέπει νὰ ἐνεργήσουν δραστηρίως, νὰ παρα-
 σκευασθοῦν δὲ δύο στρατοὶ πολιτῶν Ἀθηναίων — καὶ ὄχι μισθοφό-
 ρων — ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν εἰς νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ἀπειλουμένην Ὀlyn-
 θον, ὁ δὲ ἄλλος νὰ εἰσβάλλῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ἀλλ' ὁ Δημοσθένης
 δὲν εἰσηκούσθη· οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν εἰς τοὺς Ὀlynθίους στρατι-
 ωτικὴν βοήθειαν ἀποτελουμένην μόνον ἐκ δισχιλίων μισθοφόρων καὶ
 τριάκοντα τριήρων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Χάρητος. Ἡ βοήθεια αὐ-
 τῇ οὐδὲν κατώρθωσεν. Ὁ Χάρης, ἐπειδὴ δὲν εἶχε νὰ μισθοδοτῇ τὸν
 στρατόν, δὲν ἐπολέμει πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀλλ' ἐλήστευεν ἐμπορικὰ
 πλοῖα. Διὰ τοῦτο οἱ Ὀlynθιοὶ στέλλουν νέαν πρεσβείαν εἰς Ἀθήνας
 ζητοῦντες νέαν βοήθειαν.

Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον μὲν συνείδησιν τοῦ κρισίμου τῆς περιστάσεως,
 ἀλλ' ἐδίσταζον νὰ βοηθήσουν τοὺς Ὀlynθίους φοβούμενοι τὴν μεγάλην
 δύναμιν τοῦ Φιλίππου. Διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης ἀναλαμβάνει ἐκ δευ-
 τέρου νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Β' Ὀlyn-
 θιακόν — μετὰ παρέλευσιν ἐλαχίστου χρόνου ἀπὸ τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ

πρώτου, ἦτοι κατὰ τὸ θέρος τοῦ 349 — ἐν αὐτῷ προσπαθεῖ ὁ ρήτωρ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὑποδεικνύει εἰς αὐτοὺς τί ὀφείλουν νὰ πράξουν.

- 1 Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἂν τις ἰδεῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὖνοιαν φανεράν γιγνομένην τῇ πόλει, οὐχ ἥκιστα δ' ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι καὶ χώραν ὁμορον καὶ δύναιεν τινα κεκτημένους καί, τὸ μέγιστον ἀπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἴτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παν-
- 2 τάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. Δεῖ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς, ὅπως μὴ χεῖρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων, ὡς ἔστι τῶν αἰσχυρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχύιστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἡμὲν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προῖεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων καὶ καιρῶν.
- 3 Τὸ μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. Διὰ τί; Ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅς' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπράχθαι. Ὁ μὲν γὰρ ὅσω πλείον' ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δ', ὅσω χεῖρον ἢ προσῆκε κέχρησθε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείον' αἰσχύνην
- 4 ὠφλήκατε. Ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. Καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. Ὡν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσῆκει λαβεῖν, οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν·

ἀ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἓν καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάν-
τας ὑμᾶς καὶ μεγάλα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαί-
νοιτ' ἂν ὀνειδῇ βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν
πειράσομαι.

Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ 5
πεπραγμένα δεικνύναι λαιδορίαν εἶναι τις ἂν φήσειε κενὴν
δικαίως· τὸ δὲ πάνθ', ὅσα πώποτ' ἔπραξε, διεξιόντ' ἐφ' ἅ-
πασι τούτοις ἐλέγχειν καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι
καὶ δυοῖν ἕνεχ' ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῇσθαι, τοῦ τ' ἐκείνον,
ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι καὶ τοὺς ὑπερεκ-
πεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον ἰδεῖν, ὅτι πάν-
τα διεξελέλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας ἠϋξή-
θη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἤκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματ' αὐτῷ.

Ἐγὼ γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν ἡγοῦμην καὶ 6
αὐτὸς φοβερόν τὸν Φίλιππον καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δίκαια
πράττονθ' ἐώρων ἠϋξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὐ-
ρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτ' Ὀλυν-
θίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ὑμῖν διαλεχθῇ-
ναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν καὶ τὸ θρυλού-
μενόν ποτ' ἀπόρητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τούτῳ προσα-
γαγόμενον, τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα τῷ Ποτεί- 7
δαιαν οὔσαν ἡμετέραν ἐξελεῖν καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμά-
χους ὑμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δ' ἐκείνοις, Θετταλοὺς δὲ
νῦν τὰ τελευταῖα τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι καὶ
τὸν Φωικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέξασθαι.
Ὅλως δ' οὐδεὶς ἐστιν, ὄντιν' οὐ πεφενάκιεν ἐκεῖνος τῶν
αὐτῷ χρησαμένων· τὴν γὰρ ἐκάστων ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνο-
ούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων οὕτως ἠϋξήθη.

Ὡςπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἡνίχ' ἕκαστοι συμ- 8
φέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πράττειν, οὕτως ὀφείλει διὰ
τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ'

εἶνεχ' ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελέγχεται. Καιροῦ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἢ παρελθὼν τις ἐμοί, μᾶλλον δ' ὑμῖν δειξάτω, ἢ ὥς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὥς οἱ τὰ πρῶτ' ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύουσιν, ἢ ὥς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιοντ' ἄσμενοι.

- 9 Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, οἷεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα τῷ τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἷεται. Ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστῇ καὶ πᾶσι ταῦτα συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς καὶ μένειν ἐθέλουσιν ἄνθρωποι· ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ὥσπερ οὗτος ἰσχύσῃ, ἢ πρώτῃ πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμ' ἅπαντ' ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσεν. Οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα καὶ ἐπιποροῦντα καὶ ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτ' εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει, καὶ σφόδρα γ' ἡνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ, τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ. Ὡσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατ' εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. Τοῦτο δ' οὐκ ἔστι νῦν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ.

- 11 Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἢ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαι-
12 τεῖν καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. Σκοπεῖσθε μὲντοι τοῦτο, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔξουσιν, ἐξεληλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως καὶ ὄντων ἐπὶ

τοῖς πράγμασιν, ὥς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπὴ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν, μάλιστα δ' ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἐτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. Πολλὴν δὲ τὴν με- 13 τάστασιν καὶ μεγάλῃν δεικτέον τὴν μεταβολήν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἐτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν. Καὶ ταῦτ' ἐβελήσθη· ὥς προσήκει καὶ δὴ περαίνειν, οὐ μόνον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντ' ἐξελεγχθήσεται.

"Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ ἐν μὲν 14 προσθήκῃ μερὶς ἐστὶ τις οὐ μικρά, οἷον ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ πρὸς Ποτεΐδαιαν Ὀλυνθίους ἐφάνη τι τοῦτο συναμφοτέρων· νυνὶ Θετταλοῖς στασιάζουσι καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβόηθησε· καὶ ὅποι τις ἄν, οἶμαι, προσθῇ καὶ μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ· αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστὶ μεστή. Καὶ γὰρ οὗτος ἅπασιν τοῦτοις, οἷς ἂν τις 15 μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτ' ἐπισφαλεστέραν ἢ ὑπῆρχε φύσει κατεσκευάκεν αὐτῷ.

Μὴ γὰρ οἴεσθ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς Φιλίππον τε χαίρειν καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦτ' ἐζήλωκε καὶ προήρηται πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι, παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦθ', ἀ 16 μηδεὶς πώποτ' ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ἡρημένος· τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ 16 τούτων οὐ μέτεστι, κοπτόμενοι δ' αἰεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω κάτω λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὗτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις οὗτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὗθ' ὅς' ἂν ποιήσωσιν οὕτως, ὅπως ἂν δύνωνται,

ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον.

- 17 Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἂν τις σκέψαιτ' οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι καὶ πεζέταιροι δόξαν μὲν ἔχουσιν, ὥς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου, ὥς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγεννημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς
- 18 οἷου ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. Εἰ μὲν γάρ τις ἀνὴρ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάνθ' αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα (πρὸς γὰρ αὐτὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἀνυπέρβλητοι εἶναι)· εἰ δέ τις σώφρων ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου καὶ μέθην καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεῷσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρος τὸν τοιοῦτον.

- 19 Λοιποὺς δὲ περὶ αὐτὸν εἶναι ληστὰς καὶ κόλακας καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἷους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα, οἷ' ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. Δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ· καὶ γὰρ οὐς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον ὥς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς αἰσχυρῶν ᾠσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἔνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει.

- 20 Καίτοι ταῦτα, καὶ εἰ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν. Ἀλλ', οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύβει τὰ τοιαῦτ' ὀνειδῆ· εἰ δέ τι πταίσει, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ ταῦτ' ἐξετασθήσεται. Δοκεῖ δ' ἐμοίγ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείξειν οὐκ εἰς μακράν, ἂν οἷ τε θεοὶ θέλωσι καὶ ὑμεῖς

βούλησθε. "Ωσπερ γάρ ἐν τοῖς σώμασιν, τέως μὲν ἂν ἐρρω- 21
μένος ἢ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται, ἐπὰν δ' ἀρρώστημά τι συμ-
βῇ, πάντα κινεῖται, καὶ ῥῆγμα καὶ στρέμμα καὶ ἄλλο τι τῶν
ὑπαρχόντων σαθρόν ἢ, οὕτω καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράν-
νων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῇ τὰ κακὰ τοῖς πολ-
λοῖς ἐστίν, ἐπειδὰν δ' ὁμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντ' ἐ-
ποίησεν ἐκδηλα.

Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐ- 22
τυχοῦνθ' ὁρῶν ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει, σώ-
φρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπή,
μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἢ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων
πράγματα· οὐ μὴν ἀλλ' ἐγωγε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίῃ, τὴν
τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐλοίμην, ἐθελόντων, ἃ προσή-
κει, ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρόν, ἢ τὴν ἐκείνου· πο-
λὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὖνοιαν ἔ-
χειν ὁρῶ ὑμῖν ἐνούσας ἢ 'κείνῳ. Ἀλλ', οἶμαι, καθήμεθ' οὐ- 23
δὲν ποιοῦντες· οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντ' οὐδὲ τοῖς φίλοις
ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μή τί γε δὴ τοῖς θεοῖς. Οὐ
δὲ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκεῖνος
αὐτὸς καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασι, καὶ μήτε καιρὸν μήθ' ὥραν πα-
ραλείπων ἡμῶν μελλόντων καὶ ψηφίζομένων καὶ πυνθανο-
μένων παραγίγνεται. Οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τοῦναντίον
γὰρ ἂν ἦν θαυμαστόν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὦν τοῖς πο-
λεμοῦσι προσήκει τοῦ πάντα ποιοῦντος περιτῆμεν.

'Αλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μὲν ποτ', ὦ 24
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε,
καὶ πόλλ' ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξόν, οὐκ ἠθε-
λῆσατε, ἀλλ' ἔν' οἱ ἄλλοι τύχῳσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερ' αὐ-
τῶν ἀνῆλίσκετ' εἰσφέροντες καὶ προυκινδυνεύετε στρατευό-
μενοι, νυνὶ δ' ὀκνεῖτ' ἐξιέναι καὶ μέλλετ' εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν
ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε

πολλάκις πάντας καὶ καθ' ἓν αὐτῶν ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέτερ'
 25 αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε. Ταῦτα θαυμάζω, καὶ ἔτι πρὸς
 τούτοις, εἰ μηδεὶς ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογί-
 σασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ καὶ τί ποιούντων
 ὑμῶν ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος. Ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι
 μελλόντων αὐτῶν, ἐτέρους τινὰς ἐλπίζόντων πράττειν, αἰτιω-
 μένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπίζόντων, σχεδὸν ταῦθ'
 ἅπερ νυνὶ ποιούντων, ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν.

26 Εἴθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥσ-
 τε, δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέ-
 γονε, διὰ τούτων ἐλπίζετε τῶν αὐτῶν πράξεων ἐκ φαύλων
 αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι ; Ἀλλ' οὐτ' εὐλογον οὐτ' ἔχον ἐστὶ
 φύσιν τοῦτό γε· πολὺ γὰρ ῥᾶον ἔχοντες φυλάττειν ἢ κτήσα-
 σθαι πάντα πέφυκε. Νῦν δ' ὅ τι μὲν φυλάξομεν, οὐδὲν ἐστ'
 ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ.
 Αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον τοῦτ' ἤδη.

27 Φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προ-
 θύμως, μηδὲν αἰτιᾶσθαι, πρὶν ἢ τῶνπραγμάτων κρατή-
 σητε, τηνικαῦτα δ' ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας τοὺς
 μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδικοῦντας κολάζειν, τὰς
 προφάσεις δ' ἀφελεῖν καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐ γὰρ
 ἐστὶ πικρῶς ἐξετάσαι, τί πέπραχται τοῖς ἄλλοις, ἢ μὴ παρ'
 ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα.

28 Τίνος γὰρ εἵνεκ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον
 μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρα-
 τηγούς, ἰδίους δ' εὐρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ
 περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν ; Ὅτι ἐνταῦθα μὲν ἐστὶ τᾶθλ',
 ὑπὲρ ὧν ἐστὶν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· Ἀμφίπολις καὶ ληφθῇ,
 παραχρῆμ' ὑμεῖς κομιεῖσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφ'esστηκότων
 ἰδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἐστίν· ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ
 δὲ λήμματα τῶν ἐφ'esστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμψα-

κος, Σίγειον, τὰ πλοῦ, ἃ συλῶσιν. 'Επ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν. 'Υμεῖς δ', ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα²⁹ ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε, ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας, ἀφίετε. Περὶ-
 εστι τοίνυν ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως.

Πρότερον μὲν γάρ, ὧ ἄνδρες 'Αθηναῖοι, κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. 'Ρήτωρ ἡγεμῶν ἑκατέρων καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ καὶ οἱ βοησόμε-
 νοι τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσενέμησθε, οἱ μὲν ὡς τού-
 τους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. Δεῖ δὴ ταῦτ' ἐπ' ἀνέντας καὶ ὑμῶν³⁰
 αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους κοινὸν καὶ τὸ βουλευέσθαι
 καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. Εἰ δὲ τοῖς μὲν, ὥσπερ
 ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δ' ἀναγκά-
 ζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφί-
 ζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδ' ὅτιοῦν συμπονεῖν,
 οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἡδι-
 κημένον αἰεὶ μέρος ἐλλείψει· εἴθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ
 τῶν ἐχθρῶν ἐξέσται.

Λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὅσων ἕκα-³¹
 στος ἔχει τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαν-
 τες στρατεύσῃσθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι καὶ
 τὰ βέλτισθ' ὧν ἂν ἀκούσῃθ' αἰρεῖσθαι, μὴ ἂν ὁ δεῖν' ἢ ὁ δεῖν'
 εἴπῃ. Κἂν ταῦτα ποιῇτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμ'
 ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον τῶν ὅ-
 λων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

III. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α'

10 γραφή εισαγωγή επί της διαν.

Εἰσαγωγή. Ὁ Φίλιππος ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας (τὸ 359) καὶ καθυποτάξας τοὺς πλησιοχώρους ἐχθροὺς τοῦ κράτους του, τοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας, ἐστράφη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων του διὰ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν προσέβαλε τὴν Ἀμφίπολιν (357), ἔπειτα δ' ἐπετέθη κατὰ τῶν ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου κτήσεων τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Πύδναν (357), τὴν Ποτειδαίαν (356) καὶ τὴν Μεθώνην (353). Ἀκολουθῶς κατεπολέμησε τοὺς τυράννους τῆς Θεσσαλίας καὶ μετὰ τοῦτο ἐπεχείρησε νὰ γίνῃ κύριος τῶν Θερμοπυλῶν (352), ἵνα οὕτω δυνηθῇ εὐκολώτερον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι φθάσαντες ἐγκαίρως μετὰ στρατοῦ ἀπέκρουσαν τὴν ἀπόπειραν αὐτὴν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ὑποχωρήσας ἄπρακτος ἐξεστράτευσεν κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 352 εἰς τὴν Θράκην πρὸς ἐπέκτασιν τῆς κυριαρχίας του. Οἱ μικροὶ ἐκεῖ ἡγεμόνες ἤριζον πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις Πέρινθον καὶ Βυζάντιον. Ἐκ τῶν διχονοιῶν τούτων ὠφελοῦμενος ὁ Φίλιππος ἐγένετο κύριος ἀπόλυτος τῶν χωρῶν ἐκείνων καὶ προχωρήσας πέραν τοῦ Ἐβρου ἐπολιόρκησεν τὸ Ἡραῖον τεῖχος ἐπὶ τῆς Προποντίδος.

Ἡ εἰδησις τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡραίου τεύχους, τὸ ὁποῖον ἐξηρσίμευεν ὡς ἀποθήκη τοῦ εἰς τὴν Ἀττικὴν κομιζομένου σίτου, φθάσασα εἰς Ἀθήνας τὸν Νοέμβριον τοῦ 352 ἀνησύχησε τοὺς Ἀθηναίους. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ἐθεωρήθη τοσοῦτον ἐπικίνδυνον, ὥστε ἀπεφασίσθη νὰ παρασκευασθῇ στόλος ἐκ 40 τριήρων, νὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ μετάσχον τῆς ἐκστρατείας πάντες οἱ ἄνδρες μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 45 ἐτῶν καὶ νὰ εἰσπραχθῇ φόρος 60 ταλάντων. Ἀλλ' ὀλίγον μετὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν καταφθάνουν εἰς Ἀθήνας νεώτεραι εἰδήσεις· πρῶτον μὲν, ὅτι ὁ Φίλιππος ἀσθενεῖ, ἔπειτα δὲ ὅτι ἀπέθανεν· οἱ Ἀθηναῖοι εὐχαριστηθέντες μὲ τὰς διαδόσεις αὐτὰς ἐγκατέλιπον τὴν ἀποφασισθεῖσαν ἐκστρατείαν καὶ περιέπεσον εἰς ἀδράνειαν.

Ὀλίγον ὕστερον μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα, τὸ 351, τὸ ζήτημα τοῦ πολέμου κατὰ τοῦ Φιλίππου ἤρχισε ν' ἀπασχολῇ ἐκ νέου τοὺς Ἀθηναίους. Πολλοὶ συνεδρίαί τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου κατηναλώθησαν εἰς

σχετικὰς συζητήσεις. Εἰς μίαν τῶν συνελεύσεων τούτων ὁ Δημοσθένης — νέος ἀκόμη ἄγων ἡλικίαν 32 ἐτῶν — ἐζήτησε τὸν λόγον πρὸ τῶν ἄλλων ρητόρων καὶ ἀπήγγειλε τὸν Α' Φιλιππικόν. Ἐν τούτῳ προσπαθεῖ ὁ ρήτωρ νὰ ἐξαγάγῃ τοὺς Ἀθηναίους ἐκ τῆς ἀδρανείας καὶ ὑποδεικνύει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον δύνανται οὗτοι νὰ διεξαγάγουν ἐπιτυχῶς τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον.

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προυτίθετ', ὧ ἄν- 1
δρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχῶν ἄν, ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰω-
θότων γνώμην ἀπεφάναντο, εἰ μὲν ἤρεσκε τί μοι τῶν ὑπὸ
τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἄν ἤγον, εἰ δὲ μή, τότε ἄν καὶ οὗτος
ἐπειρώμην, ἃ γινώσκω, λέγειν· ἐπειδὴ δ' ὑπὲρ ὧν πολλά-
κις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν,
ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἄν συγγνώμης τυγχά-
νειν. Εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέονθ' οὗτοι
συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἄν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλευέσθαι.

Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 2
τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ. (ταῦτα)
Ὁ γὰρ ἐστὶ χεῖριστον ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο
πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. Τί οὖν ἐστὶ τοῦτο ;
(τοῦτο ἔστιν) Ὅτι οὐδὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιοῦντων ὑμῶν
(τοῦτο ἔστιν) κακῶς τὰ πράγματ' ἔχει, ἐπεὶ τοι, εἰ πάνθ', ἃ προσῆκε, πρᾶτ- (ὅτι μὴν)
τόντων οὕτως ἔχειν, οὐδ' ἄν ἐλπίς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι.

Ἐπειτ' ἐνθυμητέον καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ τοῖς 3
εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλικίην ποτ' ἐχόντων δύ-
ναμιν Λακεδαιμονίων — ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς — ὥς καλῶς
καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως,
(οὐ γὰρ) ἄλλ' ὑπεμείναθ' ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον.
Τίνος οὖν εἵνεκα ταῦτα λέγω ; Ἰν' εἰδῇτ', ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστι
φοβερὸν οὗτ', ἄν ὀλιγωρῇτε, τοιοῦτον, οἷον ἄν ὑμεῖς βούλοι-

σθε, παραδείγμασι χρώμενοι τῇ τότε ῥώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτ' ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταραττόμεθ' ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν.

- 4 Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἶεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό τε πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρία πάντ' ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἶεται, λογισάσθω μέντοι τοῦθ', ὅτι εἴχομέν ποθ' ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Πύδναν καὶ Ποτεΐδαιαν καὶ Μεθώνην καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκείον κύκλω, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερ' ὑπῆρχε καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως
- 5 ἢ κείνῳ. Εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὥς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστὶν Ἀθηναίοις ἔχουσι τοσαῦτ' ἐπιτεχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἂν ὧν νυνὶ πεποίηκεν ἔπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατ' ἂν δύναμιν. Ἀλλ' εἶδεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκείνος, ὅτι ταῦτα μὲν ἐστὶν ἅπαντα τὰ χωρὶ ἄλλα τοῦ πολέμου κείμεν' ἐν μέσῳ, φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων καὶ τοῖς ἐθέλουσι πολεῖν καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων.
- 6 Καὶ γὰρ τοι ταύτῃ ^{αὐτῇ} χρησάμενος τῇ γνώμῃ πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν ὥς ἂν ἐλών τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος (καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὀρώσι παρσκευασμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας, ἃ χρῆ).
- 7 Ἄν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐβελήσγητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδὴ περ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὗ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφείς τὴν εἰρωνεῖαν ἑτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ, ὁ μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ στρατεύεσθαι — συνελόντι δ' ἀπλῶς, ἂν ὑμῶν αὐτῶν ἐθε-

τοι καὶ τοῦτο· εἴ τι πάθοι καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν, ἥπερ αἰ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιτο, ἴσθ', ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως βούλεσθε, διοικήσασθε, ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν δέξασθαι δύναισθ' ἂν, ἀπηρητημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμας.

- 13 Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἐτοιμῶς, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων, παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τριούτων πραγμάτων ὑμᾶς οἶομαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους δυστίνας χρημάτων, καὶ τᾶλλ' ὡς ἂν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκεῖ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν, δεηθεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, το-
- 14 σοῦτον. Ἐπειδὴν ἅπαντ' ἀκούσητε, κρίνατε, μὴ πρότερον προλαμβάνετε· μὴδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλειν με τὰ πράγμαθ' ἡγείσθω. Οὐ γὰρ οἱ « ταχὺ » καὶ « τήμερον » εἰπόντες μάλιστ' εἰς δέον λέγουσιν (οὐ γὰρ ἂν τά γ' ἤδη γεγεννημένα τῇ νυνὶ βοθηθεῖα κωλύσαι
- 15 δυνηθεῖμεν), ἀλλ' ὅς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἡ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν· οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς. Οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων, εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεται τι. Ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη, τὴν δὲ πρᾶγμ' ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει· κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε.
- 16 Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρεις πενήκοντα παρασκευάσασθαί φημι δεῖν, εἴτ' αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς, ἐάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσιν. Πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων ἱππαγωγ-
- 17 γοὺς τριήρεις καὶ πλοῖ' ἱκανὰ εὐτρεπίσαι κελεύω. Ταῦτα μὲν

οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰ-
κειάς χώρας αὐτοῦ στρατείας εἰς Πύλας καὶ Χερρόνησον καὶ
"Ολυθον καὶ ὅποι βούλεται· δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτ' ἐν τῇ γνώμῃ
παραστῆσαι, ὥς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσ-
περ εἰς Εὐβοίαν καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἀλίαρτον καὶ
τὰ τελευταῖα πρῶην εἰς Πύλας, ἴσως ἂν ὀρμήσαιτε. Οὗτοι 18
παντελῶς, οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο, ὥς ἔγωγέ φημι
δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν, ἔν' ἢ διὰ τὸν φόβον, εἰδῶς εὐ-
τρεπεῖς ὑμᾶς, (εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς· εἰσὶ γάρ, εἰσὶν οἱ πάντ'
ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος)
ἡσυχίαν ἔχῃ, ἢ παριδὼν ταῦτ' ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδενὸς
ὄντος ἐμποδὼν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῶ
καιρόν.

Ταῦτα μὲν ἐστίν, ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημί δεῖν καὶ παρε- 19
σκευάσθαι προσήκειν οἴομαι· πρὸ δὲ τούτων δυναμὶν τιν',
ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημί προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἢ συνε-
χῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκείνον ποιήσει. Μὴ μοι μυρίους
μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας ду-
νάμεις, ἀλλ' ἢ τῆς πόλεως ἔσται, κἂν ὑμεῖς ἓνα κἂν πλείους
κἂν τὸν δεῖνα κἂν ὄντινοῦν χειροτονήσητε στρατηγόν, τούτῳ
πέισεται καὶ ἀκολουθήσει. Καὶ τροφήν ταύτῃ πορίσαι κελεύω.

"Εσται δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν 20
τροφήν ἔξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν ; Ἐγὼ φράσω,
καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρὶς. Ξένους μὲν λέγω — καὶ
ὅπως μὴ ποιήσεθ', ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἐβλάψε· πάντ' ἐλάττω
νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμα-
σιν αἰρούμενοι, ἐπὶ τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε· ἀλ-
λὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθε-
τε, ἂν ἐλάττω φαίνηται. Λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας 21
δισχιλίους, τούτων δ' Ἀθηναίους φημί δεῖν εἶναι πεντακοσί-
ους, ἐξ ἧς ἂν τίνος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον

- τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δο-
κῇ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις· τοὺς δ' ἄλλους ξένους
εἶναι κελεύω. Καὶ μετὰ τούτων ἱππέας διακοσίους, καὶ τού-
των πεντήκοντ' Ἀθηναίους τοῦλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς,
τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους· καὶ ἱππαγωγούς τούτοις.
- 22 **Εἶπεν**· τί πρὸς τούτοις ἔτι ; Ταχείας τριήρεις δέκα· δεῖ γάρ,
ἔχοντος ἐκείνου ναυτικόν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως
ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέῃ. Πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφή γενή-
σεται ; Ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω, ἐπειδάν, διότι τη-
λικαύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς συ-
στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.
- 23 Τοσαύτην μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ
ἐνὶ νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῃ παραταξομέ-
νην, ἀλλὰ ληστέυειν ἀνάγκη καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πο-
λέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην· οὐ τοίνυν ὑπέρογκον αὐτὴν (οὐ
γὰρ ἔστι μισθὸς οὐδὲ τροφή), οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι
- 24 δεῖ. Πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω,
ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ
τὴν πόλιν, οὗ Πολύστρατος ἡγεῖτο καὶ Ἰφικράτης καὶ Χα-
βρίας καὶ ἄλλοι τινές, καὶ αὐτοὺς ὑμᾶς συστρατεύεσθαι· καὶ
οἷδ' ἀκούων, ὅτι Λακεδαιμονίους παραταττόμενοι μεθ' ὑμῶν
ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. Ἐξ οὗ δ' αὐ-
τὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικά ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ
καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μερίζουσιν τοῦ δέοντος γεγό-
νασι. Καὶ παρακλύσαντ' ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς
Ἀρτάβαζον καὶ πανταχοῖ μάλλον οἴχεται πλέοντα, ὃ δὲ
στρατηγὸς ἀκολουθεῖ, εἰκότως· οὐ γὰρ ἔστιν ἄρχειν μὴ δι-
δόντα μισθόν.
- 25 Τί οὖν κελεύω ; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρα-
τηγοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατιώ-
τας οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων παρα-

καταστήσαντας· ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ', ὥς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν. Εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, « εἰρήνην ἄγετ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ; » « Μὰ Δί' οὐχ ἡμεῖς γε », εἴποιτ' ἄν, « ἀλλὰ Φιλίππῳ πολεμοῦμεν ». Οὐκ ἐχειροτονεῖτε δ' ἐξ ὑμῶν αὐτῶν 26 δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγούς καὶ φυλάρχους καὶ ἱππάρχους δύο ; Τί οὖν οὗτοι ποιοῦσι ; Πλὴν ἐνὸς ἀνδρός, ὃν ἂν ἐκπέμψητ' ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν· ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. Οὐ γὰρ ἐχρῆν, ὦ ἄν- 27 δρες Ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱππαρχον παρ' ὑμῶν, ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἔν' ἦν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύναμις ; Ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἱππαρχον δεῖ πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέλαον ἱππαρχεῖν ; Καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ.

Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθε λέγεσθαι, τὸ δὲ τῶν 28 χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτ' ἀκοῦσαι. Τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. Χρήματα τοίνυν· ἔστι μὲν ἡ τροφή, σιτηρέσιον μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ τάλαντ' ἐνενήκοντα καὶ μικρόν τι πρόσ, δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις τετταράκοντα τάλαντα, εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ τοῦ μηνὸς ἐκάστου, στρατιώταις δὲ δισχιλίους τρσαῦθ' ἕτερα, ἵνα δέκα τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ, τοῖς δ' ἱππεῦσι διακοσίους οὖσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνός, δώδεκα τάλαντα. Εἰ δέ τις οἶεται μικρὰν ἀφορμὴν 29 εἶναι σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν· ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι, τοῦτ' ἂν γένηται, προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμ' ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα τῶν Ἑλλήνων ἀδικοῦν αὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ' ἔχειν μισθὸν

έντελῃ. Ἐγὼ συμπλέων ἐθελοντῆς πάσχειν ὅτιοῦν ἕτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' οὕτως ἔχῃ. Πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω γενέσθαι, τοῦτ' ἤδη λέξω.

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

- 30 Ἄ μὲν ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθ' εὐρεῖν, ταῦτ' ἐστίν. Ἐπειδὰν δ' ἐπιχειροτονήτε τὰς γνώμας, ἂν ὑμῖν ἀρέσκη, χειροτονήσετε, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῇτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις.
- 31 Δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλευσασθαι, εἰ τὸν τόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμεῖτ', ἐνθυμηθείητε, καὶ λογίσαισθ', ὅτι τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος, καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶν ἐπιχειρεῖ, ἥνικ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυ-
- 32 ναίμεθ' ἐκεῖσ' ἀφικέσθαι. Δεῖ τοίνυν ταῦτ' ἐνθυμουμένους μὴ βοηθείαις πολεμεῖν, (ὕστεριοῦμεν γὰρ ἀπάντων), ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ καὶ δυνάμει. Ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει Λήμνῳ καὶ Θάσῳ καὶ Σικιάθῳ καὶ ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες καὶ σῖτος καί, ἃ χρὴ στρατεύματι, πάνθ' ὑπάρχει. τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι ῥάδιον καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασι ῥαδίως ἔσται.
- 33 Ἄ μὲν οὖν χρήσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν καιρὸν ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν βουλευσεται· ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστίν, ἃ γὰρ γέγραφα. Ἄν ταῦτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πορίσητε, τὰ χρήματα πρῶτον, ἃ λέγω, εἴτα καὶ τᾶλλα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἵππεας, ἐντελῇ πᾶσαν τὴν δύνάμιν νόμῳ

κατακλείσθητ' ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' αἰεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι καὶ πλεον οὐδὲν ποιοῦντες. Καὶ ἔτι πρὸς 34 τούτῳ πρῶτον μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. Ἔστι δ' οὗτος τίς ; Ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλεοντας τὴν θάλατταν.

Ἐπειτα τί πρὸς τούτῳ ; Τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ^{ὡς αἰσχρολογία} ἐξῶ ^{καὶ} γενήσεσθε, οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Λῆμνον καὶ Ἰμβρον ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ὥχετ' ἔχων, πρὸς τῷ Γεραιστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν ἀμύθητα χρήματ' ἐξέλεξε, τὰ τελευταῖ' εἰς Μαραθῶν' ἀπέβη καὶ τὴν ἰερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ὥχετ' ἔχων τριήρη, ὑμεῖς δ' οὔτε ταῦτα δύνασθε κωλύειν οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους, οὓς ἂν προθῇσθε, βοηθεῖν.

^{καὶ ὡς ἀπολογία} Καίτοι τί δή ποτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. νομίζετε τὴν μὲν 35 τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν Διονυσίων αἰεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίνεσθαι, ἂν τε ^{καὶ οὐκ οἶδ'} δεινοὶ λάχωσιν ἂν τ' ἰδιῶται οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι, εἰς δ' τοσαῦτ' ἀναλίσκεται χρήματα, ὅς οὐδ' εἰς ἓνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευὴν, ὅσην οὐκ οἶδ' εἴ τι τῶν ἀπάντων ἔχει, τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ^{καὶ οὐκ οἶδ'} ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασάς, τὸν εἰς Ποτείδαιαν ; Ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ πρό- 36 οιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς χορηγὸς ἢ γυμνασίάρχος τῆς φυλῆς, πότε καὶ παρὰ τοῦ καὶ τί λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέλῃται· ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῇ τούτου παρασκευῇ ἄτακτα, ^{καὶ οὐκ οἶδ'} ἀδιόρθωτα, ἀόρισθ' ἅπαντα.

Τοιγαροῦν ἅμ' ἀκηκόαμέν τι καὶ τριηράρχους καθί-

σταμεν καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν, καὶ μετὰ ταῦτ' ἐμβαίνειν τοὺς μετόικους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας, εἴτ' αὐτοὺς πάλιν, 37 εἴτ' ἀντεμβιβάζειν· εἴτ' ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλεται, προαπτόλῳλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν· τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν, οἱ δὲ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσι καιροὶ τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνείαν. Ἄς δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἴομεθ' ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἶαί τ' οὔσαι ποιεῖν ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. Ὁ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ

38 Τούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων ἀληθῆ μέν ἐστι τὰ πολλά, ὥς οὐκ ἔδει, οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐχ ἡδὲ ἀκούειν. Ἄλλ' εἰ μέν, ὅς ἂν τις ὑπερβῇ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγμαθ' ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις, ἂν ἢ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρὸν ἐστὶ φενακίζειν ἑαυτοὺς, καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους, ἂν ἢ δυσχερῇ, πάντων ὕστερεῖν τῶν 39 ἔργων, καὶ μὴδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἐμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσει τις ἂν τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους, ἵν', ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράττηται καὶ μὴ τὰ συμβάντ' ἀναγκάζωνται διώκειν.

40 Ὑμεῖς δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἀπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὀπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσδοτον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδενὶ πώποτ' εἰς

δέον τι κέχρησθε, οὐδὲν δ' ἀπολείπετε, ὥσπερ οἱ βάρβαροι
 πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖν Φιλίππῳ. Καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ
 πληγεὶς αἰεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται, καὶ ἐτέρωσε πατάξῃς, ἐκεῖσ'
 εἰσὶν αἱ χεῖρες· προβάλλεσθαι δ' ἢ βλέπειν ἐναντίον οὐτ' οἴ-
 δειν οὐτ' ἐθέλει. Καὶ ὑμεῖς, ἂν ἐν Χερρονήσῳ πύθῃσθε Φίλιπ- 41
 πον, ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε, ἂν ἐν Πύλαις, ἐκεῖσε, ἂν
 ἄλλοθί που, συμπαραθεῖτ' ἄνω κάτω, καὶ στρατηγεῖσθ' ὑπ'
 ἐκείνου, βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοῖς συμφέρον περὶ τοῦ πο-
 λέμου, οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προορᾷτ' οὐδέν, πρὶν ἂν
 ἢ γεγενημένον ἢ γιγνόμενόν τι πύθῃσθε. Ταῦτα δ' ἴσως πρό-
 τερον μὲν ἐνῆν· νῦν δ' ἐπ' αὐτὴν ἤκει τὴν ἀκμὴν, ὥστ' οὐκέτ'
 ἐκχωρεῖ.

Δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομέ- 42
 νοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυνόμενος τὴν φιλοπραγμοσύνην
 ταύτην ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. Εἰ γὰρ ἔχων, ἃ κατέστραπται καὶ
 προσέληφεν, ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε καὶ μηδὲν ἐπραττεν ἔτι, ἀπο-
 χρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνην καὶ ἀνανδρίαν
 καὶ πάντα τὰ αἴσχιστ' ὠφληκότες ἂν ἦμεν δημοσίᾳ· νῦν δ'
 ἐπιχειρῶν αἰεὶ τινι καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος ἴσως ἂν ἐκ-
 καλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἀπεγνώκατε.

Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται μήτ' 43
 ὀργίζεται, ὁρῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πο-
 λέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον, τὴν δὲ
 τελευταίην οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίπ-
 που. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μὴ τις κωλύσει.
 Εἴτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς καὶ τὰς παρὰ τοῦ
 δεῖνος ἐλπίδας ἂν ἀποστείλητε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς ;
 Οὐκ ἐμβησόμεθα ; οὐκ ἔξιμεν αὐτοῖς μέρει γέ τινι στρατιωτῶν 44
 οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον ; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσό-
 μεθα ; « Ποῖ οὖν προσορμιούμεθα ; » ἤρετό τις. Εὐρήσει τὰ
 σαθρά, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐκείνου πραγμάτων αὐτὸς

ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν· ἂν μέντοι καθώμεθ' οἴκοι, λοιδορούμεν ἄκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτε· οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων.

45 "Οποῖοι μὲν γὰρ ἂν, οἶμαι, μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῇ, καὶ μὴ πᾶσα, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς καὶ τὸ τῆς τύχης συναγωνίζεται· ὅποιοι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ἡμῖν τῶν δεόντων γίγνεται, ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθναῖσι τῷ δέει τοὺς τοιούτους ἀποστόλους.

46 Οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἓν' ἄνδρα δυνηθῆναι ποτε ταῦθ' ὑμῖν πρᾶξαι πάνθ', ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι καὶ τὸν δεῖν αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖν ἔστιν, τὰ δὲ πράγματ' ἐκ τούτων ἀπόλῳεν. "Οταν γὰρ ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος πράξη πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥαδίως ἐνθάδ' ὦσιν, ὑμεῖς δ', ἐξ ὧν ἂν ἀκούσθῃ, ὅ τι ἂν τύχητε ψηφίζησθε, τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν;

47 Πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; "Οταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων καὶ δικαστὰς οἴκαδ' ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν, ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὄρᾶν. Νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἤκει τὰ πράγματ' αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν, ἕκαστος δις καὶ τρίς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδ' ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἰροῦνται τοῦ προσήκοντος· κακούργου μὲν γὰρ ἔστι κριθέντ' ἀποθανεῖν, στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον τοῖς πολεμίοις.

48 Ἡμῶν δ' οἱ μὲν περιμόντες μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ Φίλιππον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν καὶ τὰς πολιτείας διασπᾶν, οἱ δ' ὥς πρέσβεις πέπομφεν ὥς βασιλέα, οἱ δ' ἐν Ἰλλυρίαῖς πόλεις τειχίζειν, οἱ δὲ λόγους πλάττοντες ἕκα-

στος περιερχόμεθα. Ἐγὼ δ' οἶμαι μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 49
νῇ τοὺς θεοὺς ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων
καὶ πολλὰ τοιαῦτ' ὄνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τὴν τ' ἐρημίαν
τῶν κωλυσόντων ὀρῶντα καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον,
οὐ μέντοι γε μὰ Δι' οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς
ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος·
ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες.

Ἄλλ' ἂν ἀφέντες ταῦτ' ἐκεῖν' εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄν- 50
θρωπος καὶ τὰ ἡμέτερ' ἡμᾶς ἀποστερεῖ καὶ χρόνον πολὺν
ὑβρίζει, καὶ ἅπανθ', ὅσα πώποτ' ἠλπίσαμεν τινα πράξειν ὑπὲρ
ἡμῶν, καθ' ἡμῶν εὗρηται, καὶ τὰ λοιπὰ ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἐστί,
κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγ-
κασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν, ἂν ταῦτ' εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντ'
ἐσόμεθ' ἐγνωκότες καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· οὐ
γάρ, ἅττα ποτ' ἔσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἂν μὴ προσ-
έχητε τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὕτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἰλόμην 51
λέγειν, ὃ τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν πεπεισμένος ὦ, νῦν θ', ἃ
γιγνώσκω, πάνθ' ἀπλῶς, οὐδὲν ὑποστειλάμενος, πεπαρρη-
σίασμαι. Ἐβουλόμην δ' ἂν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὰ βέλ-
τιστ' ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλ-
τιστ' εἰπόντι· πολλῷ γάρ ἂν ἥδιον εἶχον. Νῦν δ' ἐπ' ἀδόλοις
οὔσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ
συνοίσειν ὑμῖν, ἂν πράξῃτε, ταῦτα πεπεῖσθαι λέγειν αἰροῦ-
μαι. Νικῶη δ' ὃ τι πᾶσι μέλλει συνοίσειν.

VI. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β

Εἰσαγωγή. Ἡ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τὸ 348 ἄλωσις τῆς Ὀλύμπου καὶ τῶν Χαλκιδικῶν πόλεων ἐπροκάλεσε τοσαύτην ἀγανάκτησιν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ ἰδίως εἰς τὰς Ἀθήνας, ὥστε ἤρχισαν νὰ καταβάλλωνται προσπάθειαι ἐξ Ἀθηνῶν, ὅπως αἱ ἑλληνικαὶ δυνάμεις συνασπισθοῦν πρὸς κοινὴν καταπολέμησιν τοῦ Φιλίππου. Ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὗται ἀπέβησαν μάταιαι· οἱ εἰς πλείστας πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἀποσταλέντες πρέσβεις, ὅπως παρακινήσουν αὐτὰς εἰς κοινὴν μετὰ τῶν Ἀθηνῶν σύμπραξιν κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἐπέστρεψαν εἰς Ἀθήνας ἄπρακτοι. Τότε μετεβλήθησαν καὶ αἱ διαθέσεις τῶν Ἀθηναίων· οὗτοι, ἐπειδὴ ἔβλεπον τὴν ἀδιαφορίαν ταύτην τῶν ἑλληνικῶν πόλεων, ἦσαν δὲ τελείως ἐξηντλημένοι ἐκ τοῦ πολέμου πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀπεφάσισαν νὰ συνάφουν εἰρήνην μετ' αὐτοῦ. Ἡ εἰρήνη αὕτη, ἣ ὁποία ἀπὸ τοῦ Φιλοκράτους ἐκλήθη Φιλοκράτειος, ἐγένετο τὸ 346.

Ὁ Φίλιππος καὶ μετὰ τὴν Φιλοκράτειον εἰρήνην οὐδόλως ἡσύχασεν, ἀλλ' ἐξηκολούθησε νὰ ἐργάζεται διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σχεδίων του διὰ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος. Οὕτω τὸ 344 π.Χ., ἀφοῦ ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ κατέβαλεν ἐν αὐτῇ πᾶσαν ἀντίδρασιν, ἐζήτησε νὰ ἐπέμβῃ ἐν Πελοποννήσῳ, λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ τοῦ ἐξῆς γεγονότος : Οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Φωκικοῦ πολέμου ἐπέδιώξαν καὶ πάλιν νὰ γίνονιν κύριοι τῆς Πελοποννήσου, οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ Μεσσηνιοὶ πιεζόμενοι ὑπὸ τούτων ἐστράφησαν πρὸς τὸν Φίλιππον ζητοῦντες τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Ὁ Φίλιππος, θεωρήσας κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν, προθύμως ἐδέχθη νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους· ὅθεν διατάσσει τοὺς Λακεδαιμονίους ν' ἀφήσουν τὴν Μεσσηνίαν αὐτόνομον, ἀποστέλλει χρήματα καὶ μισθοφόρους εἰς τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους καὶ ὑπόσχεται, ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ στρατοῦ.

Οἱ Ἀθηναῖοι μαθόντες τὰς τοιαύτας ἐνεργείας τοῦ Φιλίππου ἐν Πελοποννήσῳ καὶ θέλοντες νὰ ματαιώσουν αὐτὰς ἀποστέλλουν κατὰ πρότασιν τοῦ Δημοσθένους πρέσβεις εἰς τὰς πελοποννησιακὰς πόλεις· ἀρχηγὸς δὲ τῆς πρεσβείας ἦτο αὐτὸς ὁ Δημοσθένης. Οὗτος ἡγωνίσθη

νά παραστήσῃ εἰς τοὺς Ἀργεῖους καὶ Μεσσηνίους τὴν δολίαν πολιτικὴν τοῦ Φιλίππου καὶ προσεπάθησε ν' ἀποτρέψῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς μετ' αὐτοῦ συμμαχίας. Οἱ λόγοι τοῦ ρήτορος ἐνεποίησαν μεγίστην αἰσθησιν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ὑπῆρξεν ἀνάλογον πρὸς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. Οἱ Μεσσήνιοι καὶ οἱ Ἀργεῖοι, φροντίζοντες διὰ τὰ ἰδικὰ των μόνον συμφέροντα καὶ ὄχι διὰ τὰ κοινὰ ὅλης τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἔπασσαν νὰ πιστεύουν εἰς τὴν φιλίαν καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Φίλιππος ὀργισθεὶς διὰ τὰς ἐνεργείας αὐτὰς τῶν Ἀθηναίων ἐν Πελοποννήσῳ, καθὼς καὶ διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ ἐκτοξευομένας καθ' ἑκάστην ἀπὸ τοῦ ἀθηναϊκοῦ βήματος κατηγορίας τῶν ρητόρων, στέλλει πρέσβεις εἰς Ἀθήνας παραπονούμενος, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι κατηγοροῦν αὐτὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι δὲν ἐξετέλεσε τὰς ὑποσχέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης. Συγχρόνως μετὰ τῶν Μακεδόνων πρέσβων καταφθάνουν εἰς Ἀθήνας καὶ πρέσβεις τῶν Μεσσηνίων καὶ Ἀργείων παραπονούμενοι, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι προστατεύοντες τοὺς Σπαρτιάτας παρακωλύουν τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας τῶν ἐχθρῶν τῆς Σπάρτης.

Τότε συνέρχονται εἰς ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵνα συσκεφθοῦν περὶ τῆς ἀποκρίσεως, ἣ ὁποία πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τοὺς πρέσβεις. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Δημοσθένης καὶ ἀπαγγέλλει τὸν Β' Φιλιππικὸν (τὸ 344), ἐν τῷ ὁποίῳ ὑποδεικνύει τίνα ἀπόκρισιν ὀφείλουν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ δώσουν εἰς τοὺς πρέσβεις.

Ὅταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγοι γίνωνται περὶ ὧν Φί-
λιππος πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην, αἰ τοὺς ὑπὲρ
ἡμῶν λόγους καὶ δικαίους καὶ φιλανθρώπους ὁρῶ φαινόμε-
νους, καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας αἰ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς
κατηγοροῦντας Φιλίππου, γιγνόμενον δ' οὐδέν, ὥς ἔπος εἰ-
πεῖν, τῶν δεόντων, οὐδ' ὧν ἕνεκα ταῦτ' ἀκούειν ἄξιον. Ἀλλ'
εἰς τοῦτ' ἤδη προηγμένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ πό-
λει, ὥσθ', ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχῃ Φί-
λιππον καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα καὶ πᾶσι
τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα, τοσούτῳ τὸ τί χρὴ ποιεῖν συμ-
βουλεῦσαι χαλεπώτερον εἶναι.

3 Αἴτιον δὲ τούτων, ὅτι, πάντας, ὧ ἄνδρες· Ἀθηναῖοι, τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξειςιν οὐχὶ λόγοις δέον, πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες τούτων μὲν ἀφίσταμεν καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν, τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες, οἷα ποιεῖ δέ, ὡς δεινὰ καὶ χαλεπὰ καὶ τοιαῦτα διεξερχόμεθα· ἔπειθ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ὡς μὲν ἂν εἴποιτε δικαίους λόγους καὶ λέγοντος ἄλλου συνείητε, ἄμεινον Φιλίππου παρεσκεύασθε, ὡς δὲ κωλύσαιτ' ἂν ἐκεῖνον πράτ-
4 τειν ταῦτ', ἐφ' ὧν ἔστι νῦν, παντελῶς ἀργῶς ἔχετε. Συμβαίνει δὴ πρᾶγμ' ἀναγκαῖον, οἶμαι, καὶ ἴσως εἰκόσ· ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε καὶ περὶ ᾧ σπουδάζετε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέρους ἔχει, ἐκείνῳ μὲν αἱ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι.

5 Εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέγειν δικαιοτέρ' ὑμῖν ἐξαρκεῖ, ῥᾷδιον, καὶ πόνος οὐδεὶς πρόσεστι τῷ πράγματι· εἰ δ', ὅπως τὰ παρόντ' ἐπανορθωθήσεται, δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προελθόντ' ἔτι πορρωτέρῳ λήσει πάνθ' ἡμᾶς, μηδ' ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν οὐδ' ἀντᾶραι δυνησόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος, ὅσπερ πρότερον, τοῦ βουλευέσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντα τῶν ῥάστων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον.

6 Πρῶτον μὲν, εἴ τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαρρεῖ, ὁρῶν ἡλικὸς ἤδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι Φίλιππος, καὶ μηδέν' οἴεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει μηδ' ἐφ' ὑμᾶς πάντα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω, καὶ δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι τοὺς λογισμοὺς ἀκοῦσαί μου διὰ βραχέων, δι' οὓς τάναντί' ἐμοὶ παρέστηκε προσδοκᾶν καὶ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι Φίλιππον, ἔν', ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον προορᾶν, ἐμοὶ πεισθῆτε, ἂν δ' οἱ θαρροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τούτοις προσθῆθε.

7 Ἐγὼ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λογίζομαι· τίνων ὁ Φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη ; Πυλῶν

καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι πραγμάτων. Τί οὖν ; πῶς τούτοις ἐχρή-
 σατο ; Ἄ Ὀθηβαίους συμφέρει καὶ οὐχ ἂ τῇ πόλει, πράττειν
 προείλετο. Τί δῆποτε ; Ὅτι πρὸς πλεονεξίαν, οἶμαι, καὶ τὸ
 πάνθ' ὑφ' αὐτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ
 οὐχὶ πρὸς εἰρήνην οὐδ' ἡσυχίαν οὐδὲ δίκαιον οὐδέν, εἶδε τοῦτ' 8
 ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρᾳ πόλει καὶ ποῖς ἤθεσι τοῖς ἡμετέ-
 ροις οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο τοσοῦτον οὐδὲ ποιήσειεν, ὑφ' οὗ
 πεισθέντες ὑμεῖς τῆς ἰδίας ἕνεκ' ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς
 Ἑλλήνων ἐκείνῳ πρόοισθε, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποι-
 ούμενοι, καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες,
 καὶ πάνθ', ἂ προσήκει, προορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε,
 ἂν τι τοιοῦτον ἐπιχειρῇ πράττειν, ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες
 τύχοιτε.

Τοὺς δὲ Ὀθηβαίους ἡγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ τῶν ἑαυ- 9
 τοῖς γιγνομένων τὰ λοιπὰ ἑάσειν, ὅπως βούλεται, πράττειν
 ἑαυτόν, καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπράξειν καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ
 συστρατεύσειν, ἂν αὐτοὺς κελεύῃ. Καὶ νῦν τοὺς Μεσσηνίους
 καὶ τοὺς Ἀργεῖους ταῦθ' ὑπείληφώς εὖ ποιεῖ. Ὁ καὶ μέγι- 10
 στὸν ἐστὶ καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· κέκρι-
 σθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων μόνοι τῶν πάντων μηδενὸς ἂν
 κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων προέσθαι, μηδ' ἀν-
 ταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάριτος μηδ' ὠφελείας τὴν εἰς τοὺς
 Ἕλληνας εὖνοيان.

Καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑμῶν οὕτως ὑπέιληφε καὶ
 κατ' Ἀργείων καὶ Ὀθηβαίων ὥς ἑτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ πα-
 ρόνθ' ὄρων, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος. Εὐρίσκει 11
 γάρ, οἶμαι, καὶ ἀκούει τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν
 αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν Ἑλλήνων, ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν
 βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον, ἡνίκ'
 ἦλθεν Ἀλέξανδρος ὁ τούτων πρόγονος περὶ τούτων κῆρυξ,
 ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἐκλιπεῖν προελομένους καὶ παθεῖν ὅτιοῦν

ὑπομείναντας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦθ', ἃ πάντες ἀεὶ γλίσχονται λέγειν, ἀξίως δ' οὐδεὶς εἰπεῖν δεδύνηται, (διόπερ καὶ γὰρ παραλείψω, δικαίως· ἔστι γὰρ μείζω τὰ κείνων ἔργα, ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι), τοὺς δὲ Θηβαίων καὶ Ἀργείων προγόνους τοὺς μὲν συστρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐναντιωθέντας.

12 Οἶδεν οὖν ἀμφοτέρους ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν ἀγαπήσοντας, οὐχ, ὅ τι συνοίσει κοινῇ τοῖς Ἕλλησι, σκεφομένους. Ἡγεῖτ' οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἔλοιτο, φίλους ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἰρήσεσθαι, εἰ δ' ἐκείνοις προσθεῖτο, συνεργοὺς ἔξειν τῆς αὐτοῦ πλεονεξίας. Διὰ ταῦτ' ἐκείνους ἀνθ' ὑμῶν καὶ τότε καὶ νῦν αἰρεῖται. Οὐ γὰρ δὴ τριήρεις γ' ὄρᾳ πλείους αὐτοῖς ἢ ὑμῖν οὔσας· οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ τιν' ἀρχὴν εὔρηκε, τῆς δ' ἐπὶ τῇ θαλάττῃ καὶ τῶν ἐμπορίων ἀφέστηκεν· οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς τῆς εἰρήνης ἔτυχεν.

13 « Ἀλλὰ νῆ Δί' », εἴποι τις ἂν ὡς πάντα ταῦτ' εἰδώς, « οὐ πλεονεξίας ἔνεκεν οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγόρῳ τότε ταῦτ' ἔπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιοτέρῳ τοὺς Θηβαίους ἢ ὑμᾶς ἀξιοῦν ». Ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον πάντων τῶν λόγων οὐκ ἔνεστιν αὐτῷ νῦν εἰπεῖν· ὁ γὰρ Μεσσήνην Λακεδαιμονίους ἀφιέναι κελεύων, πῶς ἂν, Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν τότε Θηβαίοις παραδούς, τῷ δίκαια νομίζειν ταῦτ' εἶναι πεποιημέναι σκήψαιτο ;

14 « Ἀλλ' ἐβιάσθη νῆ Δία » (τοῦτο γὰρ ἔσθ' ὑπόλοιπον) « καὶ παρὰ γνώμην, τῶν Θετταλῶν ἱππέων καὶ τῶν Θηβαίων ὀπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθεὶς, συνεχώρησε ταῦτα ». Καλῶς. Οὐκοῦν φασὶ μὲν μέλλειν πρὸς τοὺς Θηβαίους αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν, καὶ λογοποιοῦσι περιόντες τινές, ὡς Ἐλάτειαν τειχίει.

15 Ὁ δὲ ταῦτα μὲν μέλλει καὶ μελλήσει γε, ὡς ἐγὼ κρίνω, τοῖς Μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς Ἀργείοις ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους συλλαμβάνειν οὐ μέλλει, ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει καὶ χρή-

ματ' ἀποστέλλει καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσ-
δόκιμος. Τοὺς μὲν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων Λακεδαιμονίους
ἀναιρεῖ, οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας νῦν σφί-
ζει ; Καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν ; Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ἂν 16
ἡγοῦμαι Φίλιππον, οὐτ', εἰ τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἔπρα-
ξεν, οὐτ' ἂν, εἰ νῦν ἀπεγίγνωσκε Θηβαίους, τοῖς ἐκείνων
ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι, ἀλλ', ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ, κάκειν'
ἐκ προαιρέσεως δῆλός ἐστι ποιήσας, ἐκ πάντων δ', ἃν τις
ὀρθῶς θεωρῇ, πάνθ', ἃ πραγματεύεται, κατὰ τῆς πόλεως
συντάττων.

Καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τιν' αὐτῷ νῦν γε δὴ συμ- 17
βαίνει. Λογίζεσθε γάρ. Ἄρχειν βούλεται, τούτου δ' ἀνταγω-
νιστάς· μόνους ὑπέληφεν ὑμᾶς. Ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον,
καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν αὐτῷ· οἷς γὰρ οὓσιν ὑμε-
τέροις ἔχει, τούτοις πάντα τᾶλλ' ἀσφαλῶς κέκτηται· εἰ γάρ
Ἀμφίπολιν καὶ Ποτείδαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν οἴκοι μένειν
βεβαίως ἡγεῖτο. Ἀμφότερ' οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβου- 18
λεύοντα καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους· εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμ-
βάνων δικαίως αὐτὸν μισεῖν νομίζει, καὶ παρώξυνται, πεί-
σεσθαί τι προσδοκῶν, ἂν καιρὸν λάβητε, ἂν μὴ φθάσῃ ποιή-
σας πρότερος. Διὰ ταῦτ' ἐγρήγορεν, ἐφέστηκεν, ἐπὶ τῇ πό- 19
λει θεραπεύει τινάς, Θηβαίους καὶ Πελοποννησίων τοὺς ταύ-
τὰ βουλομένους τούτοις, οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν τὰ παρόντ'
ἀγαπήσειν οἴεται, διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων τῶν μετὰ ταῦτ'
οὐδὲν προόψεσθαι.

Καίτοι σωφρονοῦσί γε καὶ μετρίως ἐναργῇ παραδεί-
γματ' ἔστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Ἀργεῖους
ἔμοιγ' εἰπεῖν συνέβη, βέλτιον δ' ἴσως καὶ πρὸς ὑμᾶς ἔστιν
εἰρῇσθαι.

« Πῶς γὰρ οἴεσθ' », ἔφην, « ὧ ἄνδρες Μεσσήνιοι, δυσ- 20
χερῶς ἀκούειν Ὀλυνθίους, εἴ τίς τι λέγοι κατὰ Φιλίππου

κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ' Ἀνθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἀφίει, οὗ πάντες οἱ πρότερον Μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο, Ποτεΐδαιαν δ' ἐδίδου τοὺς Ἀθηναίων ἀποίκους ἐκβάλλων, καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς ἀνήρητο, τὴν χώραν δ' ἐκείνοις ἐδεδώκει καρποῦσθαι ; ἄρα προσδοκᾷ αὐτοὺς τοι-

21 αὐτὰ πείσεσθαι, ἢ λέγοντος ἂν τινος πιστεῦσαι οἴεσθε ; Ἀλλ' ὅμως », ἔφην ἐγώ, « μικρὸν χρόνον τὴν ἄλλοτρίαν καρπώσασθαι πολὺν τῶν αὐτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται, αἰσχροῦς ἐκπεσόντες, οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες· οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὗται λίαν ὀμιλῖαι.

22 » Τί δ' οἱ Θετταλοί ; ἄρ' οἴεσθ' », ἔφην, « ὅτ' αὐτοῖς τοὺς τυράννους ἐξέβαλλε καὶ πάλιν Νίκαιαν καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾷ τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδραχμίαν ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς ; ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι ; Οὐκ ἔστι ταῦτα. Ἀλλὰ μὴν γέγονε ταῦτα καὶ πᾶσιν ἔστιν εἰδέναι.

23 » Ὑμεῖς δ' », ἔφην ἐγώ, « διδόντα μὲν καὶ ὑπὸ σκηνῶν θεωρεῖτε Φίλιππον, ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ παρακεκρουμένον ἀπεύχεσθ', εἰ σωφρονεῖτ', ἰδεῖν. Ἔστι τοίνυν νῆ Δί' », ἔφην ἐγώ, « παντοδαπὰ εὐρημένα ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρακώματα καὶ τείχη καὶ τάφροι καὶ

24 τᾶλλ', ὅσα τοιαῦτα. Καὶ ταῦτα μὲν ἔστιν ἅπαντα χειροποίητα καὶ δαπάνης προσδεῖται· ἐν δέ τι κοινὸν ἢ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν αὐτῇ κέκτηται φυλακῆριον, ὃ πᾶσι μὲν ἔστ' ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς

25 τυράννους. Τί οὖν ἔστι τοῦτο ; Ἀπιστία. Ταύτην φυλάττετε, ταύτης ἀντέχεσθε· ἂν ταύτην σφύζετε, οὐδὲν μὴ δεινὸν πάθητε. Τί ζητεῖτε ; » ἔφην. « Ἐλευθερίαν. Εἴτ' οὐχ ὁράτε Φίλιππον ἄλλοτριωτάτας ταύτῃ καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα ; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις

έναντίος. Οὐ φυλάξεσθ', ὅπως », ἔφην, « μὴ πολέμου ζητοῦν-
τες ἀπαλλαγῆναι δεσπότην εὕρητε ; »

Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκεῖνοι, καὶ θορυβοῦντες, ὡς ὀρθῶς 26
λέγεται, καὶ πολλοὺς ἑτέρους λόγους παρὰ τῶν πρέσβειων καὶ
παρόντος ἑμοῦ καὶ πάλιν ὕστερον, ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον
ἀποσχέσονται τῆς Φιλίππου φιλίας οὐδ' ὧν ἐπαγγέλλεται.
Καὶ οὐ τοῦτ' ἔστιν ἄτοπον, εἰ Μεσσήνιοι καὶ Πελοποννησίων
τινὲς παρ' ἃ τῷ λογισμῷ βέλτισθ' ὀρώσι τι πράξουσιν, ἀλλ' 27
ὕμεῖς οἱ καὶ συνιέντες αὐτοὶ καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες
ἡμῶν, ὡς ἐπιβουλεύεσθε, ὡς περιστοιχίζεσθε, ἐκ τοῦ μηδὲν
ἤδη ποιεῖν λήσεθ', ὡς ἑμοὶ δοκεῖ, πάνθ' ὑπομείναντες· οὕτως
ἢ παραντίχ' ἡδονὴ καὶ ῥαστώνη μεῖζον ἰσχύει τοῦ ποθ' ὕ-
στερον συνοίσειν μέλλοντος.

Περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕ- 28
στερον βουλευέσεσθε, ἂν σωφρονῇτε· ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι
τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω.

Ἦν μὲν οὖν δίκαιον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόν-
τας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπείσθητε ποιήσασθαι τὴν εἰρή-
νην, καλεῖν· οὔτε γὰρ αὐτὸς ἂν ποθ' ὑπέμεινα πρεσβεύειν, 29
οὔτ' ἂν ὑμεῖς οἴδ' ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα
πράξειν τυχόντ' εἰρήνης Φίλιππον ᾤεσθε· ἀλλ' ἦν πολὺ τού-
των ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα.

Καὶ πάλιν γ' ἑτέρους καλεῖν. Τίνας ; τοὺς, ὅτ' ἐγὼ γεγο-
νυίας ἤδη τῆς εἰρήνης ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἤκων πρεσβείας τῆς
ἐπὶ τοὺς ὅρκους, αἰσθόμενος φενακίζομένην τὴν πόλιν, πρού- 30
λεγον καὶ διεμαρτυρόμην καὶ οὐκ εἶων προέσθαι Πύλας
οὐδὲ Φωκέας, λέγοντας, ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων εἰκότως
δύστροπος καὶ δύσκολός εἰμί τις ἄνθρωπος, Φίλιππος δ',
ἅπερ εὐξαισθ' ἂν ὑμεῖς, ἐὰν παρέλθῃ, πράξει, καὶ Θεσπιάς
μὲν καὶ Πλαταιὰς τειχιεῖ, Θηβαίους δὲ παύσει τῆς ὕβρεως,
Χερρόνησον δὲ τοῖς αὐτοῦ τέλεσι διορύξει, Εὐβοίαν δὲ καὶ

- τὸν Ὠρωπὸν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει· ταῦτα γὰρ ἅπαντ' ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταῦθα μνημονεύει· οἶδ' ὅτι ῥηθέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ τοὺς ἀδικούντας μεμνησθαι.
- 31 Καὶ τὸ πάντων αἰσχιστον, καὶ τοῖς ἐκγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην ἐψηφίσασθε· οὕτω τελέως ὑπήχθητε.

- Τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω καὶ καλεῖν φημι δεῖν τούτους ; Ἐγὼ νῆ τοὺς θεοὺς ἀλήθῃ μετὰ παρρησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς
- 32 καὶ οὐκ ἀποκρύβομαι. Οὐχ ἔν' εἰς λοιδορίαν ἐμπεσὼν ἐμαυτῷ μὲν ἐξ ἴσου λόγον παρ' ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξ ἀρχῆς καὶ νῦν παράσχω πρόφασιν τοῦ πάλιν τι λαβεῖν παρὰ Φιλίππου, οὐδ' ἔν' ὥς ἄλλως ἀδολεσχω· ἀλλ' οἴομαί ποθ' ὑμᾶς λυπήσειν, ἃ Φίλιππος πράττει, μᾶλλον ἢ τὰ
- 33 νυνί· τὸ γὰρ πρῶγμ' ὁρῶ προβαῖνον, καὶ οὐχὶ βουλοίμην μὲν ἂν εἰκάζειν ὁρθῶς, φοβοῦμαι δέ, μὴ λίαν ἐγγὺς ᾗ τοῦτ' ἤδη. "Οταν οὖν μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαινόντων, μηδ' ἀκούηθ', ὅτι ταῦτα ἐφ' ὑμᾶς ἐστίν, ἐμοῦ μηδὲ τοῦ δεῖνος, ἀλλ' αὐτοὶ πάντες ὁρᾶτε καὶ εὖ εἰδῆτε, ὁρ-
- 34 γίλους καὶ τραχεῖς ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω. Φοβοῦμαι δὴ, μὴ τῶν πρέσβειων σεσιωπηρότων, ἐφ' οἷς αὐτοῖς συνίστασι δεωροδοκηκότες, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολωλότων τῇ παρ' ὑμῶν ὀργῇ περιπεσεῖν συμβῇ· ὁρῶ γὰρ ὥς τὰ πόλλ' ἐπίους οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους, ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα μάλιστα τὴν ὀργὴν ἀφιέντας.

- 35 Ἔως οὖν ἔτι μέλλει καὶ συνίσταται τὰ πράγματα καὶ κατακούομεν ἀλλήλων, ἕκαστον ὑμῶν, καίπερ ἀκριβῶς εἰδόμενα, ὅμως ἐπαναμνησθαι βούλομαι, τίς ὁ Φωκέας πείσας καὶ Πύλας ὑμᾶς προέσθαι, ὧν καταστάς ἐκεῖνος κύριος τῆς ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον κύριος γέγονεν, καὶ πεποίηχ' ὑμῖν μὴ περὶ τῶν δικαίων μηδ' ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλὴν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ

χώρα καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἀττικὴν πολέμου, ὃς λυθήσει μὲν
 ἕκαστον, ἐπειδὴν παρῇ, γέγονε δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Εἰ γὰρ 36
 μὴ παρεκρούσθητε τόθ' ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα·
 οὔτε γὰρ ναυσὶ δῆπου κρατήσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦλθεν ἂν
 ποτε στόλῳ Φίλιππος, οὔτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς Πύλας
 καὶ Φωκέας, ἀλλ' ἢ τὰ δίκαι' ἂν ἐποίει καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων
 ἡσυχίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμ' ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν
 τότε τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησεν.

Ταῦτ' οὖν, ὥς μὲν ὑπομῆσαι, νῦν ἱκανῶς εἴρηται, ὥς 37
 δ' ἂν ἐξετασθῇ μάλιστ' ἀκριβῶς, μὴ γένοιτ', ὃ πάντες θεοί·
 οὐδένα γὰρ βουλομένην ἔγωγ' ἂν, οὐδ' εἰ δίκαιός ἐστ' ἀπολωλέ-
 ναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου καὶ τῆς ζημίας δίκην ὑποσχεῖν.

10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

ΜΕΡΟΣ Β'

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

A

ἀγαπῶ 1) **τινι** ἀρκοῦμαι εἰς τι· 2) **τι** α) ἀγαπῶ, προτιμῶ τι· τὸ **ἰδίᾳ** **λυσιτελοῦν**· β) μένω εὐχαριστημένος μέ τι· **ἀγαπῶ** τὰ παρόντα.

ἀγνωμόνως ἔχω εἶμαι ἀνόητος.

ἀγοραὶ πρόσοδοι τῶν ἀγορῶν.

ἄγω 1) τηρῶ, φυλάττω· **τὴν εἰρήνην**· 2) **ἄγω** καὶ **φέρω** λεηλατῶ, ληστεύω.

ἀγωνίζομαι περὶ θανάτου διακινδυνεύω τὴν ζωὴν μου, ἀντιμετωπίζω τὸν θάνατον πολεμῶν.

ἀδιόρθωτος ἀκανόνιστος.

ἀδολεσχῶ φλυαρῶ.

ἀδοξία ὄνειδος, ἐντροπή.

ἀήθης (μετὰ γνκ.) ἀσυνήθιστος εἰς τι.

αἵρεσις ἐκλογή· ὥστε **ἐξ ἀπάντων** (δηλ. τῶν λεχθέντων) **γενέσθαι ὑμῖν ῥαδίαν τὴν αἵρεσιν τοῦ συμφέροντος**· Ὅλ. Α, 1· **αἵρεσις** ἐστὶ **τινι** προβάλλεται εἰς τινα ἢ ἐκλογή, ἔχει τις νὰ ἐκλέξῃ· **δίδωμι αἵρεσίν τινι** δίδω τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς εἰς τινα, ἐπιτρέπω εἰς τινα νὰ ἐκλέξῃ.

αἶρομαι ὑψοῦμαι, αὐξάνομαι· μετ' ἐπιθ. : **αἶρομαι μέγας** αὐξάνομαι καὶ γίνομαι μέγας.

αἰροῦμαι 1) **τι** ἐγκρίνω τι· Φιλ. Α, 20· 2) **τι** ἀντί τινος προτιμῶ τι ἀντί τινος· ἡρημένος ἀντί τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς τὴν δόξαν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα· 3) **τι ἢ τι** προτιμῶ τι ἀπὸ (ἄλλο) τι· **ἐλοίμην ἂν τὴν τύχην τῆς ὑμετέρας πόλεως ἢ τὴν (τύχην) ἐκεῖνου**· 4) ἀντί πολλῶν χρημάτων εἶμαι πρόθυμος νὰ ὑποβληθῶ εἰς μεγάλας χρηματικὰς θυσίας· **νομίζω ὑμᾶς ἐλέσθαι ἂν (= ὅτι ὑμεῖς ἐλοίσθε ἂν) ἀντί πολλῶν χρημάτων**.

αἰσχύνῃ ἢ τῶν πραγμάτων **αἰσχύνῃ** ἢ ἔνεκα τῆς (κακῆς) καταστάσεως τῶν πραγμάτων **καταισχύνῃ**.

ἀκαιρία ἔλλειψις εὐκαιρίας, κακὴ περίστασις.

ἀκέραιος ἀβλαβής.

ἀκμή, κυρίως : ἡ κόψις (τοῦ μαχαίριου)· ἔπειτα: τὸ κρίσιμον σημεῖον.

ἀκρασία ἀκολασία.

Ἀλέξανδρος υἱὸς τοῦ Ἀμύντου, βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, φίλος τῶν Ἀθηναίων· ἐλθὼν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης (479) ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ Μαρδονίου εἰς Ἀθήνας ἐπρότεινεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν μετὰ τῶν Περσῶν συμμαχίαν.

Ἀλιάρτος πόλις τῆς Βοιωτίας· ἐν αὐτῇ τὸ 395 οἱ ἡνωμένοι σύμμαχοι Θηβαῖοι, Κορίνθιοι, Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν τοὺς Λακεδ. φονεύσαντες καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Λύσανδρον.

ἀλλὰ μὴν πρὸς τούτοις δέ.

ἄλλως 1) ἐν ᾗ τινι· 2) **ἄλλως τε καὶ** καὶ μάλιστα· **ἄλλως τε καὶ** καὶ μάλιστα ἐάν.

ἀλυσιτελής ἀνωφελής, ἐπιζήμιος.

ἄμα· ἄμα... καὶ πρὸς δῆλωσιν δύο συγχρόνων πράξεων· **ἄμ' ἀκηκόα- μέν τι καὶ καθέσταμεν** μόλις ἔχομεν ἀκούσει τι (δηλ. πολεμικὴν τινα ἐνέργειαν τοῦ Φιλ.) καὶ (εὐθὺς) διορίζομεν.

ἄμαχος ἀκαταμάχητος, ἀκαταγώνιστος.

ἄμελῶ (μετὰ γνκ.) ἀδιαφορῶ διὰ τι.

ἄν· οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο (δηλ. τὸ ὀρμῆσαι ἐπ' αὐτὸν) καὶ ἂν τυχὸν ἀκόμη δὲν ἠθέλατε κάμει τοῦτο (καὶ δύνασθε νὰ μὴ τὸ κάμετε).

ἂν = ἃ ἂν.

ἀναιρῶ καταστρέφω· **Λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ** σκέπτεται νὰ καταστρέψῃ τοὺς Λακεδ.—Μέσον: **ἀναιροῦμαι** (μετ' αἰτ.) 1) ἀναλαμβάνω· **τὸν πόλεμον** (δηλ. τὸν ἤδη κατὰ τοῦ Φιλίππου διεξαγόμενον)· Ὁλ. Α, 7· **ἀνήρητο τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς** εἶχεν ἐπισύρει κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν ἔχθραν· Φιλ. Β, 20· 2) ἀναρπάζω τι, γίνομαι κύριός τινος· Ὁλ. Α, 21.

ἀνάστασις καταστροφή· **ἀλλὰ (πολεμοῦσιν ὑπὲρ) ἀναστάσεως** ἀλλὰ (πολεμοῦν), διὰ νὰ ἀποφύγουν τὴν καταστροφήν.

ἀναχαίτιζω ἀνατρέπω.

ἀνδραποδισταὶ σωματέμποροι, δηλ. οἱ ἀπάγοντες τοὺς ἐλευθέρους εἰς δουλείαν ἢ ἀποσπῶντες εἰς ἑαυτοὺς τοὺς δούλους ἐκ τῶν κυρίων τῶν κατὰ τῶν ἀνδραποδιστῶν ἢ τιμωρία ἦτο θάνατος.

ἀνεξέταστος· οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέλῃται (ἐν συντόμῳ) οὐδὲν εἰς αὐτὰ ἔχει παραμεληθῆ, ὥστε νὰ εἶναι ἀνεξέταστον καὶ ἀκαθόριστον.

ἄνθρωπος ὁ ἄνθρωπος· πολλάκις οὕτω περιφρονητικῶς ὀνομάζει τὸν Φίλιππον ὁ Δημοσθένης.

ἀνθῶ ἀκμάζω· (τὰ τοιαῦτα) σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσι (ἡ διὰ τοιούτων μέσων ἀποκτηθεῖσα δύναμις) πολὺ μάλιστα ἀκμάζει στηριζομένη ἐπὶ τῶν ἐλπίδων.

ἄνοια· **ἐξαπατῶ τὴν ἄνοιάν τινος** ἐκμεταλλεύομαι τὴν ἀνοησίαν τινός καὶ ἐξαπατῶ αὐτόν· **ἀεὶ ἐξαπατῶν τὴν ἄνοιαν ἐκάστων** (= ἐκάστου) **τῶν ἀγνοούντων αὐτόν καὶ προσλαμβάνων** (αὐτούς)·

ἀνταίρω 1) **τινὶ ἐξεγείρομαι**, ἀναλαμβάνω πόλεμον ἐναντίον τινός· **εἰ Λακεδαιμονίους ἀντήρατέ ποτε** (δηλ. κατὰ τὸν Βοιωτικὸν πόλεμον, τὸ 378)· 2) **πρὸς τινα ἀνθίσταμαι** κατὰ τινος.

ἀντεμβιβάζω ἐμβιβάζω τινα εἰς πλοῖον ἀντὶ ἄλλου τινός· **εἴτ' ἀντεμβιβάζειν** = **εἴτ' ἀνθ' ἡμῶν αὐτῶν ἐμβιβάζειν** (τοὺς μετοίκους καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας)·

ἀντέχω διαρκῶ· **τὰ τοιαῦτα ... ἀντέχει** ἡ διὰ τοιούτων μέσων (δηλ. δι' ἀδικίας, ἐπιτορκίας καὶ ψεύδους) ἀποκτηθεῖσα δύναμις...—**Μέσον**· **ἀντέχομαι** (μετὰ γνκ.) κρατοῦμαι στερεὰ ἀπὸ κάτι (διὰ νὰ σωθῶ)·

ἀντὶ (μετὰ γνκ.) **πρὸς δήλωσιν ἀνταλλαγῆς**· **ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων** εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ὠφελειῶν, τὰς ὁποίας ἤθελον ἔχει.

ἀντίδοσις διαδικασία τις παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις δικαστηρίοις, κατὰ τὴν ὁποίαν πᾶς πολίτης προσκαλούμενος εἰς **λειτουργίαν** τινα δυσανάλογον πρὸς τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἡδύνατο νὰ καλέσῃ πάντα ἄλλον πολίτην, τὸν ὅποιον ἐνόμιζε πλουσιώτερον ἑαυτοῦ, ν' ἀνταλλάξουν τὰς περιουσίας των ἢ νὰ ὑποβληθῇ ἐκεῖνος εἰς τὸ βάρος τῆς λειτουργίας· **ποιοῦμαι ἀντίδοσιν τινι** ἐπιτρέπω εἰς τινα νὰ κάμῃ **ἀντίδοσιν**·

ἀντιλαμβάνομαι τινος, κυρ. : **πιάνομαι ἀπὸ τινος**· ἔπειτα : **ἐπιλαμβάνομαι τινος**, ἀναμειγνύομαι, ἐπεμβαίνω ἐνεργῶς εἰς τι· ρημτκ. **ἐπίθ.** : **ἀντιληπτέον ἐστὶν ὑμῖν αὐτοῖς** (=δεῖ ἀντιλαβέσθαι ὑμᾶς αὐτοὺς) **τῶν πραγμάτων ἐκείνων** (τῶν ἐκεῖ, δηλ. ἐν Ὀλύμπῳ, πραγμάτων)· οὐδενὸς τῶν πραγμάτων **ἀντιληπτέον**

(ἐστὶ) = δεῖ ἡμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι.

ἀντιληπτέον, βλ. ἀντιλαμβάνομαι

ἀντιποιοῦμαι (μετὰ γνκ.) ἐγείρω ἀξιώσεις ἐπὶ τινος, διεκδικῶ τι.

ἀντίρροπος ἰσόσταθμος, ἴσου βάρους· **συμμαχία ἀντίρροπός τινος**
συμμαχία δυναμένη ν' ἀντισταθμίση τι.

ἀξιῶ ἀπαιτῶ· **ἐπραξε ταῦτα τῷ ἀξιῶν** (δτκ. αἰτίου) **τοὺς Θη-
βαίους δικαιοτέρα ἢ ὑμᾶς.** Οἱ Θηβαῖοι ἀπῆτουν ν' ἀποδοθοῦν
εἰς αὐτοὺς αἱ πόλεις Ὀρχομενὸς καὶ Κορώνεια, τὰς ὁποίας κατεῖχον
οἱ Φωκεῖς.

ἄπαξ· εἰς ἄπαξ διὰ μίαν φοράν.

ἀπαρτῶ (-άω) ἀποχωρίζω· πθτκ. πρκμ: **ἀπήρτημαι** εἶμαι μακράν·
ἀπήρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις διότι
εἴσθε μακράν (τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πραγμάτων) καὶ ὡς πρὸς τὰς
πολεμικὰς παρασκευὰς καὶ ὡς πρὸς τὰς σκέψεις.

ἄπειμι εἶμαι μακράν, ἐλλείπω· **ἄπεστι τὰ πράγματα** ἐλλείπουν τὰ
ἔργα (αἱ πράξεις).

ἀπελαύνω ἐκδιώκω· **ὅτ' Ὀλυνθίους ἀπῆλαυνόν τινες ἐνθένδε**
τὸ 357, ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπολιόρκει τὴν Ἀμφίπολιν, οἱ Ὀλυνθιοὶ
φοβούμενοι τὴν αὐξάνουσαν δύναμιν τοῦ Φιλίππου ἐπεμψαν πρέ-
σβεις εἰς Ἀθήνας καὶ ἐπρότειναν εἰς τοὺς Ἀθηναίους συμμαχίαν
ἐναντίον τοῦ Φιλίππου· ἀλλ' ὁ Φίλιππος θέλων νὰ ματαιώσῃ τὴν
συμμαχίαν αὐτὴν ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον
πρέσβεις καὶ δι' αὐτῶν ὑπεσχέθη εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν παρά-
δοσιν τῆς Ἀμφιπόλεως· τοῦτο ἀκούσαντες οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ᾔθελον
νὰ συζητήσουν μετὰ τῶν Ὀλυνθίων πρέσβεων περὶ συμμαχίας κα-
τὰ τοῦ Φιλίππου, ἀλλ' ἀπέπεμψαν αὐτούς.

ἀπέχομαι (μετὰ γνκ.) : ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τινος, ἀποκρούω τι.

ἄπιστος ἀπίστευτος· **οὐδὲν** (ἐπίρρ.) **ἄπιστόν** (ἐστὶ τοῦτο).

ἀπλῶς 1) μὲ γυμνὴν τὴν ἀλήθειαν, ἄνευ συγκαλύψεως αὐτῆς· Φιλ. Α, 51· 2) ἐν γένει· Ὀλ. Α, 23.

ἀπὸ (μετὰ γνκ.) πρὸς δήλωσιν τῆς πηγῆς, ἐκ τῆς ὁποίας ἢ διὰ τῆς
ὁποίας γίνεται τι· **ἀπὸ τῶν ὑμετέρων συμμάχων** μὲ τὰ χρή-
ματα τῶν συμμάχων σας (τοὺς ὁποίους διαρπάζει).

ἀπογινώσκω 1) μετ' αἰτιατικῆς προσ. : ἀπαρνοῦμαι τινα, ἀποσπῶ-
μαι ἀπὸ τινος· 2) ἀμτβ. : ἀπελπίζομαι.

ἀποδείκνυμι καθιστῶ.

ἀποδίδωμί τινι (μετ' ἀπρμφ.) ἐπιτρέπω, δίδω το δικαίωμα εἰς τινα νά... **εἰ τοῖς μὲν** (δηλ. τοῖς ῥήτορσι καὶ στρατηγοῖς καὶ ἴσως καὶ τοῖς βοηθομένοις) **ἀποδώσετε ἐπιτάττειν (ὑμῖν) ... ἀναγκάζεσθαι ... ψηφίζεσθαι ... συμπονεῖν .**

ἀποκλίνω ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν τὸ ρίχνω στὴν τεμπελιά.

ἀποκρίνομαι· ἃ ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντα ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω ποῖαν προσήκουσαν ἀπόκρισιν πρέπει νά ψηφίσετε, εὐθὺς θὰ σᾶς εἴπω. Τὸ σχέδιον τῆς ἀποκρίσεως, τὸ ὅποιον ὁ Δημοσθένης μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου του παρέδωκεν εἰς τὸν γραμματέα πρὸς ἀνάγνωσιν ἢ ὁ ἴδιος ἀνέγνωσε, λείπει ἐν τῷ λόγῳ.

ἀπολείπω παύω.

ἀπόμισθος ἄμισθος.

ἀπόρρητος ὁ μὴ λεγόμενος, περὶ οὗ δὲν πρέπει νά γίνεται λόγος, μυστικός· **τὸ θρυλούμενόν ποτ' ἀπόρρητον**, οἱ Ἀθηναῖοι διακαῶς ποθοῦντες τὴν ἀνάγκησιν τῆς Ἀμφιπόλεως ἔστειλαν τὸ 358 πρέσβεις πρὸς τὸν Φίλιππον καὶ συνεφώνησαν μετ' αὐτοῦ, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι νά δώσουν εἰς τὸν Φίλιππον τὴν Πύδναν, τὴν ὁποίαν οὗτοι κατεῖχον ἀκόμη, ὁ δὲ Φίλιππος καταλαμβάνων τὴν Ἀμφίπολιν νά δώσῃ αὐτὴν εἰς τοὺς Ἀθηναίους· ἵνα δὲ μὴ γνωσθῇ ἡ συμφωνία αὕτη εἰς τοὺς Πυδναίους, δὲν ἀνεκοίνωσαν οἱ πρέσβεις εἰς τὸν δῆμον ταύτην, ἀλλὰ μυστικῶς ἐνήργουν μετὰ τῆς βουλῆς· ὥς ἐκ τούτου οἱ Ἀθηναῖοι ἔκαμνον μὲν πολὺν λόγον περὶ τοῦ ἀνακωινωθέντος εἰς τὴν βουλὴν μυστικοῦ, ἡγνόουν ὅμως τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ.

ἀπόστολος ναυτικὴ ἀποστολή.

ἀποστροφὴ καταφύγιον.

ἀποτρίβομαί τι ξεπλύνω τι.

ἀποφαίνομαι ὑπέρ τινος ἐκφράζω γνώμην περὶ τινος.

ἀποχρῆν, βλ. **ἀποχρῶ**.

ἀποχρῶ (-ᾶω, ἀπρμφ. ἀποχρῆν) 1) ἀρκῶ· Φιλ. Α, 22· 2) ἀπρόσ.

ἐπόχρη εἶναι ἀρκετόν· **δοκεῖ μοι ἀποχρῆν ἂν ἐνίοις ὑμῶν (ταῦτα),** ἐξ ὧν νομίζω ὅτι μερικοὶ ἀπὸ σᾶς θὰ ἤρκοῦντο εἰς αὐτὰ (= θὰ ἔμενον ἱκανοποιημένοι ἀπὸ αὐτά), διὰ τὰ ὅποια...

ἀργῶ κάθημαι ἀργός.

Ἀρτάβαζος Πέρσης σατράπης· τοῦτον ἀποστατήσαντα ἀπὸ τοῦ βασι-

- λέως τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξου τοῦ Γ' ἐβοήθησεν ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Χάρης μετὰ τοῦ στρατοῦ του (τὸ 356).
- Ἀρύββας** βασιλεὺς τῶν Μολοσσῶν (μιᾶς τῶν σπουδαιοτέρων φυλῶν τῆς ἀρχαίας Ἑπείρου).
- ἀρχαῖα, τά,** τὰ πατρικὰ κτήματα (ἤτοι : οἴκοι, ἀγροί, ἔπιπλα κ.τ.τ.).
- ἀρχή** ἀφετηρία, ἐλατήριον.
- ἄρχω·** πθτκ. **ἄρχομαι** ἐξουσιάζομαι, διοικοῦμαι· **οἱ ἀρχόμενοι** οἱ ὑπῆκοοι.
- ἀσελγής** αἰσχρὸς, ἀκόλαστος.
- αὖ** προσέτι, ἀκόμη.
- αὖθις** μετὰ ταῦτα.
- αὖξάνομαι** μετ' ἐπιθ. : **αὖξάνομαι μέγας** αὖξάνομαι καὶ γίνομαι μέγας.
- αὐτόματος, ον,** ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ κινούμενος· **γίγνεται τι αὐτόματον** γίνεται τι ἀφ' ἑαυτοῦ, μόνον του.
- αὐτῶν = ἀλλήλων·** περιόντες (δηλ. κατὰ τὴν ἀγορὰν — τὸν συνήθη τόπον διατριβῆς τῶν λογοποιοῦντων —) **αὐτῶν πυνθάνεσθαι.**
- ἀφίημι** ἀφίνω ἐλεύθερον, ἀθώωνω· πθτκ. : **οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι** οἱ ἀπηλλαγμένοι τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.
- ἀφίσταμαι** μετὰ γνκ. : 1) παραιτοῦμαι τινος, δὲν θέλω τι· Φιλ. Β, 12· 2) ἀπέχω· **τούτων ἀφέσταμεν καὶ γράφειν καὶ συμβουλευεῖν = ἀφέσταμεν καὶ τοῦ γράφειν ταῦτα καὶ τοῦ συμβουλευεῖν·** 3) διαφέρω ἀπὸ τι· **τὰ τότε λεγόμενα ἦν πολὺ ἀφεστηκότα τούτων** ἦσαν ἐντελῶς διάφορα ἀπὸ ταῦτα (δηλ. ἀπὸ τὰ νῦν πρατόμενα ὑπὸ τοῦ Φιλ.)· 4) χάνω τι· Ὀλ. Α, 15.
- ἀφορμὴ** 1) λόγος, αἰτία· Ὀλ. Β, 22· 2) τὰ μέσα, μετὰ τὰ ὁποῖα ἀρχίζει ἡ ἐπιχειρεῖ τις : πόρος, βοήθημα· Φιλ. Α, 29.

B

- βασιλεὺς** νοεῖται ὁ Ἀρταξέρξης ὁ Ὡχος, ὁ ὁποῖος ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 359 - 338 καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου ὁ Φίλ. εἶχε συνάψει συμμαχίαν πρὸς τοῦτον ὁ Φίλ. ἀπέστειλε—κατὰ τὰς διαδόσεις τῶν ἐν Ἀθήναις φιλιππιζόντων—πρέσβεις, ἵνα ἀπαιτήσουν ν' ἀφήσῃ ἐλευθερίας καὶ αὐτονόμους τὰς ἐν Μ. Ἀσίᾳ πόλεις.
- βέβαιος** σταθερὸς, διαρκής· **εἰκός (ἐστίν) ἔχειν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ὀλυνθίους) βεβαίαν τὴν ἔχθραν ὑπὲρ ὧν (= ὑπὲρ**

ἐκείνων, ἃ) φοβοῦνται (μὴ πάθωσι) καὶ πεπόνθασιν. Οἱ Ὀλύνθιοι φοβοῦνται μήπως ὁ Φίλιππος ὡς ἄσπονδος ἐχθρὸς πάσης ἐλευθέρας πολιτείας καταστρέψῃ τὴν πατρίδα των· διὰ τοῦ **πεπόνθασιν** ἴσως ὑπονοεῖ ὁ Δημοσθένης τὴν στρατιωτικὴν ἐπίδειξιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Φίλιππος κατὰ τῆς Ὀλύνθου τὸ 351 (βλ. εἰσαγ. εἰς τὸν Α' Ὀλυνθιακόν).

βεβαίως ἀσφαλῶς.

βέλτιστος· πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει παρέχει τὰς ἀρίστας ἐλπίδας, εἶναι λίαν ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὸ μέλλον.

βιάζομαι, ἀπολ : ἐκτελῶ μὲ βίαν· **πράττει καὶ βιάζεται = πράττει βίᾳ.**

βοήθειαι ἐπικουρικὰ στρατεύματα (ταχέως ἐπιστρατευόμενα καὶ προχείρως παρασκευαζόμενα).

βοηθητέον, βλ. βοηθῶ.

βοηθῶ 1) μετὰ δτκ. : **βοηθῶ τοῖς πράγμασι** ἐπανορθῶ τὴν (κακῶς ἔχουσιν) κατάστασιν τῶν πραγμάτων· **βοηθητέον εἶναι ὑμῖν τοῖς πράγμασι = δεῖν ὑμᾶς βοηθεῖν τοῖς πράγμασιν· 2)** μετὰ τῆς προθ. εἰς : στέλλω βοήθειαν εἰς.

βουλή σκέψις· ἡ βουλή ἐστὶ τινι σκέπτεται τις.

βοῶ· οἱ βοησόμενοί (εἰσιν, ὥσπερ ἦσαν οἱ) τριακόσιοι (ἐν ταῖς συμμορίαις) οἱ μέλλοντες νὰ φωνάζουν (οἱ προωρισμένοι διὰ φωνῶν νὰ ἐπιδοκιμάζουν ἢ ν' ἀποδοκιμάζουν τοὺς ἀγορεύοντας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) εἶναι, ὅπως οἱ τριακόσιοι (εἰς τὸ σύστημα τῶν συμμοριῶν).

Γ

γὰρ ἐν ἐρωτήσει : λοιπόν.

γελῶ· ἔνεκα τοῦ γελασθῆναι (= τοῦ γενέσθαι γέλωτα) ἵνα προκληθῇ γέλως.

γέλως αἰτία διὰ γέλωτα· γέλως, ὡς **χρῶμεθα τοῖς πράγμασι** γελοῖον πρᾶγμα (γελοῖος) ὁ τρόπος, καθ' ὃν φροντίζομεν περὶ τοῦ πολέμου.

Γεραιστὸς ἀκρωτήριο καὶ κόμη τῆς Εὐβοίας ἔχουσα λιμένα.

γίγνομαι 1) μετὰ μτχ. : εὐρίσκομαι, φανερώνομαι ὅτι· **τὸ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι... κεκτημένους καὶ... ἔχοντας** τὸ ὅτι οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ διεξαγάγουν πόλεμον ἐναντίον τοῦ Φιλίππου ἔχουν εὐρεθῇ (φανερωθῇ), ὅτι κέκτῃνται (= ὅτι κατέ-

χουν)... και ότι έχουν...: 2) μετά γνκ.: γίγνομαι έμαυτου
 έξαρτώμαι από τον έαυτόν μου· 3) μετ' έπιρρ.: γίγνομαι έξω
 (τής πόλεως) μένω (στρατοπεδεύω) έξω τής πόλεως· γίγνομαι
 έξω του κακώς πάσχειν είμαι μακράν από κάθε κακοπάθειαν,
 δέν κακοπαθώ, δέν βλάπτομαι· 4) μετά προθ.: γίγνομαι έν τή
 χώρα διατρίβω, διαμένω έν...· γίγνομαι έπί τής τοιαύτης
 γνώμης σκέπτομαι κατά τοιοῦτον τρόπον· γίγνομαι πρός τή γῆ
 προσεγγίζω, αποβιβάζομαι είς τήν ξηράν.

γιννώσκω 1) έννοώ· Όλ. Α, 6· Φιλ. Α, 50· 2) σχηματίζω (έχω) τήν
 γνώμην· έγνωκότες ήσαν άν ταῦτα μέχρι του (τινός) θά εί-
 χον ταύτην τήν γνώμην (να πολεμοῦν δηλ. κατά του Φιλ. και να
 είλναι σύμμαχοί μας) μέχρι τινός χρόνου (μόνον)· εί δέ, ό μέν
 (δηλ. ό Φιλ.) έγνωκώς έσται, ως δει άει πράττειν τι...,
 ήμεις δ' (έγνωκότες έσόμεθα), ως ουδενός... λέγω, α γι-
 ννώσκω = λέγω τήν έμήν γνώμην· ταῦτα γιννώσκω έχω
 ταύτην τήν γνώμην· 3) κρίνω· Φιλ. Α, 29.

γλίχομαι σφοδρώς έπιθυμώ.

γνώμη 1) νοῦς, διάνοια· Όλ. Β, 20· 2) έπιθυμία, θέλησις· Όλ. Α,
 16· Φιλ. Β, 14· 3) προσδοκία· Όλ. Α, 21.

γράφω προτείνω έγγράφω.

γυμνασίαρχος ό άναλαμβάνων τήν δαπάνην διά τόν έξωραϊσμόν του
 διά τούς γυμνικούς άγώνας προσωρισμένου χώρου και διά τήν άσκη-
 σιν και διατροφήν τών άθλητῶν.

Δ

δαιμόνιος ύπεράνθρωπος.

δει· ουδ. μτχ. άπολ.: δέον ένῶ έπρεπε· δέον πάντας (ήμας) κω-
 λύνει έργω και πράξεσιν ουχι λόγοις τούς ζητούντας πλεο-
 νεκτεϊν.

δείκνυμι (άμτβτ.) φαίνομαι· (το έργον) δείξει το πράγμα θά φανῇ.

δεινός 1) έπί προσώπων : α) φοβερός, πολὺ ικανός· Όλ. Α, 3· Φιλ.
 Β, 30· β) έμπειρος· Φιλ. Α, 35· 2) έπί πραγμάτων : δεινός είμι
 (μετ' άπρμφ.) έχω μεγάλην (άξιοθαύμαστον) δύναμιν νά...· Όλ.
 Β, 20.

δεκαδαρχία κυβέρνησις αποτελουμένη εκ δέκα άρχόντων.

δέος, ους, τό, φόβος· έστι τοῦτο δέος = τοῦτο δει ύμας φοβεϊ-
 σθαι.

δεσπότης ἀπόλυτος κυρίαρχος.

δῆ εὐθύς.

δημόσιος (δοῦλος) δοῦλος τῆς πόλεως.

δήποτε· συνήθως ἐν ἐρωτήσει : **τί δήποτε** ; διατί λοιπόν ;

διά (μετ' αἰτ.) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὀργάνου ἢ μέσου = διά.τινος, μέ.τι.

διαβάλλω· ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν διαβάλλων ἡμᾶς εἰς τοὺς Ὀλυνθίους, ὅτι δὲν εὐρισκόμεθα πλησίον των πρὸς ὑποστήριξιν των.

διαδοχή· ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις = διαδεχομένους ἀλλήλους ἀμοιβαίως, κατὰ σειράν.

διαλλαγὴ συμφιλίωσις· αἱ πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγαὶ πᾶσα μετ' ἐκεῖνον συμφιλίωσις (διαπραγμάτευσις πρὸς συμφιλίωσιν).

διασπῶ διαλύω.

διατίθεμαι πωλῶ.

διατρίβω 1) μετὰ μτχ. : χρονοτριβῶ· Ὀλ. Α, 9· 2) ἐν τινι κατατρίβω τὸν χρόνον μου εἰς τι· 3) ἐπὶ τινι ἀσχολοῦμαι εἰς τι.

διαφέρω· ἀπρὸς. : **τί ὑμῖν διαφέρει** ; τί σᾶς ὠφελεῖ (τοῦτο, ἂν δηλ. ἀπέθανεν ὁ Φίλ.) ;

διδάσκω τινά τι ἀναγγέλλω εἰς τινά τι.

διεξέρχομαι 1) ἐκθέτω ἐκτενῶς καὶ λεπτομερῶς· Ὀλ. Β, 3· Φιλ. Β, 3· 2) ἐκθέτω· Ὀλ. Β, 5· 3) ἐξαντλῶ· διεξεληλύθε πάντα (ἐκεῖνα), οἷς ὅλα τὰ μέσα ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὅποια.

δίσταμαι ἴσταμαι χωριστά· πρkm. **διέστηκα** εὐρίσκομαι εἰς διάστασιν, διχονοῶ.

δίκη τιμωρία· **δίκην λαμβάνω** τιμωρῶ.

διοικῶ διευθύνω· μέσον : διαχειρίζομαι.

διόπερ δι' ὃν λόγον ἀκριβῶς· καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀκριβῶς.

διορύσσω διασκάπτω· **Χερρόνησον διορύξει** θὰ κατασκευάσῃ διώρυγα διὰ μέσου τῆς Θρακικῆς χερσονήσου. Διὰ τῆς διώρυγος θὰ ἀπεχωρίζετο ἡ Θρακικὴ χερσόνησος ἀπὸ τῆς λοιπῆς Θράκης καὶ οὕτω οἱ ἐν τῇ Χερσονήσῳ κατοικοῦντες Ἀθηναῖοι ἄποικοι θὰ ἀπηλλάσσοντο ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Θρακῶν.

διχῇ 1) εἰς δύο χωριστά· **δεῖ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι** πρέπει νὰ εἶναι χωρισμένη εἰς δύο ἢ βοήθεια· 2) κατὰ δύο τρόπους, διὰ διπλῆς ἐνεργείας· **διχῇ... τῷ τε... σῶζειν καί... στρ. ἐκπέμπειν, καὶ τῷ... κακῶς ποιεῖν** κατὰ δύο τρόπους, δηλ. ἀφ' ἑνὸς

μὲν μὲ τὸ (νὰ προσπαθῆτε) νὰ σφίξετε... καὶ νά..., ἀφ' ἐτέρου δὲ μὲ τὸ νὰ βιάπτετε...

διώκω τι τρέχω κατόπιν τινός, ἀκολουθῶ τι.

δοκιμάζω κρίνω.

δοκῶ 1) **δοκῶ μοι** νομίζω, μοῦ φαίνεται· **ἡμεῖς δοκοῦμέν μοι ἔχειν** πρὸς αὐτὰ οὐκ οἶδα ὄντινα τρόπον ἡμεῖς ἀπέναντι αὐτῶν τῶν πραγμάτων τηροῦμεν κατὰ τὴν γνώμην μου διαγωγὴν, τὴν ὁποίαν δὲν ἤξεύρω πῶς νὰ χαρακτηρίσω· 2) **δοκεῖ** φαίνεται καλόν· **τὰ γ' ἐμοὶ δοκοῦντα** = ἃ γ' ἐμοὶ δοκεῖ ἡ γνώμη μου τοῦλάχιστον· πθτκ. πρκμ. : **δέδοκται** ἔχει ἀποφασισθῇ.

δόξα φήμη.

δύναμις πεζικὴ δύναμις, πεζικόν (στράτευμα).

δύσκολος ἰδιότροπος.

δύσμαχος δυσκολοπολέμητος.

δυσχερὴς δυσάρεστος, ἐνοχλητικός· ἐπίρρ. : **πῶς δυσχερῶς**; μὲ πόσῃν δυσἀρέσκειαν ;

Ε

ἐγκλημα παράπονον, δυσἀρέσκεια· **τὰ πρὸς αὐτοὺς ἐγκλήματα** παράπονα ἀναφερόμενα εἰς τοὺς ἑαυτοὺς των, τὰ ἰδικὰ των.

ἐγρήγορα ἐπαγρυπνῶ.

ἐγχωρεῖ (ταῦτα) ἐπιτρέπονται ταῦτα.

εἰ μὴδ' ἂ πάθῃτ' ἄν... ; = **εἰ (καίπερ)** ἔχοντες καιρόν, οὐ τολμήσετε μὴδὲ ταῦτα ποιῆσαι (αὐτόν), ἂ πάθοιτε ἄν (ὑμεῖς ὑπ' ἐκείνου), **εἰ δύναίτο ἐκεῖνος (ποιῆσαι ὑμᾶς αὐτά)** ;

εἶεν, ἐπίρρημα δηλοῦν συγκατάθεσιν μὲν τῶν εἰρημένων, συνάφειαν δὲ πρὸς τὰ μέλλοντα· ἔστω, καλὰ, πολὺ καλὰ.

εἰμί A) ὑπαρκτικόν : 1) ὑπάρχω, εἰμαι· **τὰ ὄντα τὰ ἀληθῆ· τι τῶν ὄντων ἀληθές τι**· 2) ἐπομένου ἀναφορικῶς : **οὐκ ἔστιν ὅπως** (μετὰ μέλλ. ὀριστ.) δὲν ὑπάρχει τρόπος νά... (δὲν εἶναι δυνατόν νά...)· 3) ἀπροσ. ἔστι (ἦν) μετ' ἀπρμφ. : εἶναι (ἦτο) δυνατόν νά...· B) συνδετικόν· ὑπολογίζομαι· Φιλ. Α, 28· Γ) μετ' ἐπίρρ., πτώσεως ἢ προθ. : 1) μετ' ἐπίρρ. : **ῥαδίως ἔσται** (δηλ. αὕτη ἡ δύναμις) εὐκόλως θὰ διατρίβῃ αὕτη ἡ δύναμις· **οἱ δ' ... πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥαδίως ὥσι** καὶ ὅταν εὐκόλως εὐρίσκωνται ἄνθρωποι ψευδόμενοι πρὸς σᾶς, ὅταν δηλ. πολλοὶ ἐμφανίζωνται ὡς συνήγοροι ψευδόμενοι· 2) μετὰ πτώσεως γνκ. : α) διαιρετικῆς· **ἔστι τῶν αἰ-**

- σχωρῶν** ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν αἰσχωρῶν πραγμάτων : εἶναι αἰσχρὸν (ἐντροπή)· β) πρὸς δήλωσιν τοῦ ἔργου τινός· **τὸ ἐπιτιμᾶν παντός ἐστι** εἶναι ἔργον τοῦ καθενός (ὁ καθένας ἡμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ)· 3) μετὰ προθ. : **ἐν ἐμοὶ ἐστὶ τι** ἐξ ἐμοῦ (καὶ οὐχὶ ἐξ ἄλλου) ἐξαρτᾶται τι· **εἰμὶ ἐπὶ τοῖς πράγμασι** καταγίνομαι εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου· **εἰμὶ ἐπὶ τινος** ἀσχολοῦμαι εἰς τι.
- εἵνεκα** μετὰ γνκ. : **χρηστὰ εἶη (τὰ πράγματα) παντός εἵνεκα** εἶθε ν' ἀποβοῦν τὰ πράγματα καλῶς, πρὸς τὸ καλὸν ὅλων.
- εἶπερ ποτὲ καὶ νῦν** περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν τώρα.
- εἰρωνεία** προσποίησις· **ἀφεις τὴν εἰρωνείαν** τὴν συνήθη προσποίησιν (ὅτι δὲν ἔχει χρήματα).
- εἰς** μετ' αἰτ. : 1) ἐπὶ τρόπου· συχν. περιφραστικῶς ἀντὶ ἐπιirr. : **εἰς δέον = δεόντως· εἰς δέον τι** κάπως πρεπόντως· 2) πρὸς δήλωσιν σκοποῦ· 'Ολ. Α, 20· 3) = **διὰ** μετ' αἰτ. : **εἰς τὴν ναῦν** δι' ἑκάστον πλοῖον.
- εἶτε· εἶτε** γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου...περιέσται... = εἰ μὲν γὰρ ὑμεῖς τὴν ἐκείνου (χώραν) κακῶς ποιήσετε, ὑπομείνας τοῦτ' 'Ολυνθον παραστήσεται καὶ (εἶτα) ῥαδίως ἀμυνεῖται (ὑμᾶς) ἐλθὼν εἰς τὴν οἰκείαν (χώραν)· εἰ δὲ βοηθήσετε ὑμεῖς εἰς 'Ολυνθον μόνον... προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι καὶ περιέσται.
- εἴωθα· οἱ εἴωθότες** (ἀποφαίνεσθαι γνώμην) οἱ συνήθεις (οἱ τακτικῶς λαμβάνοντες τὸν λόγον) ῥήτορες.
- ἐκ** μετὰ γνκ. : 1) ἐπὶ χρόνου· **ἐξ οὗ** (δηλ. χρόνου) ἀφ' ὅτου· 2) πρὸς δήλωσιν αἰτίας : **ἐνεκά τινος**, διὰ τι· 'Ολ. Α, 7· Φιλ. Α, 3, 46· Φιλ. Β, 27· 3) = **διὰ** μετὰ γνκ.· 'Ολ. Β, 9· 4) = **ἐν** μετὰ δτκ.· **λαμβάνειν τῶν ἐκ τῆς χώρας** (ἐκ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ προϊόντων) **ὅσ' ἀνάγκη** (ἐστὶν ὑμᾶς λαμβάνειν)· **ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου**.
- ἐκβαίνω** ἀποβαίνω, λαμβάνω ἐκβασιν.
- ἐκκαλοῦμαι** τινα ἐξεγείρω τινα (ἐκ τῆς νωθρότητος).
- ἐκλαλῶ** διασαλπίζω, διακηρύττω· **εἰ δυνηθεῖς** (= ἐπειδὰν δυνηθῇ) **μὴ πράξει ταῦτα, ἃ** (καίπερ) **ὀφλισκάνων ἄνοιαν ὅμως ἐκλαλεῖ νῦν**.
- ἐκλέγω** χρήματα εἰσπράττω χρήματα (ὡς λύτρα).
- ἐκπίπτω** ἐκδιώκομαι.

ἐκπολεμῶ (-όω) **τινά τινι** περιπλέκω τινά εἰς πόλεμον πρὸς τινα. **ἐκφέρω πόλεμον** κηρύττω πόλεμον.

Ἑλλάτεια ὀχυρά πόλεις τῆς Φωκίδος παρὰ τὸν Κηφισόν, ἡ κλεῖς τῆς Βοιωτίας· μετὰ τὸ τέλος τοῦ Φωκικοῦ πολέμου (346) κατεσκάφη κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ἀμφικτιονικοῦ συνεδρίου.

ἐλεγχος ἀπόδειξις· **τὸ πᾶγμα ἤδη τὸν ἐλεγχον δώσει** ἡ ἀνάπτυξις τῶν προτάσεών μου εὐθὺς θὰ δώσῃ τὴν ἀπόδειξιν.

ἐλέσθαι, βλ. **αἰροῦμαι**.

ἐλλειμμα ἔλλειψις· **τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα** αἱ ἐλλείψεις αἱ προσ-
χόμεναι ἀπὸ σᾶς (ὡς ἡ μὴ συμμετοχὴ εἰς τὰς στρατείας, ἡ μὴ χο-
ρήγησις μισθοῦ εἰς τοὺς στρατιώτας, ἡ σπατάλη τῶν στρατιωτι-
κῶν χρημάτων εἰς τὰς ἐορτάς κλπ.).

ἐλλείπω 1) **τι** ὑστερῶ εἰς τι· Ὁλ. Α, 6· 2) ἀπολ. : εἶμαι ἐλλιπής (καθυστερῶ) εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεών μου· Ὁλ. Β, 30.

ἐμπίπτω εἰς λοιδορίαν παρεκτρέπομαι εἰς ὕβρεις.

ἐμπόριον ἐμπορικὸς λιμὴν.

ἐναντίος· τὸ οὐδ. **ἐναντίον** ὡς ἐπίρρ. : **βλέπω ἐναντίον** κοιτάζω (τὸν ἀντίπαλόν μου) κατὰ πρόσωπον (διὰ τὴν παρακολουθίαν τὰς κινήσεις του καὶ προφυλάσσωμαι).

ἐνδεῖ ὑπάρχει ἔλλειψις· **ἅπαντος ἐνδεῖ (ὑμῖν) τοῦ πόρου** ἔχετε ἔλλειψιν ὅλου ἐν γένει τοῦ (στρατιωτικοῦ) πόρου : σᾶς λείπουν ὅλα ἐν γένει τὰ διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας ἀναγκαιοῦντα χρήματα.

ἐνδείκνυμαι παρουσιάζω· **ἐνδείκνυμαι τοσοῦτον** παρουσιάζω (προ-
τείνω) τόσον μέγα πλεονέκτημα.

ἐνδίδωμι δίδω· **καιρὸν** εὐκαιρίαν.

ἐνειμι 1) ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ τὸ γ' ἐνικ. πρόσ· **ἐνεστι** ἐνυπάρχει, δύναται νὰ ὑπάρξῃ· **ταῦτα ἴσως πρότερον ἐνῆν** ταῦτα (δηλ. ὁ τοιοῦτος τρόπος τοῦ πολεμεῖν) πρότερον ἴσως ἦσαν δυνατό· 2) ἀπροσ. μετὰ δοτικ. προσ. καὶ ἀπρμφ. : ἐπιτρέπεται εἰς τινα νά...

ἐνθυμητέον, βλ. **ἐνθυμοῦμαι**

ἐνθυμοῦμαι σκέπτομαι, ἀναλογίζομαι, ἔχω ὑπ' ὄψει μου· 1) μετ' αἰτ. Ὁλ. Α, 6· 2) ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως : **ἐνθυμητέον (ὑμῖν ἐστὶ) καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ ἀναμιμνησκομένοις τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς, ἡλικίην...** πρέπει ν' ἀναλογίξεσθε σεῖς καὶ παρ' ἄλλων ἀκούοντες (δηλ. ὅσοι εἴσθε νεώτεροι) καὶ ἀνακαλοῦν-
τες εἰς τὴν μνήμην σας, ὅσοι οἱ ἴδιοι γνωρίζετε (δηλ. οἱ πρεσβύ-

- τεροι), πόσον μεγάλην...
- ἐνι (= ἐνεστι) 1) ἀπροσ.: εἶναι δυνατόν· 2) προσωπκ. : ὑπάρχει.
ἐντελής τέλειος, πλήρης· μισθὸς ἐντελής ὁ πλήρης μισθός, δηλ. καὶ
τὸ σιτηρέσιον καὶ ὁ μισθός (βλ. τὴν λ.).
- ἐξαγγέλλω ἀναγγέλλω, κάμνω γνωστόν.
- ἐξαιρῶ κυριεύω.
- ἐξαρκεῖ (ἀπροσ.) εἶναι ἀρκετόν· ἐξαρκεῖ ὑμῖν λέγειν δικαιότερα
εἶναι ἀρκετόν εἰς σᾶς νὰ ἐκφωνῇτε (μόνον) λόγους, μὲ τοὺς ὁποίους
νὰ ὑποστηρίζετε, ὅτι σεῖς ἔχετε περισσότερον δίκαιον (παρὰ ὁ Φίλ.).
- ἐξεργάζομαι τινί τι κατορθώνω τι πρὸς χάριν τινός.
- ἐξέρχομαι ἐξέρχομαι εἰς ἐκστρατείαν, ἐκστρατεύω.
- ἐξεστί τινι μετ' ἀπρμφ. 1) εἶναι δυνατόν εἰς τινα νὰ· μτχ οὐδ. ἀπόλ.
ἐξόν = εἰ καὶ ἐξῆν· 2) ἔχει τις τὴν ἐξουσίαν νὰ· Ὁλ. B., 30.
- ἐξετάζομαι 1) διὰ τῆς ἐξετάσεως ἀποδεικνύομαι ὡς ἂν ἐξετασθεῖη
μάλιστα· ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο εἴθε νὰ μὴ συμβῇ ἐξετασθέντα
(ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἶπον περὶ τῶν προδοτῶν) ν' ἀποδειχθοῦν ἀκρι-
βέστατα (νὰ ἐπαληθεύσουν)· 2) ἀποκαλύπτομαι, φανερόνομαι·
Ὁλ. B, 20.
- ἐξόν, βλ. ἔξεστι.
- ἐξουσία γίγνεται = ἔξεστι.
- ἐπαναμιμνήσκω ξαναενθυμίζω.
- ἐπανιημί τι ἀφήνω τι κατὰ μέρος.
- ἐπανορθοῦμαι τι, κυρ. : σηκώνω κάτι πού ἔχει πέσει καὶ τὸ ἐπα-
ναφέρω εἰς τὴν θέσιν του· ἔπειτα : ὀρθῶς χρησιμοποιῶ.
- ἐπέρχομαι· ἐπέρχεται τινι (μετ' ἀπρμφ.) ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος
νὰ ἀλλὰ καὶ τῆς ἡμετέρας τύχης (ἴδιον) ὑπολαμβάνω (τὸ)
ἐπελθεῖν ἂν (= τὸ ὅτι ἐπέλθοι ἂν) ἐνίοις εἰπεῖν πολλὰ
τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα.
- ἐπέχω συγκρατῶ τὸν ἑαυτόν μου· ἐπισχών (= ἐπεὶ ἐπέσχον) ἂν...
ἂν ἡσυχίαν ἦγον ἀφοῦ θὰ συνεκράτουν τὸν ἑαυτόν μου... θὰ
ἐσιώπων.
- ἐπὶ 1) μετὰ γνκ. : α) εἰς (μετ' αἰτ.) ἐπὶ πολλῶν (πραγμάτων) εἰς
πολλὰς περιστάσεις· β) ἐπὶ χρόνου· ἐπὶ Τιμοθέου ἐπὶ τῆς στρατη-
γίας τοῦ Τιμοθέου· 2) μετὰ δτκ. : α) χρονικῶς· ἐπὶ τῷ πράττειν
ἐπάνω εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐνεργείας, ὅταν φθάσῃ ὁ καιρὸς τῆς
ἐνεργείας· β) πρὸς δήλωσιν αἰτίας· ἐπὶ τῷ πεπεῖσθαι (ἐπειδὴ

εἶμαι πεπεισμένος) ταῦτα συνοίσειν ὑμῖν· γ) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὅρου, ὑπὸ τὸν ὅποιον γίνεται τι· αἰροῦμαι φίλους ἐπὶ τοῖς δικαίοις ἀποκτῶ (ἔχω) φίλους ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ πράττω τὰ δίκαια· 3) μετὰ δτκ. καὶ μτχ. ἰσοδυναμεῖ μὲ γνκ. ἀπόλυτον : ἐπ' ἀδῆλοις οὖσι τοῖς... γεννησομένοις = καίπερ ἀδῆλων ὄντων τῶν ἀπὸ τούτων ἑμαυτῷ γεννησομένων ἂν καὶ ἀβέβαιοι εἶναι, τί ἐκ τούτων (δηλ. τῶν συμβουλῶν μου) θὰ μοῦ συμβῇ· 4) μετ' αἰτκ.: ἐπὶ σκοποῦ· ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας στρατείας αὐτοῦ διὰ νὰ ἐμποδίσουν ταύτας — τὰς ὁποίας ὅλοι γνωρίζετε — τὰς αἰφνιδιαστικὰς ἐκστρατείας αὐτοῦ.

ἐπιβαίνω (μετὰ γνκ.) βάλλω τὸ πόδι μου, πατῶ εἰς τι.

ἐπιβουλεύομαι (πθτκ.) εἶμαι στόχος ἐπιβουλῶν, ἀπειλοῦμαι.

ἐπιείκῳ τρόπον τινά.

ἐπισκοτῶ τινι ῥίπτω σκότος ἐπάνω εἰς τι, σκεπάζω τι.

ἐπιστολῇ· ἐπιστολῆς ἀνάγνωσις, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς περὶ τῶν Ἀθηναίων μικρᾶς ἰδέας τοῦ Φιλ. ἀναγιγνώσκει ὁ Δημοσθ. ἐπιστολὴν τινὰ αὐτοῦ σταλεῖσαν πρὸς τοὺς Εὐβοεῖς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Φιλ. συμβούλευεν αὐτοὺς νὰ μὴ ἐλπίζουν εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθην., διότι οὗτοι οὐδὲ τοὺς ἑαυτοὺς των δύνανται νὰ σφύζουν.

ἐπιστολιμαῖος ὁ περιεχόμενος ἐν ἐπιστολαῖς· **δυνάμεις ἐπιστολιμαῖαι** στρατεύματα μόνον εἰς ἐπιστολὰς (εἰς τὸ χαρτί) γραμμένα.

ἐπισφαλὴς ἀσθενής.

ἐπιτείχισμα φρούριον ἢ ὀχύρωμα οἰκοδομηθὲν ἐπὶ τῶν συνόρων τοῦ ἐχθροῦ· **ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας** φρούρια ἐπαπειλοῦντα τὴν χώραν του.

ἐπιτιμῶ ψέγω, κατακρίνω.

ἐπιχειροτονῶ τὰς γνώμας ὑποβάλλω (διὰ τοῦ προέδρου τῆς ἐκκλησίας) τὰς γνώμας εἰς τὴν διὰ χειροτονίας κρίσιν.

ἐπιχειρῶ τινι προσβάλλω τινά· **ἐπεχείρησεν Ὀλυνθίοις**, νοεῖται ἡ στρατιωτικὴ ἐπίδειξις, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Φίλιππος κατὰ τῆς Ὀλύνθου τὸ 351.

ἐπόπτης μάρτυς.

ἔργα 1) γεωργικαὶ ἐργασίαι· Ὀλ. Β, 16· 2) ἐπιχειρήσεις· Φιλ. Α, 38.

ἐρημία (παντελής) ἔλλειψις.

ἐρρωμένος, μτχ. πθτκ. πρκμ. (τοῦ ρ. ῥώννυμι) ὡς ἐπίθ. : ὑγιής, γερός· ἐπίρρ.: **ἐρρωμένως** ἐνεργῶς, δραστηρίως.

ἐσκεμμένος, βλ. σκοπῶ.

ἐτησῖαι οἱ BA ἄνεμοι οἱ πνέοντες τακτικῶς κατὰ τὸ θέρος ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει (τὰ τουρκιστὶ λεγόμενα μελτέμια)· οἱ ἄνεμοι οὗτοι ἐμποδίζουν τὸν πλοῦν εἰς τοὺς πρὸς Β ἀπ' Ἀθηνῶν πλέοντας.

ἐτι τοίνυν πρὸς τούτοις δέ.

ἐτοιμῶς προθύμως· **ἐτοιμότατα** (= ἐτοιμότερον) εὐκολώτερον.

Εὐβοία· ὥσπερ εἰς Εὐβοίαν, δηλ. ὠρμήσατε· οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες τὸ 357 ὑπὸ τὸν Τιμόθεον εἰς Εὐβοίαν ἐνίκησαν τοὺς κατέχοντας αὐτὴν Θηβαίους καὶ ἡνάγκασαν αὐτοὺς ν' ἀπέλθουν ἐκ τῆς νήσου.

εὐήθεια ἀπονηρία, ἀπλότης· (εὐρίσκω τὸν Φίλιππον) τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν προσαγαγόμενον τούτῳ, τῷ φάσκειν (μὲ τοῦτο τὸ μέσον, μὲ τὸ νὰ βεβαιώνη δηλ.) παραδώσειν... καὶ (τῷ) κατασκευάσαι..., τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν (προσαγαγόμενον) μετὰ ταῦτα τῷ... ἐξελεῖν καὶ... Θετταλοὺς δέ (προσαγαγόμενον) νῦν... τῷ... ὑποσχέσθαι καὶ (τῷ) ἀναδέξασθαι.

εὐήθης ἀνόητος.

εὐθυνα (συνήθως κατὰ πληθ. εὐθυнаι) λογοδοσία.

εὐπορῶ ζῶ μὲ εὐπορίαν.

εὐτρεπής παρεσκευασμένος.

εὐτρεπίζω 1) τακτοποιῶ· Ὀλ. Α, 13· 2) ἐτοιμάζω πρὸς ἀπόπλουν· Φιλ. Α, 16.

ἐφρίσταμαι 1) τοποθετοῦμαι ὑπεράνω τινὸς ὡς ἐπόπτης· οἱ ἐφεστηκότες (δηλ. τοῖς στρατεύμασι) οἱ στρατηγοί· 2) ἐπὶ ἐχθρικῆς σημασίας· ἐμφανίζομαι (αἰφνιδίως) ἐνώπιόν τινος· ἅπανι τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες ἐπελθόντες εἰς τὰ πράγματα καθ' ὃν χρόνον ὅλα εὐρίσκονται εἰς ταραχὴν (ὡς ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ Φιλίππου): ἀφοῦ καταλάβετε (διὰ τῆς αἰφνιδίας ἐφορμῆσεως ἐκ τινος νήσου ἢ λιμένος, ὅπου διαρκῶς θὰ παραμένετε) τὴν γενικὴν κατάστασιν ἐν ταραχῇ διατελοῦσαν· μηδὲ (ὅπως) ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως (=μεγάλῃ δυνάμει)· 3) παραμονεύω, καιροφυλακτῶ· Φιλ. Β, 18.

ἔχω α) μτβτκ. : παρέχω· Ὀλ. Β, 3· β) ἀμτβτ.: 1) ἀποβαίνω· Ὀλ. Α, 9· 2) διάκειμαι, εἶμαι· συχνάκις μετὰ τὰ ἐπιρρ. τρόπου· ἐναντίως ἔχει εἶναι ἐναντίον (ἀποτελεῖ μειονέκτημα)· οὔτε εὐτρεπῶς ἔχει αὐτῷ τὰ παρόντα (πράγματα) οὐδ' (οὕτως ἔχει) ὡς ἂν κάλ-

λιστα (ἔχει) οὔτε προητοιμασμένα οὐδὲ κάλλιστα τακτοποιημένα εἶναι ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ πράγματα αὐτοῦ (τοῦ Φιλ.). **τὰ ὅλα πράγματα βέλτιον ἔχει** ἡ ὅλη κατάστασις τῆς πολιτείας εἶναι καλυτέρα· **φαύλως ἔχει (τὰ πράγματα)** τὰ πράγματα εὐρίσκονται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν· **ἀργῶς ἔχω** εἶμαι νωθρός· **ταῦτα ἄμεινον ἔχει ἐκατέροις** (δηλ. ὑμῖν καὶ Φιλίππῳ) εἰς ταῦτα εὐδοκιμεῖτε ἀμφοτέρω (σεῖς καὶ Φίλιππος). — **Μέσον : ἔχομαι** (μετὰ γνκ.) πιάνομαι ἀπὸ τι· **ἔχομαι τῆς πληγῆς** πιάνομαι ἀπὸ τὸ κτυπηθὲν μέρος, φέρω τὴν χειρὰ μου εἰς τὸ κτυπηθὲν μέρος διὰ νὰ τὸ προφυλάξω ἀπὸ τὸ κτύπημα, τὸ ὅποιον ἔχει ἤδη δοθῇ).

Z

ζηλῶ τι κατευθύνω ὅλον τὸν ζῆλον μου εἰς τὴν ἀπόκτησίν τινος· **τοῦτο** (δηλ. **δόξαν**) **ἐζήλωκε**.

H

ἢ εἰ δὲ μή.

ἦδη εὐθύς, ἄνευ ἀναβολῆς.

ἡδύς· ἐπίρρ. : **ἡδέως ἔχω** εἶμαι εὐχαριστημένος· **ἦδιον εἶναι ἂν αὐτονόμους** ὅτι εὐχαριστότερον θὰ ἦσαν αὐτόνομοι : ὅτι θὰ προετίμων νὰ ἦσαν αὐτόνομοι.

ἦκω 1) ἔχω φθάσει· **πρὸς αὐτὴν τὴν τελευταίην ἦκει τὰ πράγματα αὐτῷ** ἀκριβῶς εἰς τὸ τέλος των ἔχουν φθάσει (πλέον) τὰ πράγματα δι' αὐτόν : ἡ αὐξησίς του ἔχει φθάσει (πλέον) ἀκριβῶς εἰς τὸ τέλος τῆς· 2) ἔχω ἐπιστρέψει· **ὅτε ἤκομεν βεβοηθηκότες Εὐβοεῦσι** ὅτε εἴχομεν ἐπιστρέψει (ἐκ τῆς Εὐβοίας), ἀφοῦ εἴχομεν βοηθήσει τοὺς Εὐβοεῖς· ἐννοεῖται ἡ ἐκεῖ ἐκστρατεία τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Τιμόθεον (357)· 3) ἔχω παρουσιασθῇ· Ὁλ. Α, 9· 4) ἀνέβην εἰς τὸ βῆμα· **εἰ ἦκει τις** εἰς ἀνὰ βῆμα κανεῖς εἰς τὸ βῆμα· Ὁλ. Α, 1.

ἡλικία στρατεύσιμος ἡλικία (ἀπὸ τοῦ 18 - 60 ἔτους).

ἡλικός 1) ὅσον μέγας· Ὁλ. Α, 9· 2) ἐπὶ πλαγίας ἐρωτήσεως· πόσον μέγας· **ἡλικία ἐστὶ τὰ διάφορα = ἡλικία ἐστὶν ἡ διαφορά**.

ἡνίκα ἐφ' ὅσον.

ἥρετό τις = ἔροιτο ἂν τις.

Θ

θαῖττον = ῥᾶον.

θαυματοποιὸς ἀγύρτης.

θεοί· τὸ τῶν θεῶν = οἱ θεοί.

θεραπεύω περιποιούμαι· θεραπεύει τινὰς ἐπὶ τῇ πόλει πρὸς βλάβην τῆς πόλεως (διὰ τὴν χρησιμοποίησιν αὐτοῦς κατὰ τῆς πόλεως).

Θετταλοί· τὰ τῶν Θετταλῶν τὰ πράγματα τῶν Θεσσαλῶν, οἱ Θεσσαλοί.

θεωρῶ ἐξετάζω.

θορυβῶ, ὥς... μὲ (ἐπιδοκιμαστικὸν) θόρυβον δηλῶ, ὅτι...

θορυλῶ τι συνεχῶς ὁμιλῶ περὶ τινος, συχνάκις ἐπαναλαμβάνω τι.

I

ἴδιος ἰδιωτικός· τὰ ἴδια αἱ ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις·

ἰδιώτης ἄπειρος.

ἱερά τριήρης· οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον δύο ἱεράς τριήρεις, τὴν Πάραλον καὶ τὴν Σαλαμινίαν· ἐν § 34 τοῦ Α' Φιλιππικοῦ νοεῖται ἡ Πάραλος, ἡ ὁποία κατ' ἔτος μέλλουσα νὰ κομίσῃ τοὺς θεωροὺς (τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς πόλεως) εἰς Δῆλον ἡγκυροβόλει πλησίον τοῦ Μαραθῶνος.

Ἱέραξ Ἀμφιπολίτης, ἀποσταλὴς ὡς πρεσβευτῆς εἰς Ἀθήνας τὸ 358/7 μετὰ τοῦ Στρατοκλέους.

ἱεροποιοί· οὗτοι ἦσαν δέκα ἄρχοντες κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι διὰ κλήρου, οἱ ὅποιοι ἔργον εἶχον τὴν διοργάνωσιν τῶν ἑορτῶν καὶ τὴν ἐποπτεῖαν θυσιῶν τινων.

Ἰλλυριὸς = Ἰλλυριοί· ἐν Ἰλλυριοῖς = ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰλλυριῶν.

ἴσος· τὸ ἴσον τὸ ἀνάλογον μέρος· ἐξ ἴσου (ἐκείνοις, δηλ. τοῖς ἀντιπάλαις) ὁμοίως (καθὼς οἱ ἀντίπαλοί μου).

ἴσταμαι σταματῶ.

K

καθαίρουμαι καταπίπτω, κατακρημνίζομαι (ἀπὸ τῆς θέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχω ὑψωθῇ).

καθήκω εἶμαι ἀρμόδιος, κατάλληλος· ὁ καθήκων χρόνος ὁ ὠρισμένος χρόνος.

κάθημαι 1) κάθημαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· οἱ καθήμενοι οἱ ἀκροαταί· Φιλ. Β, 3· 2) ἀδρανῶ, δὲν κάμνω τίποτε.

καθίστημι ἐγκαθιστῶ (εἰς τὴν ἐξουσίαν). — Μέσον· καθίσταμαι εὐρίσκομαι ἐν τινι καταστάσει· ἐν ᾧ καθέστηκε τὰ πράγματα Φι-

λίππου εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκονται τὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου· τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις καθίσταται αὐτῷ εἰς κομιδῇ στενὸν εὐρίσκεται αὐτὸς εἰς πολὺ μεγάλην στενοχωρίαν μετὰ τὴν συντήρησιν τοῦ μισθοφορικοῦ του στρατεύματος.—Πθκ.: διορίζομαι ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν = ὅς ἂν καταστῇ ὑφ' ὑμῶν κύριος τούτων.

καὶ 1) ἐπιτακτικός· καὶ πρῶτος πρῶτος πρῶτος· καὶ σφόδρα πολὺ σοβαρῶς· 2) πράγματι· Φιλ. Α, 46· 3) καὶ γάρ τοι διὰ τοῦτο λοιπόν· 4) καὶ δὴ· α) καὶ μάλιστα εὐθύς· Ὁλ. Β, 13· β) εὐθύς τώρα· Φιλ. Α, 13.

καιρὸς 1) περίστασις, κατάστασις πραγμάτων· Ὁλ. Α, 2· Φιλ. Α, 12· 2) εὐκαιρία, εὐνοϊκὴ περίστασις· τὴν ἀκαιρίαν καιρὸν νομίσαντες· Ὁλ. Α, 24· οἱ τῶν πραγμάτων (= τοῦ πράττειν) καιροὶ αἱ εὐνοϊκαὶ περιστάσεις πρὸς δρᾶσιν· Φιλ. Α, 37· οἱ ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντες (ἡμῖν) καιροί· Ὁλ. Β, 2.

κακοδαιμονία φρενοπάθεια.

καλῶ· ἦν μὲν οὖν δίκαιον τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις καλεῖν (ὑμᾶς) βεβαίως ἤτο δίκαιον νὰ προσκαλέσετε (διὰ νὰ σᾶς εἶπουν τί πρέπει ν' ἀποκριθῇτε) τοὺς κομίσαντας τὰς ὑποσχέσεις (τοῦ Φιλίππου)· νοοῦνται ὁ Κτησιφῶν, ὁ Ἀριστόδημος καὶ ὁ Νεοπτόλεμος, οἱ ὅποιοι κομίσαντες εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὰς πρώτας φιλικὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Φιλίππου ἐνήργησαν νὰ σταλῇ πρεσβεία πρὸς τὸν Φίλιππον περὶ εἰρήνης.

καλῶς· ὦν (= ἄ) καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι τὰ ὅποια ἔχουν — καὶ καλὰ κάμουν (ποὺ τὰ ἔχουν).

κἂν 1) ἔστω καὶ· 2) κἂν... κἂν... κἂν... εἴτε... εἴτε... εἴτε...· κἂν ῥῆγμα κἂν στρέμμα κἂν ἄλλο τι... ἢ (τοῦτο)· Ὁλ. Β, 21· κἂν ὑμεῖς (= καὶ ἡ, κἂν ὑμεῖς) ἓνα, κἂν πλείους...· Φιλ. Α, 19.

κάν = καὶ ἐν.

κατὰ 1) μετὰ γνκ.: περὶ τινος, διὰ τινος· Φιλ. Β, 9, 10· 2) μετ' αἰτ.: α) διανεμητικῶς· καθ' ἕκαστα λέγων (αὐτὰ) ἀναφέρειν αὐτὰ (τὰ ἄλλα ὀχυρὰ μέρη) ἐν πρὸς ἐν· καθ' ἓνα αὐτῶν χωριστὰ κάθε ἓνα ἐξ αὐτῶν· καθ' ἕκαστον τούτων χωρὶς ἐν ἕκαστον ἐκ τούτων χωριστά· β) ἐπὶ ἀπομονώσεως καὶ χωρισμοῦ· καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς βουλευσέσθε ὕστερον μεταξὺ σας μόνοι θὰ σκεφθῇτε ὕστερον (δηλ. μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχώρησιν τῶν πρέσβεων).

κατακλείω αναγκάζω.

κατακούω (μετά γνκ.) 1) ὑπακούω εἰς τινα, εἶμαι ὑπήκοός τινος· Ὁλ.

A, 23· 2) σαφῶς ἀκούω τινά· Φιλ. B, 35.

καταλλαγαί διαπραγματεύσεις περὶ συμφιλιώσεως.

καταπτήσσω (πρκμ. **κατέπτηχα**) συστέλλομαι (ζαρώνω) ἀπὸ φόβον.

καταρραθυμῶ χάνω ἔνεκα ραθυμίας· πθτκ. : **τὰ κατερραθυμημένα**

ὅσα ἐκ ραθυμίας (ἀμελείας) ἔχετε χάσει.

καταρρέω καταπίπτω, πίπτω εἰς ἐρείπια· (**τὰ τοιαῦτα**) περὶ αὐτὰ

καταρρεῖ (ἡ διὰ τοιούτων μέσων ἀποκτηθεῖσα δύναμις) καταπίπτει φυλλορροοῦσα πέριξ ἑαυτῆς (μτφрк. ἐκ τῶν μαραινομένων ἀνθέων).

κατασκευάζω 1) παρασκευάζω, δημιουργῶ· Ὁλ. A, 20· 2) ἐπινοῶ,

πανούργως μηχανεύομαι· Ὁλ. B, 6· 3) καθιστῶ· Ὁλ. B, 15.

καταστρέφομαι ὑποτάσσω.

κατέχω συγκρατῶ, διατηρῶ· **τὰ (συμμαχικά) πράγματα** τὴν (συμμαχικὴν) δύναμιν.

κατορθῶ ἐπιτυγχάνω· ὀνομтκ. ἀπρμф. : **τὸ κατορθοῦν (αὐτόν, δηλ.**

τὸν Φίλ.) αἰ ἐπιτυχία αὐτοῦ (τοῦ Φιλ.).

κενὸς ἀνωφελής· Ὁλ. B, 12· **ψήφισμα κενὸν** ψήφισμα ἀνεκτέλεστον.

κεφάλαιον = ἐν κεφαλαίῳ ἐν περιλήψει.

κινουῖμαι τίθεμαι εἰς κίνησιν, ἀναφαίνομαι.

κοινός· τὸ κοινὸν ἢ τὰ κοινὰ τὰ δημόσια πράγματα, ἡ πολιτεία.

κομιδῇ λίαν· κομιδῇ δὲ (ἄπιστα).

κομίζομαι λαμβάνω ὀπίσω, ἀνακτῶ.

κόπτομαί τινι καταπονοῦμαι μέ τι.

κορδακισμοὶ ἄσεμνοι χοροί.

κρατῶ 1) ἀπολ. : ὑπερισχύω· Φιλ. B, 36· 2) μετά γνκ. : γίνομαι κύριος τινος. — Πθтκ. : νικῶμαι.

κρίνω δικάζω· **κρινόντων** (δηλ. **τοὺς στρατηγούς**). — Πθтк. : **κρίνομαι περὶ θανάτου** σύρομαι εἰς τὸ δικαστήριον μὲ κίνδυνον νὰ καταδικασθῶ εἰς θάνατον, δικάζομαι περὶ ζωῆς καὶ θανάτου.

Λ

λαγχάνω διὰ κλήρου ἀναδεικνύομαι.

λαμβάνω 1) λαμβάνω καὶ χρησιμοποιοῦ (δαπανῶ)· Ὁλ. A, 19· 2) ἐν-
νοῶ· ἂν λάβοιτε δύνασθε νὰ ἐννοήσετε· Ὁλ. A, 1. — Μέσον :

λαμβάνομαι ἐν μέσῳ τινός καταλαμβάνομαι, εὐρίσκομαι ἐν μέσῳ τινός.

Λάμψακος πόλις τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον, ἀπέναντι τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου.

λανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος· συχνότατα μετὰ μτχ. : ἂν **λάβῃ ἀναλώσας** ἂν ἐξοδεύσῃ ἀνεπαισθήτως (χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ)· **λήσετε πάνθ' ὑπομείναντες** χωρὶς νὰ τὸ καταλάβετε θὰ ὑπομείνετε πάντα.

λέγω 1) θέλω νὰ εἶπω, ἐννοῶ· **μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ, πολέμιου λέγω=καὶ ἂν μηδεὶς ᾖ ἐν αὐτῇ, πολέμιος λέγω**· 2) προτείνω· Ὁλ. Α, 20· Ὁλ. Β, 11, 31· Φιλ. Α, 14· 3) ἐπὶ ρητόρων : ὁμιλῶ· **οἱ λέγοντες οἱ ρήτορες**.

λῆμμα κέρδος (κυρίως ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ληστείας).

Λῆμνος ἡ γνωστὴ νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἀρχαία κτῆσις τῶν Ἀθηναίων· πρὸς διοίκησιν ταύτης οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστελλον κατ' ἔτος σῶμα ἱππέων ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐνὸς ἱπάρχου· ἡ ἐκεῖ δὲ διαμονὴ τοῦ ἱπάρχου ἦτο ἄνετος.

ληστεύω ληστρικῶς (κρυφίως) πολεμῶ, κάμνω κλεφτοπόλεμον.

λιμένες πρόσοδοι λιμένων.

λογίζομαι· λιγοζομένους, εἰ Φίλιππος λάβοι = λογιζομένους (τοῦτο)· εἰ Φίλιππος λάβοι.

λογισμὸς 1) λόγος, αἰτία· Φιλ. Β, 6· 2) σκέψις· **πρὸς πλεονεξίαν... τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων** κατευθύνων τὰς σκέψεις του πρὸς πλεονεξίαν καὶ πρὸς τὴν ὑποταγὴν τῶν πάντων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του.

λογιστῆς κριτής.

λογοποιῶ 1) ἀπολ. : πλάττω λόγους, χαλκεύω (κατασκευάζω) ψευδεῖς εἰδήσεις (φήμας)· 2) **λογοποιῶ, ὥς...** διαδίδω, ὅτι...

λόγος 1) δικαίωμα λόγου· **δίδωμι λόγον τινί :** α) δίδω τὴν ἄδειαν εἰς τινα ν' ἀπολογηθῇ· **δόντες λόγον (αὐτοῖς)...** Ὁλ. Β, 29· β) δίδω τὴν ἄδειαν εἰς τινα νὰ ὁμιλήσῃ· Ὁλ. Β, 31· 2) ἐκτίμησις· **τοῦ δικαίου λόγον ποιῶμαι** φροντίζω περὶ τοῦ δικαίου· 3) πρότασις· Φιλ. Β, 11· 4) λογοδοσία· Φιλ. Α, 33.

λοιδορία κακολογία· **κενὴ ἀβάσιμος, μὴ στηριζομένη ἐπὶ πραγμάτων.**

λοιπὸς ὑπόλοιπος· **ἔστι λοιπὸν ὑπολείπεται· λοιπὸν ἔστιν (ἡμῖν) ὑπὸ τοῦ πολέμου** μᾶς ἔχει ἀφήσει ὁ πόλεμος (ὁ κατὰ τοῦ Φιλίππου)· **τὰ λοιπὰ** εἰς τὸ ἐξῆς.

λυσιτελῶ ὠφελῶ· τὸ λυσιτελοῦν ἢ ὠφέλεια, τὸ κέρδος· τὸ ἰδίᾳ λυσιτελοῦν τὸ ἰδιαίτερον συμφέρον.

M

μακρὰν ἐπὶ χρόνου· οὐκ εἰς μακρὰν ὅχι μετὰ παρελευσιν χρόνου, ἐντὸς ὀλίγου.

μᾶλλον δὲ 1) διὰ νὰ εἴπω καλύτερον· Ὀλ. A, 19· Ὀλ. B, 2, 22· 2) ἢ καλύτερον· Ὀλ. B, 8.

μεθύω τινὶ εἶμαι μεθυσμένος ἀπὸ χαρὰν διὰ τι.

Μενέλαος ἑτεροθαλῆς ἀδελφὸς τοῦ Φιλίππου· φοβούμενος καὶ μισῶν τὸν ἀδελφόν του κατέφυγε μετὰ τῶν στρατιωτῶν του εἰς τὰ ξενικὰ στρατεύματα τῶν Ἀθηναίων, οἱ δὲ ξεναγοὶ ἐδέχθησαν αὐτὸν καὶ κατέστησαν ἵππαρχον.

μένω 1) μένω πιστὸς (εἰς τὴν συμμαχίαν)· Ὀλ. B, 9· 2) ἐπὶ τινος περιορίζομαι εἰς τι· Φιλ. A, 9.

μερίς βοήθεια.

μέρος· τὸ ἡδικημένον αἰεὶ μέρος (τῶν πολιτῶν) οἱ ἐκάστοτε ἐπιβαρυνόμενοι μὲ ἄδικα βάρη πολῖται· ἐν μέρει ἢ κατὰ μέρος κατὰ σειρὰν (διαδοχικῶς)· ἐν μέρει οὐδενός εἰμι θεωροῦμαι ἀνάξιος λόγου, δὲν λογαριάζομαι γιὰ τίποτε.

μετάστασις ἀλλαγὴ· πολλὴν τὴν μετάστασιν καὶ μεγάλην τὴν μεταβολὴν δεικτέον (ἐστὶν ὑμῖν) πρέπει νὰ δείξετε, ὅτι πολὺ ἡλλάξατε στάσιν (διαγωγὴν) κατ' ἐκτετατὴν μετεβλήθητε.

μέτεστί μοι τινος μετέχω τινός.

μετρίως εἰς μέτριον βαθμόν, ὀλίγον· καὶ μετρίως σωφρονοῦντες (ἄνθρωποι) καὶ ὀλίγον μόνον νοῦν ἔχοντες.

μή· 1) μή μοι ἐλλειπτική φράσις = μή μοι λεγέτω τις· 2) μή τί γε δὴ (κατόπιν τοῦ ἐπιδοτικοῦ οὐδὲ) πολὺ δὲ ὀλιγώτερον βέβαια.

μικρός· ἐπιρρ. χρήσις μετὰ προθ.: καὶ κατὰ μικρὸν ἔστω καὶ ὀλίγον.

μῖμος ὁ μιμούμενός τι μῖμος γελοίων ὁ μιμούμενος γελοῖα (ἄξια γέλωτος), γελωτοποιός.

μισθός· εἰς τοὺς στρατιώτας ἐδίδετο μισθὸς καθ' ἐκάστην καὶ σιτηρέσιον (τροφή)· οὐδέποτε ταῦτα ὁμοῦ ὑπερέβαινον τὴν δραχμὴν καθ' ἐκάστην, οὐδὲ ἦσαν ὀλιγώτερα τῶν 4 ὀβολῶν.

μνημονεύω ἐνθυμοῦμαι.

μόνος· ἐπίρρ.: **μόνον οὐχί** μόνον τοῦ δέν, σχεδόν.

N

νῆσος· καὶ ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ (δηλ. ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει)
νήσοις· νοοῦνται αἱ νῆσοι Ἰμβρος, Σκύρος καὶ Πεπάρηθος.

Νίκαια φρούριον τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς
Οἴτης καὶ πλησίον τῶν Θερμοπυλῶν.

νικῶ· τοὺς φίλους νικᾷ (ὑπκμ.: τὰ ξενικά) καὶ τοὺς συμμάχους
νικοῦν τοὺς φίλους καὶ τοὺς συμμάχους (βλάπτουν δηλ. αὐτοὺς δι'
ἀρπαγῶν, ἀργυρολογίας κ.τ.τ.).

νυνὶ τώρα δά.

Ξ

ξένοι μισθοφόροι, μισθοφορικὸν στράτευμα.

Ο

οἱ ἀναφрк. ἐπίρρ.: πρὸς ὃ μέρος· συχν. μετὰ γνκ.: **ὁρᾶτε... τὸ πρᾶ-**
γμα οἱ ἀσελγείας προελήλυθεν ἄνθρωπος τὸ συμβαῖνον (τὴν
κατάστασιν), μέχρι δηλ. ποίου βαθμοῦ ἀναιδεΐας ἔχει προχωρήσει
ὁ ἄνθρωπος.

οἷδ' ὅτι βεβαίως.

οἰκεῖος 1) ἀνήκων εἰς τινα, ἴδιος· **τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνά-**
μεως τὸ ἰδιαίτερον κράτος (τοῦ Φιλίππου) καὶ ἡ ἰδιαιτέρα δύναμις
του· 2) φιλικός, σύμμαχος· Φιλ. Α, 4· ἐπίρρ.: **οἰκείως** φιλικῶς·
πάνυ οἰκείως ἔχειν.

οἰκία οἰκογένεια· ἡ **τυραννικὴ οἰκία** ἡ οἰκογένεια τῶν τυράννων·
ἐννοοῦνται οἱ τύραννοι τῶν Φερῶν Λυκόφρων καὶ Πειθόλαος.

οἶκοι ἐν τῇ πατρίδι· **τὰ οἶκοι** τὰ πράγματα τῆς πατρίδος, ἡ πατρίς.

οἶος 1) μετ' ἀπρμφ. = ὥστε (μετ' ἀπρμφ.)· **οὐδαμῶς οἶος** (= τοιοῦ-
τος ὥστε) **ψεύδεσθαι** ἀνίκανος νὰ ψεύδεται· **οἶους ὀρχεῖσθαι**
= ὥστε ὀρχεῖσθαι· **οὐχ οἶός ἐστι μένειν** = οὐκ ἐστι τοιοῦ-
τος, **οἶος** (= ὥστε) **μένειν**· 2) μετ' ἐπιθ.: **οἶος ἔμπειρος** ὅπως-
δήποτε ἔμπειρος· 3) **οἶός τ' εἶμι** (μετ' ἀπρμφ.) εἶμαι ἰκανός, εἶμαι
εἰς θέσιν νά...· 4) τὸ οὐδ. **οἶον** ὡς ἐπίρρ.: καθὼς παραδείγμα-
τος χάριν.

ὀκνῶ 1) μετ' αἰτ.: φοβοῦμαι τι· **ὀκνῶ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν**

φοβοῦμαι τὸ κατ' ἐμοῦ μῖσός σας : φοβοῦμαι νὰ μὴ ἐπισύρω τὸ κατ' ἐμοῦ μῖσός σας· 2) **ὀκνῶ μὴ...** φοβοῦμαι μήπως...

Ὀλύνθιοι· τὰ τῶν Ὀλυνθίων τὰ πράγματα τῶν Ὀλυνθίων, οἱ Ὀλύνθιοι.

ὅλως γενικῶς.

ὀμιλία συναναστροφή, σχέσις· αἱ **λίαν ὀμιλῖαι** αἱ πολὺ στεναὶ σχέσεις.
ὁμοιος· ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν = ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ ἐκείνῳ, δι' ὃν

ὄνειδος 1) προσβολή, κατηγορία· **καὶ (ἄ) φαίνεται ἂν (ὑμῖν) μεγάλα ὄνειδη κατ' ἐκείνου βουλομένοις (= εἰ βούλοισθε) δοκιμάζειν ὀρθῶς· Ὀλ. Β, 4· 2) αἵσχος· Ὀλ. Β, 20.**

ὄνειροπολῶ ἐν τῇ γνώμῃ φαντάζομαι μὲ τὸν νοῦν μου.

ὄντινοῦν, βλ. ὅστισοῦν.

ὅπως 1) ἐν πλαγίᾳ ἐρωτῆτικ. προτάσει· πῶς· **ὅπως μὴ δόξομεν εἶναι χεῖρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τῶν ὑπαρχόντων (ἡμῖν ἐκ τῶν θεῶν)** πῶς νὰ μὴ φανῶμεν, ὅτι εἴμεθα κατώτεροι τῶν ὑπαρχόντων εἰς ἡμᾶς ἐκ μέρους τῶν θεῶν (ἀνάξιοι τῶν θείων εὐεργεσιῶν)
2) **οὐχ... ὅπως... ἀλλὰ καὶ = οὐ μόνον οὐ... ἀλλὰ καί.**

ὀρμῶ (ἄω) κινοῦμαι· ὥς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν... ἴσως ἂν ὀρμήσαιτε ὅτι ἀφήνοντες ταύτην τὴν ὑπερβολικὴν σας ἀμέλειαν ἴσως ἠθέλετε κινηθῆ (ἀπὸ ἐδῶ ἐναντίον του) :
θὰ τὸ ἐκουνούσατε ἐπὶ τέλους.

ὀρχοῦμαι τοιαῦτα (= τοιαύτας ὀρχήσεις) χορεύω τοιούτους χορούς.
ὅστισοῦν, ἥτισοῦν, ὅτιοῦν οἴοσδῆποτε.

ὅτε (αἰτλγ.) ἀφοῦ, ἐπειδὴ.

οὐ μὴν ἄλλ' ὅμως.

οὐδεῖς· οὐδὲν μὴ δεινὸν πάθητε = οὐ φόβος ἐστὶ μὴ δεινὸν τι πάθητε οὐδὲν κακὸν θὰ πάθετε.

οὐδέποτε· οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων = οὐκ ἐλπὶς ἔστι μὴ ποτέ τι τῶν δεόντων γένηται ἡμῖν = οὐδέποτε οὐδὲν τῶν δεόντων γενήσεται ἡμῖν (τότε) τίποτε ἀπὸ ὅ,τι πρέπει δὲν θὰ γίνη ποτέ ἐκ μέρους ἡμῶν.

οὔτοι ἐπίρρ. : βεβαίως οὐχί· **οὔτοι παντελῶς** οὐδόλως βέβαια.

οὔτος, αὐτη, τοῦτο· καὶ ταῦτα καὶ μάλιστα· ταύτη (ἐπίρρ.) διὰ τοῦτο.

οὔτω· οὔτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους = οὔτω

(δεῖ ἀξιοῦν) καὶ τῶν πραγμάτων (ἡγεῖσθαι) τοὺς (εὖ) βουλευομένους.
 οὐχ ὥσπερ, βραχυλογικῶς: οὐχ ὥσπερ τὸν π. χρόνον... = οὐδὲ τὰ πράγμαθ' οὕτως ἔξει, ὥσπερ κτλ.
 ὀφλισκάνω κυρ.: καταδικάζομαι εἰς χρηματικὸν πρόστιμον· ἔπειτα: ὀφλισκάνω αἰσχύνην ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου αἰσχύνην (καταπίπτω εἰς τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων)· ὀφλισκάνω ἄνοιαν ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου κατηγορίαν ἀνοησίας, κινδυνεύω νὰ θεωρηθῶ ἀνόητος· ὀφλισκάνω ἀνανδρίαν ἐπισύρω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου κατηγορίαν δειλίας.
 ὄχλος πλῆθος ἀνθρώπων: καὶ (ἄ) τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευὴν (ἔχει), ὅσῃ οὐκ οἶδ', εἴ τι τῶν ἀπάντων (οὐδ.) ἔχει καὶ αἱ ὁποῖαι ἑορταὶ ἀπαιτοῦν τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων (δηλ. χορευτῶν, αὐλητῶν, χορηγῶν, γυμνασιαρχῶν κτλ.) καὶ τοσαύτην προπαρασκευὴν (δηλ. πολυτελεῖ σκεύη, ἐνδύματα κτλ.), ὅσῃ ἴσως οὐδὲν ἄλλο πρᾶγμα ἐν τῷ κόσμῳ (ἀπαιτεῖ).

Π

Παίων = Παίονες.

πάλιν κατόπιν· πάλιν αὖ ἔπειτα πάλιν.

παρὰ 1) μετὰ γιν.: τὸ προέρχεσθαι ἐκ τινος προσώπου· παρ' αὐτοῦ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του, μὲ τὴν ἱκανότητά του· 2) μετ' αἰτ.: α) πρὸς δήλωσιν αἰτίας: ἔνεκά τινος, ἐξ αἰτίας τινός· Φιλ. Α, 11· β) πρὸς δήλωσιν χρόνου: παρὰ πάντα τὰ ἐκ τῶν ἀνθρώπων πράγματα εἰς ὅλα τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων (κυρ.: ἐν ᾧ χρόνῳ γίνονται τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων)· παρὰ τὸν καιρὸν εἰς τὴν κατάλληλον στιγμήν: ὅταν παρουσιασθῇ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία.

παρακαθίστημί τινά τινι τοποθετῶ τινὰ πλησίον τινός· στρατιώτας οἰκείους... παρακαταστήσαντας (τῷ στρατηγῷ καὶ τοῖς ξένοις).

παρακρούομαι ἐξαπατῶ.

παρακύπτω ἐπὶ τι ρίπτω παρέργωγς ἐν βλέμμα ἐπιπόλαιον εἰς τι.

παραπίπτω συμπίπτω· παραπεπτωκῶς καιρὸς εὐκαιρία, ἡ ὁποία ἔχει παρουσιασθῇ.

παρασκευάζομαι τριήρεις ἐτοιμάζω τριήρεις πρὸς ἀπόπλουν (διὰ τοῦ διορισμοῦ τριηράρχων).

παρατάττομαι· δύναμιν τὴν ἐκείνῳ (= τὴν τῇ ἐκείνου δυνάμει) παραταξομένην ἱκανὴν ν' ἀντιπαραταχθῇ (νὰ πολεμήσῃ φανερά) πρὸς τὴν δύναμιν ἐκείνου.

παραυτίκα εὐθύς· μετ' οὐσ. πρὸς δῆλωσιν βραχείας διαρκείας· ἡ **παραυτίχ'** ἡδονὴ ἢ στιγμιαία εὐχαρίστησις.

παραχρῆμα εὐθύς· ἐκ τοῦ **παραχρῆμα** ἐκ τοῦ προχείρου, ἄνευ προμελέτης.

πάρειμι (παρά + εἰμί) 1) εἶμαι πλησίον· **πάρειμι τοῖς πράγμασι** παρακολουθῶ ἐκ τοῦ πλησίον τὰ πράγματα (τὴν πορείαν τοῦ πολέμου)· 2) ἔχω φθάσει· **πρὸς τοῦτο καιροῦ** εἰς τοῦτο τὸ κρίσιμον σημεῖον· 3) **πάρειμι ἐπὶ τὸ βῆμα** ἔχω παρουσιασθῇ εἰς τὸ βῆμα.

παρέρχομαι 1) εἰσέρχομαι· **ἐὰν παρέλθῃ (εἴσω Πυλῶν)**· Φιλ. B, 30· 2) **ἐπὶ τὸ βῆμα** ἀναβαίνω εἰς τὸ βῆμα, ἵνα ὁμιλήσω· **οἱ παριόντες** οἱ ρήτορες.

παρεῶσθαι, βλ. **παρωθοῦμαι**.

παρίστημι· **παρίστημί τι ἐν τῇ γνώμῃ** τινὸς ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν τινος κάτι τι· **δεῖ τοῦτο ἐκείνῳ ἐν τῇ γνώμῃ (= ἐν τῇ γνώμῃ ἐκείνου) παραστήσαι**. — Μέσον· **παρίσταμαι** ὑποτάσσω· Ὀλ.

A, 18· ἀπροσ· **παρίσταται μοι** μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν· Φιλ. B, 6.

παροξύνομαι 1) ἐξεγείρομαι· Ὀλ. A, 6· 2) ἐξοργίζομαι· Φιλ. B, 18.

παρορῶ τι καταφρονῶ τι, ἀδιαφορῶ διὰ τι.

παρρησία τὸ νὰ λέγῃ τις ἐλευθέρως ὅ,τι φρονεῖ, ἐλευθεροστομία.

παρρησιάζομαι τι λέγω τι ἐλευθέρως.

παρωθοῦμαι (πρκμ. **παρέωσμαι**) παραγκωνίζομαι.

πᾶς 1) μετὰ τοῦ ἄρθρου· **οἱ πάντες** τὸ ὅλον, ἐν συνόλῳ· 2) οὐδ. πληθ. **πάντα** ὡς ἐπὶρρ. = **πάντως** ἐξάπαντος.

πεζέταιροι ἐκλεκτοὶ πεζοὶ Μακεδόνες, ἀποτελοῦντες τὴν σωματοφυλακὴν τοῦ Φιλίππου.

πέιθομαι συμβιβάζομαι· Φιλ. A, 15· πρκμ. **πέπεισμαι** ἔχω σχηματίσει πεποιθήσιν· **τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα** διότι ἄλλοι μὲν ἔχετε (ἐσχηματισμένην) αὐτὴν τὴν πεποίθησιν, (π.χ. ὅτι πρέπει νὰ πολεμήσετε κατὰ τοῦ Φιλίππου καὶ νὰ βοηθήσετε τοὺς Ὀλυνθίους), ἄλλοι δὲ ἄλλην, (π.χ. ὅτι πρέπει νὰ ἐπιδιώξετε τὴν φιλίαν τοῦ Φιλίππου).

περαίνω 1) φέρω εἰς πέρας, ἐκτελῶ· Ὀλ. B, 13· 2) λέγω· Φιλ. A, 28. **περὶ** (μετὰ γνκ.): ὡς πρὸς τι, σχετικῶς μέ τι· **συνοίσειν τῇ πόλει**

περί ὧν (= περί τούτων, περί ὧν σχετικῶς μέ αὐτά, περί τῶν ὁποίων)· Ὁλ. Α, 1· παρόμοιον (τοῦτό) ἐστὶ (ἐκείνῳ), ὅπερ (ἐστὶ) καὶ περί τῆς κτήσεως τῶν χρημάτων· Ὁλ. Α, 11· καὶ περί τῶν πραγμάτων οὕτως (ἐστὶ) καὶ σχετικῶς μέ τὰς δημοσίας ὑποθέσεις ἔτσι συμβαίνει· Ὁλ. Α, 11· περί πόρου χρημάτων ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ πόρου (τῆς ἐξευρέσεως) χρημάτων· Ὁλ. Α, 19.

περιγίγνομαι μετὰ γνκ.: ὑπερισχύω τινός.

περίειμι (περί + εἶμι) 1) μετὰ γνκ.: ὑπερισχύω τινός· 2) περίεστί τι (μετ' ἀπρμφ.) ὑπολείπεται εἰς τινα (ὡς κέρδος) τὸ νά...: τίποτε ἄλλο δὲν κερδίζει τις παρὰ μόνον νά...· Ὁλ. Β, 29.

περίσταμαι μετ' αἰτ.: ἵσταμαι πέριξ τινός, περικυκλώνω τινά· ὁποῖα ἄττα (=τινά) ἂν περιστῇ ὑμᾶς τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κρίνεται ἔσεσθαι καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς κατὰ τὴν ἔκβασιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἔχουν διὰ σὰς τὰ πράγματα, κατὰ ταύτην θὰ κρίνετε καὶ τὰς πολιτικές των πράξεις.

περιστοιχίζομαι 1) τινά περικυκλώνω τινά ὡς διὰ δικτύων· Φιλ. Α, 9· 2) πθκ.: περικυκλώνομαι· Φιλ. Β, 27.

πήγνυμι (πρkm.: πέπηγα) στερεοποιοῦμαι· ἐκείνῳ ὡς θεῷ πεπηγέναι ἀθάνατα ὅτι εἶναι δι' ἐκεῖνον, ὥσαν νά ᾔτο θεός, τόσον στερεά, ὥστε νά εἶναι ἀθάνατα (ἀμετάβλητα).

πήλινος· ὥσπερ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε... = ὥσπερ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους ταξιάρχους καὶ φυλάρχους πλάττουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀγορὰν (διὰ τὴν ἀγοράν, διὰ νά τοὺς πωλήσουν), οὕτω καὶ ὑμεῖς χειροτονεῖτε τοὺς τ. καὶ τοὺς φ. εἰς τὴν ἀγορὰν (διὰ τὴν ἀγοράν, διὰ νά συνοδεύουν δηλ. τὰς πομπὰς διὰ τῆς ἀγορᾶς).

πικρὸς δυσάρεστος· ἐπίρρ. πικρῶς αὐστηρῶς.

πιπράσκω πωλῶ· πθκ. ἀόρ. ἐπράθην· προδοθέντες (οἱ Ὀλύνθ.) ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες, ἡ Ὀλυνθος ἔπεσε διὰ προδοσίας δύο πολιτῶν της, τοῦ Εὐθυκράτους καὶ τοῦ Λασθένους, ἐξαγορασθέντων ὑπὸ τοῦ Φιλ. (τὸ 347)· ὁ δὲ Εὐθυκράτης μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ὀλύνθου ὥρισε καὶ τὴν τιμὴν τῶν πωληθέντων αἰχμαλώτων.

πλέον οὐδὲν ποιῶ δὲν κατορθώνω τίποτε, δὲν καταλήγω εἰς τίποτε. πλεονεκτῶ ἰδίᾳ καρποῦμαι ἀτομικὰς ὠφελείας.

πλήθος· τὰ πλήθη οἱ ἐλεύθεροι λαοί, αἱ δημοκρατίαι.

πνεύματα ἄνεμοι· **τοῖς πνεύμασι** καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τῇ βοηθείᾳ τῶν (καταλλήλων) ἀνέμων καὶ τῶν (καταλλήλων) ἐποχῶν τοῦ ἔτους· **τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές (ἐστὶ)** οἱ ἄνεμοι εἶναι ἀσφαλεῖς (οὐδεὶς δηλ. κίνδυνος ὑπάρχει ἀπὸ τοὺς ἀνέμους).

ποιῶ 1) παράγω· 'Ολ. Β, 16· 2) ἐπὶ ποιητῶν· συνθέτω ποιήματα· 'Ολ. Β, 19· 3) παρέχω· **ποιῶ ἑμαυτῷ λόγον παρ' ὑμῖν** παρέχω εἰς τὸν ἑαυτόν μου εὐκαιρίαν τοῦ λέγειν παρ' ὑμῖν· κατορθῶν να λάβω τὴν ἄδειαν να ὁμιλήσω ἐνώπιόν σας· Φίλ. Β, 32· 4) μετὰ διπλῆς αἰτ.: κάμνω τι εἰς τινα· ἃ ἐποίησε τοὺς τε παραδόντας τῶν Ἀμφιπολιτῶν τὴν πόλιν αὐτῷ καὶ τοὺς ὑποδεξαμένους τῶν Πυθναίων· 'Ο Φιλ. εἰσελθὼν εἰς τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Πύδναν διέταξε να φονευθοῦν οἱ παραδώσαντες εἰς αὐτὸν τὰς δύο ταύτας πόλεις· οὗτοι ἦσαν ἀρχηγοὶ τῶν ἐν Ἀμφιπόλει καὶ Πύδνῃ δημοκρατικῶν.— Μέσον· **ποιοῦμαι ἐν ὀργῇ τινα ὀργίζομαι** ἐναντίον τινός· **ποιοῦμαι λόγους περὶ τινος** ἔρχομαι εἰς διαπραγματεύσεις (διαπραγματεύομαι) περὶ τινος.

πολεμῶ (πόλεμον) διεξάγω πόλεμον· **δεήσειν αὐτὸν πολεμεῖν** ὅτι θὰ παραστῇ ἀνάγκη να διεξαγάγῃ αὐτὸν (τὸν πόλεμον).

πολιτεῖαι 1) δημοκρατικὰ πολιτεύματα· 'Ολ. Α, 5· Φιλ. Β, 12· 2) = **τὸ κοινὸν** τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν Ἀρκάδων, ὁ σύνδεσμος τῶν Βοιωτικῶν καὶ Ἀρκαδικῶν πόλεων· Φιλ. Α, 48.

πολιτεύομαι διαχειρίζομαι τὰ τῆς πολιτείας.— Πθτκ. : **τὰ πεπολιτευμένα αὐτοῖς** τὰ ἐν τῇ πολιτείᾳ ὑπ' αὐτῶν πεπραγμένα, αἱ πολιτικάι των πράξεις· 'Ολ. Α, 28.

πομπή· τὰς **πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν** προπορεύονται τῶν πομπῶν πρὸς εὐχαρίστησίν σας· οἱ Ἀθηναῖοι ἐτέλουν πομπὰς μεγαλοπρεπεῖς κατὰ τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια καὶ λοιπὰς ἑορτάς.

πορισταὶ οἰκονομικοὶ ἄρχοντες ἐν Ἀθήναις ἔργον ἔχοντες τὴν ὑπόδειξιν δημοσίων πόρων πρὸς συναγωγὴν χρημάτων.

πότε ἑρωτμκ. μόριον· ἄραγε.

πρᾶγμα 1) ὑπόθεσις· Φιλ. Α, 1· 2) δυσκολία, στενοχωρία· Φιλ. Β, 36· 3) ἐν τῷ πληθ. **πράγματα** α) ὑποθέσεις (τῆς πόλεως)· 'Ολ. Α, 14· Φιλ. Α, 3· β) περισπασμοί, ἐνοχλήσεις· 'Ολ. Α, 8, 20.

πραγματεύομαι ἐνεργῶ.

πραθέντες, βλ. **πιπράσκω**.

πράττω 1) μετ' αἰτ.: μηχανῶμαι τι· Φιλ. Α, 48· 2) ἀπολ.: ἐνεργῶ. πρεσβεύομαι ἀποστέλλω πρέσβεις.

πρὸ (μετὰ γνκ.) ἐπὶ χρόνου: ὁ πρὸ τοῦ πόλεμος ὁ πρότερον πόλεμος. **προάγομαι εἰς τοῦτο** περιέρχομαι εἰς τοιοῦτο σημεῖον.

προαίρεσις σκοπός· ἐκ προαιρέσεως ἀπὸ σκοποῦ.

προαιρουῖμαι· πρκμ.: **προήρημαι** (μετ' ἀπρμφ.) ἔχω αποφασίσει, εἴμαι ἀποφασισμένος νὰ...

προαπόλλυμαι χάνομαι πρότερον· **προαπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν** ὁ σκοπὸς τοῦ ἐκάστοτε ἀπόπλου μας ἐκ τῶν προτέρων ματαιοῦται.

προβάλλομαι (τὰς χεῖρας) προτείνω τὰς χεῖράς μου (πρὸς προφύλαξίν μου).

προεῖτο, ἄορ. τοῦ **προῖμαι**.

προέρχομαι προχωρῶ· καὶ (ὅπως) πάντα μὴ λήσει ἡμᾶς **προελθόντα** ἔτι πορρωτέρω καὶ πῶς τὸ κακὸν νὰ μὴ προχωρήσῃ ἐν ἀγνοίᾳ μας ἀκόμη περισσότερον.

προέχω ὑπερέχω· **πολλῶ προέχει** εἶναι μέγα πλεονέκτημα.

προησόμεθα, τοῦ **προῖμαι**.

προῖμαι 1) μετὰ γνκ.: ἀμελῶ καὶ ἀφήνω νὰ μοῦ ξεφεύγῃ κάτι τι· Ὀλ. Β, 2· 2) μετ' αἰτ.: α) ἀφήνω τινὰ εἰς τὴν τύχην του· Ὀλ. Α, 12· β) ἐγκαταλείπω, ἀφήνω τι· **τὸ προῖεσθαι ἀεὶ καθ' ἑκάστον τι τῶν πραγμάτων** τὸ ν' ἀφήνωμεν πάντοτε νὰ φεύγουν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ χεῖρια μας αἱ παρουσιαζόμεναι εὐκαιρίαι πρὸς δρᾶσιν, ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην· **εἰ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτειδαίαν προεῖτο**· γ) παραμελῶ· **τὸ παρὸν ἀεὶ τὴν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν**· 3) μετ' αἰτ. καὶ δοτ.: ἀφήνω τι εἰς τὴν διάκρισιν τινος· Φιλ. Β, 8· 4) μετ' αἰτ. καὶ γνκ. τοῦ τιμήματος· θυσιάζω τι ἀντί τινος· Φιλ. Β, 10.

προκινδυνεύω διακινδυνεύω πρῶτος ἐν τῇ μάχῃ.

προλαμβάνω 1) μετ' αἰτ.: προκαταλαμβάνω· Ὀλ. Β, 9· 2) ἀπολ.: κρίνω πρότερον.

πρόοισθε, ἄορ. (κατὰ τὰ βαρύτερα) τοῦ **προῖμαι**.

πρὸς 1) μετ' αἰτ.: α) ἐπὶ ἐχθρικῆς σημασίας· ἐναντίον τινός· Ὀλ. Β, 14· **πρὸς Ποτειδαίαν** κατὰ τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς Ποτειδαίας· β) ὡς πρὸς τι· **πρὸς τὸ πράττεσθαι τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν** ὡς πρὸς τὴν ταχεῖαν καὶ ἐγκαίριον διεξαγωγὴν τῶν

πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων· γ) συμφώνως πρὸς τι. Ὀλ. Α, 11·
2) ἀπολ., ὡς ἐπύρρ.: προσέτι· **τάλαντα ἐνενήκοντα καὶ μικρόν τι πρὸς** καὶ προσέτι ὀλίγον ἀκόμη (δηλ. δύο τάλαντα).

προσάγομαι δελεάζω.

προσδεῖ ὑπάρχει προσέτι ἀνάγκη· οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου δὲν χρειάζεσθε κανένα ἄλλον πόρον· **οὐδὲ λόγου προσδεῖ** (τοῦτο) δὲν χρειάζεται οὐδὲ νὰ λεχθῇ κἄν.

προσδόκιμός εἰμι περιμένομαι, ἀναμένομαι.

προσεδρεύω = **προσκαθέζομαι**· **προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι** θὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πολιορκίαν (τῶν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ πόλεων) καὶ θὰ ἐπιμείνῃ εἰς αὐτήν.

προσέχω (μετὰ δτκ.) 1) ἔχω ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν μου εἰς τι·
2) μετὰ τοῦ **νοῦν** : α) δίδω προσοχὴν (σημασίαν) εἰς τι· **εἴ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν** ἐὰν βεβαίως θέλετε νὰ δίδῃ τις προσοχὴν (σημασίαν) εἰς τοὺς λόγους σας· β) πείθομαι εἰς τινα, συμ-
πράττω μετὰ τινος· Φιλ. Α, 6.

προσηγορίαι τίτλοι.

προσθήκη ἡ δύναμις... ἐν **προσθήκῃ** ἡ δύναμις ὡς προσθήκη προσ-
τιθεμένη εἰς ἄλλην δύναμιν.

προσκαθεδεῖται, τοῦ **προσκαθέζομαι**.

προσκαθέζομαι κάθημαι ἐνώπιον πόλεως καὶ πολιορκῶ αὐτήν.

προσκρούω ἔρχομαι εἰς σύγκρουσιν πρὸς τινα· **οἱ ἔμοι προσκρούσαντες ἐξ ἀρχῆς** ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἀνέκαθεν ἦσαν ἀντίπαλοί μου.

προσλαμβάνω λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου.

προσπεριβάλλομαι τι ἀποκτῶ ἐκτὸς τῶν ὑπαρχόντων καὶ νέον τι.

προσπολεμῶ πολεμῶ· **νομίζει τὸν Φίλιππον φοβερὸν προσπολεμῆσαί (τινα αὐτῷ)** φοβερὸν διὰ νὰ πολεμήσῃ τις ἐναντίον του (φοβερὸν ἀντίπαλον).

προτίθεμαι (μετ' αἰτ.) προσδιορίζω τι· πθτκ. ἀπροσ.: **προτίθεται** (μετ' ἀπρμφ.) ἔχει προταθῇ (ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς ἐκκλησίας), πρόκειται νὰ...· Φιλ. Α, 1.

πρόφασις 1) ἀφορμή· ἡ πρώτη πρόφασις ἡ τυχοῦσα ἀφορμή· 2) δικαιολογία, πρόφασις· **τὰς προφάσεις (τῶν στρατηγῶν) ἀφελεῖν**, οἱ στρατηγοὶ πολλάκις ἐγκατέλειπον τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον προφασιζόμενοι ὅτι δὲν ἐλάμβανον μισθόν.

προχειρίζομαι προετοιμάζω.

πρῶτος· ὡς ἐπίρρ.· **τὰ πρῶτα** κατ' ἀρχάς, στήν ἀρχή· **τὴν πρώτην**
κατὰ πρῶτον, κατ' ἀρχάς.

πταῖσμα ἀποτυχία.

πταίω τι πάσχω ἀτύχημά τι.

πυλαία τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ Ἀμφικτιονικὸν συνέδριον.

πω (πάντοτε μετ' ἀρνήσεως) μέχρι τοῦδε.

πώποτε μέχρι τοῦδε.

πῶς ἐπίρρ. ἐρωτητικ.· **πῶς ἐτοίμως** με πόσην προθυμίαν.

Ρ

ῥάδιος· συγκριτ.· **ῥάων, ῥᾶον**· ἐχρώμεθα ἂν τῷ Φιλίππῳ ῥάονι
(δηλ. **πολεμεῖσθαι**) θὰ εἵχαμεν νὰ κάμωμεν με ἕνα Φίλιππον
εὐκολοπολεμητότερον· ἐπίρρ.· **ῥαδίως** ἀπερὶσκέπτως.

ῥαθυμῶ ζῶ με ραθυμίαν· (**μὴ**) **φανῶμεν ἑρραθυμηκότες ἐπὶ πολ-
λῷ (τόκῳ)** ὅτι με μεγάλην μας θυσίαν (ζημίαν) ἔχομεν ζήσει με
ραθυμίαν.

ῥαῖζω (ῥάων) καλυτερεύω, ἀναλαμβάνω ἐκ τῆς ἀσθενείας μου.

ῥαστώνη ἀνάπαυσις.

ῥῆγμα κατάγμα, σπάσιμο.

ῥήτος ὁ λεγόμενος, περὶ οὗ δύναται νὰ γίνεταί λόγος, ὁ φανερός.

ῥήτωρ· ῥήτωρ (ἐστίν) ἡγεμὼν ἐκατέρων καὶ στρατηγός (**ἐστίν**)
ὑπὸ τούτῳ ἕνας ῥήτωρ εἶναι ἀρχηγὸς ἐκάστου τῶν δύο πολιτι-
κῶν κομμάτων καὶ ἕνας στρατηγὸς ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ (ὅπως
ἐν τῇ συμμορίᾳ ἦσαν ὁ ἡγεμὼν καὶ ὁ ἐπιμελητής).

ῥοπή ἐπιρροή, ἐπίδρασις· **μεγάλη ῥοπή (ἐστίν ἡ τύχη)** = **μεγάλην
ῥοπήν ἔχει ἡ τύχη.**

Σ

σαθρὸς βεβλαμμένος· **σαθρὸν** βλάψιμον· **τὰ σαθρά τῶν ἐκείνου πρα-
γμάτων** τὰ ἀσθενῆ μέρη ἐκείνου· τὰ μέρη, ὅπου ἐκεῖνος εὐκόλως
δύναται νὰ προσβληθῇ.

Σίγειον πόλις τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον πλησίον τοῦ ὁ-
μωνύμου ἀκρωτηρίου.

σκαιότης τρόπων μωρία, ἡλιθιότης.

σκέψαιτο, βλ. **σκοπῶ**.

σκήπτομαι προφασίζομαι.

σκήψις πρόφασις, δικαιολογία.

σκοπῶ 1) μετ' αἰτ.: α) προσέχω, κοιτάζω τι· Ὀλ. Β, 2· β) παρατηρῶ, ἔχω ὑπ' ὄψει τι· Φιλ. Α, 4· γ) ἀποβλέπω εἰς τι· **σκοπῶ τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν** ἀποβλέπω εἰς τὴν ἀτομικὴν μου ἀσφάλειαν· 2) ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως: ἐξετάζω· οὐ γὰρ δεῖ (ὕμᾱς) **σκοπεῖν, ἅττα (= ἅτινα) ποτ' ἔσται (τὰ μέλλοντα), ἀλλὰ (δεῖ) εὖ εἰδέναι, ὅτι (ταῦτα, τὰ μέλλοντα) φαῦλα ἔσται**· 3) περί τινος σκέπτομαι περί τινος· Ὀλ. Α, 1. — Μέσον: **σκοποῦμαι** (μέλλ. σκέφομαι, ἀόρ. ἔσκεψάμην, πρκμ. ἔσκεμμαι) 1) μετ' αἰτ.: α) σκέπτομαι περί τινος ἐκ τῶν προτέρων· **ἐσκεμμένος χρήσιμόν τι** προεσκεμμένος, προμελετημένος, ἵνα προτείνῃ κάτι τι χρήσιμον· β) ἔχω ὑπ' ὄψει τι· Ὀλ. Β, 12· γ) ἐξετάζω τι· **(τὰ πράγματα) μετ' ἀληθείας** συμφώνως μετὰ τὴν ἀλήθειαν (ὅπως ἀληθῶς συνέβησαν)· Ὀλ. Β, 4· 2) ἐπομένης πλαγίας ἐρωτήσεως: σκέπτομαι· Ὀλ. Α, 14· 3) **ἐκ τινος** συμπεραίνω ἐκ τινος· Ὀλ. Β, 17.

σπουδάζω περί τι προθύμως ἀσχολοῦμαι εἰς τι.

στρατεύομαι ἐκπληρῶ τὴν στρατιωτικὴν μου ὑπηρεσίαν.

στρατηγοί, κατ' ἔτος ἐξελέγοντο δέκα **στρατηγοί** ἔχοντες τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν τῷ πεζικῷ· ὑπὸ τὰς διαταγὰς τούτων ἦσαν οἱ δέκα **ταξίαρχοι** ἐκλεγόμενοι ἕκαστος ἐξ ἐκάστης φυλῆς. Τὴν δ' ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν τῷ ἵππικῷ εἶχον οἱ δύο **ἱππαρχοι** ἐκλεγόμενοι ἐξ ἀπάντων τῶν πολιτῶν· ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἱππάρχων ἦσαν οἱ δέκα **φύλαρχοι**.

στρατηγοῦμαι ὑπὸ τινος διευθύνομαι ὑπὸ τινος (ὡς ὑπὸ στρατηγοῦ). **τὰ στρατηγούμενα** τὰ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ πραττόμενα, αἱ πράξεις τοῦ στρατηγοῦ.

στρατιωτικός· χρήματα στρατιωτικά χρήματα διὰ στρατιωτικὰς ἀνάγκας. Ὁ Δημοσθένης ἐννοεῖ τὰ **θεωρικά**, δηλ. τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ δημαγωγοῦ Κλεοφῶντος (422) διενέμοντο κατὰ τὰς ἐορτὰς εἰς τοὺς ἀπόρους πολίτας πρὸς πληρωμὴν τῆς εἰς τὸ θέατρον εἰσόδου καὶ πρὸς δαπάνην ἐν ταῖς ἐορταῖς. Τὰ χρήματα ταῦτα ἐπληρώνοντο ἐκ τῶν περισσευμάτων τῶν δημοσίων εἰσπράξεων· ἐν καιρῷ ὅμως πολέμου ὠρίζετο διὰ νόμου νὰ δαπανῶνται ταῦτα εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας. Ἀλλ' ὅτε διηύθυνε τὰ πράγματα τῶν Ἀθηνῶν (ἀπὸ τοῦ 361) ὁ Εὐβουλος, ἡκωρώθη ὁ νόμος οὗτος καὶ ἔκτοτε κατ' ἔτος, εἴτε εἰρήνῃ ἦτο εἴτε πόλεμος, διενέμοντο τὰ περισσεύματα εἰς τὸν λαὸν ὡς **θεωρικά**.

στρέμμα ἐξάρθρωσις, στραγγούλισμα.

συγκροτῶ γυμνάζω· **συγκεκροτημένος** τὰ τοῦ πολέμου καλῶς γυμνασμένος εἰς τὰ πολεμικά.

συγχωρῶ παραχωρῶ.

συλλαμβάνω (μετὰ δτκ. προσωπ.) λαμβάνω μέρος μετὰ τινος ἄλλου, βοηθῶ τινα.

συμμαχικός· τὰ **συμμαχικά** (πράγματα) οἱ σύμμαχοι.

συμμορίαί ὀργανωμένοι πολιτικά ὁμάδες· **κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε**, τὸ κατὰ συμμορίας φορολογικὸν σύστημα, ὅπερ ἐψηφίσθη τὸ 378/7, ἦτο τοιοῦτόν τι· οἱ ὑπόχρεοι νὰ εἰσφέρουν εἰσφορὰς κατενέμοντο εἰς συμμορίας — ἄγνωστον πόσας —, ἐκάστης τῶν ὁποίων προΐσταντο δύο, ὁ **ἡγεμὼν** καὶ ὁ **ἐπιμελητής**, ἐκλεγόμενοι ἐκ τῶν πλουσιωτάτων· εἰς τὰς συμμορίας κατενέμοντο πολλοὶ ἢ ὀλίγοι ἀναλόγως τῶν εἰσφορῶν, τὰς ὁποίας εἰσέφερον, οὕτως ὥστε ἐξ ἐκάστης αὐτῶν εἰσεπράττετο τὸ αὐτὸ περίπου ποσὸν χρημάτων. Τὴν πρώτην τάξιν τῆς τιμῆσεως ἀπετέλουν οἱ 300 πλουσιώτατοι, κατανεμημένοι εἰς πάσας τὰς συμμορίας· οὗτοι, ἵνα θέτουν ἀμέσως εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δημοσίου τὰ ποσά, τῶν ὁποίων τοῦτο εἶχεν ἀνάγκην, ἐπλήρωνον προκαταβολικῶς τὸ σύνολον τῆς τεταγμένης εἰσφορᾶς, κατόπιν δὲ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἀναλογοῦντος εἰς αὐτοὺς μέρους εἰσέπραττον τὸ ὑπόλοιπον αὐτοὶ παρὰ τῶν συμμοριῶντων· ὡς προκαταβάλλοντες δὲ τὸ σύνολον τῆς τεταγμένης εἰσφορᾶς ἦσαν οἱ 300 οὗτοι πανίσχυροι καὶ ἤγον καὶ ἔφερον τοὺς λοιποὺς συμμορίτας.

συμπαραθέω τρέχω ὁμοῦ παραπλευρῶς.

συμπλέκομαι ἐπὶ πολέμου· ἐκρήγνυμαι.

συμπονῶ 1) ὑφίσταμαι μαζί τοὺς κόπους καὶ τὰς ταλαιπωρίας (τοῦ πολέμου)· Ὀλ. Β, 2· 2) συνεργάζομαι· **ἄλλο οὐδ' ὅτιοῦν συμπονῶ** εἰς τίποτε ἄλλο, οὐδὲ εἰς τὸ παραμικρόν, δὲν συνεργάζομαι.

συμφέρει τί τινι εἶναι τι συμφέρον (ὠφέλιμον) εἰς τινα, ὠφελεῖ τί τινα· Ὀλ. Α, 1· Φιλ. Β, 12· **ὡς συμφέροι ἂν ὑμῖν μάλιστα** κατὰ τρόπον, ὁ ὅποιος παρὰ πολὺ θὰ συνέφερον εἰς σᾶς· Ὀλ. Α, 6· **ἂν μὴ πεπεισμένος ᾧ καὶ συνοίσειν (ὑμῖν)**· Φιλ. Α, 51· **οὕτως εἰδέναι συνοίσον** (=ὅτι συνοίσει, δηλ. τὸ τὰ βέλτιστα εἰπεῖν) καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι οὕτω νὰ γνωρίζω, ὅτι ἡ ἀρίστη γνώμη θὰ ὠφελήσῃ καὶ τὸν εἰπόντα αὐτήν· Φιλ. Α, 51.

συναίρομαι (= σὺν τῇ τύχῃ αἵρομαι) τὰ πράγματα με τὴν βοήθειαν τῆς τύχης ἐπιλαμβάνομαι τῶν πραγμάτων.

συναιρῶ συστέλλω, περιορίζω· **συνελόντι ἀπλῶς (εἰπεῖν)** = ἵνα **συνελὼν τὸν λόγον ἀπλῶς εἶπω** γιὰ νὰ ὁμιλήσω συντόμως καὶ ἀπλῶς (ὀρθὰ κοφτά).

συναμφότερον τοῦτο αὕτη ἡ δύναμις ἡ Μακεδονικὴ συνηνωμένη (μετὰ τῆς τῶν Ὀλυνθίων).

συναναλίσκω· συνανήλωσε (γνωμκ. ἄορ.) καὶ τὸ μεμνησθαι τὴν χάριν μαζί με τὰ χρήματα (τὰ ὅποια ἔλαβε) ἀποβάλλει καὶ τὴν ἀνάμνησιν τῆς εὐεργεσίας.

σύνειμι συναναστρέφομαι· **οἱ συνόντες** οἱ μετέχοντες εἰς κάποιαν συναναστροφὴν (τὰ διάφορα πρόσωπα μιᾶς συναναστροφῆς).

συνίημι ἐννοῶ.

συνίσταμαι 1) ὀργανοῦμαι· τὰ πράγματα **συνίστανται ὑπ' εὐνοίας** ἢ σύστασις μιᾶς συμμαχίας προέρχεται ἐξ (ἀμοιβαίας) ἀγάπης· Ὀλ. B, 9· 2) εἶμαι ἐν τῷ γίγνεσθαι· **συνίσταται τὰ πράγματα** τὰ πράγματα εἶναι ἐν τῷ γίγνεσθαι· θολώνει ὁ πολιτικὸς ὀρίζων, συσσωρεύονται τὰ νέφη· Φιλ. B, 35.

σύνοιδα ἐμαυτῷ 1) μετ' αἰτ.: συναισθάνομαι τι· 2) μετὰ μτχ.: συναισθάνομαι ὅτι.

συνοίσειν τοῦ **συμφέρει**.

συνοῖσον, βλ. **συμφέρει**.

συνορῶ λαμβάνω ὑπ' ὄψιν.

σύνταξις τάξις, διακανονισμός· **μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα** μία τάξις (μία διάταξις τῶν πραγμάτων) νὰ ὑπάρχῃ ἡ αὐτὴ καὶ εἰς τὴν λῆψιν τῶν χρημάτων καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος.

συντάττω κατὰ τινος συστηματικῶς διευθύνω κατὰ τινος.

συστῇ, τοῦ **συνίσταμαι**.

σφαλερὸς οὐχὶ σταθερὸς.

σῶζω 1) διασφύζω, διαφυλάττω· Ὀλ. A, 11· 2) ἀνορθώνω· **Φωκέας σῶζει** σκέπτεται ν' ἀνορθώσῃ τοὺς Φωκεῖς (διὰ τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς Ἑλατείας, ἡ ὁποία θὰ ἰσοδυναμεῖ πρὸς πολιτικὴν ἀνόρθωσιν τῶν Φωκέων).

Τ

τὰ μὲν... τὰ δέ... τὰ δέ ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δέ... ἄλλοτε δέ.

τακτὸς ὠρισμένος.

ταλαιπωρῶ ταλαιπωροῦμαι.

ταμίαι οἰκονομικοὶ ἄρχοντες ἐν Ἀθήναις ἔργον ἔχοντες τὴν ταμίευσιν τῶν εἰσπραχθέντων καὶ διαθεσίμων χρημάτων.

τᾶν ἄκλιτον μόριον ἐν τῇ φράσει ὧ τᾶν φίλε μου.

ταξίάρχοι, βλ. στρατηγοί.

ταράττομαι περιέρχομαι εἰς ἐσωτερικὰς ταραχάς.

ταύτῃ, βλ. οὗτος.

ταυτόν = τὸ αὐτό· μὴ πάθῃτε ταυτόν ὅπερ καὶ πρότερον (ἐπάθετε)· ὁ Δημοσθ. διὰ τοῦ ὅπερ καὶ πρότερον (ἐπάθετε) ὑπονοεῖ τὰς ἀπωλείας τῶν πόλεων Ἀμφιπόλεως, Πύδνης, Ποτειδαίας καὶ ἄλλων, τὰς ὀφειλομένας εἰς τὴν ἀδράνειαν τῶν Ἀθηναίων.

ταχύς· τὸ οὐδ. ταχύ ὡς ἐπίρρ.: οἱ «ταχύ» καὶ «τήμερον» εἰπόντες = ὅσοι ἂν εἴπωσι «ταχύ» καὶ «τήμερον». — Ὑπερθκ. τάχιστος· τὴν ταχίστην (δηλ. ὁδὸν) ὡς ἐπίρρ.: τάχιστα.

τεθνᾶσι τῷ δέει εἶναι πεθαμένοι ἀπὸ τὸν φόβον, φοβοῦνται (τὰς ἀποστολὰς αὐτὰς) σὰν τὸ Χάρο.

τελευταῖος· τὰ τελευταῖα ὡς ἐπίρρ.: τὰ τελευταῖα πρῶν τελευταῖον πρὸ ὀλίγου.

τελευτῶ εἰς τι καταλήγω εἰς τι.

τέλος δαπάνη, ἔξοδον.

τέως 1) μέχρι τοῦδε· Ὀλ. Α. 7· 2) = ἕως ἐφ' ὅσον· Ὀλ. Β. 21 τηλικούτος 1) τόσον μέγας· Ὀλ. Α, 9· 2) τόσον μικρός· ἐπειδὴν διδάξω, διότι (= διατὶ) οἶμαι τηλικαύτην τὴν δύναμιν ἀποχρῆν.

τηνικαῦτα τότε.

τίθημι 1) μετ' αἰτ. καὶ γνκ. κατηγορηματικῆς: ἀποδίδω (καταλογίζω) τι εἰς τι· Ὀλ. Α, 10· 2) μετὰ δύο αἰτ.: θεωρῶ τι ὡς τι· τὸ μῆτε πεπονθέναι (ἡμᾶς)... θείην ἂν εὐεργέτημα τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας (προεργόμενον ἐκ τῆς εὐνοίας ἐκείνων, δηλ. τῶν θεῶν).

Τιμόθεος υἱὸς τοῦ Κόνωνος, ἐπιφανὲς στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων· ἔχων τὴν ὑποστήριξιν τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περδίκκα ἐπολέμησε τὸ 364 κατὰ τῶν Ὀλυνθίων καὶ ἀφῆρσεν ἀπ' αὐτοὺς τὰς πόλεις Ποτειδαίαν καὶ Τορώνην.

τις, τι· 1) μέγας τις, σημαντικός· Όλ. Β, 1, 14· Φιλ. Β, 12· 2) μετ' ἐπιθ.: λίαν, πολύ· **δύσκολός τις ἄνθρωπος.**

τίς, τί· τὸ οὐδ. τί ὡς ἐπίρρ.: πῶς, διατί· μετὰ μορίου : **τί δήποτε** διατὶ ἄραγε.

τοι βεβαίως, τῇ ἀληθείᾳ.

τοιγαροῦν σύνδ. συμπερασμτκ.: δι' αὐτὸ ἀκριβῶς, λοιπόν.

τόπος γεωγραφικὴ θέσις· ἐν τῷ πληθ. **τόποι** ὄχυραὶ θέσεις.

τραχύς εἰμι ἀγανακτῶ.

τρέπομαι τρέπω μὲ τὸ μέρος μου (πρὸς ὄφελός μου)· **(μὴ) τρέψῃται καὶ παρασπᾶσθαι τι τῶν ὅλων πραγμάτων.** μήπως τρέψῃ μὲ τὸ μέρος του (πρὸς ὄφελός του) καὶ παρασύρῃ σπουδαῖόν τι σημεῖον τῆς ὅλης πολιτικῆς καταστάσεως.

τριήραρχος ὁ ἀναλαμβάνων νὰ ἐξοπλίσῃ τριήρη, τὴν ὁποίαν παρελάμβανε παρὰ τῆς πόλεως.

τριηραρχῶ ἐξοπλίζω τριήρη (εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου)· **τοῖς δὲ** (δὴλ. τοῖς εὐπόροις καὶ τῇ μεσαίᾳ τάξει τῶν πολιτῶν) **ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν.**

τροφή 1) διατροφή, συντήρησις· Φιλ. Α, 28· 2) σιτηρέσιον· Φιλ. Α, 19.

τυραννίς· ὡς περ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ὡσάν νὰ ἦσαν τύραννοι ὑμῶν. **τύχη· τὸ τῆς τύχης ἢ τὰ τῆς τύχης ἢ τύχη.**

Υ

ὕβριζω (συμπερι)φέρομαι αὐθαδῶς.

ὕβρις 1) αὐθάδεια, θρασύτης· Φιλ. Α, 3, 37· 2) ὑπεροψία· Φιλ. Β, 30· 3) προσβολή· Όλ. Α, 27.

ὕβριστης ὑπερόπτης καὶ ἀλαζών.

ὕπάγομαι ἐξαπατῶμαι.

ὕπαρχω 1) ἀρχίζω· πθτκ. **τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηρεγμένα** αἱ εὐεργεσίαι, αἱ ὅποιαι ἔχουν γίνεῖ εἰς ἡμᾶς αὐτοπροαιρέτως ἐκ μέρους τῶν θεῶν : αἱ εὐεργεσίαι, τὰς ὁποίας οἱ θεοὶ αὐτοπροαιρέτως μᾶς ἔχουν κάμει· 2) ὡς καὶ νῦν, ὑπάρχω· **τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην (χώραν) καρπούμενοι** τὴν χώραν ταύτην, τὴν ὁποίαν ἔχετε καὶ ἡ ὁποία (κληρονομικῶς) σᾶς ἀνήκει· 3) ἀρκῶ· Φιλ. Α, 37· 4) μετὰ μτχ. ὡς περίφρασις : **ἐθέλοντας ὑπάρχειν**

= ἐθέλειν· 5) ἀπροσ. ὑπάρχει = ἔξεστι· ὑπάρχειν ὑμῖν χειμαδίῳ χρῆσθαι.

ὑπηργμένων, πθκμ. πρκμ. τοῦ ὑπάρχω (βλ. τὸ ρ.).

ὑπὲρ μετὰ γνκ.: 1) διὰ τὸ καλὸν τινος, πρὸς ὄφελός τινος Φιλ. Β, 1·

2) πρὸς δῆλωσιν αἰτίας· διὰ τι: ἢ ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ ἢ διὰ τὰ κακῶς γενόμενα καταισχύνη· 3) = περὶ μετὰ γνκ.: Ὁλ. Β, 1, 3· Φιλ. Α, 1.

ὑπερβαίνω παρέρχομαι, παραλείπω· ὑπερβαίνω τι τῷ λόγῳ ἀποσιωπῶ τι ἐν τῷ λόγῳ· καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται (ταῦτα) καὶ ἡ πραγματικότης (ὅπως δηλ. καὶ ὁ ρήτωρ) θὰ ὑπερπηδήσῃ ταῦτα (θὰ κάμῃ ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχουν, νὰ μὴ ἔχουν γίνεи).

ὑπερεκπλήττομαι· οἱ ὑπερεκπεπληγμένοι τὸν Φίλιππον οἱ μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἐκπλήξεως προσβλέποντες τὸν Φίλ.

ὑπέχω δίκην τιμωροῦμαι.

ὑπὸ μετὰ γνκ.: ἔνεκα.

ὑπόθεσις βάσις.

ὑπολαμβάνω 1) σχηματίζω γνώμην (περὶ τινος)· Φιλ. Β, 9· 2) νομίζω, θεωρῶ· Φιλ. Β, 17.

ὑπομένω μετ' ἀπρμφ.: δέχομαι νά· οὔτε αὐτὸς ἂν ὑπέμεινα πρεσβεύειν οὔτε ἐγὼ αὐτὸς θὰ ἐδεχόμην ν' ἀποτελέσω μέλος τῶν (πρὸς τὸν Φίλ.) πρεσβειῶν· πρὸς τὸν Φίλ. ἀπεστάλησαν δύο πρεσβεῖαι τῶν Ἀθην.: ἡ πρώτη, διὰ νὰ προετοιμάσῃ τὰ πράγματα πρὸς συνομολόγησιν εἰρήνης καὶ συμμαχίας μετὰ τοῦ Φιλ., ἡ δὲ δευτέρα, διὰ νὰ κυρωθῇ ἡ εἰρήνη διὰ τῆς ὀρκωμοσίας τοῦ Φιλ.· καὶ εἰς τὰς δύο πρεσβεΐας ἔλαβε μέρος ὁ Δημοσθένης.

ὑπόπτως ἔχω πρὸς τινα ὑποπτεύω τινά, δυσπιστῶ πρὸς τινα.

ὑποστέλλομαι 1) ἐκ φόβου συστέλλομαι· Φιλ. Α, 51· 2) ἀπὸ φόβου ἀποφεύγω νὰ ὁμιλήσω· Ὁλ. Α, 16.

ὑστερίζω καθυστερῶ· ὑστερίζω ἀπάντων καθυστερῶ εἰς ὅλα (ὥστε νὰ μὴ δύναμαι νὰ ἐπωφελοῦμαι παρουσιαζομένην τινὰ εὐκαιρίαν).

ὑστερίζω τῶν καιρῶν φθάνω ἀργά διὰ τὰς περιστάσεις, δὲν ἐπωφελοῦμαι τὰς εὐνοϊκὰς περιστάσεις.

Φ

φαίνομαι (πρκμ. πέφηνα) παρουσιάζομαι.

φαῦλος μηδαμινός, ἀνάξιος λόγου.

φενακίζω ἀπατῶ.

φημί βεβαιῶ.

φιλοπραγμοσύνη ἀκατάπαυστος ἐνασχόλησις εἰς πολλά.

φιλοτιμία φιλοδοξία· **φιλοτιμία** **τινά** **ἀπωθῶ** ἀπὸ φιλοδοξίαν ἀπομακρύνω **τινά** (ἀπὸ πλησίον μου)· Ὀλ. B, 18· 2) δόξα· Ὀλ. B, 3·
ἢ ἀπὸ τούτων (γιννομένη) ἢ ἐκ τούτων τῶν κατορθωμάτων (τοῦ Φιλ.) προερχομένη· Ὀλ. B, 16.

φροντίζω (μετὰ γνκ.) σκέπτομαι διὰ τι· **φροντίσαι ἡμᾶς τῶν λοιπῶν** (οὐδ.) νὰ σκεφθῶμεν δι' ὅ,τι μᾶς ὑπολείπεται ἐκ τῆς τύχης· ὁ Δημοσθ. ἐννοεῖ τὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὅποια θὰ ἔχουν οἱ Ἀθην. ἐκ τῆς μετὰ τῶν Ὀλυνθίων συμμαχίας.

φρονῶ σκέπτομαι.

φυλάττω περιμένω.

φύομαι· πρkm. **πέφυκα** εἶμαι ἐκ φύσεως· **πολὺ ῥᾶον πέφυκε (τὸ) φυλάττειν (τοὺς ἀνθρώπους) πάντα ἔχοντας** (κάθε πρᾶγμα, ὅταν τὸ ἔχουν) ἢ (τὸ) κτήσασθαι (πάντα μὴ ἔχοντας) .

φύσις· ἡ φύσις τῶν εὐ φρονούντων ἐν αὐτῇ κέκτηται οἱ συνετοὶ ἄνθρωποι ἐκ φύσεως ἔχουν μέσα των· **φύσιν ἔχον ἐστὶ = ἔχει φύσιν** εἶναι φυσικόν.

Φωκικός πόλεμος· οὗτος ἐξερράγη τὸ 355 καὶ διήρκεσε μέχρι τοῦ 346· εἰς αὐτόν, ὀφειλόμενον κυρίως εἰς τὴν ἔχθραν τῶν Θεσσαλῶν καὶ Θηβαίων κατὰ τῶν Φωκέων, ἀφορμὴν ἔδωκεν ἢ εἰς τοὺς τελευταίους ἀποδιδόμενη κατάληψις τόπων τινῶν ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Δελφῶν.

φωρῶμαι ἀποκαλύπτομαι, ξεσκεπάζομαι.

X

χαίρω τοῖς αὐτοῖς εὐρίσκω εὐχαρίστησιν εἰς τὰ ἴδια πράγματα.

χαλεπὸς δυσάρεστος· **πολλὰ καὶ χαλεπά·** διὰ τούτων ὁ Δημοσθένης ἐννοεῖ τὴν εἰσφοράν, τὴν αὐτοπρόσωπον ἐκστρατείαν κ.τ.τ.

χάρις εὐχαρίστησις· **ἡ τῶν λόγων χάρις...** ἔργω ζημία γίγνεται οἱ εὐχάριστοι (διὰ τὸ περιεχόμενόν των, οἱ ἀποκρύπτοντες δηλ. τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν) λόγοι... πράγματι καταλήγουν εἰς βλάβην· **πρὸς χάριν λέγω** ὁμιλῶ πρὸς εὐχαρίστησιν τῶν ἀκροατῶν μου.

χειμάδιον χειμαδίον.

χείρ· οἱ ὑπὸ χεῖρα οἱ ὄντες ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τινός.
χειροτονῶ τι δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν ψηφίζω τι· **χειροτονήσετε** (ἀντὶ προσκτ.: **χειροτονήσατε**), δηλ. ἃ ἐγὼ γέγραφα (= τὴν πρότασίν μου).

χορηγός ὁ καταβάλλων τὴν δαπάνην πρὸς κατάρτισιν χοροῦ διὰ τὸ θέατρον.

χρῶμαι 1) μετὰ δτκ.: α) κάμνω καλὴν χρῆσιν τινος, ἐπωφελοῦμαι τι· **χρῶμαι τοῖς πράγμασι** ἐπωφελοῦμαι τὰς περιστάσεις· **ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι** (αὐτῇ, δηλ. τῇ συμμαχίᾳ)· β) ἔχω τι· 'Ολ. Α, 14· γ) κανονίζω τι· Φιλ. Β, 7· δ) ἔρχομαι εἰς σχέσεις μέ τινα· 'Ολ. Β, 7· ε) **χρῶμαι στρατοπέδῳ** διατηρῶ στρατόπεδον· ζ) **οἱ ὀρθῶς πολέμῳ χρώμενοι** οἱ θέλοντες νὰ διεξαγάγουν ἐπωφελῶς ἓνα πόλεμον· 2) μετὰ δτκ. καὶ αἰτ. (συστοίχου): ἃ **χρήσεται** (= **τίνα χρῆσιν** [= πῶς] **χρήσεται**) **τῇ δυνάμει**.

χωρία ὀχυραὶ θέσεις.

χωρὶς χωριστά· οἱ χωρὶς οἰκοῦντες· οἱ κατοικοῦντες χωριστά (ἀπὸ τοὺς μέχρι τοῦδε κυρίους των), δηλ. οἱ ἀπελεύθεροι.

Ψ

ψηφίζομαι· πρὸς τὰς ἐλπίδας... ἐψηφίσασθε ἐψηφίσατε ἀποβλέποντες εἰς τὰς ἐλπίδας (τὰς ὁποίας ἐνέβαλον εἰς σᾶς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθῶν).

Ω

ῥωρα 1) ἐποχὴ τοῦ ἔτους· 'Ολ. Β, 23· 2) ἡ καλὴ ἐποχὴ τοῦ ἔτους (δηλ. τὸ ἔαρ)· Φιλ. Α, 32.

ὥς 1) ἐπίρρ.: α) καθὼς· **ὥς ἐπιὼν** ὥσάν ἐξ ἐφόδου· τὸ πλήρες θὰ ᾔητο· οὕτως **ὥς ἀναιρεῖται τις ἐπιὼν**· **τὰ μὲν ὥς ἂν ἐλὼν τις ἔχοι** = **τὰ μὲν (ἔχει) ὥς τις ἔχοι ἂν** (αὐτὰ) **ἐλὼν πολέμῳ**· κατ' ἔννοιαν: ἄλλα μὲν κατέχει διὰ τῆς βίας· **ὥς οὐκ ἔδει ὅπως δὲν ἔπρεπε** (κατ' ἔννοιαν : δυστυχῶς)· β) μετ' ἐπίρρ. θετικοῦ βαθμοῦ εἰς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ· **ὥς ἀληθῶς** πράγματι, τῷ ὄντι· **ὥς ἐτέρως** ὅλως διαφορετικὰ· **ὑπολαμβάνω ὥς ἐτέρως** σχηματίζω γνώμην ὅλως διαφορετικὴν· **ὥς ἄλλως** ὅλως διαφορετικὰ· **μάτην· γ) ὥς τὰ πολλὰ** ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ, συνήθως. 2) σύνδεσμος α) αἰτλγ.: **διότι**· 'Ολ. Α, 3, 28· β) συμπερασμτ. = **ὥστε** τίθεται μετὰ τοῦ ἥ

ὥς β' ὅρος συγκρίσεως· ἢ ὥς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι = ἢ ὥστε
 τῷ λόγῳ (τινά) ἂν εἰπεῖν· 3) μετ' ἀπρμφ. περιορίζει κάπως
 ἰσχυρισμόν· ὥς ἔπος εἰπεῖν γιὰ νὰ πῶ ἔτσι· οὐδέν ὥς ἔπος εἰ-
 πεῖν σχεδὸν οὐδέν· ὥς ὑπομνῆσαι διὰ νὰ ὑπενθυμίσω : πρὸς
 ὑπενθύμισιν· 4) μετὰ μτχ. : ὥς ἐγνώκῳτων ὑμῶν καὶ πεπει-
 σμένων διότι κατὰ τὴν γνώμην μου ἔχετε γνωρίσει καὶ ἔχετε πει-
 σθῇ (περὶ τούτου, ὅτι δηλ. πρέπει νὰ θέλετε νὰ πράττετε τὰ δέοντα)·
 ὥς πάντα ταῦτ' εἰδῶς ὥς ἐὰν ἐγνώριζεν ὅλα ταῦτα (δηλ. τὰ
 μυστικά σχέδια τοῦ Φιλίππου)· 5) ἐμφαντικὸν ἐπιφώνημα· πόσον·
 'Ολ. Α, 14· Φιλ. Α, 3· 6) πρόθεσις : πρὸς, εἰς· ὥς τούτους... ὥς
 ἐκείνους εἰς τοῦτο τὸ πολιτικὸν κόμμα... εἰς ἐκεῖνο τὸ κόμμα.
 ὥσπερ ἂν εἰ (ἐλλειπτικῶς) : ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες τύχοιτε =
 ὥσπερ ἂν ἐναντιωθεῖτε, εἰ πολεμοῦντες (Φιλίππῳ) τύ-
 χοιτε.
 ὥστε (μετ' ἀπρμφ.) = ἐφ' ὧτε (μετ' ἀπρμφ.) ὑπὸ τὸν ὅρον νά.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ
ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ - 1992

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΑΞΕΚΡΑΤΟΥΣ
ΛΥΚΟΥΡΤΟΥ

ΝΙΚ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ — ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Δ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1965

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΥΣ

Εἰς τὸν κατὰ Λεωκράτους λόγον τοῦ Λυκούργου ἡ μὲν εἰσαγωγή εἶναι ἐργασία τοῦ κ. Μ. Πετρίδου, αἱ δὲ ἐκλογαὶ τοῦ ἀρχαίου κειμένου, αἱ παρεμβαλλόμεναι περιλήψεις καὶ αἱ ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις εἶναι ἐργασία τοῦ ἀειμνήστου Ν. Φραγκίσκου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος του Λυκούργου.

Ὁ διαπρεπὴς ρήτωρ καὶ πολιτικὸς Λυκοῦργος ἦτο υἱὸς τοῦ Λυκόφρονος καὶ ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ 390 π.Χ. Κατήγετο ἐκ τοῦ ἐπισήμου ἱερατικοῦ γένους τῶν Ἑτεοβουδατῶν, τὸ ὁποῖον ἀνῆγε τὴν ἀρχὴν του εἰς τὸν Βούτην, τὸν υἱὸν τοῦ Ἑρεχθέως. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἔτυχεν ἐπιμελημένης ἀγωγῆς καὶ συστηματικῆς ἐκπαιδεύσεως. Διετέλεσε μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Πλάτωνος καὶ τοῦ ρητοροδιδασκάλου Ἴσοκράτους, τῶν ὁποίων τὰ σοφὰ διδάγματα καὶ τὸ ζωντανὸν παράδειγμα ἐπέδρασαν μεγάλως ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ χαρακτήρος του. Τοιοῦτοτρόπως ἀνεδείχθη εἰς τῶν ἐκλεκτοτέρων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, διακριθεὶς τόσον διὰ τὴν μὀρφωσιν, τὴν ὁποίαν ἡτύχησε νὰ λάβῃ, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν, ἣν ἐπέδειξε ἐν τὸν ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιόν του βίον. Ἦτο ἀφωσιωμένος μὲ εὐλάβειαν εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του. Ἠγάπα μὲ πάθος τὴν πατρίδα του καὶ ἤτο πιστὸς φύλαξ τῶν νόμων καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν συμφερόντων της. Ἐξετιμᾶτο πολὺ ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του διὰ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρος του καὶ διὰ τὴν ἀνωτερότητα τοῦ ἥθους του.

Ὅταν ὁ Λυκοῦργος ἔφθασεν εἰς ὥριμον ἡλικίαν, ὡς ἰδανικὸν τῆς ζωῆς του ἔταξε τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς πατρίδος του. Ἀνεμείχθη εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἀφιερῶθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πόλεως. Κατὰ τὸ 338 π.Χ. ἐξελέγη ταμίας τῶν δημοσίων χρημάτων καὶ διεχειρίσθη ἐπὶ μίαν δωδεκαετίαν τὰ οἰκονομικὰ τῆς πόλεως κατὰ τρόπον μαρτυροῦντα ἐξαιρετικὴν ἱκανότητα, λελογισμένην φειδῶ καὶ ἄκραν τιμιότητα. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα κατάρθρωσε ν' αὐξήσῃ τὰς προσόδους τῆς πόλεως (ἀπὸ 600 εἰς 1200 τάλαντα κατ' ἔτος) καὶ δι' αὐτῶν τὴν πολεμικὴν (στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν) δυνάμιν της. Ἐφρόντισε διὰ τὴν κατασκευὴν κοινωφελῶν καὶ ἐξωραϊστικῶν ἔργων. Οὕτως ἀπεπεράτωσεν ἡμιτελῆ δημόσια οἰκοδομήματα, ὡς τοὺς ὑπὸ τῶν τριάκοντα τυράννων κρημνισθέντας νεωσοίκους, τὴν σκευοθήκην, ἡ ὁποία ἡδύνατο τῶρα νὰ περιλάβῃ σκευὴ 1000 νεῶν, καὶ τὸ Διονυσιακὸν θέατρον, τὸ ὁποῖον διηύρυνε καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔστησε τοὺς χαλκοῦς

ἀνδριάντας τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν ποιητῶν Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου. Ἔκτισε τὸ Ὁδεῖον, τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον παρὰ τὸν Ἴλισόν καὶ τὸ γυμνάσιον (γυμναστήριον) τοῦ Λυκείου μετὰ τῆς ἐν αὐτῷ παλαίστρας. Δι' ὅλα αὐτὰ τὰ ἔργα ὁ Λυκοῦργος δύναται νὰ ὀνομασθῇ «ὁ Περικλῆς τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος».

Φιλόμουσος καὶ φιλότεχνος ὡς ἦτο ὁ Λυκοῦργος, ἐμερίμνησε ν' ἀντιγραφοῦν ἀκριβῶς τὰ ἔργα τῶν μνημονευθέντων τριῶν κορυφαίων τραγικῶν καὶ νὰ κατατεθοῦν εἰς εἰδικὸν ἀρχεῖον. Τὰ ἐπίσημα ταῦτα ἀντίγραφα θ' ἀπετέλουν τὰ αὐθεντικὰ κείμενα, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἡδύναντο ν' ἀλλοιωῶνται κατὰ τὸ δοκοῦν ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν (ἡθοποιῶν), ὡς ἐγένετο μέχρι τότε συχνάκις. Ὁ Λυκοῦργος ὑπεστήριξε τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κωμωδίας εἰσαγαγὼν εἰς Ἀθήνας τοὺς κωμικοὺς ἀγῶνας (διαγωνισμοὺς) κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν Ἀνθεστηρίων, τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν μέρος τῶν μεγάλων Διονυσιακῶν ἑορτῶν. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὁ Λυκοῦργος ἐνήργησε νὰ κατασκευασθοῦν εἰς τὴν πολιούχον τῆς γενετείρας του θεᾶν Ἀθηναῖν ὀλόχρυσοι Νῦκαι, σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ διὰ τὰς ἑορταστικὰς πομπὰς (πομπεῖα λεγόμενα) καὶ χρυσᾶ κοσμήματα δι' ἑκατὸν κανηφόρους.

Ἡ διαχείρισις τοῦ δημοσίου χρήματος ὑπὸ τοῦ Λυκούργου ὑπῆρξε καθ' ὅλα συνετὴ καὶ τιμίᾳ. Οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ διατυπώσῃ καὶ τὴν ἐλαχίστην κατηγορίαν ἐναντίον του δι' αὐτήν.

Ὁ Λυκοῦργος ἐν ἔτος μετὰ τὴν ἔξοδόν του ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τὸ 325 π.Χ. Ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐκτιμῶν τὴν ἀρετὴν καὶ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας του τὸν ἔθαψε δημοσίᾳ δαπάνῃ καὶ ἀνήγειρεν εἰς αὐτὸν ἀνδριάντα εἰκοσιν ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του. Ἐπίσης ἐψήφισε νὰ δοθῇ ἰσόβιος σίτησις ἐν τῷ Πρυτανεῖῳ εἰς τὸν πρεσβύτερον ἐκ τῶν ἀπογόνων του.

2. Ἔργα τοῦ Λυκούργου.

Οἱ παλαιοὶ λέγουσιν ὅτι ὁ Λυκοῦργος ἔγραψε περὶ τοὺς δέκα πέντε λόγους. Ἐκ τούτων διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ὀλίγα ἀποσπάσματα καὶ εἰς ὀλόκληρος, ὁ κατὰ Λεωκράτους. Ὁ λόγος οὗτος εἶναι διδακτικώτατος, διότι διαπνέεται ἀπὸ τὰ εὐγενέστατα συναισθήματα εὐσεβείας, φιλοπατρίας, δικαιοσύνης καὶ φιλαλληλίας, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐρμηνεύοντες αὐτόν.

ΜΕΡΟΣ Α'
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Εισαγωγικὸν σημείωμα. Κατὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας (γενομένην τὸ 338 π.Χ.) οἱ Ἀθηναῖοι ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Β', πατρὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ὡς ἐκ τούτου κατελήφθησαν ὑπὸ φόβου, μήπως οὗτος ἐπέλθῃ καὶ κατ' αὐτῆς τῆς πόλεως των. Ἠναγκάσθησαν λοιπόν, διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος των, νὰ λάβουν ἔκτακτα μέτρα. Ἐν ἐκ τούτων ἦτο « μήτε νὰ ἐξέλθῃ τις ἐκ τῆς πόλεως μήτε νὰ ἐκπέμψουν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας των εἰς ἄλλα μέρη ».

Τότε ὁ Λεωκράτης, πλούσιος Ἀθηναῖος βιομήχανος, ἔχων ἐργοστάσιον χαλκουργίας, ἐκ δειλίας ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα του ἀποπλεύσας κρυφίως εἰς Ρόδον, ἀφοῦ παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὅλην τὴν κινήτην περιουσίαν του. Ἐκεῖ, διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν φυγὴν του, διέδωσε ψευδῶς, ὅτι κατελήφθησαν αἱ Ἀθῆναι ὑπὸ τῶν Μακεδόνων καὶ ὅτι πολιορκεῖται ὁ Πειραιεύς. Τοιοῦτοτρόπως ἔβλαψε σπουδαίως τὰ Ἀθηναϊκὰ συμφέροντα, διότι οἱ Ρόδιοι πιστεύσαντες εἰς τὰς ψευδολογίας του ἐξώπλισαν τριήρεις καὶ συνελάμβανον τὰ σιταγωγὰ πλοῖα, διὰ τῶν ὁποίων μετεφέρετο σίτος εἰς τὰς Ἀθήνας ἔξωθεν, καὶ κατεκράτουν καὶ αὐτὰ καὶ τὰ φορτία των.

Μετὰ τρία ἔτη ὁ Λεωκράτης μετέβη καὶ ἐγκατεστάθη ὡς ἔμπορος εἰς τὰ Μέγαρα. Ἐκεῖ διαμένων ἐπώλησε δι' ἀντιπροσώπων « πληρεξουσίων » του τὰ ἐν Ἀθήναις κτήματά του. Πέντε ὅμως ἔτη ἀπὸ τῆς εἰς Μέγαρα ἐγκαταστάσεώς του, νομίσας ὅτι οἱ συμπολιταὶ του εἶχον λησμονήσει τὴν ἐπαίσχυντον πράξιν του, ἐτόλμησε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἀθήνας. Ἀλλ' ἡ ἠθικὴ συνείδησις καὶ ἡ φλογερὰ φιλοπατρία τοῦ Λεωκράτου δὲν ἠδύναντο ν' ἀνεχθοῦν τὴν θρασύτητα τοῦ ἰδιοτελοῦς καὶ ἀφιλοπάτριδος Λεωκράτους, ὁ ὁποῖος ἐτόλμα νὰ περιφέρεται ἐλευθέρως καὶ ἀναιδῶς ἐν τῇ πόλει, τὴν ὁποίαν εἰς κρίσιμον περίστασιν καὶ ἐν ὥρᾳ μεγάλου κινδύνου εἶχεν ἐγκαταλείψει. Ὅθεν κατήγγειλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ καὶ ἐζήτησε τὴν εἰς θάνατον καταδίκην του. Ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου ἀποδεχθεῖσα τὴν κα-

ταγγελίαν παρέμπεμψε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν Ἑλλιαίαν— ἢ Ἀλίαν —, δηλ. τὸ ὀρκωτὸν δικαστήριον, τὸ ὅποιον ἀπετέλουν οἱ διὰ κληρώσεως ἐκ τοῦ λαοῦ λαμβανόμενοι δικασταί, οἱ λεγόμενοι ἡ λ ι α σ τ α ἰ ἢ ὁ μ ω μ ο - κ ὁ τ ε ς, ἐκ τοῦ ὄρκου τὸν ὅποιον ὤμνον. Οὗτοι ἀνήρχοντο εἰς ἑξ χιλιάδας καὶ ἀπῆρτιζον δέκα τμήματα, ἐκ πεντακοσίων ἕκαστον, ἐνῶ οἱ λοιποὶ χίλιοι ἦσαν ἀναπληρωματικοί. Ἐδίκαζον δὲ τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις καθὼς καὶ τὰς φονικάς. Ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου ὁ Ἀνκοῦργος ὡς κατήγορος ἐξεφώνησε τὸν προκείμενον λόγον (τὸ 330 π.Χ.).

1 - 2 Δικαίαν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ εὐσεβῇ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τὴν ἀρχὴν τῆς κατηγορίας Λεωκράτους τοῦ κρινομένου ποιήσσομαι. εὐχομαι γὰρ τῇ Ἀθηνᾷ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τοῖς ἥρωσι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἰδρυμένοις, εἰ μὲν εἰσῆγγέλκα Λεωκράτη δικαίως καὶ κρίνω τὸν προδόντα αὐτῶν καὶ τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἔδη καὶ τὰ τεμένη καὶ τὰς ἐν τοῖς νόμοις τιμὰς καὶ θυσίας τὰς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων παραδεδομένας, ἐμὲ μὲν ἄξιον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων κατήγορον ποιῆσαι, ὃ καὶ τῷ δήμῳ καὶ τῇ πόλει συμφέρει, ὑμᾶς δέ, ὡς ὑπὲρ πατέρων καὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ πατρίδος καὶ ἱερῶν βουλευομένους, καὶ ἔχοντας ὑπὸ τῇ ψήφῳ τὸν προδότην ἀπάντων τούτων, ἀπαραιτήτους δικαστάς καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον γενέσθαι τοῖς τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα παρανομοῦσιν· εἰ δὲ μήτε τὸν προδόντα τὴν πατρίδα μήτε τὸν ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερὰ εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα καθίστημι, σωθῆναι αὐτὸν ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ὑφ' ὑμῶν τῶν δικαστῶν.

3 - 4 Ἐβουλόμην δ' ἄν, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ ὠφέλιμόν ἐστι τῇ πόλει εἶναι τοὺς κρίνοντας ἐν ταύτῃ τοὺς παρανομοῦντας, οὕτω καὶ φιλόφρονον αὐτὸ παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπειλῆφθαι· νῦν δὲ περιέστηκεν εἰς τοῦτο, ὥστε τὸν ἰδίᾳ κινδυνεύοντα καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀπεχθανόμενον οὐ φιλόπολιν, ἀλλὰ φιλοπράγμονα δοκεῖν εἶναι, οὐ δικαίως οὐδὲ συμφερόντως τῇ πόλει. τρία γάρ

ἐστι τὰ μέγιστα, ἃ διαφυλάττει καὶ διασφύζει τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν τῆς πόλεως εὐδαιμονίαν, πρῶτον μὲν ἡ τῶν νόμων τάξις, δεύτερον δ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος, τρίτον δ' ἡ τούτοις ἀδικήματα παραδιδούσα κρίσις· ὁ μὲν γὰρ νόμος πέφυκε προλέγειν ἃ μὴ δεῖ πράττειν, ὁ δὲ κατήγορος μηνύειν τοὺς ἐνόχους τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίοις καθεστῶτας, ὁ δὲ δικαστὴς κολάζειν τοὺς ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἀποδειχθέντας αὐτῷ, ὥστ' οὐθ' ὁ νόμος οὐθ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος ἄνευ τοῦ παραδῶσοντος αὐτοῖς τοὺς ἀδικοῦντας ἰσχύει.

Ἐγὼ δ', ὦ Ἀθηναῖοι, εἰδὼς Λεωκράτη φυγόντα μὲν ⁵⁻⁶ τοὺς ὑπὲρ πατρίδος κινδύνους, ἐγκαταλιπόντα δὲ τοὺς αὐτοῦ πολίτας, προδεδωκότα δὲ πᾶσαν τὴν ὑμετέραν δύναμιν, ἅπασιν δὲ τοῖς γεγραμμένοις ἐνοχον ὄντα, ταύτην τὴν εἰσαγγελίαν ἐποιησάμην, οὔτε δι' ἔχθραν οὐδεμίαν οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἡντινοῦν τοῦτον τὸν ἀγῶνα προελόμενος, ἀλλ' αἰσχρὸν εἶναι νομίσας τοῦτον περιορᾶν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλοντα καὶ τῶν κοινῶν ἱερῶν μετέχοντα, τῆς τε πατρίδος ὄνειδος καὶ πάντων ὑμῶν γεγεννημένον. πολίτου γάρ ἐστι δικαίου μὴ διὰ τὰς ἰδίας ἔχθρας εἰς τὰς κοινὰς κρίσεις καθιστάναι τοὺς τὴν πόλιν μηδὲν ἀδικοῦντας, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὴν πατρίδα τι παρανομοῦντας ἰδίους ἔχθρους εἶναι νομίζειν, καὶ τὰ κοινὰ τῶν ἀδικημάτων κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς.

Ἄπαντας μὲν οὖν χρὴ νομίζειν μεγάλους εἶναι τοὺς δημο- ⁷⁻⁸ σίους ἀγῶνας, μάλιστα δὲ τοῦτον, ὑπὲρ οὗ νῦν μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. ὅταν μὲν γὰρ τὰς τῶν παρανόμων γραφὰς δικάζετε, τοῦτο μόνον ἐπανορθοῦτε καὶ ταύτην τὴν πράξιν κωλύετε, καθ' ὅσον ἂν τὸ ψήφισμα μέλλῃ βλάπτειν τὴν πόλιν· ὁ δὲ νῦν ἐνεστηκὼς ἀγὼν οὐ μικρόν τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως οὐδὲ ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος καὶ κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος αἰείμνηστον καταλείψει τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὴν κρίσιν. οὕτω γάρ ἐστι δεινὸν τὸ γεγεννημένον ἀδίκημα καὶ

τηλικοῦτον ἔχει τὸ μέγεθος, ὥστε μήτε κατηγορίαν μήτε τιμωρίαν ἐνδέχεσθαι εὐρεῖν ἀξίαν, μηδὲ ἐν τοῖς νόμοις ὠρίσθαι τιμωρίαν ἀξίαν τῶν ἀμαρτημάτων. τί γὰρ χρὴ παθεῖν τὸν ἐκλιπόντα μὲν τὴν πατρίδα, μὴ βοηθήσαντα δὲ τοῖς πατρώοις ἱεροῖς, ἐγκαταλιπόντα δὲ τὰς τῶν προγόνων θήκας, ἅπασαν δὲ τὴν πόλιν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις παραδόντα; τὸ μὲν γὰρ μέγιστον καὶ ἔσχατον τῶν τιμημάτων, θάνατος, ἀναγκαῖον μὲν ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμιον, ἔλαττον δὲ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων καθέστηκε.

§ 9 Παρεῖσθαι δὲ τὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων τιμωρίαν συμβέβηκεν, ὧ ἄνδρες, οὐ διὰ ῥαθυμίας τῶν τότε νομοθετούντων, ἀλλὰ διὰ τὸ μήτ' ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις γεγενῆσθαι τοιοῦτον μηδὲν μήτε ἐν τοῖς μέλλουσιν ἐπίδοξον εἶναι γενήσεσθαι. διὸ καὶ μάλιστα, ὧ ἄνδρες, δεῖ ὑμᾶς γενέσθαι μὴ μόνον τοῦ νῦν ἀδικήματος δικαστάς, ἀλλὰ καὶ νομοθέτας. ὅσα μὲν γὰρ τῶν ἀδικημάτων νόμος τις διώριξε, ῥᾶδιον τούτῳ κανόνι χρωμένους κολάζειν τοὺς παρανομοῦντας· ὅσα δὲ μὴ σφόδρα περιείληφεν ἐνὶ ὀνόματι προσαγορεύσας, μεῖζω δὲ τούτων τις ἡδίκηκεν, ἅπασι δ' ὁμοίως ἔνοχος ἐστίν, ἀναγκαῖον τὴν ὑμετέραν κρίσιν καταλείπεσθαι παράδειγμα τοῖς ἐπιγιγνομένοις.

§ 10 Εὖ δ' ἴστε, ὧ ἄνδρες, ὅτι οὐ μόνον τοῦτον νῦν κολάσετε κατεψηφισμένοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπ' ἀρετὴν προτρέψετε. δύο γὰρ ἐστὶ τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, ἥ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία καὶ ἡ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεά· πρὸς ἑκάτερον δὲ τούτων ἀποβλέποντες τὴν μὲν διὰ τὸν φόβον φεύγουσι, τῆς δὲ διὰ τὴν δόξαν ἐπιθυμοῦσι. διὸ δεῖ, ὧ ἄνδρες, προσέχειν τούτῳ τῷ ἀγῶνι καὶ μηδὲν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τοῦ δικαίου.

§ 1-13 Ποιήσομαι δὲ καὶ γὰρ τὴν κατηγορίαν δικαίαν, οὔτε ψευδόμενος οὐδὲν οὔτ' ἔξω τοῦ πράγματος λέγων. οἱ μὲν γὰρ πλεῖστοι τῶν εἰς ὑμᾶς εἰσιόντων πάντων ἀτοπώτατον ποιοῦσιν. ἡ

γὰρ συμβουλευούσιν ἐνταῦθα περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἡ κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον ἢ περὶ οὗ μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. "Εστι δ' οὐδέτερον τούτων χαλεπόν, οὐθ' ὑπὲρ ὧν μὴ βουλευέσθε γνώμην ἀποφῆνασθαι, οὐθ' ὑπὲρ ὧν μηδεὶς ἀπολογήσεται κατηγορίαν εὔρεϊν. ἀλλ' οὐ δίκαιον ὑμᾶς μὲν ἀξιοῦν δικάϊαν τὴν ψῆφον φέρειν, αὐτοὺς δὲ μὴ δικάϊαν τὴν κατηγορίαν ποιεῖσθαι. τούτων δ' αἵτιοι ὑμεῖς ἐστέ, ὦ ἄνδρες· τὴν γὰρ ἐξουσίαν ταύτην δεδώκατε τοῖς ἐνθάδ' εἰσιοῦσι, καὶ ταῦτα κάλλιστον ἔχοντες τῶν Ἑλλήνων παράδειγμα τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέδριον, ὃ τοσοῦτον διαφέρει τῶν ἄλλων δικαστηρίων, ὥστε καὶ παρ' αὐτοῖς ὁμολογεῖσθαι τοῖς ἀλίσκομένοις δικάϊαν ποιεῖσθαι τὴν κρίσιν. πρὸς δὲ δεῖ καὶ ὑμᾶς ἀποβλέποντας μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος λέγουσιν· οὕτω γὰρ ἔσται τοῖς τε κρινομένοις ἄνευ διαβολῆς ὁ ἀγών, καὶ τοῖς διώκουσιν ἥκιστα συκοφαντεῖν, καὶ ὑμῖν εὐορκοτάτην τὴν ψῆφον ἐνεγκεῖν. ἀδύνατον γὰρ ἐστὶν ἄνευ τοῦ τοιοῦτου λόγου, μὴ δικάϊως δεδιδαγμένους, δικάϊαν θέσθαι τὴν ψῆφον.

Δεῖ δ', ὦ ἄνδρες, μηδὲ ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι οὐχ ὅμοιός § 14 - 15 ἐστὶν ὁ ἀγών περὶ τούτου καὶ τῶν ἄλλων ἰδιωτῶν. περὶ μὲν γὰρ ἀγνώτος ἀνθρώπου τοῖς Ἑλλήσιν ἐν ὑμῖν αὐτοῖς ἔδοκεῖτ' ἂν ἢ καλῶς ἢ καὶ φαύλως ἐψηφίσθαι· περὶ δὲ τούτου, ὅ τι ἂν βουλεύσησθε, παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσιν ἔσται λόγος, οἳ ἴσασι τὰ τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων ἔργα ἐναντιώτατα τοῖς τούτῳ διαπεπραγμένοις ὄντα. ἐπιφανὴς τε γὰρ ἐστὶ διὰ τὸν ἔκπλου τὸν εἰς Ῥόδον καὶ τὴν ἀπαγγελίαν, ἣν ἐποίησατο καθ' ὑμῶν πρὸς τε τὴν πόλιν τὴν τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν ἐμπόρων τοῖς ἐπιδημοῦσιν ἐκεῖ, οἳ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περιπλέοντες δι' ἐργασίαν ἀπήγγελλον ἅμα περὶ τῆς πόλεως, ἃ Λεωκράτους ἀκηκόεσαν· ὥστε περὶ πολλοῦ ποιητέον ἐστὶν ὁρθῶς βουλευέσθαι περὶ αὐτοῦ. εὖ γὰρ ἴστε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι, ὃ πλεῖστον διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τῷ πρὸς τε τοὺς θεοὺς εὔσε-

βῶς καὶ πρὸς τοὺς γονέας ὁσίως καὶ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν, τούτου πλεῖστον ἀμελεῖν δόξαιτ' ἄν, εἰ τὴν παρ' ὑμῶν οὗτος διαφύγοι τιμωρίαν.

- 16 Δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀκοῦσαί μου τῆς κατηγορίας διὰ τέλους, καὶ μὴ ἄχθεσθαι, ἐὰν ἄρξωμαι ἀπὸ τῶν τῇ πόλει τότε συμβάντων, ἀλλὰ τοῖς αἰτίοις ὀργίζεσθαι καὶ δι' οὓς ἀναγκάζομαι νῦν μεμνησθαι περὶ αὐτῶν. γεγεννημένης γὰρ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης καὶ συνδραμόντων ἀπάντων ὑμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐψηφίσατο ὁ δῆμος παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὰ τείχη κατακομίζειν, τοὺς δὲ στρατηγούς τάττειν εἰς τὰς φυλακὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν οἰκούντων Ἀθήνησι, καθ' ὃ τι ἂν αὐτοῖς δοκῇ.

- 17 Λεωκράτης δὲ τούτων οὐδενὸς φροντίσας, συσκευασάμενος ἃ εἶχε χρήματα, μετὰ τῶν οἰκετῶν ἐπὶ τὸν λέμβον κατεκόμισε, τῆς νεῶς ἤδη περὶ τὴν Ἀκτὴν ἐξορμούσης, καὶ περὶ δείλῃν ὀψίαν κατὰ μέσσην τὴν Ἀκτὴν διὰ τῆς πυλίδος ἐξελθὼν πρὸς τὴν ναῦν προσέπλευσε καὶ ὥχετο φεύγων, οὔτε τοὺς λιμένας τῆς πόλεως ἐλεῶν, ἐξ ὧν ἀνήγετο, οὔτε τὰ τείχη τῆς πατρίδος αἰσχυνόμενος, ὧν τὴν φυλακὴν ἔρημον τὸ καθ' ἑαυτὸν μέρος κατέλιπεν, οὔτε τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς σωτείρας ἀφορῶν καὶ προδιδούς ἐφοβήθη, οὓς αὐτίκα σώσοντας ἑαυτὸν ἐκ τῶν κινδύνων ἐπικαλέσεται.

- 18 Καταχθεῖς δὲ καὶ ἀφικόμενος εἰς Ῥόδον, ὥσπερ τῇ πατρίδι μεγάλας εὐτυχίας εὐαγγελιζόμενος, ἀπήγγελλεν, ὡς τὸ μὲν ἄστὸ τῆς πόλεως ἐαλωκὸς καταλίποι, τὸν δὲ Πειραιᾶ πολιορκούμενον, αὐτὸς δὲ μόνον διασωθεὶς ἦκοι· καὶ οὐκ ἡσχύνθη τὴν τῆς πατρίδος ἀτυχίαν αὐτοῦ σωτηρίαν προσαγορεύσας. οὕτω δὲ σφόδρα ταῦτ' ἐπίστευσαν οἱ Ῥόδιοι, ὥστε τριήρεις πληρώσαντες τὰ πλοῖα κατῆγον, καὶ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν

ναυκλήρων οἱ παρεσκευασμένοι δεῦρο πλεῖν αὐτοῦ τὸν σῆτον ἐξείλοντο καὶ τᾶλλα χρήματα διὰ τοῦτον.

Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυ- 19
ρίας ἀπάντων, πρῶτον μὲν τὰς τῶν γειτόνων καὶ τῶν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ κατοικούντων, οἳ τοῦτον ἴσασιν ἐν τῷ πολέμῳ φυγόντα καὶ ἐκπλεύσαντα Ἀθήνηθεν, ἔπειτα τῶν παραγενομένων εἰς Ῥόδον, ὅτε Λεωκράτης ταῦτ' ἀπήγγελλε, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Φυρκίνου μαρτυρίαν, ὃν καὶ ὑμῶν ἴσασιν οἱ πολλοὶ κατηγοροῦντα τούτου ἐν τῷ δήμῳ, ὥς καὶ μεγάλα καταβεβλαφῶς εἶη τὴν πεντηκοστὴν μετέχων αὐτῆς.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὧ ἄνδρες, ἐπειδὴ χρόνος ἐγένετο καὶ 21
ἀφικνεῖτο Ἀθήνηθεν πλοῖα εἰς τὴν Ῥόδον καὶ φανερόν ἦν, ὅτι οὐδὲν δεινὸν ἐγεγόνει περὶ τὴν πόλιν, φοβηθεὶς ἐκπλεῖ πάλιν ἐκ τῆς Ῥόδου καὶ ἀφικνεῖται εἰς Μέγαρα καὶ ὥκει ἐν Μεγαροις πλείω ἢ πέντε ἔτη προστάτην ἔχων Μεγαρέα, οὐδὲ τὰ ὕρια τῆς χώρας αἰσχυρόμενος, ἀλλ' ἐν γειτόνων τῆς ἐκθρεψάσης αὐτὸν πατρίδος μετοικῶν.

Καὶ οὕτως αὐτοῦ κατεγνώκει αἰδίδιον φυγὴν, ὥστε μετα- 22
πεμφάμενος ἐντεῦθεν Ἀμύνταν τὸν τὴν ἀδελφὴν ἔχοντα αὐτοῦ τὴν πρεσβυτέραν καὶ τῶν φίλων Ἀντιγέννην Ξυπετεῶνα, καὶ δεηθεὶς τοῦ κηδεστοῦ πρίασθαι παρ' αὐτοῦ τάνδράποδα καὶ τὴν οἰκίαν, ἀποδόσθαι ταλάντου, καὶ ἀπὸ τούτου προσέταξε τοῖς τε χρήσταις ἀποδοῦναι τὰ ὀφειλόμενα καὶ τοὺς ἐράνους διενεγκεῖν, τὸ δὲ λοιπὸν αὐτῷ ἀποδοῦναι.

Ἄξιον δ' ἐστὶν ἐφ' οἷς μέλλω λέγειν ἀγανακτῆσαι καὶ 25-26
μισῆσαι τουτονὶ Λεωκράτην. οὐ γὰρ ἐξήρκεσε τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ καὶ τὰ χρήματα μόνον ὑπεκθέσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἱερὰ τὰ πατρῶα, ἃ τοῖς ὑμετέροις νομίμοις καὶ πατρίοις ἔθεσιν οἱ πρόγονοι παρέδωκαν αὐτῷ ἰδρυσάμενοι, ταῦτα μετεπέμφατο εἰς Μέγαρα καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς χώρας, οὐδὲ τὴν ἐπωνυμίαν τῶν πατρῶων ἱερῶν φοβηθεὶς, ὅτι ἐκ τῆς πατρίδος αὐτὰ κινήσας

συμφεύγειν αὐτῷ, ἐκλιπόντα τοὺς νεὼς καὶ τὴν χώραν, ἣν κατεῖχον, ἤξιωσε καὶ ἰδρῦσθαι ἐπὶ ξένης καὶ ἀλλοτρίας, καὶ εἶναι ὀθνεῖα τῇ χώρᾳ καὶ τοῖς νομίμοις τοῖς κατὰ τὴν Μεγαρέων πόλιν εἰθισμένοις. Καὶ οἱ μὲν πατέρες ὑμῶν, ὡς τῆς Ἀθηναῖς τὴν χώραν εἰληχυίας, ὁμώνυμον αὐτῇ τὴν πατρίδα προσηγόρευον Ἀθήνας, ἔν' οἱ τιμῶντες τὴν θεὸν τὴν ὁμώνυμον αὐτῇ πόλιν μὴ ἐγκαταλίπωσι· Λεωκράτης δ' οὔτε νομίμων οὔτε πατρίδος οὔθ' ἱερῶν φροντίσας τὸ καθ' αὐτὸν ἐξαγώγιμον ὑμῖν καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν βοήθειαν ἐποίησε.

§ 27 Καὶ οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτῷ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὴν πόλιν ἀδικῆσαι, ἀλλ' οἰκῶν ἐν Μεγάροις, οἷς παρ' ὑμῶν ἐξεκομίσατο χρήμασιν ἀφορμῇ χρώμενος, ἐκ τῆς Ἠπείρου παρὰ Κλεοπάτρας εἰς Λευκάδα ἐσιτήγει καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κόρινθον. καίτοι, ὦ ἄνδρες, καὶ περὶ τούτων οἱ ὑμέτεροι νόμοι τὰς ἐσχάτας τιμωρίας ὀρίζουσιν, ἐάν τις Ἀθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγῆσῃ ἢ ὡς ὑμᾶς· ἔπειτα τὸν προδόντα μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, σιτηγῆσαντα δὲ παρὰ τοὺς νόμους, μὴ φροντίσαντα δὲ μήτε ἱερῶν μήτε πατρίδος μήτε νόμων, τοῦτον ἔχοντες ὑπὸ τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ οὐκ ἀποκτενεῖτε καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ποιήσετε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ῥαθυμότατοι ἔσεσθε καὶ ἥκιστα ἐπὶ τοῖς δεινοῖς ὀργιζόμενοι.

(“Οτι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Λεωκράτης ἀναγνωρίζει τὸ ἐγκλημὰ του, ἀποδεικνύει τὸ γεγονὸς ὅτι, καίτοι τὸν προσεκάλεσα νὰ παραδώσῃ τοὺς δούλους του νὰ ὑποβληθοῦν εἰς ἀνάκρισιν, αὐτὸς ἡγήθη. Μὲ τὴν ἀρνησίν του αὐτὴν ὁμολογεῖ ἐμπράκτως, ὅτι εἶναι προδότης καὶ ἐπομένως ἄξιος νὰ ὑποστῇ τὴν ἐσχάτην τιμωρίαν.)

§ 36 Ἐν οἷς δὲ καιροῖς καὶ ἡλίκοις κινδύνοις τὴν πόλιν οὔσαν Λεωκράτης προδεδώκεν, ἀναμνησάμενος ὑμᾶς βούλομαι. καὶ μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα, γραμματεῦ, τὸ Ὑπερείδου καὶ ἀναγίγνωσκε

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ἀκούετε τοῦ ψηφίσματος, ὦ ἄνδρες, ὅτι τὴν βουλὴν τοὺς § 37 - 38 πεντακοσίους καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ χρηματιοῦσαν περὶ φυλακῆς τοῦ Πειραιῶς ἐν τοῖς ὅπλοις ἔδοξε καὶ πράττειν διασκευασμένην ὅ τι ἂν δοκῇ τῷ δήμῳ συμφέρον εἶναι. καίτοι, ὦ ἄνδρες, εἰ οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι ἔνεκα τοῦ βουλευέσθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐν τῇ τῶν στρατιωτῶν τάξει διέτριβον, ἄρ' ὑμῖν δοκοῦσι μικροὶ καὶ οἱ τυχόντες φόβοι τότε τὴν πόλιν κατασχεῖν; ἐν οἷς Λεωκράτης οὗτοσί καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς πόλεως ἀποδράς ὤχετο καὶ τὰ χρήματα τὰ ὑπάρχοντα ἐξεκόμισε καὶ τὰ ἱερὰ τὰ πατρῶα μετεπέμψατο καὶ εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἦλθεν, ὥστε κατὰ τὴν τούτου προαίρεσιν ἔρημοι μὲν ἦσαν οἱ νεώ, ἔρημοι δ' αἱ φυλακαὶ τῶν τειχῶν, ἐξελέλειπτο δὲ ἡ πόλις καὶ ἡ χώρα.

Καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὦ ἄνδρες, τίς οὐκ ἂν § 39-40 τὴν πόλιν ἠλέησεν, οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ καὶ ξένος ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἐπιδεδημηκώς; τίς δ' ἦν οὕτως ἢ μισόδημος τότ' ἢ μισαθῆναιος, ὅστις ἠδυνήθη ἂν ἄτακτον αὐτὸν ὑπομεῖναι ἰδεῖν; ἡνίκα ἡ μὲν ἤττα καὶ τὸ γεγονὸς πάθος τῷ δήμῳ προσηγγέλλετο, ὀρθὴ δ' ἦν ἡ πόλις ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, αἱ δ' ἐλπίδες τῆς σωτηρίας τῷ δήμῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντήκοντ' ἔτη γεγονόσι καθειστήκεσαν, ὁρᾷν δ' ἦν ἐπὶ μὲν τῶν θυρῶν γυναῖκας ἐλευθέρas περιφόβους κατεπτηχυίας καὶ πυνθανομένας, εἰ ζῶσι, τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρός, τὰς δ' ὑπὲρ πατρός, τὰς δ' ὑπὲρ ἀδελφῶν, ἀναξίως αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως ὀρωμένας, τῶν δ' ἀνδρῶν τοὺς τοῖς σώμασιν ἀπειρηκότες καὶ ταῖς ἡλικίαις πρεσβυτέρους καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ στρατεύεσθαι ἀφειμένους ἰδεῖν ἦν καθ' ὅλην τὴν πόλιν τότ' ἐπὶ γήρως ὁδῶ περιφθειρομένους, διπλᾶ τὰ ἱμάτια ἐμπεπορημένους;

Πολλῶν δὲ καὶ δεινῶν κατὰ τὴν πόλιν γιγνομένων καὶ § 41-42

πάντων τῶν πολιτῶν τὰ μέγιστα ἡτυχηκότων, μάλιστ' ἂν τις ἤλγησε καὶ ἐδάκρυσεν ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς, ἡνίχ' ὁρᾶν ἦν τὸν δῆμον ψηφισάμενον τοὺς μὲν δούλους ἐλευθέρους, τοὺς δὲ ξένους Ἀθηναίους, τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους· δὲ πρότερον ἐπὶ τῷ αὐτόχθων εἶναι καὶ ἐλεύθερος ἐσεμνύνετο. τοσαύτη δ' ἡ πόλις ἐκέχρητο μεταβολῇ, ὥστε πρότερον μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἐν δὲ τοῖς τότε χρόνοις ἀγαπᾶν, ἐὰν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἀσφαλῶς δύνηται διακινδυνεύσαι, καὶ πρότερον μὲν πολλῆς χώρας τῶν βαρβάρων ἐπάρχειν, τότε δὲ πρὸς Μακεδόνas ὑπὲρ τῆς ἰδίας κινδυνεύειν, καὶ τὸν δῆμον, ὃν πρότερον Λακεδαιμόνιοι καὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες Ἕλληνας βοηθὸν ἐπεκαλοῦντο, τοῦτον ἔδει τότε ἐξ Ἄνδρου καὶ Κέω καὶ Τροιζήνος καὶ Ἐπιδαύρου ἐπικουρίαν αὐτῷ μεταπέμψασθαι.

43-44 "Ὡστε, ὦ ἄνδρες, τὸν ἐν τοῖς τοιοῦτοις φόβοις καὶ τηλικούτοις κινδύνοις καὶ τοσαύτῃ αἰσχύνῃ ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν, καὶ μήτε ὅπλα θέμενον ὑπὲρ τῆς πατρίδος μήτε τὸ σῶμα παρασχόντα τάξει τοῖς στρατηγοῖς, ἀλλὰ φυγόντα καὶ προδόντα τὴν τοῦ δήμου σωτηρίαν, τίς ἂν ἡ δικαστὴς φιλόπολις καὶ εὐσεβεῖν βουλόμενος ψήφῳ ἀπολύσειεν, ἢ ρήτῳ κληθεὶς τῷ προδότῃ τῆς πόλεως βοηθήσειε, τὸν οὐδὲ συμπενηθῆσαι τὰς τῆς πατρίδος συμφορὰς τηλμήσαντα, οὐδὲ συμβεβλημένον οὐδὲν εἰς τὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ δήμου σωτηρίαν; καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οὐκ ἔστιν ἥτις ἡλικία οὐ παρέσχετο ἑαυτὴν εἰς τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν, ὅτε ἡ μὲν χώρα τὰ δένδρα συνεβάλλετο, οἱ δὲ τετελευτηκότες τὰς θήκας, οἱ δὲ νεώ τὰ ὅπλα. ἐπεμελοῦντο γὰρ οἱ μὲν τῆς τῶν τειχῶν κατασκευῆς, οἱ δὲ τῆς τῶν τάφρων, οἱ δὲ τῆς χαρακώσεως· οὐδεὶς δ' ἦν ἀργὸς τῶν ἐν τῇ πόλει. ἐφ' ὧν οὐδενὸς τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ παρέσχετο τάξει Λεωκράτης.

Ὦν εἰκὸς ὑμᾶς ἀναμνησθέντας τὸν μὴδὲ συνεπενεργεῖν ⁴⁵
 μὴδ' ἐπ' ἐκφορὰν ἐλθεῖν ἀξιῶσαντα τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
 καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας ἐν Χαιρωνείᾳ τελευτησάντων θανάτῳ
 ζημιῶσαι, ὥς τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος ἀτάφων ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν
 γεγεννημένων· ὧν οὗτος οὐδὲ τὰς θήκας παριῶν ῥσχύνθη ὀγδόῳ
 ἔτει τὴν πατρίδα αὐτῶν προσαγορεύων.

Περὶ ὧν, ὦ ἄνδρες, μικρῷ πλείω βούλομαι διελθεῖν, καὶ ⁴⁶
 ὑμῶν ἀκοῦσαι δέομαι καὶ μὴ νομίζειν ἄλλοτρίους εἶναι τοὺς
 τοιούτους λόγους τῶν δημοσίων ἀγώνων· αἱ γὰρ τῶν ἀγαθῶν
 ἀνδρῶν εὐλογίαι τὸν ἔλεγχον σαφῆ κατὰ τῶν τάναντία ἐπιτη-
 δευόντων ποιοῦσιν. ἔτι δὲ καὶ δίκαιον τὸν ἔπαινον, ὃς μόνος
 ἄθλον τῶν κινδύνων τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστί, τοῦτον, ἐπει-
 δὴ κἀκεῖνοι εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως τὰς ψυχὰς τὰς
 αὐτῶν ἀνήλωσαν, ἐν τοῖς δημοσίοις καὶ κοινοῖς ἀγῶσι τῆς
 πόλεως μὴ παραλιπεῖν.

Ἐκεῖνοι γὰρ τοῖς πολέμοις ἀπήντησαν ἐπὶ τοῖς ὁρίοις ⁴⁷⁻⁴⁸
 τῆς Βοιωτίας ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας μαχοῦμενοι,
 οὐκ ἐπὶ τοῖς τείχεσι τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχοντες, οὐδὲ
 τὴν χώραν κακῶς ποιεῖν προέμενοι τοῖς ἐχθροῖς, ἀλλὰ τὴν μὲν
 αὐτῶν ἀνδρείαν ἀσφαλεστέραν φυλακὴν εἶναι νομίζοντες τῶν
 λιθίνων περιβόλων, τὴν δὲ θρέψασαν αὐτοὺς αἰσχυρόμενοι πε-
 ριορᾶν πορθουμένην, εἰκότως· ὥσπερ γὰρ πρὸς τοὺς φύσει
 γεννησαντας καὶ τοὺς ποιητοὺς τῶν πατέρων οὐχ ὁμοίως ἔ-
 χουσιν ἅπαντες ταῖς εὐνοίαις, οὕτω καὶ πρὸς τὰς χώρας τὰς
 μὴ φύσει προσηκούσας, ἀλλ' ὕστερον ἐπικτήτους γενομένας
 καταδεέστερον διάκεινται. τοιαύταις δὲ γνώμαις χρησάμενοι,
 καὶ τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν ἐξ Ἰσου τῶν κινδύνων μετασχόντες,
 οὐχ ὁμοίως τῆς τύχης ἐκοινώνησαν· τῆς γὰρ ἀρετῆς οὐ ζῶντες
 ἀπολαύουσιν, ἀλλὰ τελευτήσαντες τὴν δόξαν καταλελοίπασιν,
 οὐχ ἡττηθέντες, ἀλλ' ἀποθανόντες ἐνθαπερ ἐτάχθησαν ὑπὲρ
 τῆς ἐλευθερίας ἀμύνοντες.

§ 49-50 Εἰ δὲ δεῖ καὶ παραδοξότατον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δέ, ἐκεῖ-
νοι νικῶντες ἀπέθανον· τὰ γὰρ ἄθλα τοῦ πολέμου τοῖς ἀγαθοῖς
ἀνδράσιν ἐστὶν ἐλευθερία καὶ ἀρετὴ· ταῦτα δὲ ἀμφοτέρω τοῖς
τελευτήσασιν ὑπάρχει. ἔπειτα δὲ οὐδ' οἷόν τ' ἐστὶν εἰπεῖν ἡττῇ-
σθαι τοὺς ταῖς διανοαῖς μὴ πτήξαντας τὸν τῶν ἐπιόντων φό-
βον· μόνους γὰρ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις καλῶς ἀποθνήσκοντας
οὐδ' ἂν εἰς ἡττᾶσθαι δικαίως φήσειε· τὴν γὰρ δουλείαν φεύ-
γοντες εὐκλεᾶ θάνατον αἰροῦνται. ἐδήλωσε δὲ ἡ τούτων τῶν
ἀνδρῶν ἀρετὴ· μόνοι γὰρ τῶν ἀπάντων τὴν τῆς Ἑλλάδος ἐλευ-
θερίαν ἐν τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν εἶχον· ἅμα γὰρ οὗτοί τε τὸν
βίον μετέλλαξαν καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς δουλείαν μετέπεσε·
συνετάφη γὰρ τοῖς τούτων σώμασιν ἡ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων
ἐλευθερία. ὅθεν καὶ φανερόν πᾶσιν ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολε-
μοῦντες, ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς ἐλευθερίας προκινδυνεύοντες. ὥστε,
ὦ ἄνδρες, οὐκ ἂν αἰσχυνθεῖην εἰπὼν στέφανον τῆς πατρίδος
εἶναι τὰς ἐκείνων ψυχάς.

§ 51 Καὶ δι' ἃ οὐκ ἀλόγως ἐπετήδευον, ἐπίστασθε, ὦ Ἀθη-
ναῖοι, μόνοι τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τιμᾶν· εὐρή-
σετε δὲ παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀθλητὰς ἀνακει-
μένους, παρ' ὑμῖν δὲ στρατηγούς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς τὸν τύραν-
νον ἀποκτείναντας· καὶ τοιούτους μὲν ἄνδρας οὐδ' ἐξ ἀπάσης
τῆς Ἑλλάδος ὀλίγους εὐρεῖν ῥάδιον, τοὺς δὲ τοὺς στεφανίτας
ἀγῶνας νενικηκότας εὐπετῶς πολλαχόθεν ἔστι γεγονότας ἰδεῖν.
ὥσπερ τοίνυν τοῖς εὐεργέταις μεγίστας τιμὰς ἀπονέμετε, οὕτω
δίκαιον καὶ τοὺς τὴν πατρίδα καταισχύνοντας καὶ προδιδόντας
ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις κολάζειν.

§ 52 Σκέψασθε δ', ὦ ἄνδρες, ὅτι οὐδ' ἐν ὑμῖν ἐστὶν ἀποψηφίσα-
σθαι Λεωκράτους τουτουί, τὰ δίκαια ποιοῦσι. τὸ γὰρ ἀδίκημα
τοῦτο κεκριμένον ἐστὶ καὶ κατεγνωσμένον. ἡ μὲν γὰρ ἐν Ἀ-
ρείῳ πάγῳ βουλή—καὶ μηδεὶς μοι θορυβήσῃ· ταύτην γὰρ ὑπο-
λαμβάνω μεγίστην τότε γενέσθαι τῇ πόλει σωτηρίαν—τοὺς φυ-

γόντας τὴν πατρίδα καὶ ἐγκαταλιπόντας τότε τοῖς πολεμίοις λαβοῦσα ἀπέκτεινε. καίτοι, ὦ ἄνδρες, μὴ νομίζετε τοὺς τὰ τῶν ἄλλων φονικὰ ἀδικήματα ὀσιώτατα δικάζοντας αὐτοὺς ἂν εἶς τινα τῶν πολιτῶν τοιοῦτόν τι παρανομήσαι.

Ἄλλὰ μὴν Αὐτολύκου γε ὑμεῖς κατεψηφίσασθε μείναντος § 53 - 54 μὲν αὐτοῦ ἐν τοῖς κινδύνοις, ἔχοντος δ' αἰτίαν τοὺς υἱεῖς καὶ τὴν γυναῖκα ὑπεκθέσθαι, καὶ ἐτιμωρήσασθε. καίτοι εἰ τὸν τοὺς ἀχρήστους εἰς τὸν πόλεμον ὑπεκθέσθαι αἰτίαν ἔχοντα ἐτιμωρήσασθε, τί δεῖ πάσχειν, ὅστις ἀνὴρ ὢν οὐκ ἀπέδωκε τὰ τροφεῖα τῇ πατρίδι; ἔτι δὲ ὁ δῆμος, δεινὸν ἡγησάμενος εἶναι τὸ γιγνόμενον, ἐψηφίσατο ἐνόχους εἶναι τῇ προδοσίᾳ τοὺς φεύγοντας τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον, ἀξίους εἶναι νομίζων τῆς ἐσχάτης τιμωρίας. ἃ δὴ κατέγνωσται μὲν παρὰ τῷ δικαιοτάτῳ συνεδρίῳ, κατεψήφισται δ' ὑφ' ὑμῶν τῶν δικάζειν λαχόντων, ὁμολογεῖται δὲ παρὰ τῷ δήμῳ τῆς μεγίστης ἄξια εἶναι τιμωρίας, τούτοις ὑμεῖς ἐναντία ψηφιεῖσθε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ἔσεσθε ἀγνωμονέστατοι καὶ ἐλαχίστους ἔξετε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν κινδυνεύοντας.

"Ἡξει δ' ἴσως ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λόγον φερόμενος, ὃν αὐτῷ § 59 - 60 συμβεβουλεύκασί τινες τῶν συνηγόντων, ὡς οὐκ ἔνοχός ἐστι τῇ προδοσίᾳ· οὔτε γὰρ νεωρίων κύριος οὔτε πυλῶν οὔτε στρατοπέδων οὔθ' ὅλως τῶν τῆς πόλεως οὐδενός. ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι τοὺς μὲν τούτων κυρίους μέρος ἂν τι προδοῦναι τῆς ὑμετέρας δυνάμεως, τουτοῖ δ' ὅλην ἐκδοτον ποιῆσαι τὴν πόλιν. ἔτι δ' οἱ μὲν τοὺς ζῶντας μόνον ἀδικοῦσι προδιδόντες, οὗτος δὲ καὶ τοὺς τετελευτηκότας καὶ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἱερὰ τῶν πατρίων νομίμων ἀποστερῶν. καὶ ὑπὸ μὲν ἐκείνων προδοθεῖσαν οἰκεῖσθαι ἂν συνέβαινε δούλην οὔσαν τὴν πόλιν, ὃν δὲ τρόπον οὗτος ἐξέλιπεν, ἀοίκητον ἂν γενέσθαι. ἔτι δὲ ἐκ μὲν τοῦ κακῶς πράττειν τὰς πόλεις μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον εἰκός ἐστιν, ἐκ δὲ τοῦ παντάπασι γενέσθαι ἀνάστατον καὶ τῶν κοινῶν ἐλπίδων στερη-

θῆναι. ὥσπερ γὰρ ἀνθρώπων ζῶντι μὲν ἐλπίς ἐκ τοῦ κακῶς πρά-
ξαι μεταπεσεῖν, τελευτήσαντι δὲ συναναιρεῖται πάντα, δι' ὧν
ἂν τις εὐδαιμονήσκειν, οὕτω καὶ περὶ τὰς πόλεις συμβαίνει
πέρας ἔχειν τὴν ἀτυχίαν, ὅταν ἀνάστατοι γένωνται. εἰ γὰρ δεῖ
τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, πόλεως ἐστὶ θάνατος ἀνάστατον γενέσθαι.

61 - 62 Τεκμήριον δὲ μέγιστον· ἡμῶν γὰρ ἡ πόλις τὸ μὲν παλαιὸν
ὑπὸ τῶν τυράννων κατεδουλώθη, τὸ δ' ὕστερον ὑπὸ τῶν τριά-
κοντα, καὶ ὑπὸ Λακεδαιμονίων τὰ τεῖχη καθηρέθη· καὶ ἐκ τού-
των ὅμως ἀμφοτέρων ἡλευθερώθημεν καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων
εὐδαιμονίας ἡξιώθημεν προστάται γενέσθαι· ἀλλ' οὐχ ὅσαι πώ-
ποτ' ἀνάστατοι γεγόνασι. τοῦτο μὲν γάρ, εἰ καὶ παλαιότερον
εἰπεῖν ἐστὶ, τὴν Τροίαν τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι μεγίστη γεγενη-
μένη τῶν τότε πόλεων καὶ πάσης ἐπάρξασα τῆς Ἀσίας, ὡς
ἅπαξ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατεσκάφη, τὸν αἰῶνα ἀοίκητός ἐστι;
τοῦτο δὲ Μεσσήνην πενταχοσίοις ἔτεσιν ὕστερον ἐκ τῶν τυ-
χόντων ἀνθρώπων συνοικισθεῖσαν;

(Ἴσως ὁμως ὁ Λεωκράτης ιολμήσῃ νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι τὸ ἀδί-
κημά του εἶναι ἀσήμαντον, διότι ἡ σωτηρία τῆς πόλεως δὲν ἐξηρτάτο
ἀπὸ ἑνα ἀνθρώπου. Ἡ δικαιολογία αὐτὴ εἶναι ἀστήρικτος. Ἡ πα-
τρις εἶναι ἄθροισμα ἀτόμων, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει χρέος νὰ τὴν
προστατεύῃ εἰς τοὺς κινδύνους της. Ἄλλως δὲ προκειμένου νὰ ἐκτιμή-
σωμεν τὴν βαρύτητα τῶν ἀδικημάτων τῆς προδοσίας, δὲν πρέπει νὰ
λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ μέγεθος τοῦ διαπραχθέντος ἐγκλήματος, ἀλλ'
αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν πράξιν, τὴν φύσιν της καὶ τὰς συνεπείας της.
Αἱ πράξεις τῆς προδοσίας εἶναι κατὰ φύσιν ὅμοιαι. Διὰ τοῦτο ἡ ἰδία
ποινὴ πρέπει νὰ ἐπιβάλλεται εἰς ὅλους τοὺς προδότας, μεγάλους ἢ
μικροὺς. Εἶναι ἐν τούτοις ἐνδεχόμενον νὰ προβάλῃ ὁ κατηγορούμενος
τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι ἡ φυγὴ δὲν εἶναι προδοσία, ἀφοῦ καὶ οἱ πρόγο-
νοί μας κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ξέρξου ἔφυγον εἰς τὴν Σαλαμίνα. Ὁ
ἰσχυρισμὸς αὐτὸς μόνον τὴν ὁργὴν ἡμπορεῖ νὰ προκαλέσῃ. Ὁ παραλ-
ληλισμὸς τοῦ τιμιωτάτου καὶ ἠθικωτάτου ἐκείνου ἔργου πρὸς τὴν ἀτι-
μωτικὴν πράξιν τοῦ Λεωκράτους εἶναι ἀνόητος καὶ ἀποτελεῖ πρό-

κλησιν εἰς τὴν νοημοσύνην σας. Οἱ πρόγονοί μας δὲν ἔφυγον, διὰ τὰ σώσουν τὸ σαρκίον των, ὅπως ὁ Λεωκράτης, ἀλλ' ἀπεχώρησαν εἰς καταλλήλοτερον ἔδαφος, διὰ τὰ διεξαγάγουν ἀπὸ ἐκεῖ ἀποτελεσματικώτερον τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ ἐπιδρομέως.)

Καίτοι ὑμεῖς τίνα τρόπον νενομίκατε περὶ τούτων, καὶ § 75-77
 πῶς ἔχετε ταῖς διανοίαις, θεωρήσατε. ἄξιον γὰρ ὅμως καίπερ
 πρὸς εἰδότας διελθεῖν· ἐγκώμιον γὰρ νῆ τὴν Ἀθηναίων εἰσι τῆς
 πόλεως οἱ παλαιοὶ καὶ τὰ ἔθνη τῶν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα κατα-
 σκευασάντων, οἷς ἂν προσέχητε, τὰ δίκαια ποιήσετε καὶ πᾶ-
 σιν ἀνθρώποις σεμνοὶ καὶ ἄξιοι τῆς πόλεως δόξετ' εἶναι. ὑμῖν
 γὰρ ἔστιν ὄρκος, ὃν ὁμνύουσι πάντες οἱ πολῖται, ἐπειδὴν εἰς
 τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον ἐγγραφῶσι καὶ ἔφηβοι γένωνται,
 μήτε τὰ ἱερὰ ὄπλα καταισχυνεῖν μήτε τὴν τάξιν λείψειν, ἀμυ-
 νεῖν δὲ τῇ πατρίδι καὶ ἀμείνω παραδώσειν· ὃν εἰ μὲν ὁμώμοκε
 Λεωκράτης, φανερώς ἐπιώρκηκε, καὶ οὐ μόνον ὑμᾶς ἡδίκη-
 κεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ θεῖον ἡσέβηκεν· εἰ δὲ μὴ ὁμώμοκεν, εὐ-
 θύς δῆλός ἐστι παρεσκευασμένος οὐδὲν ποιήσειν τῶν δεόν-
 των, ἀνθ' ὧν δικαίως ἂν αὐτὸν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν
 θεῶν τιμωρήσασθε. βούλομαι δὲ ὑμᾶς ἀκοῦσαι τοῦ ὄρκου.
 Λέγε, γραμμχτεῦ.

ΟΡΚΟΣ. Οὐ καταισχνῶ ὄπλα τὰ ἱερὰ, οὐδ' ἐγκα-
 ταλείψω τὸν παραστάτην, ὅτω ἂν στοιχίσω· ἀμνῶ δὲ καὶ
 ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὁσίων καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν. τὴν πατρίδα
 δὲ οὐκ ἐλάσσω παραδώσω, πλείω δὲ καὶ ἀρείω ὅσης ἂν παρα-
 δέξωμαι. καὶ εὐηκοήσω τῶν αἰεὶ κρινόντων, καὶ τοῖς θεσμοῖς
 τοῖς ἰδρυνμένοις πείσομαι καὶ οὔστινας ἂν ἄλλους τὸ πλῆθος
 ἰδρύνῃται ὁμοφρόνως· καὶ ἂν τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμοὺς ἢ μὴ
 πείθεται, οὐκ ἐπιτρέψω, ἀμνῶ δὲ καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν·
 καὶ ἱερὰ τὰ πάτρια τιμήσω. Ἱστορες τούτων Ἀγλαυρος,
 Ἐννάλιος, Ζεύς, Ἀδξώ, Θαλλώ, Ἡγεμόνη.

§ 78 Καλός γε, ὦ ἄνδρες, καὶ ὅσιος ὁ ὅρκος. παρὰ τοῦτον τοίνυν ἅπαντα πεποίηκε Λεωκράτης. καίτοι πῶς ἂν ἄνθρωπος γένοιτο ἀνοσιώτερος ἢ μᾶλλον προδότης τῆς πατρίδος; τίνα δ' ἂν τρόπον ὅπλα καταισχύνειέ τις μᾶλλον, ἢ εἰ λαβεῖν μὴ θέλοι καὶ τοὺς πολεμίους ἀμύνασθαι; πῶς δ' οὐ καὶ τὸν παραστάτην καὶ τὴν τάξιν λείλοιπεν ὁ μὴδὲ τάξαι τὸ σῶμα παρασχών; ποῦ δ' ὑπὲρ ὁσίων καὶ ἱερῶν ἤμυνεν ἂν ὁ μὴδένα κίνδυνον ὑπομείνας; τίνι δ' ἂν τὴν πατρίδα παρέδωκε μερίζονα προδοσίᾳ; τὸ γὰρ τούτου μέρος ἐκλειψιμένη τοῖς πολεμίους ὑποχείριός ἐστιν. εἴτα τοῦτον οὐκ ἀποκτενεῖτε τὸν ἀπάσαις ταῖς ἀδικίαις ἔνοχον ὄντα; τίνας οὖν τιμωρήσεσθε; τοὺς ἔν τι τούτων ἡμαρτηκότας; ῥάδιον ἔσται παρ' ὑμῖν ἄρα μεγάλα ἀδικεῖν, εἰ φανεῖσθε ἐπὶ τοῖς μικροῖς μᾶλλον ὀργιζόμενοι.

§ 79 Καὶ μὲν, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦθ' ὑμᾶς δεῖ μαθεῖν, ὅτι τὸ συνέχον τὴν δημοκρατίαν ὅρκος ἐστί. τρία γὰρ ἐστίν, ἐξ ὧν ἡ πολιτεία συνέστηκεν, ὁ ἄρχων, ὁ δικαστής, ὁ ἰδιώτης. τούτων τοίνυν ἕκαστος ταύτην πίστιν δίδωσιν, εἰκότως· τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους πολλοὶ ἤδη ἐξαπατήσαντες καὶ διαλαθόντες οὐ μόνον τῶν παρόντων κινδύνων ἀπελύθησαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἀθῶοι τῶν ἀδικημάτων τούτων εἰσὶ· τοὺς δὲ θεοὺς οὐτ' ἂν ἐπιорκήσας τις λάθοι οὐτ' ἂν ἐκφύγοι τὴν ἀπ' αὐτῶν τιμωρίαν, ἀλλ' εἰ μὴ αὐτός, οἱ παῖδές γε καὶ τὸ γένος ἅπαν τὸ τοῦ ἐπιорκήσαντος μεγάλους ἀτυχήμασι περιπίπτει.

§ 80-81 Διόπερ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ταύτην πίστιν ἔδωσαν αὐτοῖς ἐν Πλαταιαῖς πάντες οἱ Ἕλληνες, ὅτε ἐμελλον παραταξάμενοι μάχεσθαι πρὸς τὴν Ξέρξου δύναμιν, οὐ παρ' αὐτῶν εὐρόντες, ἀλλὰ μιμησάμενοι τὸν παρ' ὑμῖν εἰθισμένον ὅρκον, ὃν ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. καὶ γὰρ παλαιῶν ὄντων τῶν τότε πεπραγμένων ὅμως ἀτεχνῶς ἐστὶν ἐν τοῖς πεπραγμένοις ἰδεῖν τὴν ἐκείνων ἀρετὴν. Καὶ μοι ἀναγίνωσκε αὐτόν.

Ο Ρ Κ Ο Σ. Οὐ ποιήσομαι περὶ πλείονος τὸ ζῆν τῆς ἐλευθερίας, οὐδ' ἐγκαταλείψω τοὺς ἡγεμόνας οὔτε ζῶντας οὔτε ἀποθανόντας, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας τῶν συμμάχων ἅπαντας θάψω. καὶ κρατήσας τῷ πολέμῳ τοὺς βαρβάρους τῶν μὲν μαχεσαμένων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πόλεων οὐδεμίαν ἀνάστατον ποιήσω· τὰς δὲ τὰ τοῦ βαρβάρου προελομένας ἀπάσας δεκατεύσω· καὶ τῶν ἱερῶν τῶν ἐμπρησθέντων καὶ καταβληθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων οὐδὲν ἀνοικοδομήσω παντάπασι, ἀλλ' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγιννομένοις ἐάσω καταλείπεσθαι τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεβείας.

Οὕτω τοίνυν, ὦ ἄνδρες, σφόδρα ἐνέμειναν ἐν τούτῳ πάν- § 82
τες, ὥστε καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν μεθ' ἑαυτῶν ἔσχον βοηθόν, καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἀνδρῶν ἀγαθῶν γενομένων πρὸς τὸν κίνδυνον μάλιστα ἡ πόλις ὑμῶν εὐδοκίμησεν. ὁ καὶ πάντων ἂν εἴη δεινότατον, τοὺς μὲν προγόνους ὑμῶν ἀποθνήσκειν τολμᾶν, ὥστε μὴ τὴν πόλιν ἀδοξεῖν, ὑμᾶς δὲ μὴ κολάζειν τοὺς καταισχύναντας αὐτήν, ἀλλὰ περιορᾶν τὴν κοινὴν καὶ μετὰ πολλῶν πόνων συνειλεγμένην εὐκλειαν, ταύτην διὰ τὴν τῶν τοιούτων ἀνδρῶν πονηρίαν καταλυομένην. καίτοι, ὦ ἄνδρες, μόνοις ὑμῖν τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἔστιν οὐδὲν τούτων περιιδεῖν.

Βούλομαι δὲ μικρὰ τῶν παλαιῶν ὑμῖν διελθεῖν, οἷς παρα- § 83
δείγμασι χρώμενοι καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων βέλτιον βουλευέσθε. τοῦτο γὰρ ἔχει μέγιστον ἡ πόλις ἡμῶν ἀγαθόν, ὅτι τῶν καλῶν ἔργων παράδειγμα τοῖς Ἑλλησι γέγονεν· ὅσον γὰρ τῷ χρόνῳ πασῶν ἐστὶν ἀρχαιοτάτη, τοσοῦτον οἱ πρόγονοι ἡμῶν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀρετῇ διενηνόχασιν.

Ἐπὶ Κόδρου γὰρ βασιλεύοντος Πελοποννησίους γενομέ- § 84 - 85
νης ἀφορίας κατὰ τὴν χώραν αὐτῶν ἔδοξε στρατεύειν ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν, καὶ ἡμῶν τοὺς προγόνους ἐξαναστήσαντας κατα-

νείμασθαι τὴν χώραν. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δελφοὺς ἀποστείλαντες τὸν θεὸν ἐπηρώτων, εἰ λήψονται τὰς Ἀθήνας. ἀνελόντος δὲ τοῦ θεοῦ αὐτοῖς, ὅτι τὴν πόλιν αἰρήσουσιν, ἐὰν μὴ τὸν βασιλέα τῶν Ἀθηναίων Κόδρον ἀποκτείνωσιν, ἐστράτευον ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. Κλεόμαντις δὲ τῶν Δελφῶν τις πυθόμενος τὸ χρηστήριον δι' ἀπορρήτων ἐξήγγειλε τοῖς Ἀθηναίοις· οὕτως οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ὡς ἔοικε, καὶ τοὺς ἔξωθεν ἀνθρώπους εὐνοὺς ἔχοντες διετέλουν. ἐμβαλόντων δὲ τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν Ἀττικὴν τί ποιοῦσιν οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ἄνδρες δικασταί; οὐ καταλιπόντες τὴν χώραν, ὥσπερ Λεωκράτης, ὥχοντο, οὐδ' ἔκδοτον τὴν θρεψαμένην καὶ τὰ ἱερὰ τοῖς πολεμίοις παρέδωκαν, ἀλλ' ὀλίγοι ὄντες κατακλεισθέντες ἐπολιορκοῦντο καὶ διεκαρτέρουν εἰς τὴν πατρίδα.

§ 86 - 87 Καὶ οὕτως ἦσαν, ὧ ἄνδρες, γενναῖοι οἱ τότε βασιλεύοντες, ὥστε προηροῦντο ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς τῶν ἀρχομένων σωτηρίας μᾶλλον ἢ ζῶντες ἐτέραν μεταλλάξαι τὴν χώραν. φασὶ γοῦν τὸν Κόδρον παραγγείλαντα τοῖς Ἀθηναίοις προσέχειν ὅταν τελευτήσῃ τὸν βίον, λαβόντα πτωχικὴν στολὴν, ὅπως ἂν ἀπατήσῃ τοὺς πολεμίους, κατὰ τὰς πύλας ὑποδύντα φρύγανα συλλέγειν πρὸ τῆς πόλεως· προσελθόντων δ' αὐτῷ δυοῖν ἀνδροῖν ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πυκθανομένων, τὸν ἕτερον αὐτῶν ἀποκτείνει τῷ δρεπάνῳ προσπεσόντα· τὸν δὲ περιλελειμμένον, παροξυνθέντα τῷ Κόδρῳ καὶ νομίσαντα πτωχὸν εἶναι σπασάμενον τὸ ξίφος ἀποκτείνει τὸν Κόδρον. τούτων δὲ γενομένων οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κήρυκα πέμψαντες ἡξίουσιν δοῦναι τὸν βασιλέα θάψαι, λέγοντες αὐτοῖς ἅπασαν τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τοῦτον μὲν ἀπέδωσαν, γνόντες δέ, ὡς οὐκέτι δυνατόν αὐτοῖς τὴν χώραν κατασχεῖν ἀπεχώρησαν. τῷ δὲ Κλεομάντει τῷ Δελφῷ ἡ πόλις αὐτῷ τε καὶ ἐκγόνοις ἐν Πρυτανεῖᾳ αἰδίδιον σίτησιν ἔδωσαν.

§ 88 - 89 Ἄρα γε ὁμοίως ἐφίλουν τὴν πατρίδα Λεωκράται οἱ τότε

βασιλεύοντες, οἳ γε προηροῦντο τοὺς πολεμίους ἐξαπατῶντες ἀποθνήσκειν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τὴν ἰδίαν ψυχὴν ἀντὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀντικαταλλάττεσθαι; τοιγαροῦν μονώτατοι ἐπώνυμοι τῆς χώρας εἰσὶν, ἰσοθέων τιμῶν τετυχηκότες, εἰκότως ὑπὲρ ἧς γὰρ οὕτω σφόδρα ἐσπούδαζον, δικαίως ταύτην καὶ τεθνεῶτες ἐκληρονόμουν. ἀλλὰ Λεωκράτης οὔτε ζῶν οὔτε τεθνεῶς δικαίως ἂν αὐτῆς μετὰσχοι, μονώτατος δ' ἂν προσηκόντως ἐξορισθείη τῆς χώρας, ἣν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίους ὥχετο· οὐδὲ γὰρ καλὸν τὴν αὐτὴν καλύπτειν τοὺς τῇ ἀρετῇ διαφέροντας καὶ τὸν ἀκίστον πάντων ἀνθρώπων.

Καίτοι γ' ἐπεχείρησεν εἰπεῖν, ὃ καὶ νῦν ἴσως ἐρεῖ πρὸς § 90-91
 ὑμᾶς, ὥς οὐκ ἂν ποτε ὑπέμεινε τὸν ἀγῶνα τοῦτον συνειδὼς ἑαυτῷ τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένῳ· ὥσπερ οὐ πάντας καὶ τοὺς κλέπτοντας καὶ ἱεροσυλοῦντας τούτῳ τῷ τεκμηρίῳ χρωμένους· οὐ γὰρ τοῦ πράγματός ἐστι σημεῖον, ὥς οὐ πεποιθήκασιν, ἀλλὰ τῆς ἀναιδείας, ἣν ἔχουσιν. οὐ γὰρ τοῦτο δεῖ λέγειν, ἀλλ' ὥς οὐκ ἐξέπλευσεν οὐδὲ τὴν πόλιν ἐγκατέλιπεν, οὐδ' ἐν Μεγάρους κατώκησε· ταῦτά ἐστι τεκμήρια τοῦ πράγματος, ἐπεὶ γε τὸ ἐλθεῖν τοῦτον, οἷμαι θεὸν τινα αὐτὸν ἐπ' αὐτὴν ἀγαγεῖν τὴν τιμωρίαν, ἵν', ἐπειδὴ τὸν εὐκλεᾶ κίνδυνον ἔφυγε, τοῦ ἀκλεοῦς καὶ ἀδόξου θανάτου τύχοι, καὶ οὓς προὔδωκε, τούτοις ὑποχείριον αὐτὸν καταστήσειεν. ἐτέρωθι μὲν γὰρ ἀτυχῶν οὕτω δῆλον, εἰ διὰ ταῦτα δίκην δίδωσιν· ἐνταῦθα δὲ παρ' οἷς προὔδωκε, φανερόν ἐστιν, ὅτι τῶν αὐτοῦ παρανομημάτων ὑπέχει ταύτην τὴν τιμωρίαν. οἱ γὰρ θεοὶ οὐδὲν πρότερον ποιοῦσιν ἢ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν παράγουσι.

Τίς γὰρ οὐ μέμνηται τῶν πρεσβυτέρων ἢ τῶν νεωτέρων § 93
 οὐκ ἀκήκοε Καλλίστρατον, οὗ θάνατον ἡ πόλις κατέγνω, τοῦτον φυγόντα καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀκούσαντα ὅτι, ἂν ἔλθῃ Ἀθήναζε, τεύξεται τῶν νόμων, ἀφικόμενον καὶ ἐπὶ τὸν βωμὸν τῶν δώδεκα θεῶν καταφυγόντα καὶ οὐδὲν ἥττον ὑπὸ § 102-103

τῆς πόλεως ἀποθανόντα; δικαίως· τὸ γὰρ τῶν νόμων τοῖς ἡδικηκόσι τυχεῖν τιμωρία ἐστίν. ὁ δέ γε θεὸς ὀρθῶς ἀπέδωκε τοῖς ἡδικημένοις κολάσαι τὸν αἵτιον· δεινὸν γὰρ ἂν εἶη, εἰ ταῦτα σημαίνει τοῖς εὐσεβέσι καὶ τοῖς κακούργοις.

§ 94 Ἡγοῦμαι δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, τὴν τῶν θεῶν ἐπιμέλειαν πάσας μὲν τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ἐπισκοπεῖν, μάλιστα δὲ τὴν περὶ τοὺς γονέας καὶ τοὺς τετελευτηκότας καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐσέβειαν, εἰκότως· παρ' ὧν γὰρ τὴν ἀρχὴν τοῦ ζῆν εἰλήφαμεν καὶ πλεῖστα ἀγαθὰ πεπόνθαμεν, εἰς τούτους μὴ ὅτι ἀμαρτεῖν, ἀλλ' ὅτι μὴ εὐεργετοῦντας τὸν αὐτῶν βίον καταναλῶσαι μέγιστον ἀσέβημά ἐστι.

§ 95 - 96 Λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ — εἰ γὰρ καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἀρμόσει καὶ νῦν ἅπασι τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι—ἐκ τῆς Αἴτνης ρύακα πυρὸς γενέσθαι· τοῦτον δὲ ρεῖν φασιν ἐπὶ τὴν ἄλλην χώραν καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὀρμῆσαι πρὸς φυγὴν τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας, ἓνα δὲ τινὰ τῶν νεωτέρων, ὀρῶντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα καὶ οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν, ἀλλ' ἐγκαταλαμβανόμενον, ἀράμενον φέρειν. φορτίου δ', οἴμαι, προσγενομένου καὶ αὐτὸς ἐγκατελήφθη. ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον, ὅτι τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει. λέγεται γὰρ κύκλω τὸν τόπον ἐκεῖνον περιρρεῦσαι τὸ πῦρ καὶ σωθῆναι τούτους μόνους, ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χωρὸν· τοὺς δὲ ταχεῖαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους καὶ τοὺς ἑαυτῶν γονέας ἅπαντας ἐγκαταλιπόντας ἀπολέσθαι.

§ 97 Ὡστε καὶ ὑμᾶς δεῖ τὴν παρὰ θεῶν ἔχοντας μαρτυρίαν ὁμογνωμόνως τοῦτον κολάζειν τὸν ἅπασι τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν ἔνοχον ὄντα κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος· τοὺς μὲν γὰρ θεοὺς τὰς πατρίους τιμὰς ἀπεστέρηκε, τοὺς δὲ γονέας τοῖς πολεμίους

ἐγκατέλιπε, τοὺς δὲ τετελευτηκότας τῶν νομίμων οὐκ εἶσασε τυχεῖν.

Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τῶν Ὀμήρου παρασχέσθαι ἐπῶν § 102 - 103
οὕτω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον εἶναι ποιητὴν, ὥστε νόμον ἔθεντο καθ' ἐκάστην πεντετηρίδα τῶν Παναθηναίων μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν ῥαψωδεῖσθαι τὰ ἔπη, ἐπιδείξιν ποιούμενοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων προηροῦντο, εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ νόμοι διὰ τὴν συντομίαν οὐ διδάσκουσιν, ἀλλ' ἐπιτάττουσιν, ἃ δεῖ ποιεῖν, οἱ δὲ ποιηταὶ μιμούμενοι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων ἐκλεξάμενοι, μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως τοὺς ἀνθρώπους συμπεύθουσιν. Ἐκτωρ γὰρ τοῖς Τρωσὶ παρακελευόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος τάδε εἶρηκεν·

ἀλλὰ μάχεσθ' ἐπὶ νηυσὶ διαμπερές· ὃς δέ κεν ὑμέων
βλήμενος ἦε τυπεῖς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπῃ,
τεθνάτω. οὐ οἱ ἀεικὲς ἀμνησμένῳ περὶ πάτρης
τεθνάμεν· ἀλλ' ἄλοχός τε σόη καὶ νήπια τέκνα,
καὶ κλῆρος καὶ οἶκος ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοὶ
οἴχωνται σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

Τούτων τῶν ἐπῶν ἀκούοντες, ὧ ἄνδρες, οἱ πρόγονοι ὑμῶν § 104
καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ζηλοῦντες οὕτως ἔσχον πρὸς ἀρετὴν, ὥστε οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος ὡς κοινῆς ἤθελον ἀποθνήσκειν. οἱ γοῦν ἐν Μαραθῶνι παραταξάμενοι τοῖς βαρβάροις τὸν ἐξ ἀπάσης τῆς Ἀσίας στόλον ἐκράτησαν, τοῖς ἰδίοις κινδύνοις κοινὴν ἄδειαν ἅπασιν τοῖς Ἕλλησι κτώμενοι, οὐκ ἐπὶ τῇ δόξῃ μέγα φρονοῦντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ταύτης ἄξια πράττειν, τῶν μὲν Ἑλλήνων προστάτας, τῶν δὲ βαρβάρων δεσπότας ἑαυτοὺς καθιστάντες· οὐ γὰρ λόγῳ τὴν ἀρετὴν ἐπετέθηδον, ἀλλ' ἔργῳ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο.

Οἱ μὲν δὴ πρόγονοι τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, οἳ πρῶτοι § 108 - 109

τῆς Ἀττικῆς ἐπέβησαν, καὶ καταφανῇ ἐποίησαν τὴν ἀνδρείαν τοῦ πλούτου καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περιγιγνομένην. Λακεδαιμόνιοι δ' ἐν Θερμοπύλαις παραταξάμενοι ταῖς μὲν τύχαις οὐχ ὁμοίαις ἐχρήσαντο, τῇ δ' ἀνδρείᾳ πολὺ πάντων διήνεγκαν. τοιγαροῦν ἐπὶ τοῖς ἥραιοις μαρτύριά ἐστιν ἰδεῖν τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ἀναγεγραμμένα ἀληθῆ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, ἐκείνοις μὲν·

ὦ ξεῖν', ἄγγειλον Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις,

τοὺς δὲ ὑμετέροις προγόνους·

Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι
χρυσοφόρων Μῆδων ἐστόρεσαν δύναμιν.

§ 110 Ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ μνημονεύεσθαι καλὰ καὶ τοῖς πράξασιν ἔπαινος καὶ τῇ πόλει δόξα ἀείμνηστος· ἀλλ' οὐχ ὁ Λεωκράτης πεποίηκεν, ἀλλ' ἐκὼν τὴν ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος συνηθορισμένην τῇ πόλει δόξαν κατήσχυεν. ἐὰν μὲν οὖν ἀποκτείνητε αὐτόν, δόξετε πᾶσι τοῖς Ἑλλησι καὶ ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων μισεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ τοὺς προγόνους τῆς παλαιᾶς δόξης ἀποστερήσετε καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας μεγάλη βλάβη· οἱ γὰρ ἐκείνους μὴ θαυμάζοντες τοῦτον πειράσσονται μιμεῖσθαι, νομίζοντες ἐκεῖνα μὲν παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐδοκιμεῖν, παρὰ δ' ὑμῖν ἀναίδειαν καὶ προδοσίαν καὶ δειλίαν κεκρίσθαι κάλλιστον.

(Ἀνάλογον μὲ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα ἠσθάνοντο οἱ πρόγονοί μας τὸ μῖσος κατὰ τῶν προδοτῶν. Πρὸς ἀπόδειξιν αὐτοῦ ἀρκοῦν δύο παραδείγματα. Τὸ ἐν ἀναφέρεται εἰς τὸν στρατηγὸν Φρύνιχον, τὸ ἄλλο εἰς τὸν Ἰππαρχον, συγγενῇ τῶν Πεισιστρατιδῶν. Ἐπειδὴ ὁ πρῶτος ὑπῆρξε πρωτεργάτης τῆς μεταβολῆς τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος εἰς �λιγαρχίαν (411), ὁ δῆμος ὄχι μόνον δὲν ἐτιμώρησε

τοὺς φονεῖς του, ἀλλ' ἐξέθαψε καὶ τὰ ὀστέα του καὶ τὰ ἔρριψεν ἔξω τῶν συνόρων τῆς Ἀττικῆς. Τὸν Ἰππαρχον ἐξ ἄλλων, ὁ ὁποῖος κατηγορήθη διὰ προδοσίαν, ἀλλὰ φεύγων δὲν προσήλθε νὰ δικασθῇ, ἡ πόλις ἐτιμώρησε μὲ βαρυτάτην ἥθικὴν ποινήν. Ἀνέλυσε τὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως χάλκινον ἀνδριάντα του καὶ κατεσκεύασε στήλην, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀνέγραφεν ἔκτοτε τὰ ὀνόματα τῶν ἀνοσίων καὶ τῶν κακούργων, καὶ πρῶτον - πρῶτον τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ Ἰππάρχου.)

Λαβὲ δ' αὐτοῖς καὶ τὸ ψήφισμα περὶ τῶν εἰς Δεκέλειαν § 120
μεταστάντων, ὅτε ὁ δῆμος ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπολιορκεῖτο, ὅπως εἰδῶσιν, ὅτι περὶ τῶν προδοτῶν οἱ πρόγονοι ὁμοίας καὶ ἀκολούθους ἀλλήλαις τὰς τιμωρίας ἐποιοῦντο. ἀναγίγνωσκε, γραμματεῦ.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, καὶ τούτου τοῦ ψηφίσματος, ὅτι τῶν § 121
ἐν τῷ πολέμῳ μεταστάντων εἰς Δεκέλειαν κατέγνωσαν, καὶ ἐψηφίσαντο, ἐάν τις αὐτῶν ἐπανιὼν ἀλίσκηται, ἀπαγαγεῖν Ἀθηναίων τὸν βουλούμενον πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, παραλαβόντας δὲ παραδοῦναι τῷ ἐπὶ τοῦ ὀρύγματος. ἔπειτα ἐκεῖνοι μὲν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ μεταστάντας οὕτως ἐκόλαζον, ὑμεῖς δὲ τὸν ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας ἐν τῷ πολέμῳ φυγόντα εἰς Ῥόδον καὶ προδόντα τὸν δῆμον οὐκ ἀποκτενεῖτε; πῶς οὖν δόξετε ἀπόγονοι εἶναι ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν;

Ἀξιον τοίνυν ἀκοῦσαι καὶ τοῦ περὶ τοῦ ἐν Σαλαμῖνι τε- § 122
λευτήσαντος γενομένου ψηφίσματος, ὃν ἡ βουλὴ, ὅτι λόγῳ μόνον ἐνεχείρει προδιδόναι τὴν πόλιν, περιελομένη τοὺς στεφάνους αὐτοχειρὶ ἀπέκτεινε.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Τί οὖν, ὦ ἄνδρες; ἄρά γε ὑμῖν δοκεῖ βουλομένοις μι- § 123
μεῖσθαι τοὺς προγόνους πάτριον εἶναι Λεωκράτην μὴ ἀπο-

κτεῖναι; ὅποτε γὰρ ἐκεῖνοι ἀνάστατον τὴν πόλιν οὖσαν τὸν λόγῳ μόνον προδιδόντα οὕτως ἀπέκτειναν, τί ὑμᾶς προσήκει τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὴν οἰκουμένην ἐκλιπόντα ποιῆσαι; ἄρ' οὐχ ὑπερβαλέσθαι ἐκείνους τῇ τιμωρίᾳ;

§ 127 Ἐνθυμεῖσθε τοῖνυν, ὦ ἄνδρες, τῆς προνοίας ταύτης καὶ τῶν ἔργων ἀξίως, καὶ μὴ ἐπιλανθάνεσθε ἐν τῇ ψήφῳ, οἷων ἀνδρῶν ἔκγονοί ἐστε, ἀλλὰ παρακελεύεσθε ὑμῖν αὐτοῖς, ὅπως ὅμοια ἐκείνοις καὶ ἀκόλουθα τῇ τήμερον ἡμέρᾳ ἐψηφισμένοι ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἔξιτε. ὑπομνήματα δ' ἔχετε καὶ παραδείγματα τῆς ἐκείνων τιμωρίας τὰ ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀδικούντων ψηφίσμασιν ὠρισμένα· διομωμόκατε δ' ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ Δημοφάντου κτείνειν τὸν τὴν πατρίδα προδιδόντα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ χειρὶ καὶ ψήφῳ. μὴ γὰρ οἴεσθε τῶν μὲν οὐσιῶν, ἃς ἂν οἱ πρόγονοι καταλίπωσι, κληρονόμοι εἶναι, τῶν δὲ ὀρκίων καὶ τῆς πίστεως, ἣν δόντες οἱ πατέρες ὑμῶν ὄμηρον τοῖς θεοῖς τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πόλεως μετεῖχον, ταύτης δὲ μὴ κληρονομεῖν.

§ 128 Οὐ μόνον τοῖνυν ἡ πόλις ὑμῶν οὕτως ἔσχε πρὸς τοὺς προδιδόντας, ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμόνιοι. καὶ μὴ μοι ἀχθεσθῆτε, ὦ ἄνδρες, εἰ πολλάκις μέμνημαι τῶν ἀνδρῶν τούτων· καλὸν γὰρ ἐστὶ πόλεως εὐνομουμένης περὶ τῶν δικαίων παραδείγματα λαμβάνειν· ἀσφαλέστερον γὰρ ἕκαστος ὑμῶν τὴν δικαίαν καὶ τὴν εὖορκον ψῆφον θήσεται. Πausανίαν γὰρ τὸν βασιλέα αὐτῶν προδιδόντα τῷ Πέρσῃ τὴν Ἑλλάδα λαβόντες, ἐπειδὴ ἔφθασε καταφυγὼν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοῖκου ἱερόν, τὴν θύραν ἀποικοδομήσαντες καὶ τὴν ὀροφὴν ἀποσκευάσαντες καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύσαντες οὐ πρότερον ἀπῆλθον, πρὶν ἢ τῷ λιμῷ ἀπέκτειναν, καὶ πᾶσιν ἐπίσημον ἐποίησαν τὴν τιμωρίαν, ὅτι οὐδ' αἱ παρὰ τῶν θεῶν ἐπικουρίαι τοῖς προδόταις βοηθοῦσιν, εἰκότως· οὐδὲν γὰρ πρότερον ἀδικοῦσιν ἢ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσεβοῦσι, τῶν πατρῴων νομίμων αὐτοὺς ἀποστεροῦντες.

Μέγιστον δὲ τῶν ἐκεῖ γεγενημένων τεκμήριόν ἐστιν, ὃ § 129
μέλλω λέγειν· νόμον γὰρ ἔθεντο περὶ ἀπάντων τῶν μὴ θελόν-
των ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύειν διαρρήδην λέγοντα ἀπο-
θνήσκειν, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες, εἰς ὃ μάλι-
στα φοβούμενοι τυγχάνουσι, καὶ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν
ὑπεύθυνον κινδύνῳ ἐποίησαν μετ' αἰσχύνης. ἵνα δὲ εἰδῇτε, ὅτι
οὐ λόγον ἀναπόδεικτον εἶρηκα, ἀλλὰ μετ' ἀληθείας παραδεί-
γματα, φέρε αὐτοῖς τὸν νόμον.

Ν Ο Μ Ο Σ

Ἐνθυμεῖσθε δὴ, ὡς καλὸς ὁ νόμος, ὦ ἄνδρες, καὶ σύμφο- § 130
ρος οὐ μόνον ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. ὁ γὰρ
παρὰ τῶν πολιτῶν φόβος ἰσχυρὸς ὢν ἀναγκάσει τοὺς πρὸς τοὺς
πολεμίους κινδύνους ὑπομένειν· τίς γὰρ ὁρῶν θανάτῳ ζημιού-
μενον τὸν προδότην ἐν τοῖς κινδύνοις ἐκλείψει τὴν πατρίδα;
ἢ τίς παρὰ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως φιλοψυχήσει εἰδὼς ὑ-
ποκειμένην αὐτῷ ταύτην τὴν τιμωρίαν; οὐδεμίαν γὰρ ἄλλην
δεῖ ζημίαν εἶναι τῆς δειλίας ἢ θάνατον· εἰδότες γάρ, ὅτι δυοῖν
κινδύνουσιν ὑποκειμένοι ἀναγκαῖον ἔσται θατέρου μετασχεῖν,
πολὺ μᾶλλον αἰρήσονται τὸν πρὸς τοὺς πολεμίους ἢ τὸν πρὸς
τοὺς νόμους καὶ τοὺς πολίτας.

Τοσοῦτῳ δ' ἂν δικαιότερον οὗτος ἀποθάνει τῶν ἐκ τῶν § 131-132
στρατοπέδων φευγόντων, ὅσον οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ἤκουσιν
ὡς ὑπὲρ ταύτης μαχόμενοι ἢ κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν
συνατυχοῦντες, οὗτοσί δ' ἐκ τῆς πατρίδος ἔφυγεν ἰδίᾳ τὴν σω-
τηρίαν ποριζόμενος, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐστίας ἀμύνεσθαι τολ-
μήσας, ἀλλὰ μόνος οὗτος τῶν πάντων ἀνθρώπων καὶ τὰ τῆς
φύσεως οἰκεῖα καὶ ἀναγκαῖα προδέδωκεν, ἃ καὶ τοῖς ἀλόγοις
ζώοις μέγιστα καὶ σπουδαιότατα διεῖληπται· τὰ γοῦν πετεινά,
ἃ μάλιστα πέφυκε πρὸς τάχος, ἔστιν ἰδεῖν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν

νεοττιᾶς ἐθέλοντα ἀποθνήσκειν· ὅθεν καὶ τῶν ποιητῶν τινες εἰρήκασιν·

οὐδ' ἀγρία γὰρ ὄρονις, ἦν πλάσῃ δόμον,
ἄλλην νεοσσὺς ἤξιωσεν ἐντεκεῖν.

ἀλλὰ Λεωκράτης τοσοῦτον ὑπερβέβληκε δειλία, ὥστε τὴν πατρίδα τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε.

§ 133 Τοιγαροῦν οὐδεμία πόλις αὐτὸν εἶασε παρ' αὐτῇ μετοικεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ἀνδροφόνων ἤλαυνεν, εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ φόνου φεύγοντες εἰς ἑτέραν πόλιν μεταστάντες οὐκ ἔχουσιν ἐχθροὺς τοὺς ὑποδεξαμένους, τοῦτον δὲ τίς ἂν ὑποδέξαιτο πόλις; ὅς γὰρ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ πατρίδος οὐκ ἐβοήθησε, ταχύ γε ἂν ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας κίνδυνόν τινα ὑπομείνειε. κακοὶ γὰρ καὶ πολῖται καὶ ξένοι καὶ ἰδίᾳ φίλοι οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων εἰσίν, οἳ τῶν μὲν ἀγαθῶν τῶν τῆς πόλεως μεθέξουσιν, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις οὐδὲ βοηθείας ἀξιώσουσι.

§ 134 Καίτοι τὸν ὑπὸ τῶν μηδὲν ἀδικουμένων μισούμενον καὶ ἐξελαυνόμενον τί δεῖ παθεῖν ὑφ' ὧν τῶν τὰ δεινότατα πεπονθότων; ἢ οὐ τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυγχάνειν; καὶ μὴν, ὦ ἄνδρες, τῶν πώποτε προδοτῶν δικαιοτάτ' ἂν Λεωκράτης, εἴ τις μείζων εἶη τιμωρία θανάτου, ταύτην ὑπόσχοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι προδοταὶ μέλλοντες ἀδικεῖν ὅταν καταληφθῶσι, τιμωρίαν ὑπέχουσιν· οὗτος δὲ μόνος διαπεπραγμένος, ὅπερ ἐπεχείρησε, τὴν πόλιν ἐγκαταλιπών, κρίνεται.

(Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς συνηγόρους θὰ ζητήσουν τὴν ἀθώωσιν τοῦ Λεωκράτους λόγῳ τῆς φιλίας των πρὸς αὐτόν. Οἱ τοιοῦτοι συνηγόροι εἶναι ἄξιοι περιφρονήσεως, διότι εἶναι ὅμοιοι πρὸς τὸν προστατενόμενόν των. Ἄλλοι πάλιν θὰ προσπαθήσουν νὰ σᾶς διαθέσουν εὐμενῶς, πρὸς τὸν κατηγορούμενον χρησιμοποιοῦντες τὴν ρητορικὴν των δεξιότητιν. Οἱ τοιοῦτοι εἶναι ἄξιοι τῆς ἐσχάτης τῶν ποινῶν, διότι χρησιμοποιοῦν τὴν ἰκανότητά των ὅχι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς δημοκρατίας, ἀλλ' ὑπὲρ ἐνὸς κοινοτάτου προδότου. Ἄλλοι τέλος

θὰ ζητήσουν ἴσως τὴν ἀθώωσίν του ἐπικαλούμενοι τὰς λειτουργίας, τὰς ὁποίας ἔχουν ἀναλάβει χάριν τῆς πόλεως. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἀξίωσις θὰ ἦτο τοῦλάχιστον παράλογος. Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητῇ εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του πρὸς τὴν πατρίδα τὴν ἀθώωσιν κατηγορουμένου, ὅταν μάλιστα συμβαίῃ νὰ βαρύνεται οὗτος μὲ τὸ μέγιστον ἔγκλημα τῆς προδοσίας.)

Ἐγὼ τοίνυν μηνύω Λεωκράτην πρὸς ὑμᾶς τοὺς κυρίους § 146
ὄντας κολάσαι, ὑμέτερον δ' ἐστὶ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν
θεῶν τιμωρήσασθαι τοῦτον. τὰ γὰρ ἀδικήματα, ἕως μὲν ἂν ᾗ
ἄκριτα, παρὰ τοῖς πράξασιν ἐστίν, ἐπειδὴν δὲ κρίσις γένηται,
παρὰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπεξελθοῦσιν. εὖ δὲ ἴστε, ὦ ἄνδρες, ὅτι
νῦν κρύβδην ψηφίζόμενος ἕκαστος ὑμῶν φανεράν ποιήσῃ τὴν
αὐτοῦ διάνοιαν τοῖς θεοῖς.

Ἡγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες, ὑπὲρ ἀπάντων τῶν μεγίστων καὶ § 147-148
δεινотάτων ἀδικημάτων μίαν ὑμᾶς ψῆφον ἐν τῇ τήμερον ἡμέ-
ρᾳ φέρειν, οἷς ἅπασιν ἔνοχον ὄντα Λεωκράτην ἔστιν ἰδεῖν, προ-
δοσίας μὲν, ὅτι τὴν πόλιν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ὑπο-
χείριον ἐποίησε, δήμου δὲ καταλύσεως, ὅτι οὐχ ὑπέμεινε τὸν
ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κίνδυνον, ἀσεβείας δέ, ὅτι τοῦ τὰ τεμένη
τέμνεσθαι καὶ τοὺς νεῶς κατασκάπτεσθαι τὸ καθ' ἑαυτὸν γέ-
γονεν αἵτιος, τοκέων δὲ κακώσεως τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἀφανί-
ζων καὶ τῶν νομίμων ἀποστερῶν, λιποταξίου δὲ καὶ ἀστρα-
τείας οὐ παρασχὼν τὸ σῶμα τάξαι τοῖς στρατηγοῖς. ἔπειτα
τούτου τίς ἀποψηφιεῖται καὶ συγγνώμην ἔξει τῶν κατὰ προ-
αίρεσιν ἀδικημάτων; καὶ τοσοῦτόν ἐστιν ἀνόητος, ὥστε τοῦ-
τον σφάζων τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν προέσθαι τοῖς ἐγκαταλιπεῖν
βουλομένοις, καὶ τοῦτον ἐλεήσας αὐτὸς ἀνελέητος ὑπὸ τῶν
πολεμίων ἀπολέσθαι προαιρήσεται, καὶ τῷ προδοτῇ τῆς πατρί-
δος χάριν θέμενος ὑπεύθυνος εἶναι τῇ παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίᾳ;
Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τῇ πατρίδι βοηθῶν καὶ τοῖς ἱεροῖς καὶ § 149-150
τοῖς νόμοις ἀποδέδωκα τὸν ἄγωνά, καὶ δικαίως, οὔτε τὸν ἄλλον

τούτου βίον διαβαλὼν οὐτ' ἔξω τοῦ πράγματος οὐδὲν κατηγορήσας· ὑμῶν δ' ἕκαστον χρή νομίζειν τὸν Λεωκράτους ἀποψηφιζόμενον θάνατον τῆς πατρίδος καὶ ἀνδραποδισμόν καταψηφίζεσθαι, καὶ δυοῖν καδίσκοιν κειμένοι τὸν μὲν προδοσίας, τὸν δὲ σωτηρίας εἶναι, τὰς ψήφους φέρεσθαι τὰς μὲν ὑπὲρ ἀναστάσεως τῆς πατρίδος, τὰς δὲ ὑπὲρ ἀσφαλείας καὶ τῆς ἐν τῇ πόλει εὐδαιμονίας. ἐὰν μὲν Λεωκράτην ἀπολύσῃτε, προδιδόναι τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὰς ναῦς ψηφιεῖσθε· ἐὰν δὲ τοῦτον ἀποκτείνῃτε, διαφυλάττειν καὶ σώζειν τὴν πατρίδα καὶ τὰς προσόδους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν παρακελεύσεσθε. νομίζοντες οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἱκετεύειν ὑμῶν τὴν χώραν καὶ τὰ δένδρα, δεῖσθαι τοὺς λιμένας, τὰ νεώρια καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἀξιοῦν δὲ καὶ τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἱερὰ βοηθεῖν αὐτοῖς, παράδειγμα ποιήσατε Λεωκράτῃ, ἀναμνησθέντες τῶν κατηγορουμένων, ὅτι οὐ πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν ἔλεος οὐδὲ δάκρυα τῆς ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

§ 1 - 2. **δικαίαν... και εὐσεβῇ... και ὑπὲρ τῶν θεῶν**· ἡ ἀρχὴ τῆς κατηγορίας κατὰ τοῦ Λεωκράτους εἶναι δικαία μὲν, διότι ἔγινε συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους καὶ ὑπηγορεύθη ὅχι ἀπὸ ἐμπάθειαν ἀλλ' ἐξ ἀγνῶν προθέσεων τοῦ κατηγοροῦ· εὐσεβῆς δέ, διότι ὁ ρήτωρ θὰ ἐπικαλεσθῇ εὐθύς κατωτέρω τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν πρὸς ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας κατὰ τὴν κρινομένην ὑπόθεσιν· ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων δὲ καὶ τῶν θεῶν, διότι ἡ τιμωρία τῶν ἐνόχων καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν ἀθῶων ἀποβαίνει ἐπωφελὴς εἰς τὴν πολιτείαν καὶ προάγει τὴν πίστιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν θείαν δικαιοσύνην. **τοῖς κατὰ τὴν πόλιν**· διότι ἐκάστη ἀρχαία ἐλληνικὴ πόλις ἐκτὸς τῶν πανελληνίων θεῶν εἶχε καὶ τοὺς λεγομένους ἐ γ χ ω ρ ί ο υ ς ἢ ἐ π ι χ ω ρ ί ο υ ς θεοὺς καὶ ἥρωας, οἱ ὅποιοι ἐτιμῶντο ὡς προστάται καὶ πολιτοῦχοι αὐτῆς. Εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ ἐπιχώριοι ἥρωες ἦσαν ὁ Κέκροψ, ὁ Ἐρεχθεύς, ὁ Αἰγέυς, ὁ Λεῶς, ὁ Ἀκάμας, ὁ Ἀντίοχος, ὁ Ἰπποθῶν, ὁ Οἰνεύς, ὁ Αἶας καὶ ὁ Πανδίων. Ἐκ τούτων ὠνόμασθησαν ἀπὸ τοῦ 508 π.Χ. αἱ δέκα φυλαὶ τῆς Ἀττικῆς (βλ. ἐρμηνευτ. σημειώσεις § § 88-89). **τὴν χώραν**· δηλ. τὴν ὑπαίθρον Ἀττικὴν. **τοῖς ἰδρυμένοις** = διὰ τοὺς ὁποίους ὑπάρχουν καθιδρύματα (ναοί, βωμοί, ἀγάλματα) : οἱ ὅποιοι τιμῶνται. **εἰσαγγέλλω** = καταγγέλλω ἐνώπιον τῆς βουλῆς ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου· ἡ δὲ ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου εἰσαγγελία ἐγένετο συνήθως ἐπὶ ἀδικημάτων, τὰ ὅποια ἐβλαπτον τὸ δημόσιον καὶ περὶ τῶν ὁποίων δὲν προέβλεπον οἱ κείμενοι νόμοι (π.χ. συνωμοσία κατὰ τοῦ καθεστῶτος ἢ προδοσία τῆς πόλεως ἢ φρουριῶν ἢ πεζῆς ἢ ναυτικῆς στρατιᾶς). Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς, ἂν ὁ δῆμος ἀπεφαίνετο περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου, ἡ ὑπόθεσις παρεπέμπετο εἰς ἡλιαστικὸν δικαστήριον, τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ συγκροτηθῇ ἐκ 1000 ἢ 1500 δικαστῶν (ἡλιαστῶν). Ἡδύνατο ὁμως καὶ ἀπ' εὐθείας ὁ δῆμος νὰ δικάσῃ τὸ κατηγορούμενον ἐγκλημα καὶ νὰ ἐκδώσῃ αὐτὸς ἀπόφασιν (πρβλ. τὴν δίκην τῶν ἐν Ἀργινοῦσαις νικητῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν). **κρίνω** = φέρω εἰς τὸ δικαστήριον. **αὐτῶν**· ἡ

γενική εις τὸ νεώς, ἔδη κλπ.- ἔδη (θεῶν) = ἀγάλματα (τῶν θεῶν).
τέμενος = τόπος ἀφιερωμένος εις τὸν θεόν : ἱερὸν ἔδαφος. **αἱ ἐν τοῖς νόμοις θυσίαι** = αἱ νόμιμοι θυσίαι. Τὰς θυσίας αὐτὰς ὑπεχρεοῦτο νὰ τελῇ κάθε πολίτης· ἀλλ' ὁ Λεωκράτης, ἐπειδὴ ἀπουσίαζεν ἐξ Ἀθηνῶν, δὲν ἐξεπλήρωνε τὸ καθήκον τοῦτο καὶ ἐπομένως ἡσέβει πρὸς τοὺς θεοὺς.
δ· δηλαδὴ τὸ ποιῆσαι τοὺς θεοὺς ἐμὲ ἄξιον κατήγορον. ὥς... βουλευομένους = ἔχοντες ὑπ' ὄψει σας, ὅτι πρόκειται νὰ ἐκδώσετε ἀπόφασιν. **καὶ ἔχοντας** = καὶ ὥς ἔχοντας. **ἔχω τινὰ ὑπὸ τῇ ψήφῳ** = ἔχω τινὰ ὑποχείριον τῆς ἀποφάσεώς μου, εἶμαι κύριος νὰ ἀποφασίσω περὶ τίνος (ὑπὲρ ἢ κατὰ). **ἀπαραίτητος** = ἄκαμπτος, ἀμείλικτος. **γενέσθαι**· τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ **εὐχομαι**. **ἀγών** = δικαστικὸς ἀγών, δίκη. **καθίστημι τινὰ εἰς ἀγῶνα** = ἐμπλέκω τινὰ εἰς δίκην, φέρω ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. **σωθῆναι**· ἐκ τοῦ **εὐχομαι**.

§ 3 - 4. **οἱ κρίνοντες** = οἱ κατήγοροι. **εἶναι... ἐν ταύτῃ**· δηλ. τῇ πόλει. **αὐτὸ**· δηλ. τὸ κρίνειν. **ὑπειλήφθαι**· ἐκ τοῦ ἐβουλόμην ἄν. **ὑπολαμβάνομαι** = θεωροῦμαι. **περιέστηκε**· ἐνν. **τὸ πρᾶγμα** = ἔχει φθάσει, καταντήσῃ τὸ πρᾶγμα **εἰς τοῦτο** = εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον. **ἰδίᾳ** = προσωπικῶς. **κινδυνεύοντα**· εἰς τὰς δημοσίας δίκας ὁ κατήγορος, ἂν δὲν ἐλάμβανε τὸ 1/5 τῶν ψήφων τῶν δικαστῶν, κατεδικάζετο εἰς πρόστιμον 1000 δραχμῶν. **ὑπὲρ τῶν κοινῶν** = διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον. **ἀπεχθάνομαι** = γίνομαι μισητός· **τὸν ἀπεχθανόμενον**· ὁ κατήγορος χάριν τοῦ γενικοῦ συμφέροντος ἐγένετο μισητὸς εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους τοῦ κατηγορουμένου. **φιλοπράγμων** = φιλόδικος. **ἡ τῶν νόμων τάξις** = ἃ οἱ νόμοι τάττουσιν = αἱ διατάξεις τῶν νόμων. **τούτοις**· δηλ. τοῖς δικασταῖς. **τάδικήματα** = τοὺς ἀδικοῦντας. **κρίσις** = κατηγορία. **πέφυκα**· μετ' ἀπαρεμφ. = ἔχω προορισμόν. **προλέγω** (καὶ συνηθέστερον **προαγορεύω**) = διακηρύττω δημοσίᾳ. **τοὺς ἐνόχους... καθεστῶτας** = τοὺς καθεστῶτας ἐνόχους. **τὰ ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμια** = αἱ τιμωρίαι αἱ ὅποια ἀπορρέουσιν ἐκ τῶν νόμων. **ἀποδείκνυμαι** = ὑποδεικνύομαι. **ὁ παραδῶσων** = ἐκεῖνος ὁ ὅποιος ἔχει τὴν ὀρεξιν νὰ παραδίδῃ.

§ 5 - 6. **τὰ γεγραμμένα** = τὰ εἰς τὴν ἔγγραφον καταγγελίαν ἀναφερόμενα ἀδικήματα. Ἦσαν δὲ αὐτὰ προδοσία, δήμου κατάλυσις, ἀσέβεια, γονέων κάκωσις, λιποτάξιον καὶ ἀστρατεία. **εἰσαγγελία**· (βλ. § § 1 - 2):

εἰσαγγέλλω. οὐδ' ἦντινι οὐν = οὔτε δι' οἰανδήποτε : οὔτε καὶ τὴν ἐλαχίστην. **προαιροῦμαι** = ἀναλαμβάνω. **περιορῶ** (μετὰ μτχ.) = ἀνέχομαι νά... - **ἐμβάλλω** = εἰσβάλλω, εἰσέρχομαι ἐπιδεικτικῶς. **κοινὰ ἱερὰ** = δημόσια ἱεροτελεστία. **δνειδος** = αἰτία κατασχύνης. **κοινὰί κρίσεις** = δημόσια δίκαι. **κοινὰ ἀδικήματα** = τὰ βλάπτοντα τὸ κοινόν (: ὅλους) ἀδικήματα. **κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς**· τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ νομίζειν = ὅτι περιέχουν (ἐπίσης) κοινὰς δι' ὅλους καὶ τὰς ἀφορμὰς τῆς ἐναντίον αὐτῶν (δηλ. τῶν παρανομούντων) ἔχθρας.

§ 7 - 8. **ὑπὲρ** = περί. **φέρω** (ἢ τίθεμαι) **τὴν ψῆφον ὑπὲρ τινος** = ψηφίζω, ἐκδίδω τὴν ἀπόφασίν μου περί τινος. **γραφῇ** = ἔγγραφος καταγγελία εἰς δημοσίαν δίκην. **παρανόμων γραφᾶς**· διὰ νὰ μὴ υποβάλλωνται νομοσχέδια (**ψηφίσματα**) εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἀντίθετα πρὸς ἰσχύοντας νόμους, ἢ ἄθην. πολιτεία παρεῖχε τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ ἐν ἔτος εἰς κάθε πολίτην νὰ διώξῃ τὸν εἰσηγητὴν τοῦ τοιούτου παρατύπου ψηφίσματος ἢ καὶ ψηφισθέντος νόμου. Ἡ τοιαύτη διώξις ἐγίνετο διὰ τῆς λεγομένης **γραφῆς παρανόμων** (ἐνν. ψηφισμάτων). **τοῦτο μόνον** = τοῦτο μόνον τὸ σημεῖον. **ἐπανορθῶ** = διορθῶ. **καθ' ὅσον... τὴν πόλιν** = κατὰ τὴν ἔκτασιν δηλαδὴ (μόνον), κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ προταθὲν παράνομον ψήφισμα πρόκειται νὰ βλάψῃ τὴν πόλιν. **ὁ ἐνεστικῶς ἁγών** = ἡ προκειμένη, ἡ σημερινὴ δίκη. **οὐ μικρόν τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως** (ἐνν. πραγμάτων) = προστατεύει ὅχι μικρὸν μέρος τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως. **οὐδ' ἐπ' ὀλίγον χρόνον ἐνν. ἔσται. ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος. ἐνν. ἐστί. κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος** = διὰ παντὸς τοῦ χρόνου : εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. **οἱ ἐπιγιγνόμενοι** = οἱ μεταγενέστεροι. **τὴν κρίσιν** = τὸν τρόπον τῆς κρίσεως (ὕμῶν). **κατηγορία** = τίτλος κατηγορίας (ὁ ὅποιος νὰ περιλαμβάνῃ τὸ σύνθετον ἀδίκημα τοῦ Λεωκράτους : προδοσίαν, δήμου κατάλυσιν, ἀσέβειαν κλπ.). **ἐνδέχεσθαι**· ἀπροσώπως = δυνατόν εἶναι. **πατρῴα ἱερὰ** = τὰ ἱερὰ τῆς οἰκογενείας. **θήκη** = τάφος. **τίμημα** = τιμωρία. **θάνατος**· παράθεσις εἰς τὸ μέγιστον... **τῶν τιμημάτων. ἐπιτίμιον**· ἐνν. **καθέστηκε**, τὸ ὅποιον = ἐστί.

§ 9. **παρεῖσθαι**· ἀπαρέμφ. πρκμ. τοῦ **παρίεμαι** = παραμελοῦμαι, παραλείπομαι. **ὑπὲρ** = περί. **τοιούτων**· δηλ. ἀδικημάτων, οἷον τὸ ἀδί-

κημα (ή προδοσία) τοῦ Λ. **ῥαθυμία** = ἀμέλεια. **ἐπίδοξόν ἐστί τι** = ἀναμένεται, θεωρεῖται πιθανόν κάτι. **ὅσα** = ὡς πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα. **διορίζω** = καθορίζω λεπτομερῶς. **κανόνι**· κατηγ. τοῦ **τούτω** (δηλ. τῷ νόμῳ). **ὅσα δὲ μὴ... περιείληφεν... ἔνοχος ἐστίν** = δι' ὅσα (ὅσα· αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι) ὅμως (ἀδικήματα) δὲν ἔχει περιλάβει (: προβλέψει ὁ νόμος) λεπτομερῶς, χαρακτηρίσας αὐτὰ μὲ ἓνα ὄνομα, καὶ ὅσα κανεῖς ἔχει διαπράξει μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτὰ (δηλ. τὰ ὑπὸ ἓνα ὄνομα) ἐγκλήματα καὶ εἶναι ἔνοχος ἐξ ἴσου εἰς ὅλα αὐτά. **κρίσις** = ὁ τρόπος τῆς κρίσεως.

§ 10. **ἴστε**· προστακτ. **κατεψηφισμένοι** = ἐὰν τὸν καταδικάσετε. **δωρεὰ** = τιμητικὸν δῶρον : ἠθικὴ ἀμοιβή. **δὲ** = γάρ. **περὶ πλείονος ποιοῦμαι τι** = θεωρῶ κάτι σπουδαιότερον : θέτω τι εἰς ἀνωτέραν μοῖραν.

§ 11 - 13. **πρᾶγμα**· εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν = ἡ δικαζομένη ὑπόθεσις. **οἱ εἰς ὑμᾶς εἰσιόντες** = οἱ ἐμφανιζόμενοι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου σας. **κοινὰ πράγματα** = αἱ δημόσιαι ὑποθέσεις. **διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον** = ὁμιλοῦν συκοφαντικῶς δι' ὅλα τὰ ἄλλα ζητήματα μᾶλλον. **ἀξιοῦν**· ὑποκείμ. τοῦ ἀπαρεμφάτου **τοὺς κατηγόρους**· τὸ ὑμᾶς ὑποκείμ. τοῦ **τὴν ψῆφον φέρειν**. **καὶ ταῦτα** = καὶ μάλιστα. **τῶν Ἑλλήνων** = ἢ οἱ (ἄλλοι) Ἕλληνες. **τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέδριον** = ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλή ἢ ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή. **ὁ ἀλίσκόμενος** = ὁ καταδικαζόμενος. **ὁ κρινόμενος** = ὁ κατηγορούμενος. **ἀγών** = ; (§ § 7-8). **ὁ διώκων** = ὁ κρίνων = ὁ κατηγορός. **συκοφαντεῖν... ἐνεγκεῖν**· ἐκ τοῦ ἔσται, τὸ ὅποιον ἐδῶ = ἐξεύσσεται. **εὐορκος** = ὁ σύμφωνος μὲ τὸν ὄρκον. **μὴ δικαίως δεδιδαγμένους**· ἐπεξηγ. τοῦ **ἄνευ τοῦ τοιούτου λόγου** = ἐὰν δηλαδὴ δὲν ἔχετε διαφωτισθῇ ὁρθῶς (: ἐπαρκῶς). **τίθεμαι τὴν ψῆφον** = ; (βλ. § § 7 - 8).

§ 14 - 15. **περὶ μὲν... ἀγνώτος ἀνθρώπου τοῖς Ἕλλησιν** = ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἀγνώστου ἀνθρ. εἰς τοὺς Ἕλλ. **ἐν ὑμῖν αὐτοῖς** = μεταξύ σας (μόνον): εἰς τὸν στενὸν κύκλον ὑμῶν (τῶν Ἀθηναίων). **ἐπιφανής** = πασίγνωστος. **ἀπαγγελίαν ποιοῦμαι πρὸς τινα (ἢ τινί)** = φέρω εἰδήσεις εἰς τινα. **καθ' ὑμῶν** = εἰς βάρος σας, πρὸς βλάβην

τῶν συμφερόντων σας. οἱ εἰς τὸ οἰκουμένην κατὰ τὸ νοούμενον, δηλ. οἱ κάτοικοι τῆς οἰκουμένης. **τούτῳ**· τῷ Λ. **περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι** **τι** = φροντίζω πολὺ διὰ κάτι. **ὥ** πλείστον διαφέρετε..., **τούτου πλείστον ἀμελεῖν δόξαιτ' ἂν**· ἡ πλοκὴ = δόξαίτε ἂν πλείστον ἀμελεῖν τούτου, **ὥ** (= καθ' ὃ) **πλείστον διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων** (δηλ.) **τῷ πρὸς τε τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς (ἔχειν)** (= τῇ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβείᾳ) **καὶ πρὸς τοὺς γονέας δσίως (ἔχειν)** (= τῇ πρὸς τοὺς γονέας δσιότητι [= φιλοστοργίᾳ]) **καὶ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν** (= τῇ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτιμίᾳ [= φιλοπατρίᾳ].) **δσίως ἔχω πρὸς τινα** = τηρῶ τὰς ὑπὸ τοῦ θεοῦ δικαίου ἐπιβαλλομένας ὑποχρεώσεις μου πρὸς τινα (ὅπως τὴν φιλοστοργίαν). **φιλοτίμως ἔχω πρὸς τινα**· προκειμένου περὶ πατρίδος = εἶμαι φιλόπατρις.

§ 16. **τότε**· δηλ. μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην (338 π.Χ.). **τοῖς αἰτίοις** = **τῷ αἰτίῳ** (δηλ. τῷ Λεωκρ.). **καὶ δι' οὓς**· ἐνν. τοὺς συνηγόρους τοῦ Λεωκρ. **κατακομίζω τινὰ εἰς τὰ τείχη** = μεταφέρω τινὰ ἐκ τῆς ὑπαίθρου ἐντὸς τῶν τειχῶν πρὸς ἀσφάλειαν. **τάττω εἰς τὰς φυλακάς** = ὀρίζω φρουράς. **τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων**· αἱ γενικαὶ διαιρετικάι. **τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν**· δηλ. τῶν μετοίκων καὶ ξένων. **καθ' ὃ τι** (= ὅπως) **ἂν αὐτοῖς δοκῇ** = ὅπως αὐτοὶ νομίζουν καλόν.

§ 17. **συσκευάζομαι τὰ χρήματα** = ἐτοιμάζω τὰ πράγματά μου. **τὸν λέμβον**· ἐννοεῖται ἡ λέμβος τοῦ πλοίου, τὸ ὅποιον ἦτο ἡγκυροβολημένος εἰς τὴν Ἀκτὴν. **περὶ τὴν Ἀκτὴν**· οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ τμήμα τῆς περαικῆς χερσονήσου, τὸ ὅποιον ἔκειτο δεξιᾷ ὡς πρὸς τὸν εἰσπλέοντα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς. **ἐξορμέω** - **ὦ** = εἶμαι ἀραγμένος ἐξω τοῦ ὄρμου (τοῦ ἀγκυροβολίου) καὶ περιμένω. **δεῖλῃν ὀψίαν** = κατὰ τὰς τελευταίας ἀπογευματινὰς ὥρας : ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα (4-6)· τὸ προηγούμενον τμήμα τοῦ δειλινοῦ (2-4) ἐλέγετο **δεῖλῃ πρωία**. **κατὰ μέσσην τὴν Ἀκτὴν** = εἰς τὸ κεντρικὸν σημεῖον τῆς Ἀκτῆς. **διὰ τῆς πυλίδος**· δηλ. τοῦ τείχους τοῦ Πειραιῶς. **ἐλεῶ τινα** = αἰσθάνομαι οἶκτον πρὸς τινα. **ἀνάγομαι** = ἐκπλέω. **φυλακὴ** = φρούρησις. **τὸ καθ' αὐτὸν μέρος** = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν : τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὸν ἑαυτὸν του. **καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς σωτεί-**

ρας· τὸ μὲν πρῶτον εὐρίσκετο εἰς τὸν Πείραιᾶ, τὸ δὲ δεύτερον ἀντικρὺ τῆς Σαλαμῖνος κατὰ τὸν δῆμον Κορυθαλλέων. **ἀφορῶ** = βλέπω ἀπὸ μακρὰν, ἀντικρύζω. **αὐτίκα**· ἐπὶρρ. = εὐθὺς ἀμέσως : μετ' ὀλίγον.

§ 18. **κατάγομαι** = καταπλέω εἰς λιμένα. **εὐαγγελίζομαι εὐτυχίας** = ἀναγγέλλω χαρμοσύνης εἰδήσεις περὶ εὐτυχῶν γεγονότων. **τὸ ἄστυ τῆς πόλεως** = ἡ πόλις μας, ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. **πληρῶ τριήρεις** = τοποθετῶ πληρώματα ἐπὶ τριήρων, ἐπανδρῶ τριήρεις. **τὰ πλοῖα**· δηλ. τὰ ἐμπορικά, τὰ ἄλλως ὁ λ κ α δ ε ς καλούμενα. **κατάγω τὰ πλοῖα** = ὁδηγῶ τὰ πλοῖα εἰς τὸν λιμένα. **ναύκληρος** = ὁ ἰδιοκτήτης καὶ κυβερνήτης τοῦ πλοίου. **δεῦρο πλεῖν**· δηλ. εἰς τὰς Ἀθήνας. **αὐτοῦ**· δηλ. ἐν Ρόδῳ. **ἐξαιροῦμαι τὸν σῖτον** = ἐκφορτώνω τὸν σῖτον. **χρῆμα** = πρᾶγμα, ἐμπόρευμα.

§ 19. **καὶ ὅτι ταῦτα ἀληθῆ λέγω** = καὶ ὅτι ταῦτα, ἃ λέγω, ἀληθῆ ἔστιν. **ἀναγνώσεται**· δηλ. ὁ γραμματεὺς τῆς πόλεως. **τῶν ἐν τῷ τόπῳ** δηλ. εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Λεωκρ. - **Φυρκίνου**· ὁ Φύρκινος ἦτο προϋστάμενος τῆς ἐταιρείας, ἡ ὁποία εἶχεν ἐνοικιάσει τὸν φόρον τῆς πεντηκοστῆς. **ἐν τῷ δήμῳ** = ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου. **μεγάλα καταβεβλαφῶς** = **μεγάλῃ βλάβῃ καταβεβλαφῶς** = ὅτι εἶχε γίνει πρόξενος μεγάλων ζημιῶν. **τὴν πεντηκοστὴν** (ἐνν. **μερίδα ἢ μοῖραν**)· πεντηκοστὴ ἦτο φόρος (1/50, ἦτοι 2%) εἰσπραττόμενος ἐπὶ παντός ἐξαγομένου ἢ εἰσαγομένου εἶδους, π.χ. σίτου κλπ. Τὴν εἰσπραξίν τοῦ φόρου τούτου ἀνελάμβανεν ἀντὶ ὠρισμένου ποσοῦ καταβαλλομένου εἰς τὴν πολιτείαν ἐταιρεία, ὁ προϋστάμενος τῆς ὁποίας ἐλέγετο **ἀρχώνης ἢ τελωνάρχης**, τὰ δὲ μέλη **πεντηκοστολόγοι ἢ τελῶναι**. Τοιοῦτος τελώνης ἦτο καὶ ὁ Λεωκράτης. **μετέχων αὐτῆς** = μολοντί ἦτο μέτοχος εἰς τὴν ἐταιρείαν τῆς εἰσπράξεως αὐτῆς.

§ 21. **ἐπειδὴ χρόνος ἐγένετο** = ἀφοῦ ἐπέρασεν ἀρκετὸς καιρὸς (3 περίπου ἔτη). **προστάτην ἔχων**· ὁ μέτοικος, δηλ. ὁ πολίτης ἐλληνικῆς πόλεως, ὁ ὁποῖος ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα του καὶ ἐγκαθίστατο εἰς ἄλλην πόλιν, ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐκλέξῃ ἓνα πολίτην αὐτῆς, διὰ νὰ τὸν ἀντιπροσωπεύῃ εἰς τὰς δικαστικὰς ὑποθέσεις του. Ὁ πολίτης οὗτος ἐλέγετο **πρόστατης**. **ἐν γειτόνων**· ἐνν. **χώρᾳ** = εἰς γειτονικὴν χώραν. **ἐκτρέφω** = ἀνατρέφω.

§ 22 - 23. **καταγιγνώσκω τινός τι** = καταδικάζω τινά εἰς κάτι. **αἰδῖος** = αἰώνιος. **Ευπετεῶνα** (ὄνομαστ. **Ευπετεών**) · ἀπὸ τὸν δῆμον Ευπέτης, ὁ ὁποῖος εὐρίσκετο μεταξύ τῆς σημερινῆς Καλλιθέας καὶ τῶν Τζιτζιφιῶν. **κηδεστής** = γαμβρός. **πρίασθαι** · τοῦ **ὠνοῦμαι**. **τάνδράποδα... τὴν οἰκίαν** · ἐνν. ἑαυτοῦ· **ἀποδίδομαι** = πωλῶ. **ταλάντου** · γεν. τοῦ τμήματος. **ἀπὸ τούτου** · δηλ. τοῦ ταλάντου. **τοῖς χρήταις** · δηλ. τοῖς ἑαυτοῦ. **χρήστης** = δανειστής. **τοὺς ἐράνους διενεγκεῖν** = νὰ πληρώσῃ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ ἐράνου τὴν ὀφειλὴν του· εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπῆρχον σύλλογοι ἰδιωτῶν, οἱ ὁποῖοι συνεισέφερον κατὰ μῆνα εἰς κοινὸν ταμεῖον ὠρισμένον χρηματικὸν ποσόν, διὰ νὰ βοηθοῦν ἄπορα μέλη ἀντιμετωπίζοντα οἰκονομικὰ στενοχωρίας. Ἄν τὸ βοηθηθὲν μέλος τοῦ συλλόγου κατάρθωνε νὰ ἀποκτήσῃ κάποτε οἰκονομικὴν εὐεξίαν, ὑπερρεοῦτο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ συλλόγου τοὺς ἐράνους : (**τοὺς ἐράνους διενεγκεῖν**) .

§ 25 - 26. **ὑπεκτίθεμαι** = φέρω κρυφίως ἔξω εἰς ἀσφαλὲς μέρος : ἀπομακρύνω. **πατρῶα ἱερὰ** = τὰ ἱερὰ τῆς οἰκογενείας. **νόμιμα** = νόμοι, θεσμοί. **τὴν ἐπωνυμίαν τῶν πατρῶων ἱερῶν** = τὴν ἐπωνυμίαν (= τὸ ὄνομα, τὸν τίτλον) «πατρῶα ἱερὰ». **κινῶ** = μετακινῶ. **συμφεύγειν... ἤξιωσε... εἶναι** · ἡ πλοκή: **ἤξιωσεν (αὐτὰ) συμφεύγειν... αὐτῷ... καὶ ἰδρῦσθαι καὶ εἶναι**. **ἀξιῶ** - ὦ = θεωρῶ ἡθικόν. **ὄθνεϊος** = ξένος. **νόμιμα** · ἐδῶ = ἔθιμα, συνήθειαι. **ὥς εἰληχυίας** (πρkm. τοῦ **λαγχάνω**) = ἐπειδὴ εἶχε λάβει μὲ κληρὸν. **τὸ καθ' ἑαυτὸν** = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν. **ἐξαγώγιμος** = ὁ δυνάμενος νὰ ἐξαχθῇ (ὅπως τὰ προϊόντα)· **ἐξαγώγιμον ποιῶ τι** = ἐξάγω κάτι. **ὕμῃν** = πρὸς (ἡθικὴν) ζημίαν σας.

§ 27. **οἷς ἐξεκομίσατο χρήμασι** = τοῖς χρήμασιν, ἃ ἐξεκομίσατο. **ἀφορμὴ** = τὰ χρηματικὰ μέσα, μὲ τὰ ὁποῖα ἀρχίζει κανεὶς τὰς ἐπιχειρήσεις του : κεφάλαιον. **παρὰ Κλεοπάτρας**· ἡ Κλ. ἦτο σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν ἐν Ἡπείρῳ Μολοσσῶν Ἀλεξάνδρου καὶ ἀδελφὴ τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ. Αὕτη διεχειρίζετο τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, καθ' ὃν χρόνον ὁ σύζυγος τῆς εἶχεν ἐκστρατεύσει εἰς τὴν Ἰταλίαν. **σιτηγέω** - ὦ = μετακομίζω σῖτον. **περὶ τούτων**· τῶν πραγμάτων. **τὰς ἐσχάτας τιμωρίας**· πρβλ. τὸν **Κατὰ σιτοπωλῶν** λόγον τοῦ Λυσίου.

ὥς· πρόθ. = πρὸς. ἔχω ὑπὸ τῇ ψήφῳ = ; (βλ. § § 1-2). ῥάθυμος ἀδιάφορος. δεινὰ = ἐγκληματικά καὶ πράξεις. ὀργιζόμενοι· ἐνν. ἔσεσθε :

§ 36. τὸ Ὑπερείδου· ὁ Ὑπερείδης (390 - 322 π.Χ.) ἦτο σύγχρονος τοῦ Δημοσθένους, τοῦ ὁποῦ δὲν ὑπελείπετο εἰς τὴν ρητορικὴν δεινότητα. Ἀνῆκε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἀντιμακεδονικὴν μερίδα καὶ συνειργάζετο μὲ τὸν Δημοσθένην. Ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἀντίπατρον εἰς τὴν Αἴγιναν τὸ 322.

§ 37 - 38. ἡ βουλὴ οἱ πεντακ. = ἡ βουλὴ τῶν πεντακοσίων. χρηματιοῦσαν· μαλλ. τοῦ χρηματίζω = συσκέπτομαι. ἐν τοῖς ὀπλοῖς = ἐνοπλος. διασκεύαζομαι = ὀπλιζομαι. δοκεῖ = φαίνεται καλόν. ἀφίεμαι τοῦ στρατεύεσθαι = ἀπαλλάσσομαι ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι· πρβλ. καὶ Ἴσοκρ. Ἐπιστ. Α' πρὸς Φίλ., § 5 - 6. οἱ τυχόντες φόβοι = οἱ μηδαμνοί, οἱ ἀνάξιοι λόγου φόβοι. ἀποδράς ὥχето = ἔγινεν ἄφαντος. εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἤλθεν = ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον σημεῖον προδοσίας. κατὰ τὴν προαίρεσιν τούτου = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν. ἐκλείπομαι = ἐγκαταλείπομαι.

§ 39 - 40. ἐπιδεδημηκῶς· ἐνν. εἰς τὰς Ἀθήνας. ἐπιδημῶ = ἐρχομαι καὶ μένω εἰς ἕνα τόπον. μισόδημος = ὁ ἐχθρὸς τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. ἄτακτος = ὁ μὴ τοποθετημένος εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν : ὁ ἀστράτευτος. πάθος = συμφορά. ὀρθός = εἰς τὸ πόδι : ἀνήσυχος. ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη· διότι ὅλαι αἱ ἄλλαι στρατεύσιμοι ἡλικίαι τῶν Ἀθηναίων εἶχον σταλῆ εἰς τὴν Χαιρώνειαν. καθέστηκα = ἔχω στηριχθῆ. ἐστὶ· μὲ ἀπαρέμφ. (ὀρᾶν) = εἶναι δυνατὸν. κατεπτηχυίας· τοῦ καταπτήσω = εἶμαι ζαρωμένος ἀπὸ τὸν φόβον. τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρός = ἄλλαι μὲν διὰ τοὺς ἀνδρας των. ἀπειρηκώτας· τοῦ ἀπαγορεύω = κουράζομαι, ἐξαντλοῦμαι. ὁδός (εἰς τοὺς ποιητάς οὐδός = κατώφλι. ἐπὶ γήρως ὁδῶ = εἰς τὸ κατώφλι τῆς ἐξόδου ἐκ τοῦ γήρατος πρὸς τὸν τάφον : εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου. περιφθειρομένους ἢ μτχ. ἐκ τοῦ ἰδεῖν· περιφθεῖρομαι = περιφέρομαι κατὰκοπος. ἐμπεπορημένους· τοῦ ἐμπορπάω - ὦ = μὲ πόρπην (παραμάνναν) κουμπώνω· ἐμπεπορημένοι διπλᾶ τὰ ἱμάτια = φοροῦντες τὰ φορέματά των διπλωμένα καὶ κουμπωμένα μὲ πόρπην (διὰ τὰ μὴ ἐμποδίζουν τὰς κινήσεις των).

§ 41 - 42. **ἐλευθέρους· ἐνν. εἶναι. ἄτιμος** = ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει χάσει τὰ πολιτικά του δικαιώματα. **ἐπίτιμος** = ὁ ἀνακτῶν τὰ πολιτικά του δικαιώματα. **ὅς· ἡ ἀναφορ. ἀντωνυμία εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου ἢ κώλου ἰσοῦται πρὸς δεικτικὴν μὲ ἀνάλογον σύνδεσμον (γάρ, οὖν, δέ, μέντοι κλπ.) = οὗτος μέντοι (δηλ. ὁ δῆμος). σεμνύνομαι** = ὑπερφηανεύομαι, καμαρώνω. **κέχρημαι μεταβολῇ** = ὑφίσταμαι μεταβολὴν. **ἀγαπῶ, ἐὰν** = μένω εὐχαριστημένος, ἄν. - τὸ ἀπαρ. **ἀγαπᾶν** ὡς καὶ τὰ κατωτέρω **ἐπάρχειν... κινδυνεύειν** ἐκ τοῦ ὥστε. **αὐτῶν·** κατὰ τὸ νοούμενον ἀντὶ αὐτῆς. **ἐπάρχω τινός** = ἐξουσιάζω κάποιον. **βοηθὸν ἐπεκαλοῦντο·** πότε; (βλ. Ἰσοκρ. Α' πρὸς Φίλ. ἐπιστολὴν, § § 19 - 21).

§ 43 - 44. **ἐν τοῖς τοιούτοις φόβοις... κινδύνους... καὶ αἰσχύνῃ** ἐννοοῦνται οἱ φόβοι καὶ οἱ κίνδυνοι καὶ ἡ ταπείνωσις, τὰ ὅποια εἶχε προκαλέσει εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης τῆς Χαιρωνείας. **ὄπλα τίθεμαι ὑπὲρ τινος** = λαμβάνω τὰ ὄπλα πρὸς ὑπεράσπισίν τινος. **τὸ σῶμα** = τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, ἑαυτόν, **τάττω·** ἐπὶ στρατηγῶν = τοποθετῶ εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. **κληθεῖς·** διότι οἱ κατηγορούμενοι εἰς τὸ τέλος τῆς ἀπολογίας των ἐκάλουν ἢ παρεκάλουν, ὅπως ἐλέγετο εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν, ὡς συνηγόρους αὐτῶν ρήτορας. **βοηθῶ τινι·** ἐπὶ κατηγορουμένου = ὑπερασπίζω τινά. **τολμῶ** = βαστᾷ ἡ ψυχὴ μου. **συμβάλλομαι** = συνεισφέρω. **οὐκ ἔστιν ἥτις ἡλικία οὐ** = δὲν ὑπάρχει (δὲν ἔμεινεν) ἡλικία ποῦ νὰ μὴ ἐπομένως = πᾶσα. **ἡ χώρα** (= οἱ ἀγροὶ) **τὰ δένδρα συνεβάλλετο·** διὰ τὴν περισταύρωσιν (πασσάλωσιν) τῶν χαρακωμάτων. **τὰς θήκας·** διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἀφήρουν ἐκ τῶν μνημείων τοὺς λίθους καὶ ἐχρησιμοποιοῦν αὐτοὺς εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπισκευὴν τῶν τειχῶν. **οἱ νεῶ τὰ ὄπλα·** τὰ ὅπκῃ ἀφιερῶντο εἰς αὐτοὺς ἐκ τῶν πολεμικῶν λαφύρων. **χαράκωσις** = ὁχύρωσις διὰ προχείρων χαρακωμάτων. **ἐφ' ὧν·** ἐνν. ἔργων. **τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ** = ἑαυτόν.

§ 45. **ὧν = τούτων δὲ (πάντων). συνεπενεγκεῖν·** τοῦ συνεπιφέρειν = προσφέρειν μαζί μὲ ἄλλους εἰς τὸν νεκρὸν ἐναγίσματα (ἄνθη, ἀρώματα κλπ.). **τὸν μηδὲ συνεπενεγκεῖν... ἀξιώσαντα** = αὐτόν, ὁ ὁποῖος δὲν ἔκρινεν ἀξίον ἑαυτοῦ (: δὲν κατεδέχθη) νὰ προσφέρῃ μαζί μὲ τοὺς ἄλλους ἐναγίσματα εἰς τοὺς νεκρούς. **ἐκφορὰ** = κηδεία. **ζημιῶ-**

σαι. τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ εἰκός (ἔστι). ὡς γεγενημένων = μὲ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἔχουν μείνει. τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν. ὀγδόῳ ἔτει = μετὰ ὀκτῶ ἔτη. προσαγορεύω τινὰ = χαιρετίζω τινά.

§ 46. περὶ ὧν· δηλ. ἀνδρῶν. διέρχομαι = διεξέρχομαι, λέγω. ἀλλότριος = ξένος, ἄσχετος. εὐλογία = ἐγκώμιον. ποιῶ τὸν ἔλεγον σαφῆ κατὰ τινος = ἀποκαλύπτω περιτράνωσιν τινά. ἐπιτηδεύω = πράττω. καὶ δίκαιον· ἔνν. ἐστί. τῶν κινδύνων· δηλ. τῶν πολεμικῶν. ἀνάλωσαν (συνηθέστερον μετ' αὐξήσεως ἀνήλωσαν) τοῦ ἀναλώω - ὦ (ἢ ἀναλίσκω), τὸ ὅποῖον ἐπὶ τῆς ζωῆς = θυσιάζω.

§ 47 - 48. ἀπαντῶ τινι = ἐξέρχομαι πρὸς ἀντιμετώπισιν τινος. ἐπὶ τοῖς ὁρίοις τῆς Βοιωτίας· ποῦ; τὴν χώραν· δηλ. τὴν ἑαυτῶν. προέμενοι· τοῦ προίεμαί τί τινι = ἀφίνω κάτι εἰς τὴν διάκρισιν τινος. φυλακὴν· ἔνν. τῆς χώρας. τὴν θρέψασαν· δηλ. χώραν. περιορῶ = ; (βλ. § 5). πορθοῦμαι = λαφυραγωγοῦμαι. οἱ φύσει γεννήσαντες = οἱ φυσικοὶ πατέρες. ποιητὸς πατήρ = θετὸς πατήρ. ἔχω πρὸς τινά· μετὰ τροπ. ἐπιρ. = διάκειμαι πρὸς τινά. ταῖς εὐνοίαις· τοῦ κατὰ τι = ὡς πρὸς τὴν ἀγάπην : ἀπὸ ἀπόψεως ἀγάπης. προσηκούσας· ἔνν. αὐτοῖς· ὁ μὴ φύσει προσήκων τινὶ = ἐκεῖνος ὅστις δὲν συνδέεται πρὸς τινά διὰ φυσικῆς συγγενείας, διὰ φυσικοῦ δεσμοῦ. χῶραι ἐπικτήτοιοι γενόμενοι ὕστερον = χῶραι ἀποκτηθεῖσαι κατόπιν : χῶραι πρὸς τὰς ὁποίας συνεδέθησαν οἱ ἄνθρωποι ἀργότερον. καταδεέστερον διάκειμαι πρὸς τινά = τρέφω πρὸς τινά μικρότερον στοργήν : δὲν ἀγαπῶ τινά ἐπαρκῶς. οὕτω καὶ πρὸς τὰς χώρας... διάκεινται· ἡ ἔννοια : οἱ Ἀθηναῖοι ἐξῆλθον εἰς τὰ σύνορα τῆς Βοιωτίας πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἐχθρῶν διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν : 'Επειδὴ ἡγάπων τὴν Ἀττικὴν ὡς φυσικὴν πατρίδα των περισσότερον ἀπὸ τὴν Βοιωτίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν συνεδέθησαν δι' ἐπικτήτου δεσμοῦ, δηλαδὴ τῆς συμμαχίας, δὲν ἠνείχοντο νὰ ἀναμείνουν τοὺς πολεμίους εἰς τὰ ἐδάφη αὐτῆς, τὰ ὁποῖα κατ' ἀνάγκην θὰ ὑφίσταντο μοιραίας καταστροφάς. τοιαύταις γνώμαις χρησάμενοι = μολονότι τοιούτων ἀντιλήψεων ἐνεφοροῦντο, ὑπὸ τοιούτων ἰδανικῶν ἐνεπνέοντο. τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν· ἔνν. τοὺς ἀγωνιστὰς τῶν παλαιοτέρων πολέμων. οὐχ ὁμοίως (τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν) τῆς τύχης ἐκοινώνησαν = δὲν ἀπέλαυσαν

τῆς ἰδίας πρὸς ἐκείνους εὐτυχίας : δὲν εἶχον τὴν ἰδίαν τύχην μὲ ἐκείνους.
τῆς ἀρετῆς = τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀνδρείας των : τῆς τιμῆς καὶ τῆς
 δόξης διὰ τὴν ἀνδρείαν των. **ἀμύνω ὑπὲρ τινος** = ἀγωνίζομαι ὑπὲρ
 τινος.

§ 49 - 50 **τοῖς τελευτήσασιν**· εἰς τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας.
οὐδ' οἶόν τ' ἐστίν = οὐδ' ἔξεστιν = οὐδὲ ἐπιτρέπεται. **διάνοια** =
 ψυχὴ, φρόνημα. **πτήσσω φόβον** (σύστοιχον ἀντικείμενον) = αἰσθάνομαι
 φόβον, κάμπτομαι ἔμπρὸς εἰς τὸν φόβον. **οἱ ἐπιόντες** = οἱ ἐ-
 χθροὶ. **καλῶς** = ἐντίμως, ἐνδόξως. **οὐδὲ... εἰς**· πρὸς ἔμφασιν ἀντὶ **οὐ-**
δεῖς. **φεύγοντες**· ἐνεστώς τῆς προσπαθείας. **ἐδήλωσε**· ἀμεταβάτως =
δήλη ἐγένετο = ἐφάνη, κατεδείχθη (ἐνν. **ἐκ τοῦδε** = ἀπὸ τοῦ ἐξῆς
 γεγονός). **τῶν ἀπάντων**· ἐνν. Ἑλλήνων. **μεταλλάττω τὸν βίον** =
 ἀποθνήσκω. **τὰ τῆς Ἑλλάδος**· δηλ. πράγματα = ἡ Ἑλλάς. **ἰδίᾳ** =
 πρὸς ἰδίους (: ἰδιοτελεῖς) σκοποῦς. **στέφανος** = τιμὴ.

§ 51. **καὶ δι' αὐτῶν ἐπετήδευον**· ἐνν. **ταῦτά ἐστι** = καὶ ἡ αἰτία,
 διὰ τὴν ὁποίαν ὅχι ἀδικαιολογήτως ἔδειξαν ἀνδρείαν, εἶναι ἡ ἐξῆς.
εὐρήσετε δέ· ὁ δὲ ἐδῶ = ὅθεν, διὰ τοῦτο. **ἀθλητὰς ἀνακειμένους** =
 διὲ εἶναι ἰδρυμένοι ἀδριάντες ἀθλητῶν. **στρατηγούς ἀγαθοὺς**· ὅπως
 λ.χ. τοῦ Κόνωνος καὶ Τιμοθέου. **τοὺς τὸν τύραννον ἀποκτείναντας**·
 τοὺς τυραννοκτόνους Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα. **τοιούτους ἀνδρας**·
 ὁποῖοι οἱ ἀγαθοὶ στρατηγοὶ καὶ οἱ τυραννοκτόνοι. **στεφανίτας ἀγῶνας**·
στεφανίτης ἀγὼν ἐκαλεῖτο ὁ ἀθλητικὸς ἀγὼν, εἰς τὸν ὁποῖον ὡς
 ἐπαθλον ἐδίδετο στέφανος. Ἦτο δὲ ὁ στέφανος εἰς τὰ Ὀλύμπια ἐκ
 κοτίνου, δηλ. ἀγριελείας, εἰς τὰ Νέμεα ἀπὸ σέλινου, εἰς τὰ Ἴσθμια πα-
 λαιότερον μὲν ἐκ σελίνου, κατὰ δὲ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ἐκ πίτυος
 καὶ εἰς τὰ Πύθια ἀπὸ δάφνης. **εὐπετῶς** = εὐκόλως. **ἔστι· μετ' ἀπα-**
ρεμφ. = εἶναι δυνατόν. **πολλαχόθεν γεγονότας** = ἐκ πολλῶν πόλε-
 ων προερχομένους, ἔλκοντας τὴν καταγωγὴν.

§ 52. **ἐστίν ἔν τινι** = εἶναι εἰς τὸ χερί κάποιου : ἔχει κάποιος
 τὸ δικαίωμα. **ἀποψηφίζομαι τινος** = ἀθρώνω τινά. **τὰ δίκαια ποι-**
οῦσι = ἂν (θέλετε νά) ἀπονέμετε τὸ δίκαιον. **κατεγνωσμένον ἐστὶ**,
 πρκμ. τοῦ **καταγιγνώσκομαι** (παθ.) = καταδικάζομαι. **δσίως** =

σύμφωνα μὲ τὸ θεῖον δίκαιον. ἄν· εἰς τὸ παρανομῆσαι = ὅτι παρανομήσειαν ἄν·

§ 53 - 54. **Αὐτόλυκος**· Ἀρεοπαγίτης. Κατεδικάσθη εἰς θάνατον μὲ τὴν κατηγορίαν, τὴν ὁποίαν διετύπωσε κατ' αὐτοῦ ὁ ἴδιος ὁ Λυκούργος, ὅτι μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας μετέφερε τὴν οἰκογένειάν του εἰς ἀσφαλὲς μέρος. **αὐτοῦ**· ἐπίρρ. = ἐδῶ. **αἰτίαν ἔχω** = κατηγοροῦμαι. **ὑπεκτίθεμαι** = μεταφέρω κρυφίως ἔξω (τῆς πόλεως) εἰς ἀσφαλὲς μέρος. **ὅστις = τοῦτον, ὅστις· δεινὸν** = ἐπικίνδυνον. **κίνδυνος** = ἄγών. **ἃ κατέγνωσται** = ἃ κετεγνωσμένα ἐστί· ἃς ἐρμηνευθῇ = ὅταν αὐτὰ (τὰ ἀδικήματα) ἔχουν καταδικασθῇ· **οἱ λαχόντες** = οἱ κληρωθέντες, εἰς τοὺς ὁποίους ἔπεσεν ὁ κλῆρος. **ἀγνώμων** = ἀνόητος.

§ 59 - 60. **ἤξει... φερόμενος** = θὰ φθάσῃ δὲ ἴσως (ὁ Λεωκρ.) ἐν τῇ φορᾷ τοῦ λόγου του εἰς ἐκείνην τὴν δικαιολογίαν. **νεώριον** = ναύσταθμος. **κύριος· ἐνν.** ἦν = εἶχεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του. **οὔτε γὰρ νεωρίων ... οὔτε στρατοπέδων** κλπ.· πρβλ. τὰ περὶ εἰσαγγελίας λεγόμενα ἐν § 1 - 2. **ὅλως** = ἐν γένει. **τῶν τῆς πόλεως· ἐνν.** πραγμάτων = τῶν πολεμικῶν δυνάμεων τῆς πόλεως. **ἐκδοτον ποιῶ τὴν πόλιν** = ἐκδίδωμι τὴν πόλιν = προδίδω τὴν πόλιν. **οἱ μὲν· δηλ.** κύριοι τῶν νεωρίων, στρατοπέδων κλπ. **τὰ πάτρια νόμιμα** = αἱ πατροπαράδοτοι συνήθειαι. **ἀποστερῶν·** διότι δὲν ἐξετέλει τὰς δημοσίας θυσίας, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεχρεοῦτο πᾶς Ἀθηναῖος πολίτης (πρβλ. § 1 - 2). Δὲν προσέφερεν ἐπίσης τὰς νενομισμένας τιμὰς εἰς τοὺς νεκροὺς (χοάς, ἐναγίσματα κλπ.), τὰς ὁποίας κατὰ παράδοσιν ἀπένεμον εἰς αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι. **ὑπὸ ἐκείνων· δηλ.** τῶν κυρίων τῶν νεωρίων κλπ.- **προδοθεῖσαν** = εἰ προουδόθη. **ἐξέλιπεν· ἐνν.** αὐτὴν, δηλ. τὴν πόλιν. **ἀοίκητος** = ἀκατοίκητος. **κακῶς πράττω** = δυστυχῶ. **μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον εἰκός ἐστιν** = εἰκός ἐστι τυχεῖν (τὰς πόλεις) μεταβολῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον. **εἰκός ἐστιν** = εἶναι πιθανόν, ὑπάρχει ἐλπίς. **ἀνάστατον· δηλ.** πόλιν τινά. **ἀνάστατος γίγνομαι** = καταστρέφομαι, ἐρημοῦμαι. **στερηθῆναι·** τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ εἰκός ἐστιν = εἶναι φυσικόν, ἐπόμενον. **ἐλπίς· ἐνν.** ἐστὶν μεταπεσεῖν = μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον. **συναναιρεῖται** = σὺν τῷ βίῳ ἀναιρεῖται = μαζί μὲ τὴν

ζωήν του εξαφανίζονται, κάμνουν πτερά. **πέρας ἔχειν τὴν ἀτυχίαν** = νὰ εἶναι τελειωτικὴ (: νὰ μὴ ἐπιδέχεται μεταβολὴν) ἡ ἀτυχία των.

§ 61 - 62. **τεκμήριον δὲ μέγιστον· ἐνν. τόδε ἐστίν. ὑπὸ τῶν τυράννων·** δηλ. τοῦ Πεισιστράτου καὶ τῶν υἱῶν του (560-510 π.Χ.). **ἀμφοτέρων·** δηλ. τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀφ' ἑνός, τῶν τριάκοντα καὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Λακεδαιμονίων ἀφ' ἑτέρου. **ἡλευθερώθημεν καὶ... ἡξιώθημεν προστάται γενέσθαι·** ἐκ μὲν τῶν πρώτων ὑπὸ τῶν τυραννοκτόνων, ἐκ δὲ τῶν δευτέρων ὑπὸ τοῦ Θρασυβούλου καὶ τοῦ Κόνωνος. **ἀλλ' οὐχ ὅσαι = ἀλλ' οὐ ταῦτ' ἔπραξαν, ὅσαι. τοῦτο μὲν... τοῦτο δὲ =** οὕτω λ.χ., ἔτσι ἐπίσης. **εἰ καὶ παλαιότερον εἰπεῖν ἐστι =** ἂν καὶ εἶναι ὀλίγον παλαιόν, διὰ νὰ τὸ ἀναφέρῃ κανεὶς. **τὴν Τροίαν τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι·** πρόληψις = **τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι ἡ Τροία. ἐπάρχω τινός =** ἔχω ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν μου κάποιον. **τὸν αἰῶνα =** εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. **συνοικισθεῖσαν·** ἡ μτχ. ἐκ τοῦ **ἀκήκοεν. Μεσσήνην πενταχοσίους ἔτεσιν... συνοικισθεῖσαν·** ἡ Μεσσήνη συν-φικίσθη ἀπὸ τὸν Ἐπαμεινώνδαν τὸ 369 π.Χ. Ἐπομένως πόσα ἔτη ἀκριβῶς εἶχον περάσει ἀπὸ τοῦ πρώτου Μεσσηνιακοῦ πολέμου, περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται ἐδῶ;

§ 75 - 77. **νομίζω·** ἐδῶ = νομοθετῶ. **περὶ τούτων·** δηλαδὴ σχε-τικῶς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τῶν πολιτῶν καὶ τὴν ἄμυναν τῆς πατρί-δος. **ἔχω τῇ διανοίᾳ =** σκέπτομαι. **θεωρῶ =** ἀναλογίζομαι. **ἄξιον γάρ...·** τὸ πλήρες : **ἄξιον γάρ ἐστι, καίπερ πρὸς εἰδότας λέγοντα, ὅμως διελθεῖν (=** νὰ διηγηθῶ λεπτομερῶς). **ἔθος =** ἔθιμον, ἄγραφος νόμος. **κατασκευάζω τι =** κανονίζω κάτι. **ταῦτα·** δηλ. τὰ ὁποῖα ἀνω-τέρω ἐξέφρασε διὰ τοῦ **περὶ τούτων. οἷς·** δηλ. νόμοις καὶ **ἔθεσι. σεμνός =** σεβαστός. **ληξιαρχικὸν γραμματεῖον·** εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ νέοι, ὅταν εἰσῆρχοντο εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν (18ον ἔτος) ἐνεγράφοντο ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τοῦ δήμου εἰς κατάλογον, ὁ ὁποῖος ἐκαλεῖτο **λη-ξιαρχικὸν γραμματεῖον**, φυλασσόμενον ὑπὸ τοῦ οἰκείου δη-μάρχου. Μόνον ἀπὸ τῆς ἐπισήμου ταύτης πράξεως καὶ ἐξῆς ἡδύναντο οἱ νέοι νὰ τύχουν τῆς πατρικῆς κληρονομίας (**ἄρχειν τῆς λήξεως**). **εὐθύς·** δηλ. μόλις ἀπέφυγε τὸν ὄρκον. **ἀνθ' ὧν =** διὰ τὰς ὁποίας παραβάσεις (δηλ. τὴν ἐπιорκίαν ἢ τὴν σκόπιμον ἀποφυγὴν τοῦ ὄρκου). **παραστάτης =** ὁ παραπλεύρως ἰστάμενος : ὁ σύντροφος μάχης. **ὄτῳ =** ᾧτινι = μὲ

ὅποιον. **στοιχῶ** (στοῖχος)· ἐδῶ = βαδίζω ἢ ἵσταμαι εἰς τάξιν μάχης : τάσσομαι εἰς τὴν γραμμὴν. **ἀμύνω**· ἀμεταβάτως = ἀμύνομαι. **οἷα καὶ ἱερὰ** = τὰ κατὰ θεῖαν καὶ ἀνθρωπίνην διάταξιν καθωρισμένα. **ἀρείων**· ἐν χρήσει ὡς συγκρ. τοῦ **ἀγαθός** = ἰσχυρότερος. **εὐηκοῶ** = ὑπακούω προθύμως. **οἱ αἱεὶ κρίνοντες** = οἱ ἐκάστοτε δικάζοντες. **ἰδρυμένοι θεσμοὶ** = οἱ κείμενοι νόμοι. **ὁμοφρόνως** = ἀπὸ κοινοῦ. **ἀναιρῶ** = ἀνατρέπω. **Ἰστωρ (οἶδα)** = μάρτυς· **ἱστορες**· ἐνν. ἔστων. **Ἄγλαυρος**· θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος, ἡ ὁποία ἐθυσιάσεν ἐκουσίως κατὰ χρησμὸν πρὸς σωτηρίαν τῆς πόλεως τὴν θυγατέρα της Ἀλκίππην καὶ ἠξιώθη θείων τιμῶν. **Ἐνυάλιος**· ἐπίθετον τοῦ Ἄρεως. **Θαλλῶ**· μία ἐκ τῶν δύο Ὠρῶν, τὰς ὁποίας ἐλάτρευον οἱ Ἀθηναῖοι. Ἡ ἄλλη ὠνομάζετο **Καρπῶ**. Ἐθεωροῦντο θεράπαιναι τοῦ Διός, ἀνοίγουσαι καὶ κλείουσαι τὰς πύλας τοῦ οὐρανοῦ. Ὅπως εἶναι φανερόν, αἱ Ὠραὶ ἀντιπροσωπεύουν τὴν κρατοῦσαν εἰς τὴν φύσιν τάξιν καὶ διὰ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν ἐπιφέρουν τὴν αὔξησιν (Θαλλῶ, ἀνοιξίς) καὶ τὴν καρποφορίαν τῶν φυτῶν (Καρπῶ, θέρος). **Αὐξῶ**, **Ἠγεμόνη**· αἱ δύο χάριτες αἱ ὁποῖαι ἐλάτρευοντο εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐλέγοντο κόραι τοῦ Διός καὶ τῆς Ἥρας καὶ ἦσαν σύμβολα τῆς ἀνθήσεως καὶ τῆς καρποφορίας, ὅπως αἱ Ὠραὶ. Ἡ ἐπίκλησις πρὸς αὐτὰς φέρεται μόνον εἰς τὸν ὅρκον τῶν Ἐφῆβων.

§ 78. **ὅσιος** = εὐσεβής, γεμᾶτος ἀπὸ εὐλάβειαν. **τὸ τούτου μέρος** = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτόν. **ἐκλείπω** = ἐγκαταλείπω.

§ 79. **καὶ μὴν** = πρὸς τούτοις. **συνέχω** = σφίζω. **τρία**· δηλ. μόρια, στοιχεῖα. **ἡ πολιτεία συνέστηκε** = ἔχει συγκροτηθῇ ἡ πολιτεία. **ταύτην**· καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ κατηγ. **πίστιν**, ἀντὶ **τούτον** (τὸν ὅρκον)· οὕτω καὶ κατωτέρω **ταύτην πίστιν ἔδοσαν αὐτοῖς**. **πίστις** = ἐγγύησις. **ταύτην πίστιν δίδωσιν**· πλὴν τῶν ιδιωτῶν, οἱ ὁποῖοι ὠρκίζοντο τὸν ἐν § 77 ὅρκον, καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ δικασταὶ ὤμνουν, ὅτι θὰ ἐκπληροῦν πιστῶς τὰ καθήκοντά των. **ἀπολύομαι** = ἀπαλλάσσομαι, γλυτώνω. **ἐπιορκήσας** = εἰ ἐπιορκήσῃ· τούτου ἀπόδοσις : οὐτ' ἂν λάθοι οὐτ' ἂν ἐκφύγοι· εἰ μὴ αὐτός· δηλ. **δίκην δώσει** = θὰ τιμωρηθῇ.

§ 80 - 81. **ἔδοσαν αὐτοῖς** = ἔδωκαν ἀναμεταξύ των : ὠρκίσθησαν. **παρ' αὐτῶν** = ἀπὸ ἰδικῆν των ἐμπνευσιν. **τὸν παρ' ὑμῖν**· δηλ.

τὸν ὄρκον τῶν ἐφήβων (§ 77). **ἀτεχνῶς** (ἐκ τοῦ ἀτεχνῆς ἀνεπιτή-
δευτος, ἀπλοῦς) = ἀκριβῶς, σαφῶς. **περὶ πλείονος ποιουμαι τι**. βλ.
§§ 14 - 15. **τοὺς τελευτήσαντας = οἱ ἂν τελευτήσωσι**. **κρατῶ τι-
να** = νικῶ τινα. **ἀνάστατον ποιῶ** = ἐρμῶνω. **προαιρουμαι τὰ τοῦ
βαρβάρου** = προτιμῶ τοὺς βαρβάρους : πηγαίνω μὲ τὸ μέρος τῶν
βαρβάρων. **δεκατεύω τινά** = ὑποχρεώνω τινά νὰ πληρῶνῃ τὸ δεκα-
τον τῶν προσόδων του. **καταβάλλω** = κρημνίζω, μεταβάλλω εἰς συν-
τρίμματα. **ὑπόμνημα** = ἐνθύμιον. **ἐν τούτῳ**· δηλ. τῷ ὄρκῳ.

§ 82. **γίγνομαι ἀγαθὸς πρὸς τὸν κίνδυνον** = ἀντιμετωπίζω μὲ
γενναϊότητα τοὺς κινδύνους. **εὐδοκίμῳ** = διακρίνομαι. **ὅ**· ἀναφέρεται
εἰς τὰ ἐπόμενα = τοῦτο δέ, τὸ ἐξῆς. **ὥστε μὴ** = διὰ νὰ μὴ. **ἀδοξῶ**·
ἀμεταβ. = χάνω τὴν φήμην μου. **περιορῶ** (μετὰ μτχ.) = ; (βλ. § 5).
εὐκλεία = δόξα. **οὐκ ἔστιν** (μετ' ἀπαρμφ.) = δὲν δύνασθε νὰ...
οὐδὲν τούτων· δηλ. τῶν ἀδικημάτων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀσφά-
λειαν τῆς πατρίδος.

§ 83. **διελθεῖν = διηγῆσασθαι**. **περὶ τούτων**· δηλ. τῶν ἀδικη-
μάτων τοῦ Λεωκρ. **διενηνόχασιν**· τοῦ διαφέρω τινός = ἀναδεικνύ-
μαι ἀνώτερός τινος.

§ 84 - 85. **ἐξανίστημί τινα** = ἐκδιώκω τινά. **ἀναιρῶ**· ἐπὶ μαν-
τείου = δίδω χρησμόν. **Δελφός** = ὁ κάτοικος τῶν Δελφῶν· **χρηστή-
ριον** = χρησμός. **δι' ἀπορρήτων** = μυστικῶς. **ἐκδοτον τὴν θρεψα-
μένην** (ἐνν. γῆν) **παραδίδωμι** = παραδίδω τὴν θρέψασάν με χώραν
(: τὴν πατρίδα μου) εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐχθρῶν. **διακαρτερῶ** =
ὑπομένω μὲ καρτερίαν. **εἰς τὴν πατρίδα**· ὁ προσδιορισμὸς νὰ συναφθῇ
πρὸς τὴν μετοχὴν **κατακλεισθέντες**.

§ 86 - 87. **ἐτέραν μεταλλάξαι τὴν χώραν** = νὰ ἀνταλλάξουν
μὲ ἄλλην τὴν χώραν των : νὰ μεταβοῦν εἰς ἄλλην χώραν. **γοῦν** = τοῦ-
λάχιστον. **πτωχικὴ στολὴ** = ἐνδυμασία ἐπαίτου. **ὅπως ἂν ἀπατήσῃ**
διὰ νὰ ἀπατήσῃ, ἂν ἡμπορέσῃ (αὐτὴν τὴν σημασίαν ἔχει ὁ ἂν συναπτό-
μενος μὲ τὸ ὅπως). **ὑποδύομαι κατὰ τὰς πύλας** = ἐξέρχομαι κρυ-
φίως (= ὑπὸ) διὰ τῶν πυλῶν. **ἀποκτείνει... προσπесόντα**· ἡ πλο-
κὴ = (φασίν) ἀποκτείνει (Κόδρον ὑποκείμ.) **προσπесόντα** (αὐ-
τῷ, τῷ ἐτέρῳ). **προσπίπτω τινὶ** (ἢ πρὸς τινα) = ὀρμῶ κατὰ τινος.

περιλείπομαι=ὕπολείπομαι, ἐπιζῶ. **σπῶ (- άω)** τὸ **ξίφος** = σύρω τὸ ξίφος ἀπὸ τὴν θήκην. **ἀποκτείνει**· ἐκ τοῦ **φασί**. **Πρυτανεῖω**· τὸ Πρυτανεῖον ἦτο δημόσιον κατάστημα κείμενον ὑπὸ τὰς βορείους κλιτύς τῆς Ἀκροπόλεως πλησίον τῆς ἀγορᾶς. Ἦτο ὁ τόπος εἰς τὸν ὁποῖον συνήρχοντο οἱ πρυτάνεις, διεσκέπτοντο καὶ ἐσιτοῦντο. Εἰς αὐτὸ ἐπίσης ἐφιλοξενοῦντο οἱ ξένοι τῆς πόλεως καὶ ἐσιτοῦντο οἱ ἐξοχοὶ τῶν πολιτῶν, ὅσοι ἠξιώθησαν αὐτῆς τῆς τιμῆς δι' ἰδικάς των ἢ τῶν προγόνων των εὐεργεσίας πρὸς τὴν πόλιν. Ἡ εἰς τὸ Πρυτανεῖον σίτησις ἦτο μεγίστη τιμή, ἐδίδετο δὲ ἢ ἐπὶ ὠρισμένον χρόνον ἢ εἰς τὸ διηνεκές (ἀ ε ἰ σ ι τ ο ι). Ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Κλεισθέους (508 π.Χ.) αἱ συσκέψεις καὶ ἡ σίτησις τῶν πρυτάνεων ἐγίνοντο εἰς τὴν Θόλον, θολωτὸν δηλ. οἰκοδόμημα παρὰ τὴν ἀγοράν. Σημειωτέον ὅτι Πρυτανεῖον εἶχε πᾶσα ἐλληνικὴ πόλις, ἐθεωρεῖτο δὲ τοῦτο ὡς τὸ συμβολικὸν κέντρον τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς.

§ 88 - 89. **ἀντικαταλλάττομαί τι ἀντί τινος** = δίδω κάτι εἰς ἀντάλλαγμα ἄλλου τινός. **τοιγαροῦν** = διὰ τοῦτο λοιπόν. **μονώτατος**· (ὑπερθ. τοῦ **μόνος**) = ἐντελῶς, ἀποκλειστικῶς **μόνος**. **ἐπώνυμοι τῆς χώρας εἰσὶ** = ἔχουν δώσει τὸ ὄνομά των εἰς τὴν χώραν . Ἐννοεῖ τοὺς 10 ἐπώνυμους ἥρωας τῆς Ἀττικῆς (ἴδε σημειώσεις §§ 1 - 2), ἀπὸ τῶν ὁποίων ἔλαβον τὰ ὀνόματα αἱ φυλαὶ τῶν Ἀθηναίων (Κεκροπὶς, Ἐρεχθίδης, Αἰγυῖς, Λεοντίς (ὀρθότερον Λεωντίς), Ἀκαμαντίς, Ἀντιοχίς, Ἴπποθοωντίς, Οἰνήϊς, Αἰαντίς καὶ Πανδιονίς). Εἰς τοὺς ἥρωας τούτους ὁ Λυκ. συγκαταλέγει καὶ τὸν Κόδρον διὰ τὴν αὐτοθυσίαν του. **ὑπὲρ ἧς**· δηλ. χώρας. **σπουδάζω** = ἐνδιαφέρομαι. **ἐκληρονόμουν**· διότι ὡς φέρουσα τὰ ὀνόματά των ἐθεωρεῖτο κληρονομία των. **τὴν αὐτὴν**· δηλ. γῆν.

§ 90 - 92. **ὡς οὐκ ἂν ποτε** κλπ. ἐπεξήγησις τοῦ **δ**. **ὑπομένω τὸν ἀγῶνα** = ἔχω τὸ θάρρος νὰ παρουσιασθῶ εἰς δίκην. **σύνοιδά ἑμαυτῷ διαπεπραγμένῳ** = συναισθάνομαι (: ἔχω τὴν ἀντίληψιν) ὅτι ἔχω πράξει. **ὥσπερ οὐ εἰς τὸ χρωμένους** (αἰτ. ἀπόλυτος ἀντὶ τῆς κανονικωτέρας γενικῆς). **πρᾶγμα** = γεγονός. **ἐστὶ σημεῖον**· δηλ. τοῦτο (τὸ τεκμήριον)· **πρᾶγμα**· ἐδῶ = ἡ προκειμένη ὑπόθεσις. **ἐπ' αὐτὴν τὴν τιμωρίαν** = διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ αὐτὴν τὴν τιμωρίαν. **ἐτέρωθι**· ἐπὶ ἄλλο μέρος. **ἀτυχῶ** = μοῦ συμβαίνει ἀτύχημα. **ὑπέχω τιμωρίαν τινός** = ὑφίσταμαι τιμωρίαν διὰ κάτι. **οὐδὲν πρότερον ποιοῦσι** =

δὲν κάμνουν τίποτε ἄλλο πρῶτα - πρῶτα. **παράγω** = παραπλανῶ, σκοτίζω. **οἱ θεοὶ οὐδὲν... παράγουσι** = τὸ πρῶτον πρᾶγμα, τοὺ κάμνουν οἱ θεοὶ εἰς τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους, εἶναι νὰ σκοτίζουν τὸ λογικόν των.

§ 93. **Καλλίστρατον**· οὗτος ἦτο Ἀθηναῖος ρήτωρ καὶ πολιτικός. Μετὰ τὴν μάχην τῆς Μαντινείας (362 π.Χ.) κατηγορήθη, ὅτι ὑπέβαλε προτάσεις ἐπιζημήβους εἰς τὴν πολιτείαν καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν τιμωρίαν, ἐγκατέλειπε τὰς Ἀθήνας. Ἀργότερον ἐνοστάλλησε τὴν πατρίδα καί, ἀφοῦ ἐζήτησε προηγουμένως τὴν συμβουλήν τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, ἐπανῆλθε. **καταγιγνώσκω τινὸς θάνατον** = καταδικάζω κάποιον εἰς θάνατον. **τυγχάνω τῶν νόμων (ἢ τῶν νομίμων)** = εὐρίσκω τὸ δίκιο μου. **τεύξεται...** ὁ χρησμός ἦτο διφορούμενος· εἰς αὐτὸν ὁ Καλλ. ἔδωσε τὴν συμφέρουσαν ἐξήγησιν, ὅτι θὰ ἐπανακτήσῃ τὰ πολιτικά του δικαιώματα καὶ τὴν θέσιν του εἰς τὴν πολιτείαν, ἐνῶ ὁ χρησμός ὑπενόει, ὅτι θὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸν φυγάδα ἡ νόμιμος τιμωρία. **βωμὸν τῶν δώδεκα θεῶν**· ἦτο ἱδρυμένος εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηνῶν. **ταυτὰ σημαίνω** = δίδω ὁμοίους (: με τὸν ἴδιον ἀποτελεσμα) χρησμούς.

§ 94. **ἐπισκοπῶ** = ἐπιβλέπω. **ἀγαθὰ πάσχω** = εὐεργετοῦμαι, δέχομαι εὐεργεσίας. **μὴ ὅτι** (μὴ εἶπω ὅτι) **ἀμαρτεῖν... ἄλλ' ὅτι...** **ἀσέβημά ἐστι** = ὅχι μόνον τὸ νὰ ἀμαρτήσωμεν (εἰς τοὺς γονεῖς), ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ μὴ καταναλώσωμεν (: ἀφιερώσωμεν) τὴν ζωὴν μας εὐεργετοῦντες αὐτοὺς εἶναι μεγίστη ἀσέβεια.

§ 95 - 96. **γούν** = τοῦλάχιστον, παραδείγματος χάριν. **μυθωδέστερον** = κάπως μυθῶδες. **ρύακα γενέσθαι** = ὅτι ἐξεχύθη ρύαξ (λάβρα). **καὶ δὴ καὶ** = καὶ μάλιστα. **πόλιν τινά**· τὴν Κατάνην. **νεωτέρων—πρεσβύτερον** ἀνευ συγκριτικῆς ἐννοίας. **ὄντα... δυνάμενον... ἐγκαταλαμβάνομενον**· ἐκ τοῦ ὀρώντα. **ἐγκαταλαμβάνομαι** = καταλαμβάνομαι εἰς ἓνα τόπον, προφθάνομαι. **ὄθεν δὴ καὶ ἄξιον... θεωρῆσαι τὸ θεῖον** = ἐκ τούτου δὲ κυρίως ἀξίζει νὰ κρίνῃ κανεὶς τοὺς θεοὺς. **εὐμενῶς ἔχω** = διάκειμαι εὐμενῶς, με συμπάθειαν. **προσαγορεύεσθαι**· ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγεται· **ἅπαντας**· νὰ συναφθῇ μετὰ τὸ ἀπολέσθαι.

§ 97. **ὁμογνωμόνως** = ὁμοφώνως. **τῶν νομίμων** = τῶν συνήθων τιμῶν (βλ. § 59).

§ 102 - 103. **τῶν Ὀμ. ἐπῶν** ἐνν. **τι** = ἀπόσπασμά τι. **Παναθηναίων** : κατὰ τὰ μεγάλα Π. ἀπηγγέλλοντο ὑπὸ τῶν ραψωδῶν τὰ ὁμηρικὰ ἔπη. **ῥαψωδῶ** = εἶμαι ραψωδός, ἀπαγγέλλω τὰ ποιήματα ἄλλου, μάλιστα δὲ τοῦ Ὀμήρου τὸ παθητικ. ἐπὶ ποιημάτων = ἀπαγγέλλομαι ὑπὸ ραψωδῶν. **ἐπίδειξιν ποιοῦμαι** = δεικνύω. **μιμοῦμαι τι** = περιγράφω λεπτομερῶς κάτι. **μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως** = διὰ λόγου στηριζομένου εἰς παραδείγματα. **συμπείθω** = καταπείθω. **ἀλλά** : μετὰ προστακτ. εἶναι παρακελευσματικός = ἐμπρός. **διαμπερές** = πέρα πέρα, ἀδιεκόπως. **κεν** = ἄν. **βλήμενος** : μτχ. μέσου ἄορ. με παθητ. σημασίαν τοῦ **βάλλω**. **τυπείς** : μτχ. παθ. ἄορ. β' τοῦ **τύπτω**. **βλήμενος ἢ τυπείς** = κτυπηθεὶς ἀπὸ μακρὰν ἢ ἐκ τοῦ πλησίον. **πότμος** = ἡ μοῖρα, τὸ πεπρωμένον. **ἐπίστη** ἄορ. β' (**ἐπέσπον**) τοῦ **ἐφρέπω** = ἀκολουθῶ, εὐρίσκω. **οἱ** = αὐτῶ. **ἀεικής** = ἀπρεπής, ἀνάρμοστος. **τεθνάμεν** = **τεθνάναί**. **ἄλοχος** = σύζυγος. **σὴ** ἐνν. **ἐστί**. **σὴ** (τὸ ἄρσεν. **σός**) = σῶα. **κλῆρος** = περιουσία. **ἀκήρατος** = ἄθικτος, ἀβλαβής. **εἴ κεν** = εἴθε μόνον, ἄρκεῖ μόνον. **οἴχομαι** = φεύγω, ἀναχωρῶ. **φίλην ἐς γαῖαν** = εἰς τὴν πατρίδα των.

§ 104. **οὕτως ἔσχον πρὸς ἀρετὴν** = τόσῃ γενναιότητα ἐπέδειξαν. **στόλος** = στρατός. **κρατῶ τινα** = νικῶ τινα. **ἄδεια** = ἀσφάλεια. **ἀλλ'** ἐπὶ τῷ πράττειν = **ἀλλὰ** (μέγα φρονοῦντες) ἐπὶ τῷ πράττειν **ἄξια ταύτης** (δηλ. τῆς δόξης). **ἐπιτηδεύω** = ἀσκῶ.

§ 108 - 109. **περιγίγνομαι τινος** = εἶμαι ἀνώτερός τινος. **οὐχ ὁμοίως ἐχρήσαντο ταῖς τύχαις** = δὲν ἠγνόηθησαν ἀπὸ τὴν τύχην ὁμοίως : δὲν ἐστάθησαν ἐξ ἴσου τυχηροί. **ἡρίον** (τὸ) = τάφος. **πρὸς τοὺς Ἕλληνας** = διὰ τοὺς Ἕλληνας. **νόμιμα** = νόμοι. **προμαχῶ τινος** = μάχομαι ὑπὲρ τινος. **Μαραθῶνι** : δοτ. τοπική. **χρυσοφόρος** = ὁ φορῶν χρυσᾶ κοσμήματα, ὁ χρυσοφορωμένος. **ἐστόρεσαν** : ἄορ. τοῦ **στόρνυμι** ἢ **στρώννυμι** = στρώνω, σωριάζω.

§ 110. **ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος** = καθ' ὅλον τὸν διαρρεύσαντα χρόνον. **ἀποστερήσετε** : ἐφ' ὅσον δὲν θὰ τιμᾶται πλέον ἢ ἀρετὴ αὐτῶν. **ἐκεῖνα** = τὰ ἐκείνων ἔργα. **παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐδοκίμῳ** = τιμῳμαι

ἀπὸ τοὺς παλαιούς. **κέκριμαι** = θεωροῦμαι. **κάλλιστον** = ὠραιότατον παράσημον.

§ 120. **λαβέ'** ἔνν. **καὶ ἀνάγνωθι'** εἰς τοῦτο τὸ αὐτοῖς, δηλαδὴ εἰς τοὺς δικάζοντας. **μεθίσταμαι** = αὐτομολῶ, δραπετεύω. **Δεκέλειαν** ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε οἱ Σπαρτιᾶται κατέλαβον τὴν Δεκέλειαν (413 π.Χ.), ὀλιγαρχικοὶ Ἀθηναῖοι κατέφυγον εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν, ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ πλῆθος δούλων. **ἀκόλουθος** = σύμφωνος.

§ 121. **καταγιγνώσκω**· μὲ ἀντικείμεν. μόνον κατὰ γενικὴν δηλοῦσαν πρόσωπον = θεωρῶ τινα ἄξιον κατηγορίας (: καταδίκης). **ἀπαγαγεῖν**· δηλ. αὐτόν· **ἀπάγω** ὡς δικαστικός ὅρος = συλλαμβάνω καὶ ὁδηγῶ ἐνώπιον ἄρχοντος κατηγορούμενον. **θεσμοθέται**· οἱ ἐξ νεώτεροι ἐκ τῶν ἐννέα ἀρχόντων· οὗτοι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἔργων των, ἐδίκαζον ὑποθέσεις μὴ ὑπαγομένας εἰς ἴδιον δικαστήριον. **παραλαβόντας**· ἔνν. αὐτόν. **ὁ ἐπὶ τοῦ ὀρύγματος** = ὁ ἐπιστάτης τοῦ ὀρύγματος (τοῦ βαράθρου), δηλ. ὁ δήμιος. Οὗτος ἔργον εἶχε νὰ κατακρημνίσῃ ἐντὸς χάσματος βαθεὸς καὶ σκοτεινοῦ τοὺς καταδικούς. **ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ**· δηλ. ἐντὸς τῆς Ἀττικῆς, διότι ἡ Δεκέλεια ἦτο δῆμος αὐτῆς.

§ 122. **τοίνυν** = δέ. **τελευτήσαντος**· δηλ. τοῦ Λυκίδου. Οὗτος ἦτο μέλος τῆς βουλῆς τῶν 500 καὶ συνέστησεν εἰς τοὺς προσφυγόντας εἰς τὴν Σαλαμίνα Ἀθηναίους νὰ δεχθοῦν τὰς προτάσεις τοῦ Μαρδονίου περὶ συμφιλίωσης πρὸς ἀποφυγὴν τῆς περαιτέρω καταστροφῆς τῆς πόλεως. Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐξοργισθέντες διὰ τὴν βέβηλον σκέψιν τοῦ Λυκίδου ἐφόνευσαν αὐτόν διὰ λίθων ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου. **ἐγχειρέω** - ὦ = ἀποπειρῶμαι. **περιελομένη**· τοῦ ρ. **περιαιροῦμαι** = ἀφαιρῶ. **τοὺς στεφάνους**· κατὰ τὴν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων των οἱ βουλευταὶ ἐφόρουσαν στέφανον ἐκ μύρτου· ἐπειδὴ ὅμως οἱ λιθοβολήσαντες τὸν Λυκίδην ἐνήργουν ἐκτὸς τῶν καθηκόντων των, ἀπέβαλον τοὺς στεφάνους.

§ 123. **πάτριον** = σύμφωνον πρὸς τὰς παραδόσεις τῶν πατέρων, τῶν προγόνων. **ὁπότε** = ἀφοῦ. **ἀνάστατον οὖσαν** = ὅτε ἦτο ἔρημος (λόγῳ τῆς φυγῆς τῶν κατοίκων εἰς Σαλαμίνα). **οἰκουμένην**· ἔνν. **πολιν**. **ἄρα**· ἔνν. **οὐ προσήκει**. **ὑπερβάλλομαί τινα** = υπερβάλλω, ξεπερνῶ κάποιον.

§ 127. **τῆς προνοίας ταύτης** δηλ. **τῶν προγόνων**. **τῶν ἔργων**· δηλ. τοῦ Λεωκρ. = τῶν ἀδικημάτων (τοῦ Λ.). **τῇ ψήφῳ** = κατὰ τὴν ὥραν τῆς ψηφοφορίας. **παρακελεύεσθε ὑμῖν αὐτοῖς** = παρακινεῖτε ἀλλήλους, συμβουλευέτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον. **ὅπως... ἔξιτε** (μελ. τοῦ **ἐξέρχομαι**) = πῶς θὰ ἐξέλθετε. **ἀκόλουθα** = συνεπῇ, σύμφωνα πρὸς τὰς ἀντιλήψεις ἐκείνων. **ὑπόμνημα** = γραπτὴ ὑπόμνησις. **διόμνυμι** = ὀρκίζομαι ἐπισήμως. **Δημοφάντου**· οὗτος μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἐν Ἀθήναις προσωρινῆς ἀρχῆς τῶν 400 καὶ τὴν καταδίκην εἰς θάνατον τοῦ ρήτορος Ἀντιφῶντος (411 π.Χ.) εἰσήγαγε ψήφισμα, κατὰ τὸ ὅποιον ἐτιμωροῦντο διὰ θανάτου, ὅπως οἱ προδόται, οἱ δεχόμενοι ἀξιώματα τῆς πολιτείας παρὰ μὴ νομίμων ἀρχόντων. **οὐσία** = περιουσία. **τῶν ὄρκων καὶ τῆς πίστεως** = τῆς ἐνόρκου βεβαιώσεως. **δμηρον** = ὡς ἐγγύησιν. **κοινῆς εὐδαιμονίας**· δηλ. τῆς ἐλευθερίας. **ταύτης δέ**· δηλ. τῆς πίστεως· ὁ δὲ ἀνακεφαλαιωτικὸς = αὐτῆς λέγω.

§ 128. **τοῖνυν** = δέ. **οὕτως ἔχω** = τοιαύτην στάσιν τηρῶ. **ἄχθομαι τινι** = θυμῶν, δυσφορῶ ἐναντίον κάποιου. **τίθεμαι τὴν ψῆφον** = δίδω τὴν ψῆφόν μου. **λαμβάνω** = ἀντιλαμβάνομαι, ἐννοῶ. **φθάνω καταφυγῶν** = προφθάνω νὰ καταφύγω. **ἀποικοδομῶ τι** = φράσσω κάτι μὲ τοῖχον. **ἀποσκευάζω τι** = ἀφαιρῶ τι. **ἐπίσημος** = φανερός.

§ 129. **τῶν ἐκεῖ**· δηλ. εἰς τὴν Λακεδαίμονα. **διαρρήδην** = ρητῶς. **εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες, εἰς δὲ μάλιστα φοβούμενοι τυγχάνουσι** = ὀρίσαντες τὴν τιμωρίαν (αὐτὴν), ἡ ὁποία κατατείνει εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς (δηλ. τὸν θάνατον), εἰς τὸ ὅποιον ἀποβλέποντες κυρίως (ὅσοι δὲν θέλουν νὰ κινδυνεύσουν ὑπὲρ πατρίδος) συμβαίνει νὰ φοβοῦνται. **ὑπεύθυνον... μετ' αἰσχύνης** = ὑποκειμένην εἰς κίνδυνον παρακολουθούμενον ὑπὸ αἰσχύνης (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πολεμικὸν κίνδυνον, τὸν ὅποιον παρακολουθεῖ ἡ δόξα). **φέρε' ἐνν. καὶ ἀνάγνωθι**.

§ 130. **ἀναγκάσει' ἐνν. πάντα**. **θανάτῳ ζημιοῦμαι** = τιμωροῦμαι μὲ θάνατον. **ὑπομένω** = ἀντιμετωπίζω μὲ θάρρος. **φιλοψυχῶ** = ἀγαπῶ τὴν ζωὴν μου ἀπὸ δειλίαν : εἶμαι δειλός. **εἰδῶς ὑποκειμένην αὐτῷ... ταύτην τὴν τιμωρίαν** = γνωρίζων ὅτι τὸν περιμένει αὐτὸς ὁ θάνατος (= ταύτην) ὡς τιμωρία.

§ 131 - 132. **τῶν φευγόντων**· β' ὅρος τῆς συγκρίσεως. **ὄσον** = καθόσον. **ἢ κοινῇ... συνατυχοῦντες** = ἢ διότι θέλουν νὰ δοκιμάσουν ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς ἄλλους συμπολίτας των τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἡττης. **ποριζόμενος** = προσπαθῶν νὰ ἐξασφαλίῃ. **ἰδίᾳ** = διὰ τὸν ἑαυτὸν του, προσωπικῶς. **τὰ τῆς φύσεως οἰκεία καὶ ἀναγκαῖα** = οἱ φυσικοὶ δεσμοὶ πρὸς τὸν οἶκον καὶ τοὺς συγγενεῖς. **διείληπται**· τοῦ **διαλαμβάνομαι** = θεωροῦμαι. **πέφυκα πρὸς τάχος** = εἰμαι προικισμένος ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ ταχύτητα (: νὰ φεύγω μακρὰν). **νεοττία** = νεοσιτία, ἡ φωλεά. **τῶν ποιητῶν τινες**· οἱ παρατιθέμενοι στίχοι εἶναι ἀγνώστου ποιητοῦ. **δόμος** = οἶκος, φωλεά. **ἡξίωσεν**· γνωμικὸς ἀόρ. : **ἀξιοῖ** = κρίνει ἄξιον ἑαυτοῦ, ἐπιτρέπει. **ἐντεκεῖν**· τοῦ **ἐντίκτω** = γεννᾷ μέσα· ὑποκείμενον τοῦ **ἐντεκεῖν** εἶναι τὸ **ἄλλην** (ἐνν. ὄρνιν). **ὑπερβάλλω** (ἀμτβ.) **δειλιά** = δεικνύομαι ἀσύγκριτος κατὰ τὴν δειλίαν : δεικνύω ὑπερβολικὴν δειλίαν.

§ 133. **ἀνδροφόνος** = ἀνθρωποκτόνος, φονεὺς. **ἐλαύνω** = ἀπελάυνω, ἐκδιώκω. **φεύγω φόνου** = κατηγοροῦμαι διὰ φόνον. **μεθίσταμαι εἰς ἄλλην πόλιν** = μεταβαίνω εἰς ἄλλην πόλιν. Εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ φονεῖς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δίκης εἶχον δικαίωμα νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πόλιν ἐκουσίως, προτοῦ ἐκδοθῇ ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου. **ὑποδέχομαι** = δέχομαι εἰς τὴν οἰκίαν μου (ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν) : φιλοξενῶ. **ταχύ γε**· μὲ εἰρωνεῖαν = γρήγορα βέβαια! **ἰδίᾳ φίλοι** = ἰδιαίτεροι, προσωπικοὶ φίλοι. **ἀξιώσουσι**· δηλ. ταύτην, τὴν πόλιν.

§ 134. **καίτοι** = καὶ λοιπόν. **τὰ δεινότατα πεπονθότων**· τί εἶχον πάθει οἱ Ἀθηναῖοι ἐξ αἰτίας τοῦ Λεωκράτους; **τυγχάνειν**· ἐκ τοῦ **δεῖ**. **οἱ πώποτε προδόται** = οἱ κάποτε (οἱ μέχρι τοῦδε) προδόται· **ὑπέχω τιμωρίαν** = ὑφίσταμαι τιμωρίαν. **ἀδικεῖν** = προδιδόναι. **τὴν πόλιν ἐγκαταλιπών**· ἐπεξήγησις τοῦ ὅπερ ἐπεχείρησε.

§ 146. **παρὰ τοῖς πράξασιν ἐστίν** = βαρύνουν ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὰ διέπραξαν. **κρίσις**· ἐνν. αὐτῶν. **παρὰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπεξεληθοῦσιν** = (βαρύνουν ἐκείνους), οἱ ὅποιοι δὲν ἐτιμώρησαν δικαίως. **κρύβδην**· ἐπίρρ. = μυστικά. **διάνοια** = σκέψις.

§ 147 - 148. **ὑπὲρ** = περί. **μίαν ψῆφον φέρειν** = ὅτι μὲ μίαν (μόνην) ψῆφον κρίνετε. **οἷς**· μεγίστοις δηλ. καὶ δεινοτάτοις ἀδικήμασι. **δήμου κατάλυσις** = κατάλυσις τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. **τέμενος** = ; (§ § 1 - 2). **τέμνομαι**· ἐπὶ γῆς (ἐδάφους) = καταστρέφομαι. **τοκεὺς** = γονεὺς. **κάκωσις** = κακὴ μεταχείρισις, κακοποιήσις. **μνημεῖον** = πρᾶγμα ἀνακαλοῦν εἰς τὴν μνήμην πρόσωπον ἢ πρᾶγμα (δηλ. ἀνδριάντες καὶ τάφοι). **τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἀφανίζων**· διότι, ὅπως ἀναφέρει προηγουμένως ὁ Λυκ., ὁ χαλκοῦς ἀνδριάς τοῦ πατρὸς τοῦ Λεωκρ., ὁ ὁποῖος ἀνέκειτο εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διὸς σωτήρος, κατεστῆ ἄφῃ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. **τὰ νόμιμα** = αἱ συνήθεις τιμαί. **λιποτάξιον** (τὸ) = λιποταξία. **τὸ σῶμα** = ἑαυτόν. **τάξαι** = νὰ τοῦ ἀναθέσουν ὑπηρεσίαν. **ἀποψηφίζομαι τινος** = ἀθρώνω τινά· τὸ ἀντίθ. **καταψηφίζομαι τινος** (τι). **τὰ κατὰ προαίρεσιν ἀδικήματα** = τὰ ἐκούσια, τὰ ἐκ προθέσεως ἀδικήματα. **προΐεμαι τί τινι** = ἀφίνω, ἀναθέτω τι εἰς κάποιον. **προαιροῦμαι** = προτιμῶ. **χάριν τίθεμαι** = χαρίζομαι, δεικνύω ἐπιείκειαν. **ὑπεύθυνός εἰμί τινι** = ὑπόκειμαι εἰς τι.

§ 149 - 150. **ἀποδίδωμι τὸν ἀγῶνα** = φέρω τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα εἰς πέρας. **ἔξω τοῦ πράγματος** = ; (βλ. § § 11 - 13). **δυοῖν καδίσκοιν**· οἱ καδίσκοι ἦσαν εἶδος κληρωτῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἔρριπτον οἱ δικασταὶ τὰς ψήφους των διὰ τοὺς δικαζομένους. Ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ἦτο χαλκοῦς καὶ ἐκαλεῖτο **κ ὕ ρ ι ο ς**, ὁ δὲ ἄλλος ξύλινος καὶ ἐλέγετο **ἄ κ υ ρ ο ς**. Διὰ νὰ προστατεύεται τὸ μυστικὸν τῆς ψηφοφορίας, εἰς ἐκάτερον τῶν καδίσκων τούτων ἔρριπτον οἱ δικασταὶ ἀνὰ μίαν ψῆφον — χάλκινον δισκάριον φέρον εἰς τὸ μέσον προσέεχον σωληνάριον (α ὕ λ ι σ κ ο ν) — ἐκ τῶν εἰς αὐτοὺς παραδιδομένων δύο, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν καταδικαστικὴ ἦτο τρυπημένη, ἡ δὲ ἀθωωτικὴ πλήρης. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ψηφοφορίας οἱ ἀρμόδιοι ὑπάλληλοι ἐμέτρουν τὰς ψήφους τοῦ κυρίου καδίσκου χωρίζοντες τὰς πλήρεις ἀπὸ τὰς τρυπημένας. Κατόπιν ὁ προεδρεύων τοῦ δικαστηρίου κατελόγιζε τὰς μὲν τρυπημένας εἰς τὸν ἐνάγοντα, τὰς δὲ πλήρεις εἰς τὸν ἐναγόμενον καὶ διὰ κήρυκος ἀνεκοίνωνε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαλογῆς. Ἐκεῖνος ἀπὸ τοὺς διαδίκους, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε τὰς περισσοτέρας ψήφους, ἦτο ὁ νικητής. Ἐπὶ ἰσοψηφίας ὑπερίσχυεν ὁ ἐναγόμενος, διότι προσετίθετο εἰς τὰς ἀθωωτικὰς ἡ ψῆφος τῆς Ἀθηνᾶς. Κατὰ τὰς ε ἰ σ α γ γ ε λ ί α ς ὅμως, ὅπως ἡ παρούσα, ὁ τρόπος τῆς ψηφοφορίας ἦτο κάπως διάφορος. Ἐγίνετο μὲν καὶ εἰς αὐτὰς χρῆ-

σις δύο καδίσκων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς ἀθωωτικὸς (ὁ ἀπολύων) καὶ ὁ ἄλλος καταδικαστικὸς (ὁ ἀπολλύς), ἀλλ' ὁ δικαστὴς ἐχρησιμοποίησε μίαν μόνον ψῆφον (κογχύλιον), τὴν ὁποίαν ἔρριπτεν εἰς τὸν ἕνα ἐκ τῶν καδίσκων κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος ἐξησφάλιζε τὸ μυστικὸν τῆς ψηφοφορίας. **τὰ κατηγορημένα** = τὰ εἰς τὴν ἔγγραφον καταγγελίαν ἀναφερόμενα ἀδικήματα (βλ. § § 5 - 6). **οὐ πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν** = δὲν ἀσκοῦν μεγαλυτέραν ἐπίδρασιν εἰς τὰς ψυχὰς σας.

ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΔΙΑΙΤΕΡΟΝ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1961

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

Γ. ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ - ΜΙΧ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ Δ' ΤΑΞΙΝ
ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1965

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Μ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΝ

ΜΕΤΕΦΕΡΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΤΗΣ ΚΑΝΤΑΡΙΣ

Εἰς τὴν Α' καὶ Β' ἐπιστολὴν τοῦ Ἰσοκράτους πρὸς Φίλιππον ἡ μὲν εἰσαγωγὴ εἶναι
ἐργασία τοῦ κ. Μ. Πετρίδου, αἱ δὲ ἐρμηνευτικαὶ καὶ πραγματικάι σημειώσεις
εἶναι ἐργασία τοῦ κ. Γ. Παπασικονόμου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Ἴσοκράτους

α) Ἡ ζωὴ καὶ ἡ δράσις του. β) Αἱ πολιτικάι του ἰδέαι.

Ὁ περίφημος ρητοροδιδάσκαλος τῆς ἀρχαιότητος Ἴσοκράτης ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τὸ 436 π.Χ.

Ὁ πατὴρ του ὠνομάζετο Θεόδωρος καὶ διετήρει ἐργοστάσιον κατασκευῆς αὐλῶν, εἰς τὸ ὅποιον εἰργάζοντο πολλοὶ δοῦλοι. Μὲ αὐτὸ κατώρθωσε νὰ γίνῃ πολὺ πλούσιος καὶ ὡς τοιοῦτος εἶχε τὴν εὐχέριαν νὰ παράσχῃ εἰς τὸν υἱὸν του ὅλα τὰ μέσα, διὰ νὰ ἐκπαιδευθῇ καὶ μορφωθῇ καλῶς.

Ὁ Ἴσοκράτης ἦτο προικισμένος ὑπὸ τῆς φύσεως μὲ ὀξεῖαν ἀντίληψιν καὶ ἡσθάνετο μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὴν μάθησιν. Διὰ τοῦτο, μὲ ἄκραν προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐμαθῆτευσεν πλησίον τῶν σοφιστῶν Πρωταγόρου, Προδίκου καὶ Γοργίου, κατόπιν δὲ ἡκροάσθη τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους, ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ὁποίου ἐγοητεύθη καὶ ὠφελήθη μεγάλως.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, ἐπισυμβάντα κατὰ τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὁ Ἴσοκράτης εὗρέθη χωρὶς περιουσίαν. Ὁ καταστρεπτικὸς ἐκεῖνος πόλεμος εἶχε καταστήσει πολλοὺς εὐπόρους Ἀθηναίους πτωχοὺς. Ἡναγκάσθη λοιπὸν νὰ μετέλθῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ λογογράφου, διὰ νὰ πορίζεται ἐξ αὐτοῦ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. Ἐγραφε δηλαδὴ κατὰ παραγγελίαν πολιτῶν καὶ ἐπὶ πληρωμῇ λόγους, τοὺς ὁποίους οὗτοι ἐξεφώνουν ἐνώπιον τῶν δικαστῶν ἐπιδιώκοντες νὰ ὑπερασπίσουν τὸ δίκαιόν των καὶ νὰ κερδίσουν τὴν δίκην των. Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι τὸ ἔργον τοῦ λογογράφου παρῆρχεν εἰς αὐτὸν στενοχωρίας καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησεν ἄλλο στάδιον δράσεως πλέον ἐνεργοῦ. Ἰδρυσε λοιπὸν (τὸ 391 π.Χ.) ρητορικὴν σχολὴν ἐν Ἀθήναις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδίδασκεν ὄχι μόνον ρητορικὴν, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίαν, ἐπιδιώκων νὰ ἀναδείξῃ τοὺς μαθητάς του ὄχι μόνον καλοὺς ρήτορας, ἀλλὰ καὶ μορφωμένους πολίτας ἱκανοὺς νὰ ἐννοοῦν, νὰ κοῖνουν καὶ νὰ πράττουν τὰ

πρέποντα εις κάθε περίστασιν. Πλεῖστοι νέοι (περὶ τοὺς ἑκατὸν) ἀπὸ ὅλας τὰς ἑλληνικὰς πόλεις συνέρρευσαν εἰς τὴν σχολὴν του, ἡ ὁποία ἀπέβη τρόπον τινὰ τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Κικέρων, ὁ μέγιστος τῶν Ῥωμαίων ρητόρων, παρέβαλε μὲ τὸν Δούρειον ἵππον, διότι ἐξώρμησαν ἐξ αὐτῆς ἐξοχοὶ ἄνδρες, ὀπλισμένοι μὲ πολλὰς γνώσεις καὶ ἀρετὰς καὶ ἀνεδείχθησαν ἄλλοι μὲν ἀριστεῖς τῶν γραμματέων (ἱστορικοί, ποιηταί, ρήτορες), ἄλλοι δὲ πρωταγωνιστὰι τῆς πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς δράσεως.

Ἡ φιλοσοφία, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰσοκράτης ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ρητορικὴν ἐδίδασκε, δὲν εἶχε χαρακτῆρα θεωρητικόν, ἀλλ' ἦτο μᾶλλον πρακτικὴ καὶ ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τοὺς μαθητάς του χρηστοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐναρέτους πολίτας, ἱκανοὺς νὰ ἐξυπηρετοῦν ἑαυτοὺς, τὴν πόλιν καὶ τὸ ἔθνος.

Χάρις εἰς τὴν σχολὴν του ὁ Ἰσοκράτης συνῆψεν εἰλικρινεῖς φιλικὰς σχέσεις μὲ ἐπιφανεῖς ἄνδρας, οἱ ὅποιοι ἔζων ὄχι μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, ὡς λ.χ. τὸν βασιλέα τῆς Σαλαμῖνος τῆς Κύπρου Εὐαγόραν, τὸν Ἀρχίδαμον τῆς Σπάρτης καὶ τὸν Φίλιππον τὸν Β' τῆς Μακεδονίας.

Ὁ Ἰσοκράτης δὲν ἀνμείχθη ἐνεργῶς εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς πατρίδος του ἕνεκα τῆς φυσικῆς ἀτολμίας του καὶ τῆς ἀδυνατοῦ φωνῆς του. Περιωρίσθη εἰς τὸ ἔργον τοῦ ρητοροδιδασκάλου, εἰς τὸ ὅποιον διέπρεψεν. Αἱ πολιτικαὶ ἰδέαι τοῦ Ἰσοκράτους, τὰς ὁποίας προσεπάθει διὰ τῶν συγγραφῶν του (δηλ. τῶν λόγων του) νὰ διαδίδῃ εἰς τοὺς συμπολίτας του καὶ εἰς ὅλους τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, ἦσαν αἱ ἀκόλουθοι : Ἀφοῦ αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν ἰδίᾳ πόλεμον εἶχον περιπέσει εἰς ἀδυναμίαν καὶ κάποιαν παρακμὴν, ἔπρεπε νὰ συνενωθοῦν ὅλαι καὶ συντεταγμέναι ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς νέας ἰσχυρᾶς ἑλληνικῆς δυνάμεως, τὴν ὁποίαν ἀπετέλουν οἱ Μακεδόνες τοῦ Φιλίππου, νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τῶν βαρβάρων ἑχθρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῶν Περσῶν. Ὁ φιλόπατρις καὶ συνετὸς ρητοροδιδάσκαλος εἰς τὴν ἀτομικὴν πολιτικὴν μιᾶς ἐκάστης ἑλληνικῆς πόλεως ἀντέτασσε τὴν ἐνωτικὴν, τὴν πανελλήνιον καὶ πανεθνικὴν πολιτικὴν του. Ἡ πολιτικὴ του αὕτῃ ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ τινων ὡς οὐτοπία ἐνὸς ὀνειροπόλου διανοομένου, ὅμως δὲν ἤρρησε νὰ πραγματοποιηθῇ. Ἐπὶ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔλαβε σάρκα καὶ ὅσπᾳ, ὡς γνωρίζομεν ἐκ τῆς ἱστορίας μας.

Ὁ Ἰσοκράτης ἀπέθανε τῷ 338 π.Χ. ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐν

Χαιρωνεία μάχην, εἰς ἡλικίαν 98 ἐτῶν, ἀφοῦ ἔζησεν ἐν μέσῳ σπουδαιοτάτων ἱστορικῶν γεγονότων, τὰ ὅποια ἐξειλίχθησαν ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μέχρι τῶν παραμονῶν τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Οἱ δὲ συμπολιταὶ τοῦ τιμῶντες τὴν μνήμην του τὸν ἔθαψαν δημοσίᾳ δαπάνῃ καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου του ἐτοποθέτησαν σειρῆνα ὡς σύμβολον τῆς γοητευτικῆς χάριτος τοῦ λόγου του.

2. Ἔργα τοῦ Ἰσοκράτους

Ἀπὸ τοὺς 25 λόγους, οἱ ὅποιοι ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀπεδίδοντο εἰς τὸν Ἰσοκράτην, ἐσώθησαν μέχρις ἡμῶν 21 καθὼς καὶ 10 ἐπιστολαί, αἱ ὅποια ἀπευθύνονται εἰς ἐπιφανῆ πρόσωπα τῆς ἐποχῆς του.

Ἡ βαθμιαία ἀνάπτυξις τοῦ πεζοῦ ἀττικοῦ λόγου πολλὰ ὀφείλει εἰς τὸν Ἰσοκράτην, τοῦ ὁποίου ἡ γλῶσσα εἶναι πλήρης κάλλους καὶ ἡ φράσις ἀνθηρὰ καὶ ρυθμική.

Η επιστήμη, λοιπόν, είναι μια κοινωνική δραστηριότητα, η οποία εξελίσσεται μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της. Η επιστήμη, λοιπόν, είναι μια κοινωνική δραστηριότητα, η οποία εξελίσσεται μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της. Η επιστήμη, λοιπόν, είναι μια κοινωνική δραστηριότητα, η οποία εξελίσσεται μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της.

Η επιστήμη, λοιπόν, είναι μια κοινωνική δραστηριότητα, η οποία εξελίσσεται μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της. Η επιστήμη, λοιπόν, είναι μια κοινωνική δραστηριότητα, η οποία εξελίσσεται μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της. Η επιστήμη, λοιπόν, είναι μια κοινωνική δραστηριότητα, η οποία εξελίσσεται μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της.

Η επιστήμη, λοιπόν, είναι μια κοινωνική δραστηριότητα, η οποία εξελίσσεται μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της. Η επιστήμη, λοιπόν, είναι μια κοινωνική δραστηριότητα, η οποία εξελίσσεται μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της. Η επιστήμη, λοιπόν, είναι μια κοινωνική δραστηριότητα, η οποία εξελίσσεται μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της.

Η επιστήμη, λοιπόν, είναι μια κοινωνική δραστηριότητα, η οποία εξελίσσεται μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της. Η επιστήμη, λοιπόν, είναι μια κοινωνική δραστηριότητα, η οποία εξελίσσεται μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της. Η επιστήμη, λοιπόν, είναι μια κοινωνική δραστηριότητα, η οποία εξελίσσεται μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών της.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Εἰσαγωγικὸν σημείωμα. Ἐκ τῶν 10 ἐπιστολῶν τοῦ Ἰσοκράτους 2 ἀπενθύνονται πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον τὸν Β', τὸν πατέρα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Α'

Τὴν πρώτην ἐπιστολὴν ἔγραψεν ὁ ρήτωρ πιθανώτατα τὸ 342 π.Χ., ὅτε ἐπληροφορήθη, ὅτι ὁ Φίλιππος εἰς μίαν μάχην ἐναντίον τῶν βαρβάρων Θρακῶν ἐπληρώθη εἰς τὴν ὀμοπλάτην καὶ διέτρεξε τὸν κίνδυνον ν' ἀποθάνῃ. Ἡ εἰδήσις αὕτη εἶχε προξενήσει ζωηρὰν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Ἰδιαίτατα συνεκίνησε τὸν Ἰσοκράτην, ὁ ὁποῖος ἐπίστευε τότε, ὅτι ἐπέστη ἡ στιγμή τῆς συνενώσεως ὄλων τῶν ἀλληλομαχομένων Ἑλλήνων καὶ τῆς ἐκστρατείας τῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Φιλίππου κατὰ τῶν Περσῶν. Κατὰ τὴν γνώμην του ἡ ζωὴ τοῦ Φιλίππου ἦτο πολύτιμος ὄχι μόνον διὰ τοὺς Μακεδόνας, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλους τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. Δι' αὐτὸ καὶ παρεκινήθη νὰ γράψῃ τὴν προκειμένην ἐπιστολὴν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ σχέσεις Ἀθηνῶν καὶ Μακεδονίας ἦσαν ὁμαλαὶ καὶ ἀδιατάρακτοι. Ὁ φιλόπατρις ρήτωρ δὲν ἐθεώρει, ὥς οἱ ἄλλοι, τὸν Φίλιππον ὡς ἐχθρόν, ἐπιβουλευόντα τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ὡς μίαν νέαν ἐθνικὴν δύναμιν, ἡ ὁποία διαρκῶς ἀύξανομένη θὰ καθίστατο ἱκανὴ νὰ συνενώσῃ καὶ στρέψῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς ἔργα γενναιώτερα, ὅπως ἡ τιμωρία τῶν βαρβάρων ἐχθρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἐρμηνεύοντες τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν τοῦ Ἰσοκράτους θὰ ἴδωμεν μὲ πόσῃ οὗτος σύνεσιν καὶ φιλικὴν διάθεσιν συμβουλεύει τὸν Φίλιππον νὰ μὴ ἐκτίθεται ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης εἰς κινδύνους κατὰ τὰς μάχας. Ἐπίσης θὰ ἴδωμεν πῶς τὸν προτρέπει νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸν πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτο ἤδη περιπεπλεγμένος, καὶ ποίαν πολιτικὴν συμβουλεύει νὰ μετέλθῃ ἀπέναντι τῶν Ἀθηναίων, διὰ

να δυνηθῇ νὰ πραγματοποιήσῃ μετ' αὐτῶν τοὺς κοινούς σκοπούς των

B'

Τὴν δευτέραν πρὸς Φίλιππον ἐπιστολὴν ὁ Ἰσοκράτης ἔγραψε μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας καὶ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Φιλίππου (τὸ 338 π.Χ.).

Εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν θὰ ἴδωμεν ποίαν στάσιν ὁ ρήτωρ συνιστᾷ εἰς τὸν Φίλιππον νὰ τηρήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι ἀπέναντι τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὴν πρόσφατον, νικηφόρον δι' αὐτόν, ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην. Τοῦτο δὲ διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ συνενώσῃ ὅλας τὰς ἑλληνικὰς πόλεις καὶ στρέψῃ αὐτὰς ἐναντίον τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ ἐχθρῶν τοῦ ἔθνους.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α'

Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν.

§ 1 - 2 Οἶδα μὲν, ὅτι πάντες εἰώθασι πλείω χάριν ἔχειν τοῖς ἐπαινοῦσιν ἢ τοῖς συμβουλευουσιν, ἄλλως τε καὶ μὴ κελευσθεῖς ἐπιχειρῇ τις τοῦτο ποιεῖν. Ἐγὼ δ' εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον ἐτύγχανόν σοι παρηνεκῶς μετὰ πολλῆς εὐνοίας, ἐξ ὧν ἐδόκει μοι τὰ πρέποντα μάλιστα ἂν σαυτῷ πράττειν, ἴσως οὐδ' ἂν νῦν ἐπεχείρουν ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν σοὶ συμβεβηκότων· ἐπειδὴ δὲ προειλόμην φροντίζειν τῶν σῶν πραγμάτων καὶ τῆς πόλεως, ἔνεκα τῆς ἐμαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, αἰσχυνθείην ἂν, εἰ περὶ μὲν τῶν ἤττον ἀναγκαίων φαινοίμην σοι συμβεβουλευκώς, ὑπὲρ δὲ τῶν μᾶλλον κατεπειγόντων μηδένα λόγον ποιόμην, καὶ ταῦτ' εἰδὼς ἐκεῖνα μὲν ὑπὲρ δόξης ὄντα, ταῦτα δ' ὑπὲρ τῆς σῆς σωτηρίας, ἧς ὀλιγωρεῖν ἅπασιν ἔδοξας τοῖς ἀκούσασι τὰς περὶ σοῦ ῥηθείσας βλασφημίας.

§ 3 - 4 Οὐδεὶς γὰρ ἔστιν, ὅστις οὐ κατέγνων προπετέστερόν σε κινδυνεύειν ἢ βασιλικώτερον, καὶ μᾶλλον σοι μέλειν τῶν περὶ

τὴν ἀνδρείαν ἐπαίνων ἢ τῶν ὅλων πραγμάτων. ἔστι δ' ὁμοίως αἰσχρὸν περιστάντων τε τῶν πολέμιων μὴ διαφέροντα γενέσθαι τῶν ἄλλων, μηδεμιᾶς τε συμπεσοῦσης ἀνάγκης αὐτὸν ἐμβαλεῖν εἰς τοιούτους ἀγῶνας, ἐν οἷς κατορθώσας μὲν οὐδὲν ἂν ᾔσθαι μέγα διαπεπραγμένος, τελευτήσας δὲ τὸν βίον ἅπασαν ἂν τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν συνανείλεις. χρὴ δὲ μὴ καλὰς ἀπάσας ὑπολαμβάνειν τὰς ἐν τοῖς πολέμοις τελευτάς, ἀλλὰ τὰς μὲν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῶν γονέων καὶ τῶν παίδων ἐπαίνων ἀξίας, τὰς δὲ ταῦτά τε πάντα βλαπτούσας καὶ τὰς πράξεις τὰς πρότερον κατωρθωμένας, καταρρυσταίνουσας αἰσχρὰ νομίζειν καὶ φεύγειν ὡς αἰτίας πολλῆς ἀδοξίας γιγνομένης.

Ἐγούμαι δέ σοι συμφέρειν μιμεῖσθαι τὰς πόλεις, ὃν τρόπον § 5 - 6
 πον διοικοῦσι τὰ περὶ τοὺς πολέμους. ἅπασαι γάρ, ὅταν στρατόπεδον ἐκπέμπωσιν, εἰσέλθωσι τὸ κοινὸν καὶ τὸ βουλευσόμενον ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων εἰς ἀσφάλειαν καθιστάναι. διὸ δὴ συμβαίνει μὴ μιᾶς ἀτυχίας συμπεσοῦσης ἀνηρῆσθαι καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἀλλὰ πολλὰς ὑποφέρειν δύνασθαι συμφοράς καὶ πάλιν αὐτὰς ἐκ τούτων ἀναλαμβάνειν. ὁ καὶ σὲ δεῖ σκοπεῖν καὶ μηδὲν μεῖζον ἀγαθὸν τῆς σωτηρίας ὑπολαμβάνειν, ἵνα καὶ τὰς νίκας τὰς συμβαινούσας κατὰ τρόπον διοικῆς καὶ τὰς ἀτυχίας τὰς συμπιπτούσας ἐπανορθοῦν δύνῃ. ἴδοις δ' ἂν καὶ Λακεδαιμονίους περὶ τῆς τῶν βασιλέων σωτηρίας πολλὴν ἐπιμέλειαν ποιουμένους καὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους τῶν πολιτῶν φύλακας αὐτῶν καθιστάντας, οἷς αἰσχρὸν ἔστιν ἐκείνους τελευτήσαντας περιδεῖν ἢ τὰς ἀσπίδας ἀποβαλεῖν.

Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖνά σε λέληθεν, ἃ Ἐρέξη τε τῷ κατα- § 7 - 8
 δουλώσασθαι τοὺς Ἕλληνας βουλευθέντι καὶ Κύρῳ τῷ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντι συνέπεσεν. ὁ μὲν γὰρ τηλικαύταις ἡτταῖς καὶ συμφοραῖς περιπεσὼν, ἡλικίας οὐδεὶς οἶδεν ἄλλοις γενομένης, διὰ τὸ περιποιῆσαι τὴν αὐτοῦ ψυχὴν τὴν τε βασιλείαν κατέσχε καὶ τοῖς παισὶ τοῖς αὐτοῦ παρέδωκε καὶ τὴν

Ἀσίαν οὕτω διώκησεν, ὥστε μηδὲν ἤττον αὐτὴν εἶναι φοβεράν τοῖς Ἑλλήσιν ἢ πρότερον. Κῦρος δὲ νικήσας ἅπασαν τὴν βασιλείῳ δύνανιν καὶ κρατήσας τῶν πραγμάτων, διὰ τὴν αὐτοῦ προπέτειαν οὐ μόνον αὐτὸν ἀπεστέρησε τηλικαύτης δυναστείας, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνακολουθήσαντας εἰς τὰς ἐσχάτας συμφορὰς κατέστησεν. ἔχοιμι δ' ἂν παμπληθεῖς εἰπεῖν, οἳ μεγάλων στρατοπέδων ἡγεμόνες γενόμενοι διὰ τὸ προδιαφθαρῆναι πολλὰς μυριάδας αὐτοῖς συναπώλεσαν.

§ 9 - 11 Ὡν ἐνθυμούμενον χρή μὴ τιμᾶν τὴν ἀνδρείαν τὴν μετ' ἀνοίας ἀλογίστου καὶ φιλοτιμίας ἀκαίρου γιγνομένην, μηδὲ πολλῶν κινδύνων ἰδίων ὑπαρχόντων ταῖς μοναρχίαις ἐτέρους ἀδόξους καὶ στρατιωτικούς αὐτῷ προσεξευρίσκειν, μηδ' ἀμιλλᾶσθαι τοῖς ἢ βίου δυστυχοῦς ἀπαλλαγῆναι βουλομένοις ἢ μισθοφορᾶς ἕνεκα μείζονος εἰκῇ τοὺς κινδύνους προαιρουμένοις, μηδ' ἐπιθυμεῖν τοιαύτης δόξης, ἥς πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων τυγχάνουσιν, ἀλλὰ τῆς τηλικαύτης τὸ μέγεθος, ἣν μόνος ἂν τῶν νῦν ὄντων κτήσασθαι δυνηθείης· μηδ' ἀγαπᾶν λίαν τὰς τοιαύτας ἀρετάς, ὧν καὶ τοῖς φαύλοις μέτεστιν, ἀλλ' ἐκείνας, ὧν οὐδεὶς ἂν πονηρὸς κοινωνήσῃ· μηδὲ ποιεῖσθαι πολέμους ἀδόξους καὶ χαλεπούς, ἐξὸν ἐντίμους καὶ ῥαδίους, μηδ' ἐξ ὧν τοὺς οἰκαιοτάτους εἰς λύπας καὶ φροντίδας καταστήσεις, τοὺς δ' ἐχθροὺς ἐν ἐλπίσι μεγάλαις ποιήσεις, οἷας καὶ νῦν αὐτοῖς παρέσχε· ἀλλὰ τῶν μὲν βαρβάρων, πρὸς οὓς νῦν πολεμεῖς, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξαρκέσει σοι κρατεῖν, ὅσον ἐν ἀσφαλείᾳ καταστῆσαι τὴν σαυτοῦ χώραν, τὸν δὲ βασιλέα τὸν νῦν μέγαν προσαγορευόμενον καταλύειν ἐπιχειρήσεις, ἵνα τὴν τε σαυτοῦ δόξαν μείζω ποιήσης καὶ τοῖς Ἑλλήσιν ὑποδείξης, πρὸς ὃν χρή πολεμεῖν.

§ 12 Πρὸ πολλοῦ δ' ἂν ἐποιήσάμην ἐπιστεῖλαί σοι ταῦτα πρὸ τῆς στρατείας, ἵν', εἰ μὲν ἐπέισθης, μὴ τηλικούτῳ κινδύνῳ περιέπεσες, εἰ δ' ἡπίστησας, μὴ συμβουλεύειν ἐδόκουν ταῦτά

τοῖς ἤδη διὰ τὸ πάθος ὑπὸ πάντων ἐγνωσμένοις, ἀλλὰ τὸ συμβεβηκὸς ἐμαρτύρει τοὺς λόγους ὀρθῶς ἔχειν τοὺς ὑπ' ἐμοῦ περὶ αὐτῶν εἰρημένους.

Πολλὰ δ' ἔχων εἰπεῖν διὰ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν παύ- § 13
σομαι λέγων· οἶμαι γὰρ καὶ σὲ καὶ τῶν ἐταίρων τοὺς σπουδαί-
οτάτους ῥαδίως ὁπόσ' ἂν βούλησθε προσθήσειν τοῖς εἰρημέ-
νοις. πρὸς δὲ τούτοις φοβοῦμαι τὴν ἀκαιρίαν· καὶ γὰρ νῦν κατὰ
μικρὸν προῖων ἔλαθον ἑμαυτὸν οὐκ εἰς ἐπιστολῆς συμμετρίαν
ἀλλ' εἰς λόγου μῆκος ἐξοκείλας.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων οὐ παρα- § 14 - 15
λειπτέον ἐστὶ τὰ περὶ τῆς πόλεως, ἀλλὰ πειρατέον παρακα-
λέσαι σε πρὸς τὴν οἰκειότητα καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῆς. οἶμαι γὰρ
πολλοὺς εἶναι τοὺς ἀπαγγέλλοντας καὶ λέγοντας οὐ μόνον τὰ
δυσχερέστατα τῶν περὶ σοῦ παρ' ἡμῖν εἰρημένων ἀλλὰ καὶ
παρ' αὐτῶν προστιθέντες· οἷς οὐκ εἰκὸς προσέχειν τὸν νοῦν.
καὶ γὰρ ἂν ἄτοπον ποιοίης, εἰ τὸν μὲν δῆμον τὸν ἡμέτερον ψέ-
γοις, ὅτι ῥαδίως πείθεται τοῖς διαβάλλουσιν, αὐτὸς δὲ φαίνοιο
πιστεύων τοῖς τὴν τέχνην ταύτην ἔχουσι, καὶ μὴ γινώσκοις,
ὥς, ὅσῳ περ ἂν τὴν πόλιν εὐαγωγοτέραν ὑπὸ τῶν τυχόντων
οὔσαν ἀποφαίνωσι, τοσούτῳ μᾶλλον σοι συμφερόντως ἔχου-
σαν αὐτὴν ἐπιδεικνύουσιν. εἰ γὰρ οἱ μηδὲν ἀγαθὸν οἰοί τ' ὄντες
ποιῆσαι διαπράττονται τοῖς λόγοις, ὅ τι ἂν βουλευθῶιν, ἧ πού
σέ γε προσήκει τὸν πλεῖστ' ἂν ἔργῳ δυνάμενον εὐεργετῆσαι
μηδενὸς ἀποτυχεῖν παρ' ἡμῶν.

Ἐγοῦμαι δὲ δεῖν πρὸς μὲν τοὺς πικρῶς τῆς πόλεως ἡμῶν § 16 - 18
κατηγοροῦντας ἐκείνους ἀντιτάττεσθαι τοὺς πάντα τε ταῦτ'
εἶναι λέγοντας καὶ τοὺς μήτε μεῖζον μήτ' ἔλαττον αὐτὴν ἡδι-
κηκέναι φάσκοντας· ἐγὼ δ' οὐδὲν ἂν εἴποιμι τοιοῦτον αἰσχυν-
θεῖν γὰρ ἂν, εἰ τῶν ἄλλων μηδὲ τοὺς θεοὺς ἀναμαρτήτους εἶ-
ναι νομιζόντων αὐτὸς τολμῶν λέγειν, ὥς οὐδὲν πώποθ' ἡ πό-
λις ἡμῶν πεπλημμέληκεν. οὐ μὴν ἀλλ' ἔκείν' ἔχω περὶ αὐτῆς

εἰπεῖν, ὅτι χρησιμωτέραν οὐκ ἂν εὖροις ταύτης οὔτε τοῖς Ἑλλησιν οὔτε τοῖς σοῖς πράγμασιν· ᾧ μάλιστα προσεκτέον τὸν νοῦν ἐστίν. οὐ γὰρ μόνον συναγωνιζομένη γίγνεται ἂν αἰτία σοι πολλῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ φιλικῶς ἔχειν δοκοῦσα μόνον· τοὺς τε γὰρ ὑπὸ σοὶ νῦν ὄντας ῥᾶον ἂν κατέχοις, εἰ μηδεμίαν ἔχοιεν ἀποστροφὴν, τῶν τε βαρβάρων οὓς βουλευθείης θάττον ἂν καταστρέψειο. καίτοι πῶς οὐ χρὴ προθύμως ὀρέγεσθαι τῆς τοιαύτης εὐνοίας, δι' ἣν οὐ μόνον τὴν ὑπάρχουσαν ἀρχὴν ἀσφαλῶς καθέξεις, ἀλλὰ καὶ πολλὴν ἑτέραν ἀκινδύνως προσκτήσει;

§ 19 - 21 Θαυμάζω δ' ὅσοι τῶν τὰς δυνάμεις ἐχόντων τὰ μὲν τῶν ξενитеυομένων στρατόπεδα μισθοῦνται καὶ χρήματα πολλὰ δαπανῶσι, συνειδότες, ὅτι πλείους ἡδίκηκε τῶν πιστευσάντων αὐτοῖς ἢ σέσωκε, τὴν δὲ πόλιν, τὴν τηλικαύτην δύναμιν κεκτημένην μὴ πειρῶνται θεραπεύειν, ἢ καὶ μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων καὶ σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα πολλάκις ἤδη σέσωκεν. ἐνθυμοῦ δ' ὅτι πολλοῖς καλῶς βεβουλευῆσθαι δοκεῖς, ὅτι δικαίως κέχρησαι Θετταλοῖς καὶ συμφερόντως ἐκείνοις, ἀνδράσιν οὐκ εὐμεταχειρίστοις, ἀλλὰ μεγαλοψύχοις καὶ στάσεως μεστοῖς. χρὴ τοίνυν καὶ περὶ ἡμᾶς πειρᾶσθαι γίγνεσθαι σε τοιοῦτον, ἐπιστάμενον, ὅτι τὴν μὲν χώραν Θετταλοί, τὴν δὲ δύναμιν ἡμεῖς ὁμορόν σοι τυγχάνομεν ἔχοντες, ἦν ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖ προσαγαγέσθαι. πολὺ γὰρ κάλλιον ἐστὶ τὰς εὐνοίας τῶν πόλεων αἰρεῖν ἢ τὰ τείχη. τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα τῶν ἔργων οὐ μόνον ἔχει φθόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν τοιούτων τὴν αἰτίαν τοῖς στρατοπέδοις ἀνατιθέασιν· ἦν δὲ τὰς οἰκειότητος καὶ τὰς εὐνοίας κτῆσασθαι δυνηθῆς, ἅπαντες τὴν σὴν διάνοιαν ἐπαινέσονται.

§ 22 - 24 Δικαίως δ' ἂν μοι πιστεύοις, οἷς εἴρηκα περὶ τῆς πόλεως. φανήσομαι γὰρ οὔτε κολακεύειν αὐτὴν ἐν τοῖς λόγοις εἰθισμένος, ἀλλὰ πλεῖστα πάντων ἐπιτετιμηκῶς, οὔτ' εὖ παρὰ τοῖς πολλοῖς καὶ τοῖς εἰκῇ δοκιμάζουσι φερόμενος, ἀλλ' ἀγνοούμενος ὑπ' αὐτῶν καὶ φθονούμενος, ὥσπερ σύ. πλὴν τοσοῦτον

διαφέρομεν, ὅτι πρὸς σέ μὲν διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οὕτως ἔχουσι, πρὸς δ' ἐμέ, διότι προσποιοῦμαι βέλτιον αὐτῶν φρονεῖν, καὶ πλείους ὀρώσιν ἐμοὶ διαλέγεσθαι βουλομένους ἢ σφίσιν αὐτοῖς. ἡβουλόμεν δ' ἂν ἡμῖν ὁμοίως ῥάδιον εἶναι τὴν δόξαν, ἣν ἔχομεν παρ' αὐτοῖς, διαφεύγειν· νῦν δὲ σὺ μὲν οὐ χαλεπῶς, ἣν βουλευθῆς, αὐτὴν διαλύσεις, ἐμοὶ δ' ἀνάγκη καὶ διὰ τὸ γῆρας καὶ δι' ἄλλα πολλὰ στέργειν τοῖς παροῦσιν.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν πλὴν τοσοῦτον, ὅτι καλὸν § 25
ἐστί τὴν βασιλείαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ὑπάρχουσαν ὑμῖν παρακαταθέσθαι τῇ τῶν Ἑλλήνων εὐνοίᾳ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β'

Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν.

Ἐγὼ διελέχθην μὲν καὶ πρὸς Ἀντίπατρον περὶ τε τῶν τῇ § 1
πόλει καὶ τῶν σοὶ συμφερόντων ἐξαρκούντως, ὥς ἐμαυτὸν ἔπειθον, ἡβουλήθην δὲ καὶ πρὸς σέ γράψαι, περὶ ὧν μοι δοκεῖ πρακτέον εἶναι μετὰ τὴν εἰρήνην, παραπλήσια μὲν τοῖς ἐν τῷ λόγῳ γεγραμμένοις, πολὺ δ' ἐκείνων συντομώτερα.

Κατ' ἐκεῖνον μὲν γὰρ τὸν χρόνον συνεβούλευον, ὥς χρὴ § 2
διαλλάξαντά σε τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λακεδαιμονίων καὶ τὴν Θηβαίων καὶ τὴν Ἀργείων εἰς ὁμόνοιαν καταστῆσαι τοὺς Ἕλληνας, ἡγούμενος, ἂν τὰς προεστώσας πόλεις πείσης οὕτω φρονεῖν, ταχέως καὶ τὰς ἄλλας ἐπακολουθήσιν. τότε μὲν οὖν ἄλλος ἦν καιρὸς, νῦν δὲ συμβέβηκε μηκέτι δεῖν πείθειν· διὰ γὰρ τὸν ἀγῶνα τὸν γεγεννημένον ἡναγκασμένοι παντες εἰσὶν εὖ φρονεῖν καὶ τούτων ἐπιθυμεῖν, ὧν ὑπονοοῦσι σε βούλεσθαι πράττειν καὶ λέγειν, ὥς δεῖ παυσαμένους τῆς μανίας καὶ τῆς πλεονεξίας, ἣν ἐποιοῦντο πρὸς ἀλλήλους, εἰς τὴν Ἀσίαν τὸν πόλεμον ἐξενεγεῖν.

§ 3 Καὶ πολλοὶ πυνθάνονται παρ' ἐμοῦ, πότερον ἐγὼ σοὶ παρήνεσα ποιεῖσθαι τὴν στρατείαν τὴν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἢ σοῦ διανοηθέντος συνεῖπον· ἐγὼ δ' οὐκ εἰδέναι μὲν φημι τὸ σαφές, οὐ γὰρ συγγεγενῆσθαι σοὶ πρότερον, οὐ μὴν ἄλλ' οἶεσθαι σὲ μὲν ἐγνωκέναι περὶ τούτων, ἐμὲ δὲ συνειρηκέναι ταῖς σαῖς ἐπιθυμίαις. ταῦτα δὲ ἀκούοντες ἐδέοντό μου πάντες παρακελεύεσθαι σοὶ καὶ προτρέπειν ἐπὶ τῶν αὐτῶν τούτων μένειν, ὥς οὐδέποτ' ἂν γενομένων οὔτε καλλιόνων ἔργων οὔτ' ὠφελιμωτέρων τοῖς Ἕλλησιν οὔτ' ἐν καιρῷ μᾶλλον πραχθησομένων.

§ 4 - 5 Εἰ μὲν οὖν εἶχον τὴν αὐτὴν δύναμιν, ἥνπερ πρότερον, καὶ μὴ παντάπασις ἦν ἀπειρηκώς, οὐκ ἂν δι' ἐπιστολῆς διελεγόμην, ἀλλὰ παρὼν αὐτὸς παρώξυνον ἂν σε καὶ παρεκάλουν ἐπὶ τὰς πράξεις ταύτας. νῦν δ', ὥς δύναμαι, παρακελεύομαί σοι μὴ καταμελῆσαι τούτων, πρὶν ἂν τέλος ἐπιθῇς αὐτοῖς. ἔστι δὲ πρὸς μὲν ἄλλο τι τῶν ὄντων ἀπλήστως ἔχειν οὐ καλὸν—αἱ γὰρ μετριότητες παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐδοκιμοῦσι—, δόξης δὲ μεγάλης καὶ καλῆς ἐπιθυμεῖν καὶ μηδέποτ' ἐμπίπλασθαι προσήκει τοῖς πολὺ τῶν ἄλλων διενεγκοῦσιν· ὅπερ σοὶ συμβέβηκεν. ἡγοῦ δὲ τόθ' ἔξειν ἀνυπέρβλητον αὐτὴν καὶ τῶν σοὶ πεπραγμένων ἀξίαν, ὅταν τοὺς μὲν βαρβάρους ἀναγκάσῃς εἰλωτεύειν τοῖς Ἕλλησι πλὴν τῶν σοὶ συναγωνισαμένων, τὸν δὲ βασιλέα τὸν νῦν μέγαν προσαγορευόμενον ποιήσῃς τοῦτο πράττειν, ὃ τι ἂν σὺ προστάτῃς. οὐδὲν γὰρ ἔσται λοιπὸν ἔτι πλὴν θεὸν γενέσθαι. ταῦτα δὲ κατεργάσασθαι πολὺ ῥᾶόν ἐστιν ἐκ τῶν παρόντων ἢ προσελθεῖν ἐπὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν δόξαν, ἣν νῦν ἔχεις ἐκ τῆς βασιλείας τῆς ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν ὑπαρξάσης.

§ 6 Χάριν δ' ἔχω τῷ γήρᾳ ταύτῃ μόνῃ, ὅτι προήγαγεν εἰς τοῦτό μου τὸν βίον, ὥσθ' ἂ νέος ὢν διενοούμην καὶ γράφειν ἐπεχειρουν ἐν τε τῷ πανηγυρικῷ λόγῳ καὶ τῷ πρὸς σὲ πεμφθέντι, ταῦτα νῦν τὰ μὲν ἤδη γιγνόμενα διὰ τῶν σῶν ἐφορῶ πράξεων, τὰ δ' ἐλπίζω γενήσεσθαι.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α'

Ἰσοκράτης Φιλίππῳ χαίρειν ὁ τύπος τῶν ἐπιστολῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δὲν ἦτο πολὺ διάφορος τοῦ συνηθιζομένου κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν. Οἱ Ἕλληνες ἤρχιζον τὴν ἐπιστολὴν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀποστολέως· ἠκολούθει τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου, πρὸς τὸ ὅποιον αὕτη ἀπηρθύνετο κατὰ δοτικὴν, καὶ τέλος χαιρετισμός. Ἐπεράτουν δὲ τὴν ἐπιστολὴν δι' ἑνὸς χαιρετισμοῦ : «Ἐρρωσο» ἢ «Εὐτύχει».

§ 1 - 2. **ἄλλως τε κἂν** = καὶ μάλιστα ἂν. **εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον**· ἐν τῷ λόγῳ του δηλαδὴ τῷ ἐπιγραφομένῳ «Φίλιππος», ὁ ὁποῖος ἐγράφη μετὰ τὴν Φιλοκράτειον εἰρήνην (οὕτως ὀνομασθεῖσαν ἐκ τοῦ Ἀθηναίου πρεσβευτοῦ Φιλοκράτους), διὰ τῆς ὁποίας ἐτέθη τέρμα εἰς τὸν περὶ τῆς ἀνακτῆσεως τῆς Ἀμφιπόλεως πόλεμον μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Φιλίππου. **εὖνοια** = ἀγαθὴ πρόθεσις, ἀγάπη. **ἐξ ὧν** = περὶ τούτων. **ἀποφαίνομαι** = δίδω γνώμην, συμβουλεύω. **περὶ τῶν σοὶ συμβεβηκότων**· ἐννοεῖ τοὺς κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐκθέσει ἑαυτὸν ὁ Φίλιππος πολεμῶν κατὰ τῶν Θρακῶν. **τῶν σὼν πραγμάτων** = διὰ τὰς ὑποθέσεις σου, διὰ σέ. **περὶ τῶν ἤττον ἀναγκαίων**· τῆς κατὰ τῶν Περσῶν δηλαδὴ ἐκστρατείας. **φαίνομαι συμβεβουλευκώς τινι** = εἶμαι φανερός, ὅτι ἔχω συμβουλεύσει τινά, εἶναι φανερόν, ὅτι ἔχω συμβουλεύσει τινά. **ὑπὲρ** = περί. **κατεπείγω** (ἀμετάβατ.) = σπεύδω, βιάζομαι. **τὰ μᾶλλον κατεπείγοντα** = τὰ σπουδαιότερα. Ἐννοεῖ τὴν ἀνάγκην νὰ μὴ ἐκθέτῃ τὴν ζωὴν του εἰς τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους. **καὶ ταῦτα** = καὶ μάλιστα. **ὀλιγωρῶ τινος** = παραμελῶ τι, ἀδιαφορῶ διὰ κάτι. **βλασφημία** = κακολογία, κατηγορία. Περὶ τῶν κατηγοριῶν τούτων ὁμιλεῖ ἀμέσως (§ 3 - 4).

§ 3 - 4. **οὐδεὶς... ἔστιν ὅστις οὐ κατέγνω** (ἐνν. σοῦ) = πάντες ἐν γένει σοῦ προσάπτουν τὴν μομφήν. **προπετώς** = μετὰ σπουδῆς, ἀπερι-

σκέπτως. **κινδυνεύω προπετέστερον ἢ βασιλικώτερον** = ἐκτίθεμαι εἰς τοὺς κινδύνους μὲ μεγαλυτέραν ἀπερὶσχεψίαν παρὰ μὲ βασιλικὴν σύνεσιν. **μέλει τινὶ τινος** = ἐνδιαφέρεται τις διὰ τι. **τὰ ὅλα πράγματα** = τὸ σπουδαιότερον ὅλων, ἡ ζωή. **περιστάντων** (ἐνν. σέ)· **περίσταμαι τινα** = ἴσταμαι περίξ τινός, περικυκλώνω τινά. **διαφέρων τινός** = ὑπέρτερός τινος. **κατορθώνω** = νικῶ. **συναναίρω τί (τινι)** = καταστρέφω τι ἐξ ὁλοκλήρου μετὰ τινος (ἐνταῦθα: τοῦ βίου). **καταρρυπαίνω** = ρυπαίνω πολύ, μολύνω. **ἀδοξία** = κακὴ φήμη, δυσφήμις.

§ 5 - 6. **τὰς πόλεις ἐννοεῖ τὰς δημοκρατικὰς ὡς αἱ Ἀθηναίαι**. **τὰς πόλεις, ὃν τρόπον· ἀντί: τὸν τρόπον, καθ' ὃν αἱ πόλεις**. **διοικῶ τὰ περὶ τοὺς πολέμους** = ρυθμίζω τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν πόλεμον. **στρατόπεδον** = στρατός. **τὸ κοινόν** = αἱ ἀρχαί, ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, «ἡ κυβέρνησις». **τὸ βουλευόμενον** = οἱ κρίνοντες, ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία, οἱ βουλευταί. **ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων**· ἐνν. **πραγμάτων** = διὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. **εἰς ἀσφάλειαν καθιστάναι**· ἐν Ἀθήναις οἱ βουλευταὶ καὶ οἱ ἄρχοντες ἐν γένει κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀρχῆς των δὲν ὑπέκειντο εἰς στρατεύειν παρὰ εἰς ἐξαιρετικὰς μόνον περιπτώσεις (βλ. καὶ Λυκ. κατὰ Λεωκρ. §§ 37 - 38). **ἀτυχία** = ἧττα. **ἀναιρεῖται ἡ δύναμις** = καταστρέφεται, ἐξαφανίζεται ἡ δύναμις. **δύνασθαι**· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **συμβαίνει**. **ὑποφέρειν καὶ ἀναλαμβάνειν**· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **δύνασθαι**. **συμφορὰ** = **ἀτυχία** (βλ. ἀνωτέρω). **ἀναλαμβάνω ἐμαυτὸν** = ἀνακτῶ τὴν δυνάμιν μου. **κατὰ τρόπον** = προσηκόντως, ὁρθῶς. **διοικῶ τὰς νίκας** = ἐκμεταλλεύομαι τὰς νίκας. **καὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους τῶν ἀνδρῶν φύλακας αὐτῶν καθιστάνας**· ἐκστρατεύων ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης — ἀπὸ τοῦ 510 π.Χ. μόνον ὁ ἕτερος τῶν βασιλέων ἐξήρχετο τῆς Σπάρτης — εἶχε περὶ ἑαυτὸν τὸ σῶμα τῶν 300 ἐπιλέκτων ἱππέων. **ἀποβάλλω τὴν ἀσπίδα** = ἀπορρίπτω τὴν ἀσπίδα, ἐγκαταλείπω τὴν ἐν τῇ μάχῃ θέσιν μου. Διὰ τοὺς Σπαρτιάτας, ὡς γνωστόν, ἡ ἀπόρριψις τῆς ἀσπίδος ἐθεωρεῖτο μέγα ὄνειδος.

§ 7 - 8. **ἀλλὰ μὴν** = πρὸς τούτοις. **λανθάνει τινά τι** = διαφεύγει τι τὴν προσοχὴν τινος. **ἀμφισβητῶ τινὶ τινος** = ἐρίζω, φιλονικῶ πρὸς τινα περὶ τινος. **Κύρω τῷ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντι** (ἐνν. **τῷ ἀδελφῷ**)· Κῦρος ὁ νεώτερος, ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφώντος, μὴ ἀναμείνας τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα τῆς

παρὰ τὰ Κούναξα συναφθείσης τὸ 401 π.Χ. μάχης, ἀλλὰ ριφθεὶς ἀπερισκέπτως εἰς αὐτὴν ἐφρονεύθη. **περιποιῶ τὴν ἑμαυτοῦ ψυχὴν** = διασώζω τὴν ζωὴν μου. **κατέχω** = συγκρατῶ, διατηρῶ. **προπέτεια** = σπουδὴ, ἀπερισκεψία. **δυναστεία** = ἀρχή, ἐξουσία. **τοὺς συνακολουθήσαντας**· ἐννοεῖ τοὺς μυρίους.

§ 9 - 11. **ἐνθυμοῦμαι τινος** = ἀναλογίζομαι τι, λαμβάνω τι ὑπ' ὄψιν. **ἄνοια** = ἀνοησία, μωρία. **ἀλόγιστος** = ἀπερίσκεπτος. **τὴν γιγνομένην μετ' ἀνοίας ἀλογίστου** = τὴν συνδεομένην μὲ ὑπερβολικὴν ἀπερισκεψίαν. **φιλοτιμία** = φιλοδοξία. **εἰκῇ** = ἀσκόπως, ἀπερισκέπτως. **ἀρετὴ** = ἐπίδειξις γενναιότητος, « παλληκαριά ». **φαῦλος** = ταπεινὸς τὸ γένος, ἀνάξιος λόγου. **πονηρὸς** = κακὸς. **ἐξὸν** = εἰ καὶ **ἔξεστιν** (ἐνν. **ποιεῖσθαι**). **τοὺς οἰκειοτάτους**· ἔχει κατὰ νοῦν τοὺς εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος φίλους τοῦ Μακεδόνος βασιλέως. Διὰ δὲ τοῦ κατωτέρω **ἐχθροὺς** ἐννοεῖ τοὺς ὁπαδοὺς τῆς ἀντιμακεδονικῆς μερίδος, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Δημοσθένης. **ἐξαρκεῖ** (ἀπρὸς.) = εἶναι ἀρκετόν· ὁ μέλλ. **ἐξαρκέσει** ἀντὶ τῆς προστακτ. **ἐξαρκείτω**. **τὸν νῦν μέγαν**· τὸν βασιλέα δηλ. τῶν Περσῶν. **καταλύω** = καταβάλλω, καθαιρῶ.

§ 12. **πρὸ πολλοῦ ποιοῦμαι** (μετ' ἀπαρεμφ.) = θεωρῶ πολὺ σπουδαῖον. **ἐπιστέλλω τινί τι** = δίδω εἰς τινα δι' ἐπιστολῆς συμβουλὰς διὰ τι. **πρὸ τῆς στρατείας**· ἐννοεῖ τὴν ἐκστρατείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Φίλιππος ἐξέθεσεν εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν του. **ἵνα, εἰ μὲν ἐπέισθης, μὴ περιέπσες**· ἡ τελ. πρότασις μεθ' ὁριστ. ἱστορ. χρόνου μετὰ πρότασιν δηλοῦσαν εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον ἢ ὅτι δὲν ἔγινε κάτι, φανερώσει εὐχὴν ἀπραγματοποιήτων. **διὰ τὸ πάθος** = ἔνεκα τοῦ παθήματός σου, τοῦ κινδύνου τὸν ὁποῖον διέτρεξες. **ταῦτά τοῖς ὑπὸ πάντων ἤδη ἐγνωσμένοις** = τὰ ἴδια πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀπὸ ὅλους τῶρα ἀναγνωρίζονται ὡς ὀρθά. **τὸ συμβεβηκὸς** = τὸ πάθος. **ἐμαρτύρει**· ἐνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸ **ἵνα**. **ὁ λόγος** = ἡ συμβουλὴ. **περὶ αὐτῶν**· τῆς ἀνάγκης δηλαδὴ τῆς προφυλάξεως τῆς ζωῆς σου.

§ 13. **διὰ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν**· τὴν εὐκολίαν δηλαδὴ μετὰ τῆς ὁποίας πᾶς τις ἀντιλαμβάνεται, ὅτι ἡ πρόνοια τοῦ Φιλίππου περὶ τῆς ζωῆς του ἔχει ἰδιάζουσιν σημασίαν. Ὁ προσδιορ. εἰς τὸ **παύσομαι**

λέγων. ἑταῖρος = φίλος· εἰδικώτερον ὁ ἀνήκων εἰς τὸ ἀποτελοῦν τὴν σωματοφυλακὴν τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων σῶμα ἱππικοῦ. **σπουδαῖος** = καλός, χρηστός. **ἀκαιρία** (ἐπὶ προσώπων) = ἀδιακρισία, φορτικότης. **οὐκ εἰς ἐπιστολῆς συμμετρίαν**· ἐνν. ἐκ τοῦ **ἑξοκέilas** κατὰ ζεύγμα ἢ μτχ. **προβάς ἢ προχωρήσας**. **ἑξοκέλλω** (ἐπὶ πλοίου) = πίπτω ἔξω εἰς τὴν ξηράν· ἢ μτχ. **ἑξοκέilas** μεταφορικῶς· **ἔλαθον ἑμαυτὸν...** **ἑξοκέilas** = χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῶ ἔδωσα εἰς τὴν ἐπιστολήν μου μῆκος ρητορικοῦ λόγου.

§ 14 - 15. **οὐ μὴν ἀλλὰ** = ἐν τούτοις. **παρακαλῶ** = παρακινῶ, προτρέπω. **οἰκειότης** = φιλία. **χρῆσίς τινος** = στενὴ σχέση, σύνδεσμος μετὰ τινος. **τοὺς ἀπαγγέλλοντας καὶ λέγοντας**· ἐννοεῖ τὴν ἐν Ἀθήναις μακεδονίζουσιν μερίδα. **δυσχερὴς** = δυσάρεστος. **παρ' αὐτῶν** = ἀφ' ἑαυτῶν, ἐξ ἰδίας ἐμπνεύσεως. **τοῖς διαβάλλουσιν**· ἐννοεῖ τὴν ἀντιμακεδονικὴν μερίδα. **ἔχω** = γνωρίζω, ἐξασκῶ. **εὐάγωγος** = εὐκόλως ἀγόμενος, ὁ εὐκόλως παρασυρόμενος· **εὐαγωγοτέραν**· πρὸς ταύτην δηλ. ἢ ἐκείνην τὴν πολιτικὴν μερίδα. **ἀποφαίνω** = ἀποδεικνύω, παρουσιάζω. **συμφερόντως ἔχω τινὶ** = ὠφελῶ τινά, ἐξυπηρετῶ τὸ συμφέρον τινός. **διαπράττομαι** = φέρω εἰς πέρας, κατορθώνω. **ἢ ποῦ γε** = ἀσφαλῶς ὥς ἐγὼ τοῦλάχιστον νομίζω. **προσῆκει**· ὑποκ. αὐτοῦ τὸ **ἀποτυχεῖν**. **τὸν δυνάμενον ἄν** = ὅς ἄν δύναιτο· ἐνν. **εἰ βούλοιο**. **μηδενὸς ἀποτυγχάνω παρὰ τινος** = ἐπιτυγχάνω τὰ πάντα παρὰ τινος.

§ 16 - 18. **πικρῶς κατηγορῶ τινος** = διατυπώνω βαρεῖας κατηγορίας κατὰ τινος (βλ. § § 14 - 15 **αὐτὸς δὲ φαίνοιτο πιστεύων τοῖς τὴν τέχνην ταύτην ἔχουσι**). **ἐκείνους**· ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἐπιφερομένων: **τοὺς λέγοντας καὶ τοὺς... φάσκοντας**. **πάντα ταῦτα**· ὅτι δηλ. ἡ πόλις ῥαδίως πείθεται τοῖς διαβάλλουσιν (βλ. § § 14-15). **μῆτε μεῖζον μῆτ' ἔλαττον** = **μῆτε μέγα μῆτε μικρὸν** = μῆτε ὀλίγον μῆτε πολὺ. **ἀδικῶ** = διαπράττω σφάλμα. **πλημμελῶ** = κάμνω μουσικὸν σφάλμα· καὶ μεταφορικῶς: **πλανῶμαι**, ὑποπίπτω εἰς σφάλμα. **τὰ σὰ πράγματα** = αἱ κρατικαὶ σου ὑποθέσεις. **ἀποστροφή** = καταφύγιον. **καταστρέφομαι** = ὑποτάσσω. **εὖνοια** = φιλία. **ἀρχή** = ἐξουσία, ἐπικράτεια.

§ 19 - 21. οἱ τὰς δυνάμεις ἔχοντες = οἱ ἔχοντες τὴν ἐξουσίαν, οἱ κυβερνῶντες· ἡ γενικὴ εἰς τὸ θαυμάζω. **ξενιτεύομαι** = ὑπηρετῶ ὡς μισθοφόρος ξένος. **στρατόπεδα τῶν ξενιτευομένων** = τὰ ξενικά στρατεύματα. **μισθοῦμαι** = προσλαμβάνω ἐπὶ μισθῷ. **συνειδότες** (ἐνδοτ. μτχ.) = ἂν καὶ καλῶς γνωρίζουν. **ἡδίκηκεν ἢ σέσωκε**· τὸ ὑποκ. ἐννοητέον ἐκ τῶν προηγουμ. κατ' ἀττικὴν σύνταξιν. **ὅτι πλείους... σέσωκε**· ὑπαινιγμὸς ταῦτα εἰς τὴν τακτικὴν τῶν μισθοφορικῶν στρατευμάτων, ἅτινα πολλάκις ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ καταβαλλομένου μισθοῦ ἤλλασσον κύριον, ἐκτὸς δὲ τούτου προέβαινον καὶ εἰς βριαιοπραγίας κατὰ τῆς χώρας, ἥτις εἶχε προσλάβει αὐτὰ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της. **θεραπεύω τινά** = περιποιοῦμαι τινά, συνάπτω φιλικὰς σχέσεις μετὰ τινος. **μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων**· ἐννοεῖ τὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν παρέσχον οἱ Ἀθηναῖοι εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ὡς λ.χ. εἰς τὴν Σπάρτην κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν εἰλώτων, εἰς τὰς Πλαταιὰς καὶ τοὺς Εὐβοεῖς ἀπειλουμένους ὑπὸ τῶν Θηβαίων κ.ἄ. **καὶ σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα**· τοῦτο συνέβη κατὰ τὰ Περσικά. **χρῶμαι τινι δικαίως καὶ συμφερόντως** = συμπεριφέρομαι πρὸς τινά κατὰ τρόπον δίκαιον καὶ ἐξυπηρετοῦντα τὸ συμφέρον του. Ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα τὴν κατὰ τὸ 352 π.Χ. ἀπαλλαγὴν τῶν Θεσσαλῶν ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν ἀδελφῶν Λυκόφρονος καὶ Πειθολάου. **εὐμεταχείριστος** = εὐκολοκυβέρνητος. **στάσεως μεστὸς** = ἐπιρρεπὴς εἰς ἐπαναστάσεις κατὰ τῶν καθεστώτων, εἰς ἐμφυλίους ἐριδας. **ὄμορος δύναμις** = παραπλησία δύναμις. **προσάγομαι τινά** = προσελκύω τινά μὲ τὸ μέρος μου. **ἔχω φθόνον** = προκαλῶ φθόνον. **τῶν τοιούτων**· δηλ. ἔργων, οἷον ἡ κατάληψις τειχῶν. **ἀνατίθηναι τινι τὴν αἰτίαν τινός** = ἀποδίδω εἰς τινά τὴν αἰτίαν τινός. **διάνοια** = σύνεσις, διπλωματικὴ ἱκανότης.

§ 22 - 24. **πλείστα πάντων** (ἐνν. τῶν ἄλλων ῥητόρων) **ἐπιτετιμηκώς**· ὑπαινίσσεται ἄλλους λόγους του, εἰς τοὺς ὁποίους ἐλέγχει τοὺς Ἀθηναίους. **εὐ φέρομαι παρά τινι** = ἐκτιμῶμαι παρά τινος. **οἱ εἰκῇ δοκιμάζοντες** = οἱ ἐξετάζοντες ἐπιπολαίως τὰ πράγματα. Ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπομένων ἔχει κατὰ νοῦν τὴν ἀντιμακεδονικὴν μερίδα καὶ τοὺς σοφιστάς. **ἄγνοοῦμαι** = μένω ἄγνωστος, παρεξηγοῦμαι. **οὕτως ἔχουσι**· δηλ. φθονοῦν. **προσποιοῦμαι** = φαίνομαι, ἰσχυρίζομαι. **ὁρῶσι πλείους ἐμοὶ διαλέγεσθαι βουλευμένους**· ἐννοεῖ τοὺς σοφιστάς, τοὺς ὁποίους ἐγκαταλείποντες οἱ νέοι προσήρχοντο εἰς τὸν Ἴσο-

κράτην. **διαφεύγω τὴν δόξαν, ἣν ἔχω παρὰ τινι** = κατορθώνω ν' ἀποβάλῃ τις τὴν ἰδέαν, τὴν ὑπόψιν ἔχει περὶ ἐμοῦ. **στέργω τοῖς παροῦσιν** = ἀρκοῦμαι εἰς τὰ παρόντα, εἶμαι εὐχαριστημένος μετὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων.

§ 25. **ὕμῖν· ἀντὶ σοί, διὰ τὸ μεγαλειότερον. παρακατατίθεμαί τινί τι** = παραδίδω εἰς τινά τι πρὸς φύλαξιν, ἐμπιστεύομαι εἰς τινά τι.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β'

§ 1. **Ἀντίπατρος** ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων στρατηγῶν τοῦ Φιλίππου, μετὰ ταῦτα δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου (400 - 319 π.Χ.). Μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας διεξήγαγεν ἐν Ἀθήναις τὰς διαπραγματεύσεις πρὸς σύναψιν εἰρήνης ὡς πρεσβευτῆς τοῦ Φιλίππου. **ἐξαρκούντως**=ἐπαρκῶς, ἐν ἐκτάσει, **ὡς ἑμαυτὸν ἔπειθον**=κατὰ τὴν πεποίθησίν μου. **μετὰ τὴν εἰρήνην**· ἐννοεῖ τὴν συναφθεῖσαν μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην. **ἐν τῷ λόγῳ**· τῷ ἐπιγραφομένῳ « Φίλιππος » ἢ « πρὸς Φίλιππον ».

§ 2. **κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον**· ὅτε δηλαδὴ ἔγραψε τὸν « πρὸς Φίλιππον » λόγον. **οὕτω φρονεῖν**· δηλ. διαλλάττεσθαι ἀλλήλαις. **καιρὸς** = περίστασις, κατάστασις πραγμάτων. **διὰ τὸν ἀγῶνα τὸν γεγεννημένον**· τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ δηλ. μάχην. **ὑπονοῶ** = εἰκάζω, φαντάζομαι. **καὶ τούτων, ὧν ὑπονοοῦσι· ἀντί: καὶ τούτων, ἃ ὑπονοοῦσι. μανία** (μαίνομαι) = μανιῶδες πάθος (ἀντίθ. σωφροσύνη). **παύομαι τῆς μανίας** = παραμερίζω τὰ πάθη μου. **πλεονεξία** = ἀπληστία, τάσις πρὸς ἐπικράτησιν. **ἐκφέρω τὸν πόλεμον** = μεταφέρω τὸν πόλεμον.

§ 3. **πυνθάνομαι παρὰ τινος** = ζητῶ νὰ πληροφορηθῶ παρὰ τινος, ἐρωτῶ τινα. **συναγορεύω** = συνηγορῶ, συμφωνῶ. **συγγίγνομαι τινι** = συναναστρέφομαί τινα, συνομιλῶ μετὰ τινος. **οὐ μὴν ἀλλὰ** = ἀλλ' ὅμως. **γινώσκω περὶ τινος** = ἀποφασίζω περὶ τινος. **ὡς οὐδέποτε· ἂν γενομένων** = διότι κατὰ τὴν γνώμην των οὐδέποτε θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνουιν. **ἔργα**· ἐννοεῖ πολεμικά. **ἐν καιρῷ μᾶλλον** = εἰς καταλληλοτέραν περίστασιν.

§ 4 - 5. ἀπαγορεύω = ἐξαντλοῦμαι, καταβάλλομαι ἕνεκα τοῦ γήρατος. παρακαλῶ = παροτρύνω, παρακινῶ. καταμελῶ τινος = παραμελῶ ἐντελῶς τι. ἀπλήστως ἔχω τι = φλέγομαι ἀπὸ ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν διὰ τι, ἐπιθυμῶ τι πολύ. αἱ μετριότητες = οἱ μέτριοι (μετωνυμία) = οἱ μετριόφρονες, οἱ ἐγκρατεῖς. εὐδοκιμῶ παρά τινι = εὐδοκιμῶ, ἔχω καλὴν φήμην. εἰλωτεύω = εἶμαι εἴλω, δοῦλος. κατεργάζομαι = ἐπιτυγχάνω. τὰ παρόντα = ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων. Ὁ προσδιορ. δηλοῖ τὸ ἀναγκαστ. αἷτιον. προέρχομαι = φθάνω. βασιλεία = ἀρχή, βασιλείον· ἐκ τῆς βασιλείας = στηριζόμενος εἰς τὸ βασιλείον. ὑμῖν (βλ. Α' ἐπιστολήν, § 25). Τὸ νόημα : ἡ κατάλυσις τῆς περσικῆς δυνάμεως καὶ ἡ ὑποταγὴ τῶν Περσῶν θὰ ἀπαιτήσουν κόπους πολὺ ὀλιγωτέρους ἀπὸ ὅσους ἐχρειάσθησαν, διὰ τὸ ν' ἀνυψωθῇ τὸ ἀρχικῶς μικρὸν βασιλείον τοῦ Φιλίππου εἰς τὴν σημερινήν του περιωπὴν.

§ 6. προάγω τὸν βίον τινὸς εἰς τοῦτο = παρατείνειν τόσον τὸν βίον τινός. ἐν τῷ πανηγυρικῷ· ὅπου καλεῖ τοὺς Ἕλληνας νὰ ὁμονήσουν καὶ νὰ στραφοῦν κατὰ τῶν βαρβάρων. καὶ τῷ πρὸς σέ πεμφθέντι· ἐννοεῖ τὸν λόγον « π ρ ὸ ς Φ ί λ ι π π ο ν ». ἐφορῶ = βλέπω.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Δημοσθένους λόγοι	Σελ.	1 - 91
1. Είσαγωγή.	»	7 - 9
2. Κείμενον	»	11 - 51
α) Α' Ὀλυνθιακός.	»	11 - 19
β) Β' Ὀλυνθιακός.	»	19 - 27
γ) Α' κατὰ Φιλίππου	»	28 - 41
δ) Β' κατὰ Φιλίππου	»	42 - 51
3. Λεξιλόγιον	»	53 - 91
B. Λυκούργου λόγος κατὰ Λεωκράτους	»	93 - 149
1. Είσαγωγή.	»	97 - 98
2. Κείμενον.	»	99 - 126
3. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	»	127 - 149
Γ. Ἰσοκράτους ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον.	»	151 - 173
1. Είσαγωγή.	»	155 - 157
2. Κείμενον	»	159 - 166
α) Α' ἐπιστολὴ.	»	159 - 165
β) Β' ἐπιστολὴ	»	165 - 166
3. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις.	»	167 - 173
α) Α' ἐπιστολῆς	»	167 - 172
β) Β' ἐπιστολῆς	»	172 - 173

Ἐξώφυλλον: ΦΩΦΩ ΑΝΔΡΕΟΥ

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσῆμον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἑφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

024000020005

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΒ'/Ζ', 1965 (VII)—ΑΝΤΙΤΥΠΙΑ 40.000—ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1302/12-7-65

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ — ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ : Ι. ΔΙΚΑΙΟΥ — Π. ΓΑΡΜΠΗ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΣ

